

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນາຖາວອນ

=====000=====

ບົດແນະນຳດ້ານວິຊາການ
ກ່ຽວກັບ ການທົບທວນ ບົດລາຍງານ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ
ສຳລັບ ໂຄງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້

ກອງປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ
ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

2016

ສາລະບານ

ສາລະບານ.....	2
ຕາຕະລາງ	vi
ບົດນຳ.....	viii
ອະທິບາຍຄຳສັບຫຍໍ້.....	x
1 ລະບຽບການ ກ່ຽວກັບ ພັນທະ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ.....	1
2 ບັນດາລະບຽບກົດໝາຍຕ່າງໆ ທີ່ສຳຄັນ	7
2.1 ເຄື່ອງມືທາງດ້ານນິຕິກຳ ທີ່ສຳຄັນຂອງລາວ	7
2.1.1 ກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	7
2.1.2 ຂໍ້ຕົກລົງ, ບົດແນະນຳ ແລະ ລະບຽບກັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	8
2.2 ເຄື່ອງມືທີ່ນຳໃຊ້ໃນສາກົນ	8
2.2.1 ສົນທິສັນຍາສາກົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.....	8
2.2.2 ບັນດານິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງສາກົນ.....	9
3 ການສ້າງບົດລາຍງານ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ.....	10
3.1 ຫຼັກການທີ່ສຳຄັນ ໃນການສ້າງ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ	11
3.2 ການປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງ ທີ່ດີ	13
3.3 ຈຸດປະສົງ ຂອງ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ.....	14
3.4 ວິທີການລາຍງານຂໍ້ມູນການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ.....	17
3.4.1 ການສະຫຼຸບ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ລະບຽບການ ເຂົ້າຕາຕະລາງແມັດທຼິກ	18
4 ການກຳນົດ ຂໍ້ມູນທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນດິນ ແລະ ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ສຳລັບ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ.....	20
4.1 ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	20
5 ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງຊຸມຊົນ.....	25
5.1 ກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.....	25

5.2	ຈຸດປະສົງ.....	25
5.3	ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.....	25
5.4	ລາຍການກວດສອບຂໍ້ມູນດ້ານສຸຂະພາບ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ.....	28
5.5	ລາຍການກວດສອບການກຳນົດລາຍລະອຽດທາງດ້ານກາຍະພາບ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ.....	29
5.6	ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຜົນລະປູກທີ່ມີ ແລະ ລາຍລະອຽດທາງດ້ານຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ.....	30
5.7	ລາຍການກວດສອບການພິຈາລະນາ ກ່ຽວກັບ ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບຕໍ່ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ການປົກປ້ອງຊຸມຊົນ	31
6	ປະຊາຊົນ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ທີ່ດ້ອຍໂອກາດ.....	33
6.1	ຈຸດປະສົງ.....	33
6.2	ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.....	33
6.3	ລາຍການກວດກວດສອບການກຳນົດຂໍ້ມູນ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ດ້ອຍໂອກາດ	35
6.4	ລາຍການກວດສອບ ເພື່ອກຳນົດ ເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຕິດພັນກັບ ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ 36	
7	ແຮງງານ ແລະ ເງື່ອນໄຂການເຮັດວຽກ.....	38
7.1	ລະບຽບກົດໝາຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	38
7.2	ຈຸດປະສົງ.....	38
7.3	ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.....	39
7.4	ລາຍການກວດສອບການກຳນົດການຈ້າງແຮງງານ ແລະ ລາຍລະອຽດລາຍຮັບຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊົນເຜົ່າໃນປະຈຸບັນ	40
7.5	ລາຍການກວດສອບການກຳນົດພື້ນທີ່ ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ແຮງງານ ແລະ ເງື່ອນໄຂການເຮັດວຽກ.....	41
8	ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ	43
8.1	ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	44

8.2 ຈຸດປະສົງ.....	44
8.3 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.....	45
8.4 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດການຈັດສັນຍົກຍ້າຍທີ່ຕ້ອງການຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ. 48	
9 ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ	50
9.1 ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	50
9.2 ຈຸດປະສົງ.....	50
9.3 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.....	50
9.4 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຂໍ້ມູນມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ	52
9.5 ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ.....	53
10 ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງ ຂອງແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ...54	
10.1 ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	54
10.2 ຈຸດປະສົງ.....	54
10.3 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.....	55
10.4 ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄຸນຄ່າຂອງຊະນິດພັນພືດ.....	57
10.5 ລາຍການກວດສອບຄຸນຄ່າຂອງຊະນິດພັນສັດ.....	59
10.6 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຂອບເຂດຄວາມສ່ຽງຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ, ການອະນຸລັກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງຕໍ່ກັບຄຸນຄ່າຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ.....	62
11 ການຄຸ້ມຄອງຊັບພາກອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ມີຊີວິດແບບຍືນຍົງ	64
11.1 ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	64
11.2 ຈຸດປະສົງ.....	65
11.3 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.....	65
11.4 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຕິດພັນກັບການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ມີຊີວິດແບບຍືນຍົງ	68

11.5	ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ຄຸນຄ່າສະເພາະ- ນໍ້າ.....	68
11.6	ບັນຊີກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງເຂດກັນຊົນປ່າໄມ້ຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ການສະຫງວນດິນແຄມນໍ້າ.	71
11.7	ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຄຸນຄ່າພິເສດ- ດິນ	74
11.7.1	ໂຄງສ້າງຂອງດິນ	77
11.7.3	ວິທີການເກັບກ່ຽວທີ່ຮັກສາດິນ.....	81
11.7.4	ການລະບຸຜົນກະທົບຂອງດິນ	82
11.7.5	ບັນຫາທົ່ວໄປ ກ່ຽວກັບ ດິນ.....	83
11.7.6	ຄວາມບໍ່ສົມດູນຂອງທາດອາຫານ	86
11.7.7	ການສູນເສຍໂຄງສ້າງຂອງດິນ	87
11.8	ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງເຂດພູມສັນຖານ-ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄຸນຄ່າພິເສດ	88
11.9	ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ທັດສະນີຍະພາບ-ຄຸນຄ່າພິເສດ	89
12	ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ການປ້ອງກັນ-ຄວບຄຸມມົນລະພິດ.....	92
12.1	ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	92
12.2	ຈຸດປະສົງ.....	93
	ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.....	93
12.4	ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ການປ້ອງກັນ-ຄວບຄຸມມົນລະພິດ.....	95
12.5	ອົງປະກອບດ້ານທີ່ຕັ້ງ ແລະ ພູມິອາກາດໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ	97
12.6	ການຄວບຄຸມສັດຕູພືດ ແລະ ວັດສະພືດ ແບບປະສົມປະສານ (ກສບປ)	99
12.7	ການຄຸ້ມຄອງໄຟໄໝ້.....	101
12.7.1	ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຂອງໄຟໄໝ້	102
12.7.2	ການຮັບມືກັບໄຟໄໝ້.....	102
12.8	ການກຳນົດຂອບເຂດແດນທີ່ຊັດເຈນ.....	103

12.9	ການຄຸ້ມຄອງຖະໜົນ ຫິນທາງ, ທາງຢ່າງ ແລະ ວຽກເທິງໜ້າດິນອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	104
12.10	ການຄຸ້ມຄອງເຊື້ອເຜິງ, ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ວັດຖຸທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ.....	110
13	ກິດຈະກຳການດຳເນີນໂຄງການຫຼັກໆ.....	113
14	ກົນໄກການກຳນົດຂອບເຂດ, ຄຸນຄ່າ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອການບໍລິການທາງດ້ານລະບົບນິເວດ	115

ຕາຕະລາງ

ຕາຕະລາງ 1: ປະເພດ ຂອງໂຄງການລົງທຶນ ແລະ ກິດຈະກຳຕ່າງໆ.....	3
ຕາຕະລາງ 2: ການປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງ ທີ່ດີ	13
ຕາຕະລາງ 3: ລາຍການກວດສອບ ຜົນກະທົບທົ່ວໄປ.....	16
ຕາຕະລາງ 4: ລາຍການກວດສອບ ສຳລັບ ທີ່ດິນຂອງໂຄງການ ແລະ ການຈັດແບ່ງປະເພດທີ່ດິນ	21
ຕາຕະລາງ 5: ລາຍການກວດສອບ ສຳລັບ ການບັນທຶກລາຍລະອຽດ ຜືນຖານໂຄງລ່າງ ໃນຜືນທີ່ໂຄງການ ແລະ ອ້ອມຮອບໂຄງການ	22
ຕາຕະລາງ 6: ລາຍງານການກວດສອບ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບສຸຂະພາບ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ	28
ຕາຕະລາງ 7: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດລາຍລະອຽດດ້ານກາຍະພາບຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຜູ້ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ	29
ຕາຕະລາງ 8: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຜົນລະບູກ ທີ່ມີຢູ່ ແລະ ລາຍລະອຽດ ດ້ານຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງຊຸມ ຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ	30
ຕາຕະລາງ 9: ລາຍການກວດສອບ ການພິຈາລະນາທີ່ຕິດພັນກັບຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບຕໍ່ສຸຂະພາບ, ຄວາມ ປອດໄພ ແລະ ການປົກປ້ອງຊຸມຊົນ.....	31
ຕາຕະລາງ 10: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຂໍ້ມູນຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ຜູ້ທີ່ດ້ວຍໂອກາດ.....	35
ຕາຕະລາງ 11: ລາຍການກວດສອບ ເພື່ອກຳນົດ ເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຕິດພັນກັບ ບຸກຄົນທີ່ດ້ວຍໂອກາດ ແລະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ.....	36
ຕາຕະລາງ 12: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດການຈ້າງແຮງງານ ແລະ ລາຍຮັບຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊົນເຜົ່າໃນ ປະຈຸບັນ	40
ຕາຕະລາງ 13: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດ ຜືນທີ່ ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ແຮງງານ ແລະ ເງື່ອນໄຂການເຮັດ ວຽກ	41
ຕາຕະລາງ 14: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ ທີ່ຕ້ອງການ ສຳລັບ ປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ	48
ຕາຕະລາງ 15: ລາຍການກວດສອບ ຂອບເຂດຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດ ສັນຍົກຍ້າຍປະຊາຊົນ	48
ຕາຕະລາງ 16: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຂໍ້ມູນມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ	52

ຕາຕະລາງ 17: ລາຍການກວດກອບ ການກຳນົດເຂດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ.....	53
ຕາຕະລາງ 18: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄຸນຄ່າຂອງຊະນິດຜົນຜິດ	57
ຕາຕະລາງ 19: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດມູນຄ່າຂອງຊະນິດພັດສັດ	59
ຕາຕະລາງ 20: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດເຂດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນ, ການອະນຸລັກ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງຕໍ່ກັບມູນຄ່າຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ.....	62
ຕາຕະລາງ 21: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງທີ່ຕິດພັນກັບ ການຄຸ້ມຄອງທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ມີຊີວິດຮ່ວມ ກັບ ຊີວະນາໆພັນ, ການອະນຸລັກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ	68
ຕາຕະລາງ 22: ລາຍການກວດສອບ ກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ສຳລັບ ມູນຄ່າສະເພາະຂອງນ້ຳ	70
ຕາຕະລາງ 23: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງເຂດກັນຊົນປ່າໄມ້ທຳມະຊາດ ແລະ ເຂດສະຫງວນແຄມສາຍນ້ຳ	72
ຕາຕະລາງ 24: ລາຍການກວດກາ ການກຳນົດຜືນທີ່ຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວກັບດິນ.....	75
ຕາຕະລາງ 25: ລາຍການກວດກາ ເພື່ອລະບຸຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບທໍລະນີວິທະຍາ ແລະ ຄຸນຄ່າຝິເສດ.....	88
ຕາຕະລາງ 26 ລາຍການກວດກາ ຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບພູມິປະເທດ-ຄຸນຄ່າຝິເສດ.....	89
ຕາຕະລາງ 27: ລາຍການກວດສອບເພື່ອລະບຸເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການນຳໃຊ້ທີ່ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ການປ້ອງກັນ- ຄວບຄຸມມົນລະພິດ	95
ຕາຕະລາງ 28: ລາຍການກວດກາສະລັບລະບຸດ ທີ່ຕັ້ງ ແລະ ອົງປະກອບຂອງພູມິອາກາດ ໃນພື້ນທີ່ຂອງໂຄງການ	98
ຕາຕະລາງ 29: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວກັບແຜນການຄຸ້ມຄອງສັດຕູພິດ ແລະ ວັດສະພິດ ແບບ ປະສົມປະສານ	100
ຕາຕະລາງ 30: ບັນຊີລາຍລະອຽດ ໃນການກຳນົດຂອບເຂດແດນທີ່ຊັດເຈນ.....	104
ຕາຕະລາງ 31: ລາຍການ ການກຳນົດຖະໜົນ ຫົນທາງ, ທາງຢ່າງ ແລະ ວຽກເທິງໜ້າດິນ.....	105
ຕາຕະລາງ 32: ລາຍການ ກຳນົດ ການຄຸ້ມຄອງເຊື້ອເຜິງ, ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ວັດຖຸທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ.....	111
ຕາຕະລາງ 33: ກິດຈະກຳຫຼັກຂອງການດຳເນີນວຽກງານກະສິກຳ ແລະ ການປູກໄມ້	113

ບົດນຳ

ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ໃນ ສປປ ລາວ ນັບມື້ນັບມີການຂະຫຍາຍຕົວ, ການລົງທຶນ ຈາກພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ ກໍ່ມີການເພີ່ມຂຶ້ນ ຢ່າງຫລວງຫລາຍ ໃນຂະແໜງການຕ່າງໆ ເປັນຕົ້ນ: ຂະແໜງ ພະລັງງານ, ບໍ່ແຮ່, ອຸດສາຫະກຳ, ກະສິກຳ-ປ່າໄມ້, ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ການບໍລິການ ແລະ ການທ່ອງທ່ຽວ. ການພັດທະນາໂຄງການລົງທຶນເຫລົ່ານັ້ນ ໄດ້ປະກອບສ່ວນເຮັດໃຫ້ລາຍຮັບຂອງຊາດເພີ່ມຂຶ້ນ, ສ້າງວຽກເຮັດງານທຳໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນກ້າວໄປສູ່ການຫຼຸດຜົນອອກຈາກຄວາມທຸກຍາກ. ແຕ່ຄຽງຄູ່ກັນນັ້ນ ຖ້າບໍ່ມີການຄຸ້ມຄອງທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ທີ່ດີ ກໍ່ຈະສ້າງຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ເຊັ່ນ: ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຫຼຸດຫນ້ອຍຖອຍລົງ, ສິ່ງແວດລ້ອມເຊື່ອມໂຊມ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ. ສະນັ້ນ, ເພື່ອປ້ອງກັນ ແລະ ຫລຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງມີການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນ ທີ່ດີ ແລະ ຮັບປະກັນ ເຮັດໃຫ້ການພັດທະນາ ມີຄວາມຍືນຍົງ.

ລັດຖະບານ ຖືເອົາການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ເປັນວຽກງານໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ໃນການພິຈາລະນາໂຄງການ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ມີການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ. ດັ່ງນັ້ນ, ທຸກໂຄງການລົງທຶນ ກ່ອນຈະເລີ່ມການກໍ່ສ້າງ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການນັ້ນ, ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ຕ້ອງດຳເນີນ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ຢ່າງຖືກຕ້ອງ.

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ຖືກດຳເນີນການໄປຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມຂັ້ນຕອນ, ລະບຽບການ, ເຕັກນິກ ແລະ ຮັບປະກັນຄວາມໂປ່ງໃສ; ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ກຊສ) ຈຶ່ງໄດ້ ສ້າງບົດແນະນຳ ດ້ານວິຊາການ ກ່ຽວກັບ ການທົບທວນບົດລາຍງານການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ຂອງໂຄງການລົງທຶນ ໃນຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ປູກໄມ້ ໂດຍອີງໃສ່ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ, ນະໂຍບາຍ ກ່ຽວກັບ ການພັດທະນາຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແລະ ທິດທາງ ໃນການສ້າງແຂວງເປັນຫົວຫນ່ວຍຍຸດທະສາດ, ສ້າງເມືອງເປັນຫົວຫນ່ວຍເຂັ້ມແຂງຮອບດ້ານ ແລະ ສ້າງບ້ານເປັນຫົວຫນ່ວຍພັດທະນາ ຂອງຂະແໜງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ເພື່ອເປັນເຄື່ອງມືໃຫ້ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ລວມທັງຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ໄດ້ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນຂະບວນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ຂອງໂຄງການລົງທຶນ ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ທັງນີ້ ເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ໂຄງການ ໃນຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ປູກໄມ້ ມີຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ, ຖ້າມີກໍ່ໃຫ້ມີມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ແກ້ໄຂຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ຈາກໂຄງການລົງທຶນ ດັ່ງກ່າວ.

ທຸກພາກສ່ວນ ທັງຂະແໜງການຂອງລັດ ແລະ ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ສາມາດນຳໃຊ້ບົດແນະນຳສະບັບນີ້ ເພື່ອ
ຮັບປະກັນ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ແລະ ການທົບທວນ
ບົດລາຍງານດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ສອດຄ່ອງ ຕາມລະບຽບຫຼັກການ, ມີຄວາມໂປ່ງໃສ່ ແລະ ທົ່ວເຖິງ ໂດຍ
ສະເພາະແມ່ນປະຊາຊົນຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການລົງທຶນ ດັ່ງກ່າວ.

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ ...../...../2015

ຫົວໜ້າກອງປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ

ອະທິບາຍຄຳສັບຫຍໍ້

AFP	ກະສິກຳ ແລະ ການປູກໄມ້
ARD	ທາງເລືອກໃນການແກ້ໄຂຂໍ້ຄັດແຍ່ງ
BAP	ແຜນການຄຸ້ມຄອງຊີວະນາໆພັນ
CAP	ແຜນພັດທະນາຊຸມຊົນ
CAS	ລະບົບການລົງທະບຽນສານເຄມີ
CEET	ເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ປະເມີນການລະເຫີຍທາດຄາບອນ
CHSLP	ສຸຂະພາບຊຸມຊົນ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ແຜນການດຳລົງຊີວິດ
CITES	ສົນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການຄ້າຂາຍສັດ ແລະ ພືດທີ່ໄກ້ສູນພັນ
CSR	ໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບດ້ານສັງຄົມໃນການປະສານງານ
DOF	ກົມປ່າໄມ້
DOFI	ກອງສຳຫຼວດປ່າໄມ້
EHS	ບົດແນະນຳດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພ
EIA	ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ
TGN	ບົດແນະນຳດ້ານວິຊາການ ກ່ຽວກັບ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້.
DPP	ແຜນພັດທະນາຊຸມຊົນເຜົ່າ
EMP	ແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ
ESIA	ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ
ESMMP	ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ
ESV	ມູນຄ່າດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ
EU	ສະຫະພາບເອີຣົບ
FAO	ອົງການອາຫານ ແລະ ກະສິກຳ
FPIC	ຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມຢ່າງເປັນອິດສະຫຼະໂດຍໄດ້ຮັບຮູ້ລ່ວງໜ້າ
FSC	ສະພາ Forest Stewardship Council
GHS	ລະບົບ Globally Harmonized System
GIS	ລະບົບຂໍ້ມູນດ້ານພູມມິສາດ
GoL	ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ
HCV	ມູນຄ່າການອະນຸລັກທີ່ສູງ
IEA	ອົງການພະລັງງານສາກົນ
IEE	ການສຶກສາເບື້ອງຕົ້ນ ກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ
IFC	ການຮ່ວມມືດ້ານການເງິນສາກົນ
ILO	ອົງການຄຸ້ມຄອງແຮງງານສາກົນ
IMF	ກອງທຶນເງິນຕາສາກົນ

IPM	ແຜນການຄຸ້ມຄອງສັດຕູພືດ ແລະ ວັດສະພືດ ແບບປະສົມປະສານ
IPP	ແຜນການສໍາລັບຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ
ISO	ອົງການຄຸ້ມຄອງມາດຕະຖານສາກົນ
IUCN	ອົງການສາກົນເພື່ອການປົກປັກຮັກສາທໍາມະຊາດ
IVP	Integrated Vector Plan
LACP	ແຜນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ແລະ ຈັດສັນທີ່ດິນ
LACP	ບົດລາຍງານການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນທີ່ດິນ
LEP	ແຜນການຈ້າງງານຄົນທ້ອງຖິ່ນ
MAF	ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້
MDG	ເປົ້າໝາຍຂອງການພັດທະນາຄວາມຮັ່ງມີ
MoNRE	ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
MOU	ບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ
MSDS	ເອກະສານຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ອຸປະກອນຄວາມປອດໄພ
NA	ສະພາແຫ່ງຊາດ
NEQS	ມາດຕະຖານຄຸນນະພາບສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ
NLMA	ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ
NPCS	ລະບົບການຄວບຄຸມມົນລະພິດແຫ່ງຊາດ
NTFP	ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ
OECD	ອົງການຮ່ວມດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາ
PEFC	ໂຄງການສໍາລັບ ການອະນຸມັດໃບຢັ້ງຢືນດ້ານປ່າໄມ້
PIC	ຢາຂ້າສັດແມງໄມ້ ທີ່ຄ້າຂາຍໃນສາກົນ
PLUP	ແຜນການໆມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຈໍາໃຊ້ດິນ
PM	ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ
PMO	ຫ້ອງວ່າການລັດຖະບານ
PSFM	ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມບບຍືນຍົງ
RAT	ຕາຕະລາງປະເມີນຄວາມສ່ຽງ
RP	ແຜນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
SDS	ເອກະສານດ້ານຄວາມປອດໄພ
SESO	ຜັນທະດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ
SESO	ຜັນທະດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ
SMART	ສະເພາະເຈາະຈົງ, ສາມາດວັດແທກໄດ້, ສໍາເລັດໄດ້, ສິ່ງອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ເວລາ
Sp	ຊະນິດ ຫຼື ປະເພດຢ່ອຍ
SUFORD	ໂຄງການພັດທະນາເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ແລະ ປ່າໄມ້ແບບຍືນຍົງ
TGN	ບົດແນະນໍາດ້ານວິຊາການ
TGoCRD	ບົດແນະນໍາ ກ່ຽວກັບ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ຂອງ ໂຄງການພັດ

	ທະນາ
UNDP	ໂຄງການພັດທະນາຂອງສະຫະປະຊາຊາດ
UNECE	ຄະນະກຳມະການດ້ານເສດຖະກິດຂອງສະຫະປະຊາຊາດ ສຳລັບ ເອີຣົບ
UNESCO	ອົງການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອການສຶກສາ, ວິທະຍາສາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ
VMC	ຄະນະກຳມະການເຜີຍແຜ່ຂັ້ນບ້ານ
DPP	ແຜນການສຳລັບຜູ້ທີ່ເສຍຜົນປະໂຫຍດ ຫຼື ຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ
WB	ທະນາຄານໂລກ
WHO	ອົງການອານາໄມໂລກ
WTO	ອົງການການຄ້າໂລກ

1 ລະບຽບການ ກ່ຽວກັບ ຜັນທະ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ

ໃນກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ໄດ້ກຳນົດຜັນທະ ແລະ ໜ້າທີ່ ຂອງຜູ້ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ຊຶ່ງລວມມີ ກິດຈະກຳການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ (ມາດຕາ 13), ພ້ອມທັງການປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມ (ໝວດທີ 1), ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ (ໝວດທີ 2), ການຄວບຄຸມສານເຄມີເປັນພິດ ແລະ ການກຳຈັດສິ່ງເສດເຫຼືອ (ໝວດທີ 3), ການຍັ້ງຢືນ ແລະ ອະນຸຍາດ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ໝວດທີ 4) ແລະ ການສົ່ງເສີມ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງມວນຊົນ (ໝວດທີ 5)

ໃນມາດຕາ 52 ໄດ້ກຳນົດສະເພາະ ກ່ຽວກັບ ຜັນທະຂອງຜູ້ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ:

1. “ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຢ່າງປະຢັດ, ສົມເຫດສົມຜົນ, ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ຍືນຍົງ;
2. ປະເມີນຜົນກະທົບ ທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ດຳເນີນການປ້ອງກັນ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ;
3. ບໍ່ລະເມີດສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງຜູ້ອື່ນ ໃນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ;
4. ແກ້ໄຂຜົນກະທົບ ແລະ ພື້ນຜູ ເຂດທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ;
5. ປະກອບສ່ວນ ແລະ ເຂົ້າຮ່ວມຢ່າງເປັນເຈົ້າການ ໃນການປົກປັກຮັກສາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ;
6. ຈ່າຍຄ່າຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ຄ່າບໍລິການລະບົບນິເວດ ແລະ ຄ່າປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບການສະເພາະ;
7. ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ ທີ່ເກີດຈາກຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ໃນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ;
8. ປະຕິບັດຜັນທະອື່ນໆ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍ”.

ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ຍັງໄດ້ກຳນົດ ຂໍ້ຫ້າມທົ່ວໄປ ໃນ ມາດຕາ 68 ດັ່ງນີ້:

1. ຫ້າມຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ, ດຳເນີນກິດຈະການບໍ່ແຮ່ແບບຊະຊາຍ ແລະ ນຳໃຊ້ທີ່ດິນໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມລະບຽບກົດໝາຍ;
2. ນຳເຂົ້າ, ສົ່ງອອກ, ສົ່ງຜ່ານ, ຈຳໜ່າຍ, ເກັບຮັກສາ, ນຳໃຊ້, ນຳໄປຜະລິດຄືນໃໝ່ ແລະ ທຳລາຍສານເຄມີເປັນພິດ, ສານເຄມີທຳລາຍຊັ້ນໂອໂຊນ, ວັດຖຸອຸປະກອນ ທີ່ບັນຈຸສານເຄມີທຳລາຍຊັ້ນໂອໂຊນ, ກຳມະຕະ

ພາບລັງສີ, ສິ່ງເສດເຫຼືອທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ແລະ ສານເຄມີອົງຄະທາດ ເປັນພິດຕົກຄ້າງ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບ ອະນຸຍາດ;

3. ສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ເກີນມາດຕະຖານຄຸນນະພາບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ມາດຕະຖານຄວບຄຸມມົນລະພິດແຫ່ງຊາດ ເປັນຕົ້ນ ມົນລະພິດທາງນໍ້າ, ອາກາດ ແລະ ດິນ, ກຳມະຕະພາບ ລັງສີ, ສານເຄມີເປັນພິດ, ສິ່ງເສດເຫຼືອອັນຕະລາຍ, ຄວັນ, ຜຸ່ນລະອອງ, ສິ່ງລົບກວນ ເຊັ່ນ ສຽງ, ແສງ, ສີ, ກິ່ນ, ແຮງສັ່ນສະເທື່ອນ, ຄວາມຮ້ອນ ແລະ ສິ່ງລົບກວນອື່ນໆ;
4. ຈູດ, ຝັງ, ຖິ້ມ ແລະ ກຳຈັດສິ່ງເສດເຫຼືອ, ຖອກເທ ແລະ ລະບາຍນຳເບື້ອນລົງໃສ່ຮ່ອງນໍ້າ, ແມ່ນໍ້າ, ແຫຼ່ງນໍ້າ ທຳມະຊາດ ຫຼື ສະຖານທີ່ອື່ນ ໂດຍບໍ່ມີການບຳບັດຕາມມາດຕະຖານເຕັກນິກ;
5. ຂົນສົ່ງ ຫີນ, ດິນ, ແຮ່, ຊາຍ ແລະ ຂີ້ເຫຍື້ອ ໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມລະບຽບການ;
6. ປ່ອຍສານເຄມີເປັນພິດ, ຄວັນ, ຜຸ່ນລະອອງ, ອາຍ ແລະ ກິ່ນ ເກີນມາດຕະຖານຄຸນນະພາບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ມາດຕະຖານຄວບຄຸມມົນລະພິດແຫ່ງຊາດ;
7. ສ້າງຄວາມສັ່ນສະເທື່ອນ, ສິ່ງສຽງ ແລະ ແສງ ເກີນຂອບເຂດທີ່ກຳນົດໄວ້;
8. ໃຫ້ສິນບິນແກ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ ແລະ ພະນັກງານ ທີ່ຮັບຜິດຊອບວຽກງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນ;
9. ໃສ່ຮ້າຍປ້າຍສີ ຫຼື ໂຄສະນາທັບຖົມ ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ພະນັກງານຂອງລັດ ໂດຍບໍ່ມີມູນຄວາມຈິງ;
10. ມີພິດຕິກຳອື່ນ ທີ່ເປັນການລະເມີດລະບຽບກົດໝາຍ”.

ເຄື່ອງມືທີ່ສຳຄັນຂອງລັດຖະບານລາວ ໃນການສົ່ງເສີມນະໂຍບາຍດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາ ແມ່ນການ ກຳນົດໃນມາດຕາ 21 ແລະ 22 ຂອງກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ໃຫ້ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ດຳເນີນການສ້າງບົດລາຍງານ ການສຶກສາເບື້ອງຕົ້ນ ກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ (ບສຕສ) ຫຼື ບົດລາຍງານ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ (ບປຜສ). ທັງສອງບົດລາຍງານ ບສຕສ ແລະ ບປຜສ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ສ້າງແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ (ຜຄຕສ)

ໃນເດືອນ ຕຸລາ 2010, ບົດແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອວ່າງ ຂອບເຂດທົ່ວໄປສຳລັບການເຮັດບົດລາຍງານ ບປຜສ ແລະ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າບົດລາຍງານ ບປຜສ ແມ່ນສອດຄ່ອງ ກັບນິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້ ແລະ ໄດ້ມາດຕະຖານ.

ໃນລະຫວ່າງປີ 2013, ໄດ້ມີຂໍ້ຕົກລົງລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 8056/ກຊສ; ຄຳແນະນຳ ເລກທີ 8029/ກຊສ ແລະ ເລກທີ 8030/ກຊສ ຖືກຮັບຮອງ ທີ່ຕ້ອງການສຳລັບໂຄງການລົງທຶນ ຊຶ່ງໄດ້ແບ່ງອອກເປັນ 2 ກຸ່ມ ຄື:

- ກຸ່ມທີ 1 ໂຄງການລົງທຶນ ແລະ ກິດຈະການຕ່າງໆ ທີ່ຄາດຄະເນຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ໜ້ອຍ ຫຼື ບໍ່ຮຸນແຮງ ຊຶ່ງຕ້ອງດຳເນີນຂະບວນການສຶກສາເບື້ອງ ຕົ້ນ ກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ;
- ກຸ່ມທີ 2 ເປັນໂຄງການລົງທຶນ ແລະ ກິດຈະການຕ່າງໆ ທີ່ຄາດຄະເນຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດ ລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຫຼື ຮຸນແຮງ ຊຶ່ງຕ້ອງ ດຳເນີນຂະບວນການ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ.

ໃນຂໍ້ຕົກລົງ ເລກທີ 8056/ກຊສ, ຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໄດ້ຖືກຈັດແບ່ງອອກເປັນ 2 ກຸ່ມ, ເຊິ່ງໃນ ບວກປ ໄດ້ສຸມໃສ່ ກ່ຽວກັບ ການກໍ່ສ້າງ, ການບຳລຸງຮັກສາ, ວົງຈອນການເກັບກ່ຽວຜົນຜະລິດຂອງພືດອຸດສາຫະກຳ ແລະ ໂຄງການປູກໄມ້ ຊຶ່ງຖືກຕາມຂະໜາດດັ່ງນີ້:

ຕາຕະລາງ 1: ປະເພດ ຂອງໂຄງການລົງທຶນ ແລະ ກິດຈະກຳຕ່າງໆ		ກຸ່ມທີ 1 ຕ້ອງສ້າງ ບສຕສ	ກຸ່ມທີ 2 ຕ້ອງສ້າງ ບປຜສ
2.1	ການປູກ ແລະ ຕັດໄມ້ອຸດສາຫະກຳ	20-200 ຮຕ	>200 ຮຕ
2.2	ການປູກພືດອຸດສາຫະກຳ	20 – 400 ຮຕ	>400 ຮຕ

ຍັງເປັນຂໍ້ສັງເກດວ່າ ການສຶກສາເບື້ອງຕົ້ນ ກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ແມ່ນຕ້ອງຕົກຢູ່ໃນ ກຸ່ມ 1, ແຕ່ໃນຄະນະດຽວກັນນັ້ນ ຂໍ້ຕົກລົງລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 8056/ກຊສ ຍັງໄດ້ກຳນົດໄວ້ວ່າ ໃນກໍລະນີທີ່ ໂຄງການລົງທຶນ ແລະ ກິດຈະການ ດັ່ງກ່າວນັ້ນ ແມ່ນຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີຄວາມອ່ອນໄຫວທາງດ້ານສິ່ງແວດ ລ້ອມ ສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ. ສະນັ້ນ, ຜູ້ ພັດທະນາໂຄງການ ຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ໃນກໍລະນີທີ່ ໂຄງການຜົນກະທົບດ້ານລົບຕໍ່ເຂດທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- “ຜື້ນທີ່ທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃຫຍ່ຂອງຜື້ນທີ່ ໄດ້ຖືກປະກາດໃຫ້ເປັນປ່າປ້ອງກັນ, ປ່າສະຫງວນ ຕາມກົດ ໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ປ່າໄມ້ ເລກທີ.06/ສພຊ, ລົງວັນທີ 24 ທັນວາ 2007 ຫຼື ນິຕິກຳອື່ນທີ່ປ່ຽນແທນ
- ຜື້ນທີ່ທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃຫຍ່ຂອງຜື້ນທີ່ໄດ້ຖືກປະກາດເປັນເຂດຜັນສັດນ້ຳ ແລະ ສັດປ່າ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບກົດ ໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ສັດນ້ຳ ແລະ ສັດປ່າ, ເລກທີ.07/ສພຊ, ລົງວັນທີ 24 ທັນວາ 2008 ຫຼື ນິຕິກຳອື່ນປ່ຽນແທນ ;
- ຜື້ນທີ່ທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃຫຍ່ຂອງຜື້ນທີ່ໄດ້ຖືກປະກາດເປັນເຂດມໍລະດົກແຫ່ງຊາດທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ປະຫວັດສາດ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ມໍລະດົກແຫ່ງຊາດ, ເລກທີ 08/ສພຊ, ລົງວັນທີ 9 ພະຈິກ 2005 ຫຼື ນິຕິກຳອື່ນປ່ຽນແທນ;

- ພື້ນທີ່ທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃຫຍ່ຂອງພື້ນທີ່ໄດ້ຖືກປະກາດເປັນແຫຼ່ງນໍ້າສະຫງວນ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ນໍ້າ ແລະ ຊັບພະຍາກອນແຫຼ່ງນໍ້າ ເລກທີ 02/ສພຊ, ເລກທີ 11 ມັງກອນ 1996 ນິຕິກຳອື່ນປ່ຽນແທນ
- ພື້ນທີ່ອື່ນໆ ທີ່ກົດໝາຍໄດ້ປະກາດເປັນພື້ນທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດໃນແຕ່ລະໄລຍະ”.

ໜ້າທີ່ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຜັດທະນາໂຄງການ ແມ່ນຖືກກຳນົດໄວ້ໃນຂໍ້ 2.8 ຂອງຄຳແນະນຳ ເລກທີ8029/ສພຊ ສຳລັບ ໂຄງການເຮັດ ບສຕສ, ແລະ ຢູ່ຂໍ້ 2.12 ຂອງ ຄຳແນະນຳ ເລກທີ 8030/ສພຊ ສຳລັບ ໂຄງການເຮັດ ບປຜສ. ທັງສອງຄຳແນະນຳ ແມ່ນໄດ້ກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງ ກ່ຽວກັບ ໄລຍະເວລາຂອງຂະບວນການທົບທວນ, ໜ້າທີ່, ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ການອະນຸມັດຂອງພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງພາກລັດ, ການດຳເນີນການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງ ມວນຊົນ ແລະ ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ, ພັນທະໃຊ້ຈ່າຍຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ ແລະ ພັນທະໃນການລາຍງານ ແລະ ການຕິດຕາມກວດກາ.

ໃນການສ້າງບົດລາຍງານ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ, ຜູ້ຜັດທະນາໂຄງການຕ້ອງໄດ້ປະເມີນຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກໂຄງການ ລວມທັງຕ່ອງໂສ້ການຜະລິດ ໃນລະຫຼອດໄລຍະສຳປະທານຂອງໂຄງການ. ເຊິ່ງວິທີການສຶກສາຕ້ອງລະອຽດ ແລະ ສາມາດກຳນົດລະດັບຂອງຄວາມສ່ຽງ, ການດຳເນີນການອອກແບບ ແລະ ມີແຜນການຄຸ້ມຄອງທີ່ມີການປະສົມປະສານ. ນີ້ເປັນສິ່ງສຳຄັນທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນ ມາດຕາ 43 ຂອງ ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ “ໃບຢັ້ງຢືນ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຕໍ່ບົດລາຍງານການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ມີຜົນໃຊ້ໄດ້ຕະຫຼອດໄລຍະເວລາຂອງໂຄງການ ເວັ້ນເສຍແຕ່ຜູ້ໄດ້ຮັບໃບຢັ້ງຢືນ ຫາກບໍ່ດຳເນີນກິດຈະ ການໃດໆພາຍໃນ 2 ປີ ນັບແຕ່ວັນໄດ້ຮັບອະນຸຍາດເປັນຕົ້ນໄປ, ໃບຢັ້ງຢືນດັ່ງກ່າວ ກໍ່ຈະຕົກໄປ.” ຊຶ່ງນັ້ນສະແດງວ່າຜູ້ລົງທຶນລົ້ມເຫຼວໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ສິ່ງຜົນໃຫ້ສູນເສຍສິດໃນການລົງທຶນ ແລະ ສຳປະທານໂຄງການ.

ໃນການກະກຽມ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ, ຜູ້ຜັດທະນາໂຄງການ ຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶ່ງເຖິງລະບຽບຫຼັກການທີ່ສຳຄັນເພື່ອໃຫ້ບັນລຸຕາມເປົ້າໝາຍຂອງລັດຖະບານ, ເຊື່ອມໂຍ່ງກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດຂອງສາກົນ ແລະ ຮັບປະກັນຂໍ້ມູນ ແມ່ນມີຄວາມເໝາະສົມເພື່ອຊ່ວຍໃນການແຈ້ງໃຫ້ຮັບຮູ້, ການປະເມີນດ້ານຄຸນນະພາບຂອງໂຄງການ. ເຊິ່ງຜູ້ຜັດທະນາໂຄງການຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

- ກຳນົດຂອບເຂດຂອງໂຄງການຢ່າງຈະແຈ້ງ ຊຶ່ງລວມມີ ເນື້ອທີ່ສຳປະທານໂຄງການ, ທີ່ຕັ້ງດ້ານພູມິສາດ (ແຂວງ, ເມືອງ, ບ້ານ), ຂອບເຂດສຳປະທານທີ່ຈະແຈ້ງ (ໂດຍການນຳໃຊ້ GPS, ພາບຖ່າຍດາວທຽມ, ແຜນທີ່ໃນມາດຕາສ່ວນທີ່ເໝາະສົມ); ຜິດ ຫຼື ຊະນິດຜິດທີ່ຈະປູກ ແລະ ກອບເວລາຂອງການຜັດທະນາໂຄງການ;
- ສະໜອງຕາຕະລາງທີ່ປະກອບມີເນື້ອໃນເອກະສານ ຕັ້ງແຕ່ເລີ່ມຕົ້ນໂຄງການ

- ຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າ ທຸກເອກະສານມີໂຄງຮ່າງຈະແຈ້ງ ແລະ ເຂົ້າໃຈງ່າຍ ພ້ອມທັງສະແດງໃຫ້ເຫັນວົງຈອນຂອງໂຄງການ;
- ຮັບປະກັນວ່າ ຜູ້ທີ່ໄດ້ອ່ານ ແມ່ນເຂົ້າໃຈວ່າ ເປັນເອກະສານທີ່ມີເນື້ອໃນເກາະກ່າຍເປັນອັນດຽວກັນ ແລະ ມີບ່ອນອ້າງອີງເໝາະສົມ ຊຶ່ງຈະຊ່ວຍດຶງດູດໃນການອ່ານ.
- ຮັບປະກັນວ່າມີຄວາມຮັດກຸມ, ເປັນກາງ, ມີຄວາມເໝາະສົມ, ກວມລວມ ແລະ ມີຈຸດປະສົງ, ລວມທັງການນຳໃຊ້ພາສາທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ເຂົ້າໃຈງ່າຍ ພ້ອມກັນນັ້ນກໍ່ໃຫ້ຫຼີກລ້ຽງການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ມີຄວາມສະຫຼັບຊັບຊ້ອນ ຫຼື ວິຊາການຫຼາຍເກີນໄປ;
- ໃຊ້ຄຳສັບທີ່ສອດຄ່ອງກັບລະບຽບກົດໝາຍຕ່າງໆ ພ້ອມທັງມີການອະທິບາຍຄຳສັບຢ່າງຈະແຈ້ງ;
- ນຳໃຊ້ແຜນວາດ, ແຜນທີ່, ພາບຖ່າຍດາວທຽມ, ຮູບພາບ ແລະ ອື່ນໆ. ເຊິ່ງສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນຈະຕ້ອງມີຄວາມລະອຽດພໍສົມຄວນ, ຖືກຕ້ອງແມ່ນຍຳ ແລະ ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອອະທິບາຍ ເນື້ອໃນບົດຄວາມ;
- ກຳນົດແຫຼ່ງອ້າງອີງສຳລັບທຸກຂໍ້ມູນທີ່ນຳໃຊ້;
- ສະໜອງລາຍລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ລັກສະນະຂອງໂຄງການທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນ
- ສະແດງຫຼັກຖານທີ່ໄດ້ຂໍ້ມູນມາ, ແຈ້ງວ່າໄດ້ຮັບການຍິນຍອມໃນໄລຍະການປະສານງານ
- ສະແດງຫຼັກຖານ ກ່ຽວກັບ ການຮັກສາ ແລະ ເຄົາລົບສິດທິຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຖືເອົາຄວາມເອກະພາບເປັນພື້ນຖານ
- ມີການປະເມີນທຸກຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ດ້ວຍວິທີການທີ່ເໝາະສົມ ກັບ ສະຖານນະ, ສະພາບການ ແລະ ຄວາມສຳຄັນ ຂອງແຕ່ລະຜົນກະທົບ.
- ປະກອບການອະທິບາຍທີ່ລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ວິທີການທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ທຳມະຊາດ, ຂະໜາດ ແລະ ຄວາມຮ້າຍແຮງ) ແລະ ມີເອກະສານທີ່ສະແດງການດຳເນີນງານ, ການຫຼີກລ້ຽງຄວາມສ່ຽງ (ລວມທັງທາງເລືອກ), ມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ການຜັນຟຸ ແລະ ສະແດງຄວາມຮ້າຍແຮງທີ່ບໍ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງໄດ້/ຜົນກະທົບຕົກຄ້າງຂອງແຕ່ລະຄວາມສ່ຽງ. ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ຕ້ອງໄດ້ມີການພິຈາລະນາຢ່າງລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ທາງເລືອກ ເຊິ່ງຕ້ອງກວມເອົາໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ມີການກໍ່ສ້າງ ຕ້ອງມີການຍິ່ງຍືນ ແລະ ໃຫ້ເຫດຜົນວ່າຍ້ອນຫຍັງ ທາງເລືອກອື່ນຈິ່ງບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້.
- ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າໂຄງການສາມາດເສື່ອມໂຍ່ງກັບສິ່ງແວດລ້ອມແນວໃດ ໂດຍການນຳສະເໜີຫຼາຍທາງເລືອກ ແລະ ການປະກອບເອກະສານການປະເມີນແນວທາງໃນການຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍສຸດ;
- ສະເໜີວິທີການທີ່ຖືກນຳໃຊ້ໃນການເກັບຂໍ້ມູນກ່ອນການກໍ່ສ້າງໂຄງການ (ຂໍ້ມູນປະຈຸບັນ) ເພື່ອເຂົ້າເຖິງການວິເຄາະຂໍ້ມູນທາງດ້ານສິ່ງວັດລ້ອມ ສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບ ໂຄງການ ລວມທັງ ການປ່ຽນແປງຕ່າງໆທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນລະຫວ່າງ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ;

- ກຳນົດລາຍລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ແລະ ແຜນການຕິດຕາມ ກວດກາ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າຜູ້ຜັດທະນາໂຄງການໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຜັນທະທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ;
- ທຸກກິດຈະກຳຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າໄດ້ຄຳນຶງເຖິງຄວາມສ່ຽງ ແລະ ມີການອອກແບບກິດຈະກຳເພື່ອໃຫ້ຫຼີກລ້ຽງ, ຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ແກ້ໄຂຜົນກະທົບທາງລົບ. ພ້ອມທັງໄດ້ສະຫຼຸບ ແລະ ເອົາເປັນບ່ອນອີງ ຄືກັບລາຍລະອຽດທີ່ຢູ່ ໃນ ບວກປ.

ໝາຍເຫດ: ບວກປ ບໍ່ໄດ້ກຳນົດລາຍລະອຽດທັງໝົດຂອງກິດໝາຍ ກ່ຽວກັບ ຜູ້ຜັດທະນາໂຄງການ ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງບໍ່ສາມາດຮູ້ໄດ້ວ່າທາງໂຄງການໄດ້ປະຕິບັດຕາມນິຕິກຳທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃດໜຶ່ງບໍ່.

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຜູ້ຜັດທະນາໂຄງການປະຕິບັດຜັນທະ ແລະ ໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບທັງໝົດຕາມກິດໝາຍ ເມື່ອດຳເນີນການ ສຶກສາ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ. ເອກະສານຄັດຕິດ 2 ແມ່ນໄດ້ກຳນົດລາຍລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ສະພາບລວມ ຂອງໂຄງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້, ນະໂຍບາຍ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດສະເພາະ, ລະບຽບກິດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ສິນທິສັນຍາສາກົນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ເອກະສານເຫຼົ່ານີ້ ບໍ່ສາມາດເປັນບ່ອນອີງພຽງຢ່າງດຽວເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຜູ້ຜັດທະນາໂຄງການຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ໃນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນ ໃນການກະກຽມບົດລາຍງານ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ ຕາມລະບຽບການ.

2 ບັນດາລະບຽບກົດໝາຍຕ່າງໆ ທີ່ສໍາຄັນ

ສປປ ລາວ ໄດ້ມີເຄື່ອງມື ທາງດ້ານລະບຽບການຄຸ້ມຄອງ ໂຄງການຂະແໜງກະສິກໍາ ແລະ ປູກໄມ້ ທີ່ຮັດກຸມ ແລະ ມີຈໍານວນຫຼາຍກໍ່ຕາມ. ເຊິ່ງໂຄງການພັດທະນາແມ່ນໄດ້ສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທໍາມະຊາດນັບມື ນັບຫຼາຍຂຶ້ນ, ການເພີ່ມຂຶ້ນທາງດ້ານຄວາມຕ້ອງການໃນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ຂອງ ສປປ ລາວ ມັນໄດ້ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການພັດທະນາ ລະບຽບການຕ່າງໆ ເພື່ອໃຫ້ໂຄງການໃນຂະແໜງກະສິກໍາ ແລະ ການປູກໄມ້ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມ. ຊຶ່ງເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ຜູ້ທີ່ສ່ວນ ກ່ຽວຂ້ອງ (ລູກຈ້າງ, ຜູ້ຮັບເໝົາ ຫຼື ບຸກຄົນ ອື່ນໆ ຜູ້ທີ່ຕອບສະໜອງ ຫຼື ຮັບສິນຄ້າ ຫຼື ການບໍລິການ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ກົດຈະກໍາ ຂອງໂຄງການ) ໃຫ້ເຂົ້າໃຈລະບຽບກົດໝາຍຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກ່ອນທີ່ຈະດໍາເນີນການກ່ຽວກັບ ການປະ ເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທໍາມະຊາດ ຂອງໂຄງການ.

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ຈະເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບສຸດທ້າຍ ຕໍ່ກັບການກະທໍາຂອງລູກຈ້າງ, ຜູ້ຮັບເໝົາ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນໆ ທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງກັບກົດຈະກໍາ ຂອງໂຄງການ ແລະ ມີໜ້າທີ່ ເອົາໃຈໃສ່ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຫລີກລ່ຽງ ຫຼື ຫລຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບ ໃນເວລາດໍາເນີນກົດຈະກໍາຂອງໂຄງການ.

ບັນດາເຄື່ອງມື, ນິຕິກໍາ ແລະ ລະບຽບການຕ່າງໆ ທັງພາຍໃນ ແລະ ສາກົນ ແມ່ນໄດ້ກໍານົດໄວ້ຢ່າງລາຍລະອຽດ ໃນ ເອກະສານຄັດຕິດ 2.

2.1 ເຄື່ອງມືທາງດ້ານນິຕິກໍາ ທີ່ສໍາຄັນຂອງລາວ

2.1.1 ກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປັກຮັກສາ ສິ່ງແວດລ້ອມ ສະບັບເລກທີ 29/ສຊ, ລົງວັນທີ 18 ທັນວາ 2012;
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ປ່າໄມ້ ສະບັບເລກທີ 6/ສຊ, ລົງວັນທີ 24 ທັນວາ 2007;
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ສັດນໍ້າ ແລະ ສັດປ່າ ສະບັບເລກທີ 07/ສຊ, ລົງວັນທີ 11 ທັນວາ 2007;
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ທີ່ດິນ ສະບັບເລກທີ 04/ສຊ, ລົງວັນທີ 21 ຕຸລາ 2012
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ແຮງງານ ສະບັບເລກທີ 06/ສຊ, ລົງວັນທີ 27 ທັນວາ 2006;
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ມໍລະດົກ ແຫ່ງຊາດ, ສະບັບເລກທີ 08/ສພຊ, ລົງວັນທີ 9 ພະຈິກ 2005;
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ວິສາຫະກິດ ສະບັບເລກທີ 11/ສຊ, ລົງວັນທີ 9 ພະຈິກ 2005
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ນໍ້າ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ ແຫລ່ງນໍ້າ ສະບັບເລກທີ 29/ສຊ, ລົງວັນທີ 11 ມັງກອນ 1996;
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການປ້ອງກັນຜິດ ສະບັບເລກທີ 06/ສຊ, ລົງວັນທີ 9 ທັນວາ 2008;

2.1.2 ຂໍ້ຕົກລົງ, ບົດແນະນຳ ແລະ ລະບຽບກັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

- ຕົກລົງ ວ່າດ້ວຍ ການຮັບຮອງ ແລະ ປະກາດໄຊ້ ບັນຊີໂຄງການລົງທຶນ ແລະ ກິດຈະການຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງດຳເນີນ ການສຶກສາເບື້ອງຕົ້ນ ກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼື ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ສະບັບເລກທີ 8056/ກຊສ, ລົງວັນທີ 17 ທັນວາ 2013
- ຄຳແນະນຳ ຂະບວນການ ປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ສະບັບເລກທີ 8030/ກຊສ, ລົງວັນທີ 17 ທັນວາ 2013
- ຄຳແນະນຳ ຂະບວນການ ສຶກສາເບື້ອງຕົ້ນ ກ່ຽວກັບຜົນກະທົບສິ່ງແວດລ້ອມ ສະບັບເລກທີ 8030/ກຊສ, ລົງວັນທີ 17 ທັນວາ 2013
- ຂໍ້ກຳນົດ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາ ຊົນຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ ສະບັບເລກທີ2432/ອວຕສ, ລົງວັນທີ 11 ພະຈິກ 2005
- ຄຳແນະນຳ ລັດຖະມົນຕີ ວ່າດ້ວຍ ການພິຈາລະນາ ກ່ຽວກັບ ການຂຶ້ນທະບຽນ ແລະ ອອກກຳມະສິດການນຳໃຊ້ ແລະ ການຄອບຄອງ ທີ່ດິນ ສະບັບເລກທີ 564/ອຄດຊ, ລົງວັນທີ 6 ສິງຫາ 2007
- ຂໍ້ຕົກລົງ ລັດຖະມົນຕີ ວ່າດ້ວຍ ການກະສິກຳທີ່ດິນ ປະຕິບັດສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ສະຫວັດດີການຜູ້ອອກແຮງງານ ສະບັບເລກທີ 0540/ກປ, ລົງວັນທີ 9 ກຸມພາ 2011;
- ລະບຽບການ ຄວບຄຸມຢາປາບສັດຕູພືດ ສະບັບເລກທີ 2860/ກສປ
- ມາດຕະຖານ ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ແຫ່ງຊາດ ສະບັບເລກທີ 0583/ກສປ
- ບົດແນະນຳ ທາງດ້ານວິຊາການ ກ່ຽວກັບ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ (2010); ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ປະຊາຊົນຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ(ພະຈິກ 2005)
- ບົດແນະນຳ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ໃນການວາງແຜນ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ (2012)
- ຄູ່ມື ການມີສ່ວນຮ່ວມ ໃນການວາງແຜນ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢູ່ຂັ້ນບ້ານ ແລະ ກຸ່ມບ້ານ (2010)

2.2 ເຄື່ອງມືທີ່ນຳໃຊ້ໃນສາກົນ

2.2.1 ສິນທິສັນຍາສາກົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

- ສິນທິສັນຍາ ລຳຊາ(Ramsar) ກ່ຽວກັບ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ລະດັບນາໆຊາດ ໂດຍສະເພາະເປັນທີ່ຢູ່ອາໄສ ນົກນ້ຳ, ລົງນາມ ໃນປີ 2010
- ສິນທິສັນຍາ ມໍລະດົກໂລກ ກ່ຽວກັບ ການປົກປັກຮັກສາ ມໍລະດົກໂລກ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ທຳມະຊາດ, ລົງນາມ ໃນປີ 1987

- ສິນທິສັນຍາ ວໍຊິງຕັນ ກ່ຽວກັບ ການຄ້າຂາຍ ຊະນິດ ພັນສັດ ແລະ ພັນພືດ ທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ ຂ້າມຊາດ, ລົງນາມ ໃນປີ 2004
- ສິນທິສັນຍາ ການປົກປັກຮັກສາພືດ ລະຫວ່າງປະເທດ, ລົງນາມ ໃນປີ 1995
- ສິນທິສັນຍາ ບາເຊລ (Basel Convention) ກ່ຽວກັບ ການຄວບຄຸມ ການເຄື່ອນຍ້າຍ ສິ່ງເສດເຫຼືອ ອັນຕະລາຍ ຂ້າມຊາຍແດນ ແລະ ການກຳຈັດ ສິ່ງເສດເຫຼືອ ອັນຕະລາຍ, ລົງນາມ ໃນປີ 2010
- ສິນທິສັນຍາ ສະຕັອກໂຮມ (Stockholm Convention) ກ່ຽວກັບ ມົນລະພິດຕົກຄ້າງຍາວນານ, ລົງນາມ ໃນປີ 2006
- ສິນທິສັນຍາ ລອດສເຕີດາມ (Rotterdam Convention) ກ່ຽວກັບ ການໃຫ້ຄວາມຮູ້ກ່ອນ ຂະບວນການ ການອະນຸຍາດ ການຄ້າລະຫວ່າງປະເທດ ສຳລັບ ສານເຄມີ ອັນຕະລາຍສະເພາະ ແລະ ຢາປາບສັດຕູພືດ 1998
- ສິນທິສັນຍາ ອົງການແຮງງານ ສາກົນ

2.2.2 ບັນດານິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງສາກົນ

- ບົດແນະນຳ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພ ຂອງກຸ່ມທະນາຄານໂລກ (WB)
- ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ມາດຕະຖານ ຂອງອົງການຮ່ວມມື ການເງິນສາກົນ (IFC) (2012), ລວມທັງ PO. 1). ລະບົບການປະເມີນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ; PO. 2). ເງື່ອນໄຂ ແຮງງານ ແລະ ການເຮັດວຽກ; PO. 3). ການປ້ອງກັນ ແລະ ຫລຸດຜ່ອນ ມົນລະພິດ; PO. 4). ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ, ປ້ອງກັນຊຸມຊົນ; PO. 5). ການເວນຄືນທີ່ດິນ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ດ້ວຍຄວາມບໍ່ສະໝັກໃຈ; PO. 6). ຊີວະນາໆພັນ, ການອະນຸລັກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ແບບຍືນຍົງ; PO. 7). ຊົນເຜົ່າ; ແລະ PO. 8). ມໍລະດົກ ວັດທະນະທຳ.
- ນະໂຍບາຍ ມາດຕະຖານປົກປ້ອງ ຂອງທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB) ເລກທີ 1-3 (2009), ນະໂຍບາຍທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB) ກ່ຽວກັບ ບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ແລະ ການພັດທະນາ (2003), ນະໂຍບາຍ ການສື່ສານມວນຊົນ (2011), ແລະ ຍຸດທະສາດ ການປົກປ້ອງສັງຄົມ (2011)
- ບົດແນະນຳ ສິ່ງແວດລ້ອມ ສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນການ ຍົກຍ້າຍຈັດສັນ (2007) ຂອງ IFC
- ຫລັກການ ຄິດໄລ່ (Equator Principles)
- ຄະນະກຳມະການ ຄຸ້ມຄອງ ປ່າໄມ້ (FSC) ແລະ ໂຄງການ ການຮັບຮອງ ການຍັງຍືນ ມາດຕະຖານ ແລະ ເງື່ອນໄຂ ປ່າໄມ້ (PEFC).

3 ການສ້າງບົດລາຍງານ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ

ໃນກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ, ມາດຕາ 4.6 ໄດ້ກຳນົດການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນຂະບວນການ ສຶກສາ, ສຳຫລວດ, ວິໄຈຂໍ້ມູນ ແລະ ການຄາດຄະເນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ທັງດ້ານບວກ ແລະ ດ້ານລົບ ທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກໂຄງການຕ່າງໆ ໃນໄລຍະສັ້ນ, ໄລຍະຍາວ ພ້ອມທັງ ກຳນົດວິທີການ ແລະ ມາດຕະການທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອປ້ອງກັນ, ຫລີກເວັ້ນ ແລະ ຫລຸດຜ່ອນຜົນກະທົບສິ່ງແວດລ້ອມ.

ມາດຕາ 15 ໄດ້ກຳນົດ ການປ້ອງກັນຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ, ທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ບ່ອນທຳມາຫາກິນ ຂອງ ປະຊາຊົນ ແລະ ປ້ອງກັນຜົນກະທົບຕໍ່ປ່າໄມ້, ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ, ສັດສາວາສິ່ງ ແລະ ຊີວະນາໆຜັນ ອື່ນໆ ຢູ່ຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນໆ, ລວມທັງດິນຜ້າອາກາດ.

ມາດຕາ 21 (ການສຶກສາເບື້ອງຕົ້ນ ກ່ຽວກັບຜົນກະທົບສິ່ງແວດລ້ອມ) ແລະ ມາດຕາ 22 (ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ) ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ຄວາມແຕກຕ່າງ ທາງດ້ານວິທີການປະເມີນຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການລົງ ຫຼື ກົດຈະການຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ເພື່ອກຳນົດ ລະດັບການປະເມີນ ທີ່ຕ້ອງການສຳລັບ ການພັດທະນາ ການປູກໄມ້ ແລະ ການກະສິກຳ, ຂະບວນການ ກັນກອງ ແມ່ນດຳເນີນໄປຕາມ ລະດັບຂໍ້ມູນເບື້ອງຕົ້ນ ທີ່ພຽງພໍຕາມຄວາມຕ້ອງການ ທີ່ກຳນົດຢູ່ໃນ ຂໍ້ 2.2 ຂອງທັງ ຄຳແນະນຳ ເລກທີ 8029/ກຊສ ແລະ ເລກທີ 8030/ກຊສ ¹.

ບໍ່ວ່າຈະເປັນການດຳເນີນ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ, ຂໍ້ 2.8 ຂອງຄຳແນະນຳ ເລກທີ 8029/ກຊສ ແລະ ຂໍ້ 2.12 ຄຳແນະນຳ ເລກທີ 8030/ກຊສ ຕ້ອງການໃຫ້ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ດຳເນີນ:

“ການສຶກສາ ສະພາບລວມທາງດ້ານກາຍະພາບ ແລະ ຊີວະພາບ ແລະ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ພ້ອມທັງ ຄາດຄະເນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ຈາກໂຄງການລົງທຶນ ແລະ ກົດຈະການຕ່າງໆ ໂດຍນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຮັບຈາກຂະແໜງການ, ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ແຫຼ່ງ ອື່ນໆ ລວມທັງຂໍ້ມູນ ທີ່ເກັບຈາກການສຳຫລວດພາກສະໜາມ ແລະ ຈາກການປົກສາຫາລື ກັບຜູ້ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທັງໃນລະດັບສູນກາງ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ”.

ທັງສອງຄຳແນະນຳ ແມ່ນຕ້ອງການ ຜສຕສ. ນີ້ແມ່ນເປັນຂໍ້ບັງຄັບທີ່ຕ້ອງການ ໃນຂະບວນການ ບສຕສ (ຂໍ້ 2.5, ເລກທີ 8029/ກຊສ) ແລະ ບປຜສ (ຂໍ້ 2.9/ກຊສ). ຜສຕສ “ໄດ້ກຳນົດ ທຸກໆມາດຕະການປ້ອງກັນ ແລະ

¹ ຂະບວນ ການປະເມີນ, ກຳນົດຂອບເຂດ, ການຮັບຮອງ ແລະ ການປະຕິບັດຕາມ ໄດ້ອະທິບາຍ ຢູ່ໃນບົດແນະນຳ ດ້ານວິຊາການ ວ່າດ້ວຍ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ(2010).

ຫລຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ” (ຂໍ້ 2.8 ຄຳແນະນຳ ເລກທີ 8029/ກຊສ ແລະ ຂໍ້ 2.12 ຄຳແນະນຳ ເລກທີ 8030/ກຊສ).

ເພື່ອເປັນບ່ອນອີງຂອງຂະບວນການ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ, ບົດແນະນຳ ດ້ານວິຊາການ ກ່ຽວກັບການທົບທວນ ບົດລາຍງານ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້(ບວກປ) ໃດ້ກຳນົດຂໍ້ມູນ ທີ່ເປັນບ່ອນອີງໃຫ້ແກ່ການຕັດສິນໃຈ, ວິທີການຜື້ນຖານ ໃນການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ແລະ ການປະເມີນຜົນກະທົບ ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ. ມັນຍັງຊ່ວຍໃນການປະເມີນລາຍລະອຽດຂອງການປະຕິບັດພັນທະ ແລະ ສັນຍາ ຢູ່ໃນແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ແຜນຍ່ອຍຕ່າງໆ (ເຊັ່ນ: ຜສຕສ).

3.1 ຫຼັກການທີ່ສຳຄັນ ໃນການສ້າງ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ

ເພື່ອເປັນການຮັບປະກັນວ່າ ບົດລາຍງານ ຫຼື ແຜນການຄຸ້ມຄອງທີ່ສ້າງຂຶ້ນມີປະສິດທິຜົນ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ກຳນົດຄວາມສ່ຽງທັງໝົດ ແລະ ກຳນົດມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ໃນຕະລອດໄລຍະການພັດທະນາໂຄງການ. ກົດຈະກຳເຫລົ່ານີ້ ຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບສະພາບ, ຂະໜາດ, ເຕັກນິກ ແລະ ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານເສດຖະກິດ. ແຜນການດັ່ງກ່າວ ຕ້ອງປະສົມປະສານ ເອົາວິທີການຕ່າງໆ ໂດຍການ ກຳນົດເອົາປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງລັດ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ບັນດານະໂຍບາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງ ຂອງການພັດທະນາ ແມ່ນສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການຕ່າງໆຂອງລາວ ແລະ ປະສົມປະສານກັບການປະຕິບັດວຽກງານການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ຂອງສາກົນ.

ນະໂຍບາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງ, ການວາງແຜນ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ການດຳເນີນງານ ຕ້ອງໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບຄວາມສ່ຽງຕົວຈິງ ແລະ ໂຄງການຕ້ອງຖືກອອກແບບ ເພື່ອລົກເວັ້ນ ຫຼື ຫລຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານລົບໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ.

ຕ້ອງປະກອບມີແຜນການຄຸ້ມຄອງ ດັ່ງນີ້:

- ສອດຄ່ອງກັບຄວາມຕ້ອງການ ທາງດ້ານລະບຽບກົດໝາຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທັງໝົດ ແລະ ກວມເອົາ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ (ລວມທັງ ຜສຕສ) ທີ່ໄດ້ກຳນົດການປະເມີນ ແລະ ພັດທະນາ, ວິທີການແກ້ໄຂ ແລະ ຮັບມືທີ່ເໝາະສົມກັບຜົນກະທົບດ້ານລົບ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ;
- ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ຕ້ອງເຜີຍແຜ່ໃຫ້ຜະນັກງານ, ຜູ້ຮັບເໝົາ, ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງລັດ ໃນຮູບແບບເຂົ້າເຖິງໄດ້ງ່າຍ, ສອດຄ່ອງກັບວັດທະນະທຳຂອງຜູ້ຮັບ ແລະ ໃນຮູບແບບທີ່ແນະນຳ ແລະ ແຈ້ງກ່ຽວກັບຍຸດທະສາດຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ແລະ ການຫລຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານລົບ;
- ລວມເອົາ ວິທີການ ທີ່ຖືກຕ້ອງ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງລັດຕ່າງໆ ສາມາດເຂົ້າເຖິງການປຶກສາຫາລື, ການຕົກລົງເຫັນດີຮ່ວມກັນ;

- ກວມເອົາທຸກຂໍ້ມູນທີ່ດີສຸດທີ່ມີຢູ່ ໃນທຸກຂັ້ນຕອນ ຂອງອາຍຸວິງຈອນໂຄງການ ແລະ ລວມເອົາການປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງທີ່ໄດ້ຮັບການປ່ຽນແປງ;
- ກວມເອົາໄລຍະເວລາທີ່ມີການປ່ຽນແປງ ໃນໄລຍະຍະການທົບທວນທາງດ້ານວິທີການຕ່າງໆ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ດັ່ງກ່າວ ມີເນື້ອໃນທີ່ສູງກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ປະກອບຂໍ້ມູນລ່າສຸດເຂົ້າ ແລະ ລວມເອົາການປ່ຽນແປງບາງດ້ານ ຫຼື ຄວາມສ່ຽງໃໝ່ ເຊັ່ນດຽວກັບ ການດຳເນີນການແກ້ໄຂທຸກໆຄວາມສ່ຽງດ້ານລົບເກີດຂຶ້ນ. ທຸກການປ່ຽນແປງ ຕ້ອງຖືກເຜີຍແຜ່ ໃຫ້ອົງການຈັດຕັ້ງລັດ, ຜູ້ອອກ ແຮງງານ ແລະ ຜູ້ຮັບເໝົາ, ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ.
- ໄດ້ຮັບການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຢ່າງປົກກະຕິ ແລະ ເປັນແຕ່ລະໄລຍະ ເພື່ອກວດສອບຈຸດປະສົງຕ່າງໆທີ່ບໍ່ສອດຄ່ອງ ກັບ ການປະເມີນ ແລະ ເຜີຍແຜ່ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ. ພ້ອມທັງກຳນົດຄວາມຄືບໜ້າ ກ່ຽວກັບນະໂຍບາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງ ເຊັ່ນດຽວກັບຄວາມຮັບຜິດຊອບ ພາຍໃຕ້ກົດໝາຍຂອງລາວ ແລະ ຜົນທະສາກົນຕ່າງໆ;
- ລວມເອົາມາດຕະຖານຜົນທະທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ (SESO) ແລະ ຮັບປະກັນໃຫ້ໂຄງການສ້າງຜົນປະໂຫຍດທັງທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ ໃຫ້ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊຸມຊົນຂອງເຂົາ, ລວມທັງແຜນການໃນການຖ່າຍຖອດຄວາມຮູ້, ທັກສະ, ປະສົບການ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ເພື່ອປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່, ສຸຂະພາບ ຫຼື ສະມັດຕະພາບການຜະລິດ.

ການສະໜອງທາງດ້ານຜົນປະໂຫຍດ ໃຫ້ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ທ້ອງຖິ່ນ ແມ່ນສາມາດປະກອບສ່ວນ ໄດ້ຫລາກຫລາຍຮູບແບບ ເຊັ່ນ: ສ້າງຕັ້ງກອງທຶນບ້ານ, ການປະສານງານໂດຍກົງ ໃນການອະນຸລັກ ແລະ ແຜນການ ໃນການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ຫຼື ການຈ່າຍເປັນເງິນສົດ ໃຫ້ແຕ່ລະບຸກຄົນ. ບໍ່ວ່າຜົນປະໂຫຍດຈະໄດ້ຮັບການສະໜອງ ດ້ວຍວິທີໃດ, ຜົນປະໂຫຍດຕ້ອງໄດ້ຊົດເຊີຍ ສຳລັບ ຜົນກະທົບຕ່າງໆ (ຜົນກະທົບຫລາຍ, ຜົນປະໂຫຍດສູງ), ຜົນປະໂຫຍດ ຕ້ອງເປັນທີ່ຍອມຮັບ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນ ໂດຍສະເພາະບຸກຄົນທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ແມ່ນສາມາດໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຈາກໂຄງການ ເຊັ່ນກັນ.

ຕົວຢ່າງຂອງຜົນປະໂຫຍດຕ່າງໆ ປະກອບມີ:

- ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ຫຼື ການປ່ຽນແທນ ຊັບສິນທີ່ສູນເສຍ ຫຼື ຂີ້ຂັດແຍ່ງ
- ການໃຊ້ຈ່າຍ ວຽກງານການບໍລິການ ຫຼື ການສະໜອງສິນຄ້າ ໃນທ້ອງຖິ່ນຫຼາຍຂຶ້ນ
- ມີວຽກເຮັດງານທຳ (ທັງຜູ້ອອກແຮງງານ ຫຼື ຜູ້ຮັບເໝົາ) ຫຼາຍຂຶ້ນ
- ມີການແລກປ່ຽນຄວາມຮູ້ ແລະ ຝຶກອົບຮົມ
- ມີກອງທຶນ ການບໍລິການສຸຂະພາບ ຫຼື ການສຶກສາ
- ມີການຕອບສະໜອງ ການປັບປຸງການບໍລິການຕ່າງໆ (ເຊັ່ນ: ພະລັງງານ ຫຼື ນໍ້າ) ຫຼື ຜືນຖານໂຄງລ່າງ (ລວມທັງ ອາຄານລວມ ຕ່າງໆ, ເສັ້ນທາງ ຫຼື ຂົວ)
- ການປະກອບສ່ວນ ໂຄງການອະນຸລັກ ມໍລະດົກ ທາງວັດທະນະທຳ ຫຼື ທຳມະຊາດ

- ການປຸກຝັງແບບປະສົມປະສານ/ກິດຈະການກະສິກຳ²
- ສະໜັບສະໜູນ ການນຳໃຊ້ດິນ ແບບຫລາກຫລາຍ, ການປຸກຝັດໝູນວຽນ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານເສດຖະກິດ ເພື່ອຫລຸດຜ່ອນ ຄວາມບໍ່ສາມາດກຸ້ມຕົນເອງ ແລະ ຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງ ທີ່ຕິດພັນກັບກິດຈະກຳກະສິກຳແບບຜື້ນບ້ານ
- ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງບ້ານ ເຂົ້າໃນການພັດທະນາໂຄງການກະສິກຳ ໃນຮູບແບບ 2+3 ຫຼື 1+4 ລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນ ແລະ ບໍລິສັດ³.
- ການຊ່ວຍເຫຼືອ ກ່ຽວກັບ ການຂຶ້ນທະບຽນ ກຳມະສິດທີ່ດິນ ໃຫ້ແກ່ບ້ານ ແລະ ແຕ່ລະບຸກຄົນ.

3.2 ການປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງ ທີ່ດີ

ຕາຕະລາງ 2: ໄດ້ສະຫລຸບ ການປະຕິບັດ ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດີ ສຳລັບການກະສິກຳ ແລະ ປູກໄມ້. ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມໄດ້ລະບຸ ຢູ່ໃນພາກທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ຢູ່ໃນເອກະສານຄັດຕິດ.

ຕາຕະລາງ 2: ການປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງ ທີ່ດີ	
ການປະຕິບັດ ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດີ	ລາຍລະອຽດ ການປະຕິບັດ ການຄຸ້ມຄອງ ທີ່ດີ
ລະບົບລະບາຍນ້ຳ	ເຮັດໃຫ້ມີລະບົບລະບາຍນ້ຳໄຫລສະດວກ ດ້ວຍການຫລີກເວັ້ນ ຜື່ນທີ່ຕໍ່າ ແລະ ການປູກໄມ້ ໄປຕາມຮູບແບບເປັນແຖວຍາວ
ການກວດ ແລະ ບັບປຸງດິນ	ວິໃຈດິນ ເພື່ອປະເມີນທາດອາຫານພືດ ທີ່ຕ້ອງການ
ການຮັກສານ້ຳ	ຫລຸດຜ່ອນການນຳໃຊ້ນ້ຳ
ການຄຸ້ມຄອງດິນ	ຫລີກເວັ້ນ ການປະຕິບັດ ທີ່ເປັນສາເຫດ ໃຫ້ມີການເຊາະເຈື່ອນຂອງດິນ ຫຼື ການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງດິນ
ການຄາດໄຖ ໃຫ້ໜ້ອຍທີ່ສຸດ	ຈຳກັດ ການໄຖ ໃນເວລາການກະກຽມເນື້ອທີ່ ເພື່ອປູກ
ການຄຸ້ມຄອງ ສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານ	ນຳໃຊ້ສານເຄມີ, ປຸຍຊີວິພາບ
ການຄວບຄຸມສານເຄມີ ແລະ ການນຳໃຊ້	ການຄວບຄຸມສານເຄມີ ແລະ ການນຳໃຊ້ ໂດຍຝຶກອົບຮົມ ໃຫ້ຜູ້ໃຊ້ ແລະ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຄຳແນະນຳຜະລິດຕະພັນ ແລະ ລະບຽບກົດໝາຍ ທີ່ຕ້ອງການ.
ຄວາມປອດໄພ ສານເຄມີ	ການນຳໃຊ້ເຄມີ ຕ້ອງບໍ່ໃຫ້ຕົກຄ້າງ ຢູ່ໃນສິ່ງແວດລ້ອມ

² ນຳເອົາຜົນປະໂຫຍດທັງສອງດ້ານ ຈາກການຕອບສະໜອງ ຂອງບໍລິສັດ ພ້ອມກັບການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ (ຫຼຸດຜ່ອນ ຕົ້ນທຶນ ທີ່ຕ້ອງການ), ໃນຂະນະດຽວກັນ ຍັງຮັກສາໄວ້ກຳມະສິດທີ່ດິນ ຂະຫນາດນ້ອຍ ຫຼື ຊຸມຊົນ. ການຈັດສັນດັ່ງກ່າວນີ້ ສາມາດລວມເອົາການຈ່າຍເງິນ ຄ່າເຊົ່າປະຈຳປີ, ການເຂົ້າເຖິງການຈັດສັນ ເພື່ອປູກຝັດເປັນຂັ້ນ, ວິສາຫະກິດຫຸ້ນສ່ວນ ຫຼື ການປະກອບສ່ວນ ເຂົ້າໃນການພັດທະນາຜື້ນຖານໂຄງລ່າງ ໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນ.

³ ຂໍ້ຕົກລົງເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ລະບຸ ການກຳນົດລາຄາ ກ່ຽວກັບສິນຄ້າ ທີ່ປູກໂດຍຊາວກະສິກອນ ແລະ ຂາຍໃຫ້ບໍລິສັດ. ຜົນປະໂຫຍດ ຂອງຊາວກະສິກອນ ແມ່ນໄດ້ຮັບຄວາມຊຳນານ (ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ຄວາມຮູ້), ຜົນຮັບ (ເບ້ຍໄມ້, ຝຸ່ນ, ແລະ ຄວາມຕ້ອງການອື່ນໆ) ແລະການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ເປັນການຈັດຫາໂດຍບໍລິສັດ. ພາຍໃຕ້ຮູບແບບ 2 + 3, 2 ຫມາຍເຖິງການປະກອບສ່ວນທີ່ດິນ ແລະ ແຮງງານ ຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ 3 ຫມາຍເຖິງການສະໜອງຕົ້ນທຶນ, ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານວິຊາການ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ແມ່ນສະໜອງໂດຍຜູ້ລົງທຶນ. ການດຳເນີນງານ ພາຍໃຕ້ຮູບແບບ ດັ່ງກ່າວນີ້, ຊາວກະສິກອນຕ້ອງໄດ້ສະແດງ ຫຼັກຖານ ຂອງກຳມະສິດທີ່ດິນ / ໃບຕາດິນ, ເພື່ອສາມາດອະນາໄມດິນ ພາຍໃນເວລາກຳນົດໄວ້, ແລະ ຕອບສະໜອງແຮງງານທີ່ພຽງພໍ ໃນການປູກ ແລະ ບົວລະບັດຮັກສາພືດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນຂອງມັນ. ພາຍໃຕ້ຮູບແບບ 1 + 4, 1 ຫມາຍເຖິງແຮງງານ ຫຼື ທີ່ດິນ ພ້ອມກັບການສະໜອງຕົ້ນທຶນ, ເຕັກໂນໂລຊີ, ແລະ ຕະຫຼາດ ແລະ ທີ່ດິນ ຫຼື ແຮງງານ ທີ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້.

ການຄຸ້ມຄອງຜູ້ນ	ນຳໃຊ້ຜູ້ນໃຫ້ໜ້ອຍລົງ ແລະ ນຳໃຊ້ ເມື່ອດູແລຮັກສາຜິດເທົ່ານັ້ນ
ການຝຶກອົບຮົມການປູກ	ປູກໃນເວລາດິນມີຄວາມຊຸ່ມຊື່ນພຽງພໍ
ການຄຸ້ມຄອງ ແຖວປູກແບບປະສົມ (ຕົ້ນໄມ້ ໃຫ້ໝາກ)	ສິ່ງເສີມ ການປູກຜິດ ຫຼື ຫຍ້າ ເປັນແຖວແບບປະສົມ
ການຕັດກົງ ແລະ ການຕັດຕົ້ນໄມ້ ໃຫ້ບາງລົງ (ຕົ້ນໄມ້ ໃຫ້ໝາກ)	ດຳເນີນການປະຕິບັດຕັດກົງ ແລະ ຕັດຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ບາງລົງ ເມື່ອລຳຕົ້ນແຫ້ງ ແລະ ຖິ້ມສິ່ງເສດເຫຼືອລົງໃນແຖວປູກ
ການຄຸ້ມຄອງການເກັບກ່ຽວ	ເກັບກ່ຽວ ໃນເວລາເນື້ອທີ່ ແຫ່ງຖິ້ມສິ່ງເສດເຫຼືອ (ໂດຍສະເພາະໃບ ແລະ ກົງ) ອອກຈາກເນື້ອທີ່
ການຄຸ້ມຄອງຜົນຜະລິດ	ເກັບມ້ຽນ ຜົນຜະລິດ ທີ່ເກັບກ່ຽວ ໄວ້ຢູ່ໃນຜົນທີ່ ອອກແບບໄວ້ຮາບພຽງ
ການອອກແບບ ເສັ້ນທາງ	ເສັ້ນທາງທີ່ຮາບພຽງ ແລະ ປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ນ້ຳ ໄຫລຢູ່ເສັ້ນທາງ ຫຼື ໄຫລໂດຍກົງລົງສູ່ສາຍນ້ຳ ຫຼື ແມ່ນ້ຳ
ການປ້ອງກັນຊັບສິນ	ທົບທວນ ແຜນການປ້ອງກັນທັງໝົດ ຢ່າງເປັນປົກກະຕິ (ໄຟ, ການອານຸລັກສິ່ງທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງ, ວັດທະນະທຳ, ສະຖານທີ່ເຮັດວຽກ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ອື່ນໆ) ເພື່ອຮັບປະກັນປະສິດທິພາບສູງສຸດ.
ການປົກສາຫາລື ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງຊຸມຊົນ	ການເຂົ້າຮ່ວມແບບໂປ່ງໃສ ແລະ ການແຈ້ງຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ຂະບວນການປົກສາຫາລືຕາມລະບຽບການ ເພື່ອຮັບປະກັນ ການຍົນຍອມ ຢ່າງສະໝັກໃຈ
ລະບົບການຄຸ້ມຄອງ	ນຳໃຊ້ວິທີການແກ້ໄຂ ຄວາມສ່ຽງ ທີ່ລວມເອົາຫຼັກການ (ສະເພາະ, ມາດຕະການ, ປະສິດຜົນສຳເລັດ, ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ທັນເວລາ)

3.3 ຈຸດປະສົງ ຂອງ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ

ເພື່ອການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການປັບປຸງຫຼັກການຄຸ້ມຄອງ ໂດຍການຫຼຸດຜົນຂະຫຍາຍ ຍຸດທະສາດການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການດຳເນີນງານ ທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ທີ່ຕໍ່ເນື່ອງກັບການປະຕິບັດ ເພື່ອຫລີກລ້ຽງ ຫຼື ຫລຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບ ທີ່ເກີດຈາກໂຄງການ.

ການສ້າງແຜນການຄຸ້ມຄອງຄວາມສ່ຽງຕົ້ນຕໍ ແລະ ແຜນການດຳເນີນງານ, ໂດຍກວມເອົາໄລຍະເວລາຂອງການຜັດທະນາໂຄງການ ພ້ອມກັບການພິຈາລະນາທີ່ຖືກຕ້ອງກັບສະພາບ, ຂະໜາດ, ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ມູນຄ່າ ທີ່ມີປະສິດທິພາບ. ແຜນການດັ່ງກ່າວ ຕ້ອງກຳນົດ, ປະເມີນ, ຜັດທະນາ, ປະສົມປະສານ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຄື:

- ຜົນປະໂຫຍດ ຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ສູງສຸດ;
- ວິທີການຕ່າງໆ ທີ່ມີການກຳນົດ, ປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບຕໍ່ຄຸນຄ່າທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ;

- ມີຍຸດທະສາດ ເພື່ອການກຳນົດ, ຫຼີກລ່ຽງ, ຫລຸດຜ່ອນ ຫຼື ຝື້ນຜູ້ຜົນກະທົບ ທີ່ຕິດພັນກັບຄວາມສ່ຽງ ທີ່ມີປະສິດທິຜົນ;
- ວິທີການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ ແມ່ນອີງຕາມຂໍ້ມູນ ທາງດ້ານຄຸນຄ່າທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ທີ່ມີຢູ່ໃນເວລານັ້ນ ແລະ ເປັນຮູບແບບທີ່ເໝາະສົມ ເຊິ່ງເຂົ້າເຖິງງ່າຍ ແລະ ສາມາດເຂົ້າໃຈ ໂດຍການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທັງໝົດ;
- ການຮ້ອງທຸກຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ໃຫ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງເໝາະສົມ, ໂປ່ງໃສ, ຍຸຕິທຳ, ສົມເຫດສົມຜົນ ແລະ ເຂົ້າເຖິງງ່າຍ.

ໝາຍເຫດ: ເອກະສານຄັດຕິດ 3 ການແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ການກຳນົດລະດັບຂອງຄວາມສ່ຽງ ແລະ ການ ປະເມີນຜົນກະທົບທີ່ຕິດພັນກັບໂຄງການ. ວິທີການນີ້ ໄດ້ລວມເອົາສະພາບ ແລະ ຂະໜາດ ເຂົ້າຢູ່ໃນການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ສະເໜີຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ທີ່ຫຼີກລ່ຽງ ຫຼື ຫລຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງ. ຂໍ້ມູນນີ້ຕ້ອງຖືກນຳໃຊ້ ເຂົ້າໃນການສ້າງ **ບສຕລ** ຫຼື **ບປຜສ** ເພື່ອ:

- ລະບຸ ແລະ ກຳນົດ ລະດັບຂອງຄວາມສ່ຽງ ທົ່ວໄປຂອງໂຄງການ ແລະ ການດຳເນີນການສະເພາະ ຕໍ່ຜົນກະທົບຕະລອດອາຍຸ ຂອງໂຄງການ ເຊິ່ງໄດ້ລວມເອົາ ຄຸນຄ່າທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ.
- ລວມທັງການຕິດຕາມກວດກາຕາມຈຸດປະສົງທີ່ກຳນົດ, ກຳນົດຄວາມຖີ່ ການຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ວິທີການທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ເພື່ອວິເຄາະ ລະດັບຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ຄວາມຄືບໜ້າ⁴.
- ມີການພັດທະນາ ແລະ ດຳເນີນ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ທີ່ເໝາະສົມ, ທັນເວລາ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນ ເພື່ອຫລຸດຜ່ອນ, ບຸລະນະ ແລະ/ຫລື ຝື້ນຜູ້ ຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນຕາມມາ ໃນບ່ອນທີ່ອາດບໍ່ສາມາດຫລີກລ່ຽງໄດ້.
- ຕ້ອງມີການຊົດເຊີຍ ທີ່ຍຸຕິທຳ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນ ແລະ/ຫຼື ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນລົບລ້າງຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບ ຕໍ່ຜູ້ໃຊ້ແຮງງານ, ຊຸມຊົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ບ່ອນທີ່ຍັງມີຜົນກະທົບຄົງຄ້າງຢູ່.
- ພັດທະນາ ແລະ ສືບຕໍ່ ແຜນການສື່ນສຸດ ແລະ ແຜນການຝື້ນຜູ້ ເພື່ອສືບຕໍ່ຫລຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ຊັບສິນເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້ ກ່ອນທີ່ໂຄງການຖືກຮັບຮອງໃນຂັ້ນສຸດທ້າຍ
- ເປັນບ່ອນອີງໃນວຽກງານຕິດຕາມກວດກາ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ກິດຈະກຳຕ່າງໆ ທີ່ຕິດພັນກັບແກ້ໄຂຄວາມສ່ຽງ, ການແກ້ໄຂ ແລະ ຫລຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ, ສິ່ງເສີມ ແລະ ລາຍງານ ການດຳເນີນງານດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງລັດຮັບຊາບ ໃນແຕ່ໄລຍະ ແລະ ຕາມຮູບແບບທີ່ເໝາະສົມ.
- ສິ່ງເສີມ ການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ ແລະ ແຜນການປັບປຸງການປະຕິບັດ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນໃນການຫລຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານລົບ.

⁴ ລວມທັງເປົ້າໝາຍ ຜົນຜະລິດ ຫຼື ການເງິນ; ການປົກປັກຮັກສາ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ແລະ ເພີ່ມການປັບປຸງ ເປົ້າໝາຍຕ່າງໆ; ສະໜັບສະໜູນການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງຊຸມຊົນ (ເຊັ່ນ: ວຽກເຮັດງານທຳ, ການຕອບສະໜອງ ດ້ານການບໍລິການ ຫຼື ສິນຄ້າ ຕ່າງໆ, ການຕັດສິນໃຈ ອື່ນໆ), ເປົ້າໝາຍ ການນຳເອົາສິ່ງເສດເຫຼືອມາໃຊ້ຄືນ(recycling) ຫຼື ຫລຸດປະລິມານ ສິ່ງເສດເຫຼືອ; ຫຼື ມາດຕະການ ດ້ານພັນທະ ອື່ນໆ ຕິດພັນກັບການພັດທະນາ.

ແຜນການຄຸ້ມຄອງທີ່ເໝາະສົມ ຕ້ອງລວມເອົາແຜນຕ່າງໆ ທີ່ແກ້ໄຂ ທາງດ້ານຂໍ້ຜູກພັນ ຫຼື ພັນທະຕ່າງໆ ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນແຜນການເຫລົ່ານີ້ ຕິດພັນກັບຄວາມຕ້ອງການ ການດຳເນີນງານ ຫຼື ການຄ້າ. ເອກະສານຄັດຕິດ 6 ໄດ້ສະຫລຸບ ອົງປະກອບສຳຄັນ ຂອງແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດພັນກັບແຜນຍ່ອຍຕ່າງໆ, ແລະ ໄລຍະການທົບທວນທົ່ວໄປ ເພື່ອກຳນົດແຕ່ລະແຜນຍ່ອຍ.

ຕາຕະລາງ 3: ແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ຄຳຖາມທົ່ວໄປ ທີ່ຜູ້ຜັດທະນາໂຄງການ ຕ້ອງພິຈາລະນາໃນຂະບວນການຕັດສິນໄຈຂອງໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 3: ລາຍການກວດສອບ ຜົນກະທົບທົ່ວໄປ	ໄດ້ມີການສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການບໍ່ ຖ້າມີ ໃຫ້ປະກອບເອກະສານຢັ້ງຢືນ	ຖ້າບໍ່ມີ ໃຫ້ກຳນົດວ່າຍ້ອນຫຍັງ
ໄດ້ມີທົບທວນ ກ່ຽວກັບ ລະບຽບ ກົດໝາຍ ທັງໝົດ ແລະ ເຂົ້າໃຈ ບັນດາພັນທະຕ່າງໆແລ້ວບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ບັນດາຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບດ້ານລົບ ທັງໝົດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ໂຄງການ ໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ແລ້ວບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ກິດຈະກຳທັງໝົດ ທີ່ອາດຈະສົ່ງຜົນກະທົບດ້ານລົບ ໄດ້ຮັບການປະເມີນ ເພື່ອກຳນົດລະດັບ ຂອງຄວາມສ່ຽງແລ້ວບໍ່ (ປະເພດຂອງຄວາມສ່ຽງ)?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຄວາມສ່ຽງທັງໝົດ ໄດ້ຖືກບັນທຶກເປັນລາຍລະອຽດໄວ້ ໃນຕາຕະລາງ ການປະເມີນຄວາມສ່ຽງບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດມີຜົນກະທົບດ້ານລົບຕໍ່ຄົນບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດມີຜົນກະທົບດ້ານລົບ ຕໍ່ວິຖີການດຳລົງຊີວິດ ລວມທັງວັດທະນະທຳ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຜົນກະທົບດ້ານລົບ ຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຜົນກະທົບດ້ານລົບ ຕໍ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຜົນກະທົບດ້ານລົບ ໃນໄລຍະຍາວ ຫຼື ຖາວອນບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີ ການພິຈາລະນາ ແລະ ການກຳນົດ ທາງເລືອກໂຄງການ ເພື່ອ ຫລີກລ່ຽງຜົນກະທົບ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຜົນກະທົບ ຈາກສານປົນເປື້ອນຕົກຄ້າງໃນດິນ, ອາກາດ, ແລະ ນ້ຳບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີວິທີການ ແລະ ການປະຕິບັດ ທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ເພື່ອຫລຸດຜ່ອນຜົນ ກະທົບ ສຳຄັນ ຫຼື ສານປົນເປື້ອນ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ກຳນົດ ການວິທີການແກ້ໄຂບັນຫາ ໃນກໍລະນີເກີດມີສານປົນເປື້ອນ ຕົກຄ້າງ ໄລຍະຍາວ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີວິທີການທີ່ເໝາະສົມ ໃນການຕອບໂຕ້ ກັບ ເຫດການສຸກເສີນ, ລວມ ທັງ ການຕອບສະໜອງດ້ານສຸຂະພາບ ແລະ ການຄວບຄຸມການແຜ່ ລະບາດ, ໄດ້ຖືຜັດທະນາບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການຕ່າງໆ ນັບທັງ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ຫຼື ການຊົດເຊີຍ ທີ່ເປັນທຳ ແມ່ນໄດ້ຮັບການຜັດທະນາ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ໄດ້ມີຊ່ຽວຊານ ທີ່ມີປະສິບການ ແລະ ທຶນ ພຽງພໍ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຜັນທະ ໃນໄລຍະການພັດທະນາໂຄງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີລາຍລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ຂະບວນການປະຕິບັດ ມາດຕະການແກ້ໄຂ ຜົນ ກະທົບ ຫຼື ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ທັງໝົດຄັ້ງດຽວ ແລະ ຕາມ ຄວາມເໝາະສົມ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີວິທີການຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ລາຍງານ ທີ່ມີປະສິດທິພາບໄດ້ຖືກກຳ ນົດໄວ້ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຫຼັງຈາກການພິຈາລະນາຄຳຖາມເຫຼົ່ານີ້, ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການຕ້ອງໃຫ້ຄຳຕອບ ໃນຕາຕະລາງ ທີ່ສະຫຼຸບຂໍ້ມູນ ແລະ ແຫຼ່ງທີ່ມາຂອງຂໍ້ມູນ, ເອກະສານອ້າງອີງຂອງຂໍ້ມູນຖືກກຳນົດໄວ້ໃນ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ ຫຼື ເອກະສານ ອື່ນໆ ທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ.

ໝາຍເຫດ: ຕາຕະລາງເຫຼົ່ານີ້ ຕ້ອງໃຫ້ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການລະບຸເຂດຄວາມສ່ຽງ, ລະດັບຄວາມສ່ຽງ ຂອງແຕ່ລະ ກິດຈະກຳ ແລະ ແຫຼ່ງທີ່ມາ ພ້ອມເອກະສານອ້າງອີງ ເພື່ອເປັນສິ່ງຢືນຢັນ ໃນສິ່ງທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຂໍ້ມູນບໍ່ຄົບຖ້ວນ, ເອກະສານຄຸນນະພາບຕ່ຳ, ບໍ່ໄດ້ກຳນົດການປະເມີນຄວາມສ່ຽງທີ່ພຽງພໍ ແລະ ແຜນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ແກ້ໄຂຜົນກະທົບ ທີ່ອາດເຮັດໃຫ້ການປະເມີນມີຄວາມ ຊັກຊ້າ ແລະ ແກ່ຍາວເວລາ.

3.4 ວິທີການລາຍງານຂໍ້ມູນການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ

ໃນພາກນີ້ ແມ່ນໃຫ້ລາຍລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ວິທີການເອົາຂໍ້ມູນການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ (ດັ່ງລາຍລະອຽດ ໃນເອກະ ສານຄັດຕິດ 3) ເຂົ້າໃນຕາຕະລາງການສະຫຼຸບທາງດ້ານລະບຽບການ (ດັ່ງລາຍລະອຽດ ທີ່ກຳນົດໃນ ພາກ 10,)

ໝາຍເຫດ:

- ຜູ້ພັດທະນາ ຕ້ອງໄດ້ສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ພຽງພໍໃຫ້ພາກສ່ວນລັດຖະບານ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ, ຜົນກະທົບ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ ຂອງໂຄງການ.
- ຜູ້ພັດທະນາ ຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າ ເອກະສານຕ່າງໆ, ຂໍ້ມູນ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ແຜນ ການຍ່ອຍຕ່າງໆ ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.
- ຊຸກຍູ້ໃຫ້ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ນຳໃຊ້ວິທີການຕ່າງໆທີ່ລະອຽດ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບບົດແນະນຳນີ້, ເພື່ອເຮັດ ໃຫ້ການເກັບກຳຂໍ້ມູນມີຄວາມສະດວກງ່າຍດາຍ ແລະ ວ່ອງໄວ ພ້ອມກັນນັ້ນ ກໍ່ເປັນການສະໜັບສະໜູນ ຂະບວນການປະເມີນອີກດ້ວຍ ແລະ ຮັບປະກັນວ່າເຂດຄວາມສ່ຽງສຳຄັນໄດ້ຖືກກຳນົດ ແລະ ຖືກບັນທຶກ ລາຍລະອຽດ (ເອກະສານ) ໄປຄຽງຄູ່ກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອຫຼີກລ່ຽງ ຫຼື ຫຼຸດ ຜ່ອນ ຄວາມສ່ຽງ.

ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການ ແມ່ນຖືກແບ່ງອອກເປັນ 2 ປະເພດ ຕາມຕາຕະລາງທີ່ສະຫລຸບ ກ່ຽວກັບ ລະບຽບຫຼັກການ ເຊິ່ງຜູ້ ພັດທະນາໂຄງການຕ້ອງໄດ້ສະໜອງໃຫ້ອົງການທີ່ມີສິດອຳນາດໃນການຄຸ້ມຄອງ ກ່ຽວກັບ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ, ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ, ແຜນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ຫຼື ເອກະສານອື່ນໆ ທີ່ຈຳເປັນ ໃນການປະເມີນບົດສະເໜີໂຄງການ.

3.4.1 ການສະຫຼຸບ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ລະບຽບການ ເຂົ້າຕາຕະລາງແມັດທຶກ

ໃນບົດແນະນຳທີ່ນຳໃຊ້, ແມ່ນໃຫ້ປະຕິບັດຕາມການແນະນຳດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ສະໜອງ ຂໍ້ມູນແຕ່ລະລາຍການ ຂອງຕາຕະລາງ. ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ຈະຕ້ອງໃຫ້ຂໍ້ມູນດັ່ງຕາຕະລາງຕໍ່ໄປນີ້:

1 ສຳລັບ ແຕ່ລະຕາຕະລາງ, ລາຍການຂໍ້ມູນອັນສຳຄັນທີ່ໄດ້ຈາກຜູ້ພັດທະນາໂຄງການນັ້ນ (ໃຫ້ອ້າງອີງ ເຖິງຂໍ້ມູນພື້ນຖານ) ຫລື ຄວາມສ່ຽງສຳຄັນທີ່ຖືກກຳນົດໄວ້ (ທີ່ຕິດພັນກັບຕາຕະລາງການປະເມີນຄວາມ ສ່ຽງ).

ກ. ໝາຍເຫດ: ແຕ່ລະຕາຕະລາງ ປະກອບມີລາຍການ ຂອງກົດຈະກຳຕ່າງໆ ທົ່ວໄປ ແລະ/ຫຼື ການ ພິຈາລະນາຕ່າງໆ. ສິ່ງເຫລົ່ານີ້ເປັນຕົວຊີ້ວັດ ແລະ ບໍ່ໄດ້ກວມເອົາທັງໝົດ. ສະນັ້ນ, ຕ້ອງໃຫ້ຜູ້ ພັດທະນາໂຄງການທົບທວນ ແຕ່ລະຕາຕະລາງ ແລະ ບົບປຸງ ເພື່ອໃຫ້ເຫັນລັກສະນະອັນສະເພາະ ຂອງໂຄງການ.

2 ຕ້ອງກຳນົດຈະແຈ້ງວ່າ ແຕ່ລະຂໍ້ມູນຜົນກະທົບ ຫຼື ກົດຈະກຳຕ່າງໆ ແມ່ນຖືກກຳນົດຢູ່ພາກໃດ, ຫົວຂໍ້ ໃດ, ໜ້າໃດ ຂອງ ບສຕສ/ບປຜສ ແລະ/ຫຼື ເອກະສານໂຄງການ.

ກ. ໝາຍເຫດ: ຂໍ້ມູນອ້າງອີງ ຕ້ອງມີພາກ ແລະ ເລກທີຂອງໜ້າ.

3 ໃນແຕ່ລະຫົວຂໍ້ ທີ່ຢູ່ໃນຖິ່ນຂອງ 'ຜູ້ພັດທະນາ', ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງສະແດງໃຫ້ເຫັນແຫລ່ງຂໍ້ມູນທົ່ວ ໄປ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ຄະແນນຄວາມສ່ຽງ ສຳລັບ ແຕ່ລະຜົນກະທົບ.

ກ. ໝາຍເຫດ: ເອກະສານຂອງໂຄງການ ຕ້ອງສະໜອງຂໍ້ມູນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ລາຍລະອຽດການປະຕິບັດຢ່າງເໝາະສົມ ທີ່ໄດ້ດຳເນີນການ ເພື່ອຫລີກລ່ຽງ ຫຼື ຫລຸດ ຜ່ອນ ຄວາມສ່ຽງ.

ພາກສ່ວນທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການທົບທວນແມ່ນນຳໃຊ້ຕາຕະລາງ ແລະ ເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ ເພື່ອປະ ເມີນຄວາມສ່ຽງ, ຜົນກະທົບ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ ຂອງໂຄງການ.

1 ພາກສ່ວນທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການທົບທວນ ຈະກວດກາຄືນຂໍ້ມູນທີ່ຖືກສະໜອງຈາກເຈົ້າຂອງໂຄງການຢູ່ ໃນຕາຕະລາງ ແລະ ກວດເບິ່ງການໃຫ້ຄະແນນຄວາມສ່ຽງສົມທຽບກັບເອກະສານໂຄງການ ເພື່ອກຳ ນົດ ຄວາມຖືກຕ້ອງຊັດເຈນຂອງຂໍ້ມູນ;

(ກ) ໃນກໍລະນີເຫັນດີ ຈະຂຽນວ່າ "ເຫັນດີ" ຢູ່ແຖວໃນຕາຕະລາງ "ຜູ້ທົບທວນ".

(ຂ) ກໍລະນີບໍ່ເຫັນດີ ຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນ 'ການປະຕິເສດ'

(ຄ) ໃນຖິ່ນຂອງ 'ໝາຍເຫດ' ແມ່ນໃຫ້ອະທິບາຍເຫດຜົນ, ປະກອບຄຳເຫັນໃສ່ ກ່ຽວກັບການປະເມີນ.

- o ຕົວຢ່າງ: ຜູ້ຜິດທະນາໂຄງການ ອາດສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ເຂົາເຈົ້າຈະນຳໃຊ້ສານເຄມີ ເພື່ອຄວບຄຸມສັດຕູພືດ, ແຕ່ໃຫ້ການຈັດລະດັບຂອງຄວາມສ່ຽງແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ(3). ແຕ່ວ່າຖ້າບໍ່ມີ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບສານເຄມີປະເພດໃດແດ່ທີ່ຖືກນຳໃຊ້, ອັດຕາເທົ່າໃດ ຫຼື ລາຍລະອຽດອື່ນໆ, ຫລັງຈາກນັ້ນພາກສ່ວນທີ່ທົບທວນອາດຈະກຳນົດໃຫ້ເປັນຄວາມສ່ຽງທີ່ສູງ ແລະ ຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ຜິດທະນາໂຄງການ ຕ້ອງນຳສິ່ງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ອນການໃຫ້ອະນຸຍາດ.

ບົດແນະນຳທາງດ້ານວິຊາການສະບັບນີ້ ໃດ້ໃຫ້ຕົວຢ່າງ ພາຍໃນບັນຊີກວດສອບ ທີ່ເປັນພື້ນຖານ ຂອງ ການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ. ເຊິ່ງລາຍລະອຽດທັງໝົດເຫລົ່ານີ້ແມ່ນໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນ 9 ຫົວຂໍ້ສຳຄັນ.

1. ຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ ແລະ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານ
2. ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງຊຸມຊົນ
3. ບຸກຄົນທີ່ດ້ອຍໂອກາດ
4. ແຮງງານ ແລະ ເງື່ອນໄຂ ການເຮັດວຽກ
5. ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
6. ມໍລະດົກທາງດ້ານວັດທະນະທຳ
7. ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ ແບບຍືນຍົງ
8. ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ມີຊີວິດ ແບບຍືນຍົງ
9. ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ການປ້ອງກັນ-ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ.

ໝາຍເຫດ: 1. ເພື່ອກຳນົດ ພື້ນທະທາງດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງຜູ້ຜິດທະນາໂຄງການ ຢ່າງເຕັມສ່ວນ ໃນເວລາການດຳເນີນ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ. ບັນດານະໂຍບາຍຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ສະເພາະໃນດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ແມ່ນໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນເອກະສານຄັດຕິດ 2.

ນອກຈາກນັ້ນ ບົດແນະນຳດ້ານວິຊາການສະບັບນີ້ ຍັງໄດ້ລະບຸ ກ່ຽວກັບ ວິທີການນຳໃຊ້ ແລະ ຂໍ້ມູນຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ເຊິ່ງໂຄງການຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ປູກໄມ້ ຈະມີລັກສະນະຈຸດພິເສດ, ຄວາມສ່ຽງທີ່ບໍ່ຄືກັນ ແລະ ບໍ່ສາມາດຄາດຄະເນໄດ້ ຈົນກວ່າພາຍຫລັງບົດສະເໜີໂຄງການໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ແລະ ຖືກນຳສະເໜີ. ຜູ້ຜິດທະນາ ຫຼື ຜູ້ທົບທວນ ໃນການດຳເນີນການວິເຄາະຄວາມສ່ຽງ ແມ່ນເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງ **ບສຕສ** ຫຼື **ບປຜສ** ຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ຄວາມພະຍາຍາມຢ່າງຖືກຕ້ອງ ເພື່ອກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຕິດພັນກັບໂຄງການ ແລະ/ຫລື ຕາມການແນະນຳ ໂດຍຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຂອງລັດຖະບານ ແລະ ພ້ອມທັງປະສົມປະສານບົດຮຽນທີ່ດີຂອງສາກົນ.

4 ການກຳນົດ ຂໍ້ມູນທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນດິນ ແລະ ຜືນຖານໂຄງລ່າງ ສຳລັບ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ

ຂໍ້ມູນຜືນຖານຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ ໃນການປະເມີນຄວາມເໝາະສົມ ຂອງໂຄງການ ໃນເຂດ ທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ພູມສັນຖານ ແລະ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ໂຄງການຈະໄດ້ຮັບການອະນຸມັດຕາມລະບົບການຈັດແບ່ງ ປະເພດການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ ແລະ ປະຕິບັດໃຫ້ບັນລຸຕາມຈຸດປະສົງນະໂຍບາຍການພັດທະນາ.

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການຈຳເປັນ ຕ້ອງໄດ້ສະໜອງ ຂໍ້ມູນທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ ທີ່ກຳນົດຂອບເຂດເນື້ອທີ່ໂຄງ ການ (ເຮັກຕ້າ); ແລະ ແຜນທີ່/ພາບຖ່າຍດາວທຽມ ທີ່ມີມາດຕາສ່ວນທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ສາມາດອ່ານເຂົ້າໃຈງ່າຍ ແລະ ຂໍ້ມູນຈຸດທີ່ຕັ້ງ GPS (ກຳນົດເຂດແດນ ໃຫ້ຖືກຕ້ອງ) ຕ້ອງສະແດງໃຫ້ເຫັນຂອບເຂດປົກຄອງ (ແຂວງ, ເມືອງ, ບ້ານ) ທີ່ໂຄງການຕັ້ງຢູ່ຢ່າງຊັດເຈນ. ພ້ອມດຽວກັນນີ້ ຕ້ອງສະແດງການຈັດແບ່ງປະເພດການນຳໃຊ້ດິນ ທີ່ ລັດຖະບານກຳນົດໃນປັດຈຸບັນ ເຖິງວ່າ ຈະມີ ຫຼື ບໍ່ມີການປ່ຽນການຈັດແບ່ງປະເພດການນຳໃຊ້ດິນດັ່ງກ່າວກໍຕາມ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ໂຄງການສາມາດດຳເນີນການໄດ້. ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມອື່ນໆ ອາດມີຄວາມຈຳເປັນ ຂຶ້ນກັບສະພາບ ແລະ ຂະໜາດ ຂອງໂຄງການ.

4.1 ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ຜູ້ພັດທະນາ ໂຄງການຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ປູກໄມ້ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມບັດດານິຕິກຳ ທີ່ກ່ຽວພັນກັບການນຳໃຊ້ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ ແລະ ຜືນຖານໂຄງລ່າງ ຢ່າງເຂັ້ມງວດ ແລະ ຖືກຕ້ອງ, ລວມມີ:

- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ທີ່ດິນ ເລກທີ 04/ສພຊ, 2003;
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ປ່າໄມ້ ເລກທີ 06/ສພຊ, 2007;
- ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ທີ່ດິນ, ເລກທີ 88/ສພຊ, 2008;
- ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍ ການເອົາທີ່ດິນຂອງລັດ ໃຫ້ເຊົ່າ ຫຼື ສຳປະທານ, ເລກທີ 135/ສພຊ, 2009;

ໃນ ມາດຕາ 11 (2) ຂອງກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ທີ່ດິນ ໄດ້ຈັດແບ່ງທີ່ດິນອອກເປັນເຂດ ແລະ ປະເພດ ເຊິ່ງມີສາມ ເຂດ (ທົ່ງພຽງ, ພູພຽງ ແລະ ພູເຂົາ) ປະກອບມີເຂດຕົວເມືອງ, ເຂດຊົນນະບົດ, ເຂດເສດຖະກິດສະເພາະ ແລະ ເຂດ ເສດຖະກິດພິເສດ ແລະ ແປດ (8) ປະເພດຄື: ທີ່ດິນກະສິກຳ; ທີ່ດິນປ່າໄມ້; ທີ່ດິນແຄມນ້ຳ; ທີ່ດິນອຸດສາຫະກຳ; ທີ່ ດິນຄົມມະນາຄົມ; ທີ່ດິນວັດທະນະທຳ; ທີ່ດິນປ້ອງກັນຊາດ ແລະ ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ ແລະ ທີ່ດິນກໍ່ສ້າງ.

ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ, ໃນມາດຕາ 9 ຂອງກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ປ່າໄມ້, ທີ່ດິນປ່າໄມ້ ໄດ້ຈັດແບ່ງອອກເປັນປ່າປ້ອງກັນ, ປ່າສະຫງວນ ແລະ ປ່າຜະລິດ.

ໃນກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ປ່າໄມ້ ແລະ ດຳລັດ ເລກທີ 135/ນຍ ມີພຽງແຕ່ ທີ່ດິນປ່າຊຸດໂຊມ ທີ່ບໍ່ສາມາດຜືນຖານຜູ້ຄົນ ເອງໄດ້ ແລະ ທີ່ດິນປ່າປອກໄລ້ນ ຈຶ່ງສາມາດນຳໃຊ້ສຳລັບໂຄງການກະສິກຳ ແລະ ປູກໄມ້ ໂດຍຜ່ານການສຳປະທານທີ່

ດິນ. ແຕ່ວ່າ ໃນກົດໝາຍທີ່ດິນ ສໍາລັບທີ່ດິນກະສິກໍາ ຕ້ອງເປັນດິນເປົາວ່າງ ພາຍໃຕ້ການເຊົ່າ ຫຼື ການສໍາປະທານ, ບ່ອນທີ່ບໍ່ມີຄວາມຈໍາເປັນ ສໍາລັບຈຸດປະສົງດ້ານກະສິກໍາ ຕາມການກໍານົດ ຜ່ານຂະບວນການຈັດສັນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ.

ຕາຕະລາ 4: ການແນະນໍາ ກ່ຽວກັບ ການກໍານົດທີ່ດິນ ແລະ ຂໍ້ມູນການຈັດປະເພດທີ່ດິນ ຊຶ່ງໄດ້ມີການປະເມີນດ້ານຄວາມເໝາະສົມໂຄງການຢູ່ໃນລະດັບພູມສັນຖານ. ການກໍານົດທາງດ້ານຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງທີ່ດິນ ແມ່ນເປັນສິ່ງຊີ້ວັດພື້ນຖານໃນການກໍານົດ ແລະ ການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ໂດຍສະເພາະດິນທີ່ມີຄວາມສ່ຽງຕິດພັນກັບຜົນກະທົບຢູ່ນອກທີ່ຕັ້ງ. ການຈັດແບ່ງປະເພດທີ່ດິນ ແມ່ນເປັນຄວາມຈໍາເປັນ ໂດຍອີງຕາມກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ທີ່ດິນ ແລະ ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ປ່າໄມ້.

ຕາຕະລາງ 4: ລາຍການກວດສອບ ສໍາລັບ ທີ່ດິນຂອງໂຄງການ ແລະ ການຈັດແບ່ງປະເພດທີ່ດິນ	ໄດ້ມີການສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການບໍ່ ຖ້າມີໃຫ້ປະກອບເອກະສານຢັ້ງຢືນ	ຖ້າບໍ່ມີໃຫ້ກໍານົດວ່າຍ້ອນຫຍັງ
ໄດ້ມີບັນຊີການຈັດແບ່ງປະເພດທີ່ດິນທີ່ຖືກກໍານົດ ໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ກໍານົດ ທີ່ຕັ້ງຂອງທີ່ດິນຕາມປະເພດ ຕາມການຈັດແບ່ງ ໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ ບໍ່?(ໄດ້ກໍານົດພາບຖ່າຍທາງດາວທຽມ/ແຜນທີ່ຮັບຮອງ/GPS/ອື່ນໆ)	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ກໍານົດ ເນື້ອທີ່ດິນ ຕາມປະເພດການຈັດແບ່ງ ໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ ບໍ່?(ເຮັກຕາ)	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີບັນຊີ ທີ່ດິນທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນອື່ນໆ ຕາມປະເພດການຈັດແບ່ງ ທີ່ຖືກຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການ ແລະ ຕັ້ງຢູ່ນອກໂຄງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ທີ່ຕັ້ງຂອງທີ່ດິນ ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນອື່ນໆ ຕາມປະເພດການຈັດແບ່ງ ທີ່ຖືກຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການ ໄດ້ຖືກກໍານົດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການກໍານົດ ປະເພດທີ່ດິນອື່ນໆ ທີ່ຖືກຜົນກະທົບ ໂດຍໂຄງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການອະນຸຍາດ ທີ່ດິນ ໃນເນື້ອທີ່ໂຄງການ ເພື່ອຈຸດປະສົງ ໃນການນໍາໃຊ້ອື່ນບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຄວາມຕ້ອງການ ຫັນປ່ຽນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະເໝາະສົມກັບ ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ມີຢູ່ປະຈຸບັນ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 5: ກຳນົດຜືນຖານໂຄງລ່າງ ທີ່ຢູ່ໃນ ແລະ ອ້ອມຮອບ ທີ່ຕັ້ງໂຄງການ. ການກຳນົດຊັບສິນເຫລົ່ານີ້ ແມ່ນຄວາມຕ້ອງການຜືນຖານ ໃຫ້ແກ່ການກຳນົດ ແລະ ການປະເມີນຄວາມສ່ຽງຕໍ່ຜືນຖານໂຄງລ່າງ, ໂດຍສະເພາະຢູ່ບ່ອນທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ຕິດພັນກັບຜົນກະທົບຢູ່ໃນ ຫຼື ນອກທີ່ຕັ້ງໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 5: ລາຍການກວດສອບ ສຳລັບ ການບັນທຶກລາຍລະອຽດ ຜືນຖານໂຄງລ່າງ ໃນຜືນທີ່ໂຄງການ ແລະ ອ້ອມຮອບໂຄງການ			
ອົງປະກອບ	ການພິຈາລະນາ	ໄດ້ມີການສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການບໍ່ ຖ້າມີໃຫ້ປະກອບເອກະສານຢັ້ງຢືນ	ຖ້າບໍ່ມີໃຫ້ກຳນົດວ່າຍ້ອນຫຍັງ
ລາຍການ ຊັບສິນຜືນຖານໂຄງລ່າງຫລັກ ທີ່ຖືກກຳນົດ ພາຍໃນຜືນທີ່ໂຄງການ	ເສັ້ນທາງ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ຂົວ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ສາຍສົ່ງໄຟຟ້າ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ລະບົບການສື່ສານ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ຊັບສິນອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ທີ່ຕັ້ງ ຂອງຊັບສິນຜືນຖານໂຄງລ່າງ ຫລັກ ທີ່ຢູ່ຜືນທີ່ໂຄງການ ຖືກກຳນົດ ເຂົ້າໃນແຜນທີ່/ ພາບຖ່າຍດາວທຽມ/GPS/ອື່ນໆ	ເສັ້ນທາງ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ຂົວ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ສາຍສົ່ງໄຟຟ້າ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ລະບົບການສື່ສານ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ຊັບສິນອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ລາຍການ ຊັບສິນຜືນຖານໂຄງລ່າງສຳຄັນອື່ນໆ ທີ່ຖືກຜົນກະທົບ ໂດຍໂຄງການ (ລວມທັງ ເສັ້ນທາງຂົນສົ່ງ)	ເສັ້ນທາງ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ຂົວ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ສາຍສົ່ງໄຟຟ້າ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ລະບົບການສື່ສານ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ທີ່ຕັ້ງ ບັນຊີຊັບສິນຜືນຖານໂຄງລ່າງ ສຳຄັນອື່ນໆ ທີ່ຖືກຜົນກະທົບ ໂດຍໂຄງການ (ລວມທັງ ເສັ້ນທາງຂົນສົ່ງ) ໄດ້ກຳນົດໃນແຜນທີ່/ ພາບຖ່າຍດາວທຽມ/GPS/ອື່ນໆ (ກຳນົດ)	ເສັ້ນທາງ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ຂົວ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ສາຍສົ່ງໄຟຟ້າ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ລະບົບການສື່ສານ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ຊັບສິນອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ລາຍການ ຊັບສິນຫລັກຂອງຄົນ ທີ່ຖືກກຳນົດ ພາຍໃນຜືນທີ່ໂຄງການ.	ໂຄງສ້າງ ການຕັ້ງຖິ່ນຖານ- ຕົວເມືອງ, ເຮືອນ, ຄອກສັດລ້ຽງ, ອື່ນໆ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ວັດທະນະທຳ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ສິ່ງເຄົາລົບບຸຊາ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 5: ລາຍການກວດສອບ ສຳລັບ ການບັນທຶກລາຍລະອຽດ ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ ແລະ ອ້ອມຮອບໂຄງການ

	ສະຖານທີ່ສາທາລະນະ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ອຸດສາຫະກຳ/ການຜະລິດສິນຄ້າ/ ຂະບວນການຜະລິດ/ອື່ນໆ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ໂຮງຮຽນ, ໂຮງໝໍ, ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ ຂອງຊຸມຊົນ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ພື້ນທີ່ ວິທະຍາສາດ/ ຄົ້ນຄວ້າ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ທີ່ຕັ້ງ ຊັບສິນຫຼັກຂອງຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ທີ່ຖືກກຳນົດ ພາຍໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ ໄດ້ກຳນົດເຂົ້າໃນແຜນທີ່/ ພາບຖ່າຍດາວທຽມ/GPS/ອື່ນໆ	ໂຄງສ້າງ ການຕັ້ງຖິ່ນຖານ-ຕົວເມືອງ, ເຮືອນ, ຄອກສັດລ້ຽງ, ອື່ນໆ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ວັດທະນະທຳ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ສິ່ງເຄົາລົບບູຊາ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ສະຖານທີ່ຜັກຜ່ອນ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ອຸດສາຫະກຳ/ການຜະລິດສິນຄ້າ/ ຂະບວນການຜະລິດ/ອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ໂຮງຮຽນ, ໂຮງໝໍ, ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ ຂອງຊຸມຊົນ, ອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ພື້ນທີ່ ວິທະຍາສາດ/ ການຄົ້ນຄວ້າ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ທີ່ຕັ້ງ ອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ລາຍການ ຊັບສິນຫຼັກຂອງຜູ້ທີ່ຖືກຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ.	ໂຄງສ້າງ ການຕັ້ງຖິ່ນຖານ-ຕົວເມືອງ, ເຮືອນ, ຄອກສັດລ້ຽງ, ອື່ນໆ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ວັດທະນະທຳ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ສິ່ງເຄົາລົບບູຊາ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ສະຖານທີ່ສາທາລະນະ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ອຸດສາຫະກຳ/ການຜະລິດສິນຄ້າ/ ຂະບວນການຜະລິດ/ອື່ນໆ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ໂຮງຮຽນ, ໂຮງໝໍ, ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ ຂອງຊຸມຊົນ,ອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ພື້ນທີ່ ວິທະຍາສາດ/ ການຄົ້ນຄວ້າ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 5: ລາຍການກວດສອບ ສໍາລັບ ການບັນທຶກລາຍລະອຽດ ຜືນຖານໂຄງລ່າງ ໃນຜືນທີ່ໂຄງການ ແລະ ອ້ອມຮອບ ໂຄງການ

	ທີ່ຕັ້ງ ອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ທີ່ຕັ້ງ ຂອງຊັບສິນຫຼັກຂອງຜູ້ທີ່ຖືກຜິນ ກະທົບ ຈາກໂຄງການ ໄດ້ກຳນົດເຂົ້າໃນ ແຜນທີ່/ ພາບຖ່າຍດາວທຽມ/GPS/ອື່ນໆ	ໂຄງສ້າງ ການຕັ້ງຖິ່ນຖານ-ຕົວ ເມືອງ, ເຮືອນ, ຄອກສັດລ້ຽງ, ອື່ນໆ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ວັດທະນະທຳ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ສິ່ງເຄົາລົບບູຊາ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ສະຖານທີ່ສາທາລະນະ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ອຸດສາຫະກຳ/ການຜະລິດສິນ ຄ້າ/ຂະບວນການຜະລິດ/ອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ໂຮງຮຽນ, ໂຮງໝໍ, ສິ່ງອຳນວຍ ຄວາມສະດວກຕ່າງໆ ຂອງຊຸມ ຊົນ, ອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ຜືນທີ່ ວິທະຍາສາດ/ ການ ຄົ້ນຄວ້າ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ທີ່ຕັ້ງ ອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

5 ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງຊຸມຊົນ

ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກິດຈະກຳຕ່າງໆ ຕ້ອງສົ່ງເສີມສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ໂອກາດ ທາງດ້ານຊີວິດ ການເປັນຢູ່ ຂອງປະຊາຊົນ, ລວມທັງລະບົບ ແລະ ວິທີການ ທີ່ຫຼີກລ່ຽງ ຫຼື ຫລຸດຜ່ອນ ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບ ຕໍ່ຊຸມຊົນ ທີ່ອາດເພີ່ມຂຶ້ນ ຍ້ອນໂຄງການ-ກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ໂດຍສະເພາະການເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ກຸ່ມຄົນທີ່ດ້ອຍ ໂອກາດ ແລະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ.

5.1 ກິດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ໃນຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ປູກໄມ້ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມ ນິຕິກຳຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຢ່າງເຂັ້ມງວດ ແລະ ຖືກຕ້ອງໂດຍສອດຄ່ອງກັບ ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນ, ລວມທັງຂໍ້ຕົກລົງ ວ່າດ້ວຍ ມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ, ສະບັບເລກທີ 2734/ສນຍ.ອຊນສ (2009).

5.2 ຈຸດປະສົງ

- ເພື່ອຄາດຄະເນ ແລະ ຫຼີກລ່ຽງ ຜົນກະທົບດ້ານລົບຕໍ່ໂອກາດທາງສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຊີວິດ ການເປັນຢູ່ ຂອງປະຊາຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ຊຸມຊົນຂອງເຂົາເຈົ້າ ຕະລອດໄລຍະໂຄງການ.
- ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ການປົກປ້ອງບຸກຄະລາກອນ ແລະ ຊັບສິນ ໄດ້ປະຕິບັດຕາມກິດໝາຍ ຂອງລັດ ແລະ ຫຼັກການດ້ານສິດທິມະນຸດສາກົນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ໃຫ້ມີລັກສະນະທີ່ສາມາດຫຼີກລ່ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນ ຄວາມສ່ຽງຕໍ່ປະຊາຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ຊຸມຊົນຂອງເຂົາເຈົ້າ.

5.3 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ພັດທະນາແຜນ ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ໃຫ້ແທດເໝາະກັບຂະໜາດ ແລະ ລັກສະນະ ຂອງໂຄງການ.

ແຜນການປະເມີນຜົນກະທົບ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງຜົນກະທົບຕໍ່ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຊີວິດການເປັນ ຢູ່ ຈະຕ້ອງຖືກກຳນົດໃຫ້ກວມເອົາຕະຫຼອດໄລຍະພັດທະນາ ໂຄງການ, ພ້ອມກັນນັ້ນ ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງໄດ້ນຳ ສະເໜີ ແລະ ບັນທຶກລາຍລະອຽດ (ເອກະສານ) ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບຕ່າງໆ ດັ່ງລາຍການລຸ່ມນີ້:

- ກຳນົດ ແລະ ປະເມີນ ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບ ຕໍ່ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ໃນຕະລອດໄລຍະການພັດທະນາໂຄງການ
- ກຳນົດມາດຕະການປ້ອງກັນ, ຄວບຄຸມ ແລະ ແກ້ໄຂ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບການປະຕິບັດອຸດສາຫະກຳ ທີ່ດີ ຂອງສາກົນ²⁰ ຫຼື ແຫລ່ງອື່ນໆ ທີ່ໄດ້ຮັບຮູ້ໃນລະດັບສາກົນ.

²⁰ ຕົວຢ່າງ, ບົດແນະນຳ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພ ຂອງກຸ່ມທະນາຄານໂລກ

²¹ ຕົວຢ່າງ, ຕ້ອງໄດ້ລຶກລ່ຽງການນຳໃຊ້ asbestos ຫຼື ວັດຖຸດິບ ອື່ນຕະລາຍອື່ນໆ

- ມີການເຂົ້າຮ່ວມຂອງຊ່ຽວຊານສາກົນ ແລະ ເອກະລາດ ທີ່ມີຄວາມສາມາດ ແລະ ປະສິບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ ທີ່ມີລັກສະນະດຽວກັນ ເພື່ອດຳເນີນການທົບທວນການປະເມີນຄວາມສ່ຽງໃນເບື້ອງຕົ້ນຂອງການພັດທະນາໂຄງການ ເທົ່າທີ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ຕະຫລອດການອອກແບບ, ສ້າງຕັ້ງ, ດຳເນີນ ແລະ ສິ້ນສຸດໂຄງການ.
- ກຳນົດໃຫ້ການອອກແບບ, ກໍ່ສ້າງ, ດຳເນີນ ແລະ ສິ້ນສຸດ ໂຄງການ ຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບມາດຕະຖານແຫ່ງຊາດ ແລະ ການແນະນຳຕາມວິທີການຂອງສາກົນ ທີ່ລວມທັງ ການພິຈາລະນາ ຢ່າງລະອຽດ ດ້ານຄວາມປອດໄພ ຈາກຄວາມສ່ຽງ ຕໍ່ບຸກຄົນທົ່ວໄປ ແລະ/ຫຼື ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ຊຸມຊົນເຂົາເຈົ້າ⁶.
- ຮັບປະກັນ ໃຫ້ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ສິ່ງບຸກສ້າງຕ່າງໆ ເພື່ອຕອບສະໜອງ ຫຼື ເພື່ອນຳໃຊ້ ສຳລັບກຳມະກອນ, ມວນຊົນ ຫຼື ສະມາຊິກຂອງຊຸມຊົນ ເຊິ່ງເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງໂຄງການ ໄດ້ຮັບການສ້າງຂຶ້ນ ໂດຍການນຳໃຊ້ວັດສະດຸ ແລະ ການປະຕິບັດ ທີ່ລົກລ່ຽງ ການດຳເນີນງານ ທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ແລະ/ຫຼື ອັນຕະລາຍທົ່ວໄປ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ເພີ່ມຄວາມສ່ຽງ ຕໍ່ສຸຂະພາບ ຫຼື ສະພາບເສດຖະກິດ.
- ຮັບປະກັນ ການດຳເນີນງານ ຂອງໂຄງປະກອບ ຫຼື ອົງປະກອບໂຄງສ້າງ (ເຊັ່ນ: ເຂື່ອນ, ຄອງຊົນລະປະທານ, ຫຼື ສະຖານທີ່ເກັບມ້ຽນ ສານເຄມີ) ຕັ້ງຢູ່ໃນບ່ອນທີ່ຫຼີກລ່ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງ ຈາກຄວາມຜິດພາດ ຫຼື ການດຳເນີນງານທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ໂດຍສະເພາະໃນສະຖານທີ່ຂອງອົງປະກອບໂຄງສ້າງດັ່ງກ່າວ ຈະເປັນສາເຫດຕໍ່ຄວາມປອດໄພ ຫຼື ສຸຂະພາບ ຂອງປະຊາຊົນ, ຊຸມຊົນເຂົາເຈົ້າ ຫຼື ສະພາບເສດຖະກິດ.
- ຫຼີກລ່ຽງເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້ ຫຼື ແຈ້ງໃຫ້ຮູ້ ກ່ຽວກັບອຸບັດຕິເຫດ ແລະ ການບາດເຈັບ ຕໍ່ປະຊາຊົນ ທີ່ຢູ່ຕາມສາທາລະນະ ເນື່ອງມາຈາກການຂົນສົ່ງ ແລະ ການດຳເນີນງານ ຂອງເຄື່ອງມືອຸປະກອນ ທັງຢູ່ພາຍໃນເຂດໂຄງການ ຫຼື ຕາມເສັ້ນທາງສາທາລະນະ ຫຼື ພາຍໃນເຂດສາທາລະນະທົ່ວໄປ.
- ຫຼີກລ່ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນ ເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້ ສຳລັບຄົນ ແລະ/ຫຼື ສະພາບເສດຖະກິດ ທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນ ຈາກວັດຖຸດິບທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ແລະ ສານຕົກຄ້າງ ທີ່ຖືກນຳໃຊ້ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ຫຼື ການດຳເນີນງານ ຂອງໂຄງການ.
- ປະຕິບັດ ທຸກຄວາມພະຍາຍາມຢ່າງຖືກຕ້ອງ ເພື່ອລົກລ່ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນ ຄວາມສ່ຽງທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ຕໍ່ມວນຊົນ ເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້ (ລວມທັງຜູ້ອອກແຮງງານ ແລະ ຄວບຄົວເຂົາເຈົ້າ) ໂດຍສະເພາະຄວາມສ່ຽງເຫລົ່ານັ້ນ ອາດສົ່ງຜົນຕໍ່ຊີວິດ, ດ້ວຍການປັບປຸງ, ການຄວບຄຸມ, ການປ່ຽນແປງ ຫລື ການລົບລ້າງແຫລ່ງຄວາມສ່ຽງ ດັ່ງກ່າວ.
- ໃຊ້ຄວາມພະຍາຍາມທີ່ສົມເຫດສົມຜົນທາງການເສດຖະກິດ ເພື່ອຫລີກລ່ຽງ, ຄວບຄຸມ ແລະ ຄຸ້ມຄອງອັນຕະລາຍຈາກຢາຂ້າຫຍ້າ ແລະ ວັດຖຸອັນຕະລາຍອື່ນໆຕໍ່ຊຸມຊົນ ຄຽງຄູ່ກັບຄວາມສ່ຽງຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຂົນສົ່ງ ແລະ ການກຳຈັດສິ່ງເສດເຫຼືອອັນຕະລາຍ
- ປະຕິບັດ ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ເພື່ອຈະລົກລ່ຽງ ຊຸມຊົນທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນ ຢູ່ບ່ອນທີ່ມີວັດຖຸດິບອັນຕະລາຍຢູ່, ຫຼື ວັດຖຸດິບອັນຕະລາຍ ຖືກສ້າງຂຶ້ນ, ບ່ອນທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນ ຫຼື ບ່ອນກຳຈັດວັດຖຸດິບອັນຕະລາຍ ໃນເວລາດຳເນີນ ການສິ້ນສຸດກິດຈະກຳຕ່າງໆ.
- ລົກລ່ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນ ເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້ ສຳລັບຊຸມຊົນທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນ ຈາກການແຜ່ລະບາດພະຍາດທາງນ້ຳ, ນ້ຳທີ່ເຈືອປົນເຊື້ອພະຍາດ ແລະ ເຊື້ອພະຍາດທາງນ້ຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ແລະ ການຕິດຕໍ່ເຊື້ອພະຍາດ

ເຊິ່ງນຳມາຈາກກິດຈະກຳໂຄງການ, ການແຜ່ລະບາດ ຈາກກິດຈະກຳໂຄງການ ຫຼື ເກີດຂຶ້ນຢ່າງກະທັນຫັນ ຈາກກິດຈະກຳໂຄງການ.

- ສິ່ງເສີມ ການປະຕິບັດ ການຫລຸດຜ່ອນ ເປັນປົກກະຕິ ດ້ວຍການປັບປຸງສະພາບສິ່ງແວດລ້ອມ ຢ່າງເໝາະ ສົມ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ສະພາບທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນເຊື້ອພະຍາດທົ່ວໄປ ທີ່ເກີດຢູ່ໃນຊຸມຊົນ⁷.
- ລົກລ່ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນ ການແຜ່ຂະຫຍາຍ ການຕິດຕໍ່ເຊື້ອພະຍາດ ທີ່ອາດນຳມາຈາກ ຜູ້ອອກແຮງງານ ຊົ່ວຄາວ ຫຼື ຖາວອນ ຂອງໂຄງການ ຜ່ານທາງການກວດພະຍາດ ຢ່າງປົກກະຕິ, ຕອບສະໜອງຢາປົວ ພະຍາດ ຫຼື ການໃຫ້ຄວາມຮູ້.
- ຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ໃຫ້ການຮ່ວມມື ກັບປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ຂະແໜງການໃນ ທ້ອງຖິ່ນ, ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ເພື່ອພັດທະນາຄວາມອາດສາມາດ ການຕອບໂຕ້ເຫດການສຸກເສີນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ.
- ປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ຜູ້ອອກແຮງງານ ແລະ ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບອື່ນໆ ດ້ານຄວາມ ປອດໄພສ່ວນບຸກຄົນ. ການຕອບສະໜອງດ້ານການບໍລິການ ລວມທັງການພັດທະນາລະບຽບການຄຸ້ມ ຄອງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບ ການປະຕິບັດ ແລະ ຕ້ອງເຄົາລົບ ດ້ານສິດທິຂອງຜູ້ອອກແຮງງານ ແລະ ປະຊາຊົນ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ຊຸມຊົນເຂົ້າເຈົ້າ ຕາມກົດໝາຍລາວ ແລະ ຕາມຄຳແນະ ຂອງມາດຕະຖານສາກົນ ຕ່າງໆ.
- ຮັບປະກັນໃຫ້ມີການຝຶກອົບຮົມຢ່າງຖືກຕ້ອງ ດ້ານຄວາມປອດໄພສ່ວນບຸກຄົນ. ນະໂຍບາຍການຄຸ້ມຄອງ ໃຫ້ ມີລາຍລະອຽດຈະແຈ້ງ ແທດເໝາະໃນການບັງຄັບໃຊ້ ແລະ ໃຫ້ເຫັນຄວາມສຳຄັນ ພຽງນຳໃຊ້ແຕ່ໃນຈຸດ ປະສິງ ເພື່ອການຢັບຢ້ຽມ ແລະ ການປ້ອງກັນຄວາມເສຍຫາຍທີ່ຫລວງ ຫລາຍ.
- ຕອບສະໜອງກົນໄກການໄກ່ແກ່ຍ ທີ່ໂປ່ງໃສ, ຍຸຕິທຳ, ສົມເຫດສົມຜົນ ແລະ ເຂົ້າເຖິງງ່າຍ ສຳລັບຜູ້ອອກ ແຮງງານ, ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ເພື່ອຍົກສູງ ກ່ຽວກັບ ການປ້ອງຄວາມປອດໄພ.
- ພິຈາລະນາຢ່າງວ່ອງໄວ, ເປັນທຳ, ຫັນກັບສະຖານະການ, ມີການສືບສວນທຸກຂໍ້ກ່າວຫາ ຂອງການລະເມີດ ກົດໝາຍ ຫຼື ການກະທຳ ທີ່ແຕະຕ້ອງເຖິງຄວາມປອດໄພຂອງສ່ວນບຸກຄົນ, ນຳໃຊ້ການປະຕິບັດ (ຫຼື ໃຫ້ການແນະນຳຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແກ່ພາກສ່ວນຕ່າງໆ ໃນການປະຕິບັດ) ເພື່ອປ້ອງກັນ ບໍ່ໃຫ້ມີເຫດການ ດັ່ງກ່າວເກີດຂຶ້ນອີກ ແລະ ລາຍງານການລະເມີດກົດໝາຍ ແລະ ການກະທຳທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ໃຫ້ອົງການຈັດ ຕັ້ງທີ່ມີສິດອຳນາດ.
- ຮັບປະກັນ ປະກອບມີ ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ສະໜອງທຶນ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານຕົວຈິງ ທາງດ້ານສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ຊຸມຊົນ ແລະ ມີແຜນການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ດ້ວຍການຖ່າຍ ຖອດຄວາມຮູ້ ແລະ ສິ່ງເສີມ ແຜນປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ວິທີການດຳເນີນງານ ທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ສຳລັບປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊ່ວຍປັບປຸງໃຫ້ທຽບເທົ່າກັບລະດັບພາກພື້ນ, ເພື່ອສ້າງຜົນ ປະໂຫຍດການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ທີ່ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ສຸຂະພາບຄົນ ແລະ ຄຸນຄ່າ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ.

²² ກິດຈະກຳຕ່າງໆ ສາມາດຄຸ້ມຄອງ ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ໃນການເກັບກຳນ້ຳ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ການເກີດພະຍາດໄຂ້ມາເລເລີຍ, ການຄຸ້ມຄອງ ສິ່ງ ເສດເຫຼືອ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນແມງໄມ້ ແລະ ພະຍາດຕິດຕໍ່ ຈາກແມງໄມ້ ແລະ ການສະໜອງ ຢາປົວພະຍາດ ຫຼື ປັບປຸງ ມາດຕະຖານຄວາມສະອາດ

5.4 ລາຍການກວດສອບຂໍ້ມູນດ້ານສຸຂະພາບ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ

ຕາຕະລາງ 6: ປະກອບມີລາຍການກວດສອບ ທີ່ຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຮັບການຝຶກຈາກທາງດ້ານສຸຂະພາບຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໃນຂອບເຂດໂຄງການ.

ລາຍການກວດສອບນີ້ ໄດ້ກຳນົດຂໍ້ມູນຕ່າງໆ ຊຶ່ງອາດໄດ້ມາຈາກການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງແຫ່ງຊາດ ຫຼື ຜ່ານທາງອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ມີພຽງແຕ່ໂຄງການກະສິກຳ ແລະ ປູກໄມ້ ຂະໜາດໃຫຍ່, ຜົນກະທົບຫລວງຫລາຍ ແມ່ນຈະຕ້ອງການໃຫ້ສະໜອງຂໍ້ມູນໃນລະດັບນີ້. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ທາງດ້ານຄວາມຮູ້ ໃນການກວດສຸຂະພາບ, ການນຳໃຊ້ຢາພື້ນເມືອງ ແລະ ສຸຂະພາບທົ່ວໄປຂອງຊຸມຊົນ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຝຶກຈາກ ຢູ່ພື້ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບກິດຈະກຳໂຄງການທີ່ອາດສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສຸຂະພາບຄົນ.

ສະນັ້ນ, ຖ້າບໍ່ມີຄຳຕອບຕໍ່ຄຳຖາມເຫຼົ່ານີ້ ຕ້ອງໄດ້ໃຫ້ເຫດຜົນ ພາຍໃນ ບສຕສ ຫຼື ບປຜສ.

ຕາຕະລາງ 6: ລາຍການກວດສອບ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບສຸຂະພາບ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ	ໄດ້ມີການສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການບໍ່, ຖ້າມີໃຫ້ປະກອບເອກະສານຢັ້ງຢືນ	ຖ້າບໍ່ມີໃຫ້ກຳນົດວ່າຍ້ອນຫຍັງ
ສະຖານທີ່ການບໍລິການ ກວດກາສຸຂະພາບ ທີ່ຢູ່ໃກ້ພື້ນທີ່ໂຄງການ ແລະ ສາມາດເຂົ້າເຖິງພື້ນທີ່ໂຄງການໄດ້ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄລຍະທາງຫາສູນບໍລິການກວດກາສຸຂະພາບທີ່ຢູ່ໃກ້ສຸດ ສຳລັບ (ກມ) ແຕ່ລະບ້ານຕັ້ງຢູ່ໃກ້ ພື້ນທີ່ໂຄງການ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສຳລັບ ແຕ່ລະບ້ານທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ ພື້ນທີ່ໂຄງການ, ຜູ້ທີ່ໃຫ້ບໍລິການສຸຂະພາບໃນປະຈຸບັນທີ່ມີຢູ່ແຕ່ລະບ້ານ ແລະ ຄວາມພ້ອມ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສຳລັບ ແຕ່ລະສູນບໍລິການສຸຂະພາບ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ໂຄງການ ລາຍລະອຽດຄວາມສາມາດເຂົ້າເຖິງການບໍລິການ ໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ລະດູຝົນ ແລະ ໃນສະຖານະການສຸກເສີນ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສຳລັບ ແຕ່ລະບ້ານ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ ພື້ນທີ່ໂຄງການ ສາມາດເຂົ້າເຖິງບໍລິການສຸຂະພາບຢາພື້ນ ເມືອງ ແລະ ຢາອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສຳລັບ ແຕ່ລະບ້ານ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ ພື້ນທີ່ໂຄງການ ກຳນົດອັດຕາການເສຍຊີວິດ, ການເຈັບປວຍຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ແລະ ການສົມທຽບກັບອັດຕາແຫ່ງຊາດ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສຳລັບ ແຕ່ລະບ້ານ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ ພື້ນທີ່ໂຄງການ ກຳນົດອັດຕາການຕິດເຊື້ອພະຍາດ ຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ແລະ ການສົມທຽບກັບອັດຕາແຫ່ງຊາດ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສຳລັບ ແຕ່ລະບ້ານ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ ພື້ນທີ່ໂຄງການ ກຳນົດອັດຕາ ຂອງການຕິດເຊື້ອພະຍາດ ຊຳເຮື້ອ ຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ແລະ ສົມທຽບກັບອັດຕາແຫ່ງຊາດ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສຳລັບ ແຕ່ລະບ້ານ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ ພື້ນທີ່ໂຄງການ, ລາຍລະອຽດຂອງການຮັບປະທານອາຫານຄົບໝູ່ ໂດຍບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ແລະ ຊົນເຜົ່າ, ແລະ ສົມທຽບກັບອັດຕາແຫ່ງຊາດ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ສໍາລັບ ແຕ່ລະບ້ານ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ ພື້ນທີ່ໂຄງການ, ລາຍລະອຽດອັດຕາການເກີດຄະດີ, ການນໍາໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ຫຼື ອື່ນໆ ທີ່ຕິດພັນກັບກິດຈະກຳຕ່າງໆ ໂດຍບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ແລະ ຊົນເຜົ່າ, ແລະ ສົມທຽບກັບອັດຕາແຫ່ງຊາດ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສໍາລັບ ແຕ່ລະບ້ານ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ ພື້ນທີ່ໂຄງການ, ຊື່ໃຫ້ເຫັນໃນແຕ່ລະລະດູການ ມີນໍ້າຕົ້ມມີພຽງພໍ ແລະ ມີຄຸນນະພາບດີ ແລະ ບັນຊີລາຍການທີ່ເໝາະສົມ ເພດໃດ ຫລືຂໍ້ຈຳກັດ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສໍາລັບ ແຕ່ລະບ້ານ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ ພື້ນທີ່ໂຄງການ, ຊື່ໃຫ້ເຫັນການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ແລະ ບັນຊີບົດບາດຍິງ-ຊາຍ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ບ່ອນທີ່ເຫັນວ່າຍັງບໍ່ມີຄວາມຈຳກັດ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສໍາລັບ ແຕ່ລະບ້ານ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ ພື້ນທີ່ໂຄງການ, ຊື່ໃຫ້ເຫັນ ແລະ ການນໍາໃຊ້ຊັບສິນ ທາງດ້ານວັດທະນາທຳ, ແລະ ບັນຊີເພດ ແລະ ຊົນເຜົ່າ, ບ່ອນທີ່ເຫັນວ່າຍັງມີຄວາມຈຳກັດ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

5.5 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດລາຍລະອຽດທາງດ້ານກາຍະພາບ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ

ຕາຕະລາງ 7: ປະກອບມີບັນຊີກວດສອບ ເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂໍ້ມູນພື້ນຖານທີ່ຈະຖືກພິຈາລະນາ ດ້ານລາຍລະອຽດທາງດ້ານກາຍະພາບ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ

ຕາຕະລາງ 7: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດລາຍລະອຽດດ້ານກາຍະພາບຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ	ໄດ້ມີການສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການ ຖ້າມີໃຫ້ສະໜອງເອກະສານຢັ້ງຢືນ	ຖ້າບໍ່ມີໃຫ້ເຫດຜົນຍ້ອນຫຍັງ
ໄດ້ມີການກຳນົດ ແລະ ສ້າງແຜນທີ່ທາງດ້ານກາຍະພາບ ທີ່ຕັ້ງຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ບ້ານຕ່າງໆ ທີ່ຢູ່ໃກ້ກັບພື້ນທີ່ໂຄງການ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີເນື້ອທີ່ດິນ ຂອງບ້ານ/ຊຸມຊົນ ໃດແດ່ ສໍາລັບແຕ່ລະບ້ານ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີເນື້ອທີ່ດິນ ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນໃດແດ່ ຂອງບ້ານ/ຊຸມຊົນ ນໍາໃຊ້ ສໍາລັບແຕ່ລະບ້ານ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີເນື້ອດິນ ສ່ວນຕົວ ທີ່ມີການຄອບຄອງໃບຕາດິນທາງການໃດແດ່ ສໍາລັບແຕ່ລະບ້ານ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນສ່ວນບຸກຄົນ (ມີໃບຕາດິນ) ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນ ໃນແຕ່ລະບ້ານ ຄືແນວໃດ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີເຂດພື້ນທີ່ຂອງເນື້ອທີ່ດິນອື່ນທີ່ໄດ້ນໍາໃຊ້ (ບໍ່ມີໃບຕາດິນ) ຕາມປະເພນີໃດແດ່ ຂອງແຕ່ ລະບ້ານ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຫຍັງອີກ ທີ່ມີການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ພື້ນທີ່ (ຮຕ) ໃນການນໍາໃຊ້ ທີ່ດິນ ອື່ນໆ ເປັນແນວໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຈະມີການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນອື່ນໆ (ບໍ່ມີໃບຕາດິນ) ທີ່ຄວາມສໍາຄັນ ໃນທາງ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ດ້ານຮີດຄອງປະເພນີ ແຕ່ລະບ້ານ ຄືແນວໃດ ?		
ມີຈຳນວນທຸລະກິດເທົ່າໃດ ທີ່ດຳເນີນຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ (ປະເພດ)	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ທຸລະກິດ ປະເພດໃດ ທີ່ກຳລັງດຳເນີນ ຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງລ່າງພື້ນຖານປະເພດໃດ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ ຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ (ໂຮງຮຽນ, ໄຟຟ້າ, ນ້ຳສ້າງ, ຊັບສິນ, ຊຸມຊົນ, ອາຄານ, ສາສະໜາ ແລະ ການບໍລິການ, ຮ້ານຄ້າ, ຕະຫຼາດ ອື່ນໆ)	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ທີ່ຕັ້ງຂອງພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ (ອາຄານ, ໂຮງຮຽນ, ສາສະໜາ ແລະ ການບໍລິຫານຊັບສິນ, ຊຸມຊົນ, ນ້ຳສ້າງ, ໄຟຟ້າ, ຕະຫຼາດ, ຮ້ານຄ້າ ອື່ນໆ) ໄດ້ຮັບການສ້າງເປັນແຜນທີ່ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຮູບແບບການສຳຫຼວດໃດທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ ຫຼື ຈະໄດ້ນຳໃຊ້ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຈະລົງມື ປະຕິບັດກິດຈະກຳ ການສຳຫຼວດ ແລະ ເກັບຕົວຢ່າງ ຊ່ວງໄລຍະ ເວລາໃດ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

5.6 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຜົນລະປຸກທີ່ມີ ແລະ ລາຍລະອຽດທາງດ້ານຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ

ຕາຕະລາງ 8 ໃຫ້ການແນະນຳ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການຕັດສິນໃຈ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ທີ່ຈະຖືກພິຈາລະນາ ສຳລັບຜົນລະປຸກ ແລະ ລາຍລະອຽດທາງດ້ານຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 8: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຜົນລະປຸກ ທີ່ມີຢູ່ ແລະ ລາຍລະອຽດ ດ້ານຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ	ໄດ້ມີການສະໜອງຂໍ້ມູນ ທີ່ຕ້ອງການ. ຖ້າມີ, ໃຫ້ສະໜອງ ເອກະສານຢັ້ງຢືນ.	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ ເຫດຜົນ ຍ້ອນ ຫຍັງ.
ປະເພດຜົນລະປຸກ ທີ່ປຸກ ຫຼື ເກັບກ່ຽວ (ລວມທັງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ) ແລະ ຫຍ້າລ້ຽງສັດ ໃນທີ່ດິນບ້ານ ໃກ້ກັບພື້ນທີ່ໂຄງການ ມີບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຜົນໄດ້ຮັບປະຈຸບັນ ຈາກຜົນລະປຸກ ທີ່ປຸກ ຫຼື ການເກັບກູ້ (ລວມທັງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ) ແລະ ຫຍ້າລ້ຽງສັດ ໃນທີ່ດິນບ້ານ ໃກ້ກັບພື້ນທີ່ໂຄງການ ມີບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ປະເພດຜົນລະປຸກ ທີ່ປຸກ ຫຼື ເກັບກູ້ (ລວມທັງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ) ແລະ ຫຍ້າລ້ຽງສັດ ໃນທີ່ດິນອື່ນໆ (ບໍ່ມີໃບຕາດິນ) ໃກ້ກັບພື້ນທີ່ໂຄງການ ມີບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຜົນໄດ້ຮັບປະຈຸບັນ ຈາກຜົນລະປຸກ ທີ່ປຸກ ຫຼື ການເກັບກູ້ (ລວມທັງຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ) ແລະ ຫຍ້າລ້ຽງສັດ ໃນທີ່ດິນອື່ນໆ (ບໍ່ມີໃບຕາດິນ) ໃກ້ກັບພື້ນທີ່ໂຄງການ ມີບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຮູບແບບ ແລະ ວິທີການສຳລວດໃດ ທີ່ຖືກນຳໃຊ້, ຫຼື ຈະຖືກນຳໃຊ້ ມີບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຊ່ວງເວລາໃດ ທີ່ໃຊ້ ຫຼື ທີ່ຖືກນຳໃຊ້ ໃນການສຳຫລວດ ແລະ ປະລິມານການ ເກັບຕົວຢ່າງ ມີບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
---	-----------------------------	--------------------------------

5.7 ລາຍການກວດສອບການພິຈາລະນາ ກ່ຽວກັບ ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບຕໍ່ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ການປົກປ້ອງຊຸມຊົນ

ຕາຕະລາງ 9: ລາຍການກວດສອບຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບຕໍ່ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ການປົກປ້ອງ ຊຸມຊົນ.

ຕາຕະລາງ 9: ລາຍການກວດສອບ ການພິຈາລະນາທີ່ຕິດພັນກັບຄວາມ ສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບຕໍ່ສຸຂະພາບ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ການປົກປ້ອງຊຸມ ຊົນ	ໄດ້ມີການສະໜອງຂໍ້ ມູນທີ່ຕ້ອງການ. ຖ້າມີ, ໃຫ້ສະໜອງເອກະສານ ຍັ້ງຢືນ	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ເຫດ ຜົນຍ້ອນຫຍັງ
ມີຄວາມປອດໄພຈາກຄວາມສ່ຽງ ຕໍ່ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນ ກະທົບ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຄວາມປອດໄພ ຈາກຄວາມສ່ຽງ ຕໍ່ບຸກຄົນທີ່ສາມ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສິ່ງປຸກສ້າງ ທີ່ຖືກສ້າງຂຶ້ນ ຈະນຳໃຊ້ວັດສະດຸ ທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ການ ປະຕິບັດທີ່ເໝາະສົມ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສິ່ງປຸກສ້າງ ຈະສ້າງຄວາມສ່ຽງ ຕໍ່ສຸຂະພາບ ຫຼື ສະພາບເສດຖະກິດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງປະກອບ ຫຼື ອົງປະກອບ ສິ່ງປຸກສ້າງ (ເຊັ່ນ: ເຂື່ອນ, ຮ່ອງຊົນລະປະ ທານ, ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ສຳລັບເກັບຮັກສາ ສານເຄມີ) ອາດເກີດ ຄວາມຜິດພາດ ຫຼື ດຳເນີນງານບໍ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງປະກອບ ຫຼື ອົງປະກອບ ສິ່ງປຸກສ້າງ (ເຊັ່ນ: ເຂື່ອນ, ຮ່ອງຊົນລະປະ ທານ, ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ສຳລັບເກັບຮັກສາ ສານເຄມີ) ອາດຈະ ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ຫຼື ຄຸນຄ່າທຳມະຊາດ ແລະ ເສດຖະກິດ ຢູ່ບ່ອນທີ່ເກີດມີຄວາມຜິດພາດ ຫຼື ດຳເນີນງານບໍ່ຖືກຕ້ອງ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດເກີດອຸປະຕິເຫດ ຫຼື ບາດເຈັບ ຕໍ່ຜູ້ຄົນ ຢູ່ຕາມສາທາລະນະ ທີ່ເປັນຜົນ ມາຈາກການຂົນສົ່ງ ແລະ ການດຳເນີນງານ ຂອງອຸປະກອນ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດເປັນໄປໄດ້ ທີ່ຄົນ ແລະ/ຫຼື ເສດຖະກິດ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ຢູ່ໃນສະ ພາບທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນ ວັດສະດຸທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ແລະ ສານຕົກຄ້າງ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ທີ່ມວນຊົນ (ລວມທັງຜູ້ອອກແຮງງານ ແລະ ຄອບຄົວເຂົາເຈົ້າ) ບໍ່ມີການປ້ອງກັນ ຈາກອັນຕະລາຍ ສະເພາະອັນຕະລາຍ ເລົ່ານັ້ນ ອາດເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ຊີວິດ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຊຸມຊົນທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນ ຈາກຢາປາບສັດຕູ ພືດ ແລະ ວັດສະດຸອັນຕະລາຍອື່ນໆ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນຊຸມຊົນ ບ່ອນທີ່ມີວັດຖຸຕົບ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ອັນຕະລາຍ ຫຼື ຖືກສ້າງຂຶ້ນ, ບໍ່ມີການປ້ອງກັນ ຫຼື ຖືກປະໄວ້ ໃນເວລາຢຸດ ການດຳເນີນກິດຈະກຳຕ່າງໆ ?		
ລະບົບນິເວດທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ໄດ້ຖືກກຳນົດ ແລະ ປະເມີນ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນຈາກການແຜ່ລະບາດພະຍາດ ທາງນ້ຳ ແລະ ນ້ຳທີ່ເຈືອປົນເຊື້ອພະຍາດ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນພຽງພໍ ຈາກການຕິດຕໍ່ເຊື້ອ ພະຍາດ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ທີ່ບໍ່ມີການປ້ອງກັນພຽງພໍ ຢູ່ບ່ອນທີ່ມີເຊື້ອ ພະຍາດທົ່ວໄປ ສະເພາະຢູ່ໃນຊຸມຊົນຕ່າງໆ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຄວາມສາມາດໃນການຕອບໂຕ້ເຫດການສຸກເສີນ ຈະໄດ້ຮັບການ ພັດທະນາ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີຄວາມສ່ຽງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບຄວາມປອດໄພສ່ວນບຸກຄົນ ໃນການ ເຮັດວຽກ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ມາດຕະຖານຄວາມປອດໄພຂອງສ່ວນບຸກຄົນ ທີ່ນຳໃຊ້ ບໍ່ເໝາະສົມ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີພັນທະໃນການເປີດເຜີຍ ແລະ ເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຢ່າງສົມ ເຫດສົມຜົນ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີພັນທະ ຕໍ່ກົນໄກແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ທີ່ໂປ່ງໃສ, ຍຸດຕິທຳ, ສົມເຫດສົມ ຜົນ ແລະ ເຂົ້າເຖິງງ່າຍ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ການຕິດຕາມກວດກາ, ການປະເມີນ ແລະ ການລາຍງານ ທີ່ຕ້ອງການໄດ້ ຮັບການພັດທະນາ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

6 ປະຊາຊົນ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ທີ່ດ້ອຍໂອກາດ

ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ດ້ອຍໂອກາດລວມມີແມ່ຍິງ, ເດັກ, ຜູ້ເຖົ້າ, ຄົນຜູ້ທີ່ບໍ່ສາມາດຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງໄດ້ ຫຼື ມີຄວາມຈຳກັດ ດ້ານການສຶກສາ ແລະ ແຫຼ່ງທຶນ.

ຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ແມ່ນເປັນກຸ່ມທີ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງ⁸ ທາງດ້ານສັງຄົມ, ເສດຖະກິດ, ວິຖີການດຳລົງຊີວິດ, ຄວາມສົນໃຈ ແລະ ຄຸນຄ່າ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ອາດມີຄວາມແຕກຕ່າງຫລາຍ ຈາກກຸ່ມຄົນທົ່ວໄປ ແລະ ພວກເຂົາເຫລົ່ານັ້ນ ແມ່ນເປັນກຸ່ມນ້ອຍ ແລະ ດ້ອຍໂອກາດ ຂອງຈຳນວນປະຊາກອນ.

ຂະບວນການຕ່າງໆ ຕ້ອງກຳນົດມາດຕະການຄຸ້ມຄອງທາງດ້ານຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບໂຄງການ ຕໍ່ກຸ່ມຄົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ຕ້ອງລວມເອົາ ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງຜູ້ຄົນເຫລົ່ານີ້ ແລະ ເພື່ອຊ່ວຍ ເຫຼືອໃຫ້ໂອກາດພວກເຂົາ ໃດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການພັດທະນາ ແລະ ມີຜົນປະໂຫຍດຈາກການພັດທະນາ. ການເຂົ້າຮ່ວມຕ້ອງຮັບປະກັນເອກະລັກ, ວັດທະນະທຳ, ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ທີ່ເປັນພື້ນຖານຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງເຂົາເຈົ້າໃຫ້ຄົງຮັກສາໄວ້ ແລະ ຄວາມມຸ່ງຫວັງ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ສຳລັບການພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ.

6.1 ຈຸດປະສົງ

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຕໍ່ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ເພື່ອ:

- ຮັບປະກັນ ຂະບວນການພັດທະນາ ເຄົາລົບ ແລະ ລວມເອົາ ສິດ, ຄວາມມຸ່ງຫວັງ, ວັດທະນະທຳ, ຄຸນຄ່າ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ທີ່ເປັນພື້ນຖານ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງເຂົາເຈົ້າ
- ກຳນົດ ແລະ ລິກລ່ຽງ ຜົນກະທົບດ້ານລົບ ຫຼື ໃນກໍລະນີ ບໍ່ສາມາດລິກລ່ຽງໄດ້ ໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ/ຫຼື ຊິດເຊີຍຄ່າເສຍຫາຍ ຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ ຢ່າງຍຸຕິທຳ.
- ສົ່ງເສີມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ການພັດທະນາເກີດເປັນປະໂຫຍດ ແລະ ໂອກາດ ຕາມລັກສະນະທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ອັນເໝາະສົມ.
- ສ້າງ ແລະ ຮັກສາສາຍພົວພັນຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນ ແລະ ດ້ວຍຄວາມເຄົາລົບນັບຖື ບົນພື້ນຖານການເຫັນດີກ່ອນ ແລະ ແຈ້ງຂໍ້ມູນ ໃນໄລຍະພັດທະນາໂຄງການ ຜ່ານທາງຂະບວນການ ເຂົ້າຮ່ວມຢ່າງປົກກະຕິ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມ.
- ສະໜອງໂອກາດຕ່າງໆ ເພື່ອແກ້ໄຂຄວາມຍຸ້ງຍາກ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການ ຂອງເຂົາເຈົ້າ, ລວມທັງການປັບປຸງ ມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ຕາມລັກສະນະວັດທະນະທຳ ອັນເໝາະສົມ ແລະ ການພັດທະນາ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແບບຍືນຍົງ ເຊິ່ງເຂົາເຈົ້າໄດ້ເຝິງພາອາໄສ.

6.2 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ແຜນພັດທະນາກຸ່ມຄົນດ້ອຍໂອກາດ ໃຫ້ເໝາະສົມກັບຂະໜາດ ແລະ ສະພາບ ຂອງໂຄງການ ແລະ ຕ້ອງລວມເອົາ ຫຼັກການ ການເຫັນດີກ່ອນ ແລະ ແຈ້ງຂໍ້ມູນ ຕະລອດໄລະຍະການພັດທະນາໂຄງການ ພ້ອມທັງກຳນົດ, ເຜີຍແຜ່

⁸ ຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ໄດ້ຖືກກຳນົດ ຜ່ານທາງຄວາມແຕກຕ່າງ ດ້ານພາສາ, ວັດທະນະທຳ, ສາສະໜາ, ຄວາມເຊື່ອ ໃນການເຄົາລົບບູຊາ; ແລະ ສັງຄົມ ເຊັ່ນ ດຽວກັນກັບ ການແຈກຢາຍ ຕາມພູມສັນຖານ ຕາມລັກສະນະການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ (ມີນ້ອຍ or ເຊື່ອມໂຊມ) ຫຼື ຊັບພະຍາກອນ ຂອງເຂົາເຈົ້າ

ແລະ ບັນທຶກລາຍລະອຽດ (ເປັນເອກະສານ) ທາງດ້ານຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບ ກໍ່ຄືການຢັ້ງຢືນ ການຕົກລົງ ເປັນເອກະພາບ ຫຼື ບໍ່ເປັນເອກະພາບ ແລະ ດຳເນີນ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຢ່າງເໝາະສົມ ດັ່ງລາຍການລຸ່ມນີ້:

- ກຳນົດ ປະຊາຊົນທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ພາຍໃນພື້ນທີ່ຂອງໂຄງການ ແລະ ພື້ນທີ່ ທີ່ມີຜົນກະທົບ⁹
- ບັນທຶກ ບ່ອນທີ່ໂຄງການຕັ້ງຢູ່ ແລະ ການຄອບຄອງປະເພນີ ຫຼື ພາຍໃຕ້ການນຳໃຊ້ຕາມປະເພນີ;
- ກຳນົດ ແລະ ທົບທວນ ຜົນປະໂຫຍດຊັບສິນທັງໝົດ ແລະ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ຕາມປະເພນີ ຜ່ານ ມາ ທີ່ໄດ້ມີການໃຊ້ຈ່າຍ ຫຼື ການເຊົ່າທີ່ດິນ;
- ກຳນົດຜົນກະທົບ ຕໍ່ທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ທີ່ໄດ້ມາຈາກການຄອບຄອງຕາມປະເພນີ ຫຼື ຕາມການນຳໃຊ້ຕາມປະເພນີ, ປະເມີນ ແລະ ບັນທຶກລາຍລະອຽດແຫຼ່ງຂໍ້ມູນນຳໃຊ້ (ເປັນເອກະສານ) ເພື່ອ ບໍ່ໃຫ້ມີຜົນກະທົບທາງດ້ານກົດໝາຍ ຈາກການຮ້ອງຟ້ອງກ່ຽວກັບທີ່ດິນ;
- ບັນທຶກລາຍລະອຽດ (ເປັນເອກະສານ) ບັນດາທາງເລືອກໂຄງການ ເພື່ອຫຼີກລ້ຽງຜົນກະທົບ ຫຼື ບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ໃຫ້ຫຼຸດເນື້ອທີ່ຂອງທີ່ດິນທີ່ສະເໜີ ສຳລັບໂຄງການ ໃຫ້ນ້ອຍລົງ;
- ຫຼຸດຜ່ອນ, ພື້ນຜູ້ ແລະ/ຫຼື ຊົດເຊີຍ ຕາມລັກສະນະວັດທະນະທຳທີ່ເໝາະສົມ ຢູ່ບ່ອນທີ່ທາງເລືອກໂຄງການ ໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາຢ່າງລະອຽດ ແລະ ຢູ່ບ່ອນທີ່ບໍ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງຜົນກະທົບດ້ານລົບໄດ້;
- ພັດທະນາ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ພັນທະຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ, ໂປ່ງໃສ ແລະ ມີຂະບວນການແຈ້ງຂໍ້ມູນການ ປຶກສາຫາລື ທີ່ລວມເອົາຫຼັກການ ເພື່ອຮັບປະກັນການຍືນຍອມຢ່າງເຕັມໃຈ, ກ່ອນ ແລະ ແຈ້ງຂໍ້ມູນ, ແລະ ໃຫ້ມີການສົ່ງເສີມການມີສ່ວນຮ່ວມ;
- ຫຼີກລ້ຽງ ພື້ນທີ່ອາດມີການສູນເສຍ ທີ່ດິນ, ຂີ້ຂັດແຍ່ງຈາກທີ່ດິນ, ການສະແຫວງຫາປະໂຫຍດ ຈາກທີ່ດິນ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ;
- ຮັບປະກັນ ການປະເມີນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ ແລະ ທຳມະຊາດ ລວມທັງບົດບາດຍິງຊາຍ ແລະ ມີການພິຈາລະນາສະເພາະບົດບາດຂອງຜູ້ຍິງ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນເຫຼົ່ານີ້;
- ຮັບປະກັນ ໃຫ້ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ໄດ້ຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບ ສິດທິຂອງເຂົາເຈົ້າຕາມກົດໝາຍ ແລະ ຕາມປະເພນີ ຕໍ່ກັບທີ່ດິນ;
- ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແມ່ນຮັບປະກັນໃຫ້ຂະບວນການດັ່ງກ່າວ ດຳ ເນີນໄປຕາມລັກສະນະທີ່ຕິດພັນກັບວັດທະນະທຳຢ່າງເໝາະສົມ ທີ່ມີຄວາມຍຸຕິທຳ, ສົມເຫດສົມຜົນ ເມື່ອ ສົມທຽບກັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ທີ່ຊົດເຊີຍໃຫ້ກຸ່ມຊົນເຜົ່າອື່ນໆ.
- ມີການພິຈາລະນາ ການອອກແບບທາງເລືອກໂຄງການທີ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ເພື່ອລົກລ່ຽງການສູນເສຍ ຊັບພະຍາກອນ ທີ່ດິນ ແລະ ທຳມະຊາດທີ່ຖືກຄອບຄອງ, ນຳໃຊ້ ຫຼື ເຂົ້າເຖິງ ຂອງກຸ່ມທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ພາຍໃຕ້ ກົດໝາຍ ຕາມຮີດຄອງປະເພນີ ຫຼື ຕາມປະເພນີ
- ກຳນົດ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ, ພິທີກຳ, ຫຼື ສິ່ງເຄົາລົບບູຊາ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ.

⁹ ໃນຂະນະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ຫຼື ບຸກຄົນ ອາດບໍ່ໄດ້ຄອບຄອບໃບຕາດິນ ທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ດັ່ງກຳນົດໄວ້ ໃນກົດໝາຍແຫ່ງຊາດ, ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນເຫລົ່ານີ້ ຂອງເຂົາເຈົ້າ (ລວມທັງ ການນຳໃຊ້ ຕາມລະດູການ ຫຼື ໝູນວຽນ ສຳລັບຊີວິດການເປັນຢູ່ເຂົາເຈົ້າ, ຫຼື ຈຸດປະສົງ ທາງດ້ານພິທີກຳ, ແລະ ເຄົາລົບ ບູຊາ) ກຳນົດ ລັກສະນະຈຳເພາະ ແລະ ຊຸມຊົນ ຂອງເຂົາເຈົ້າ, ແລະ ສາມາດ ມີຂໍ້ມູນພິສູດໄດ້ ແລະ ບັນທຶກລາຍລະອຽດ(ເອກະສານ)

- ກຳນົດ ມາດຕະການການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ກໍ່ຄືບັນດາໂອກາດຕ່າງໆ ຕາມວັດທະນະທຳທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ສຳລັບກຸ່ມທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ຮັບປະກັນ ການປະຕິບັດມາດຕະການທີ່ໄດ້ຮັບການເຫັນດີ ໃຫ້ທັນກັບເວລາ ແລະ ເໝາະສົມ.
- ຮັບປະກັນ ສິດໄດ້ຮັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ຖືກກັບຮູບແບບວັດທະນະທຳ ຕາມຄວາມເຊື່ອຖື ຂອງບຸກຄົນ ແລະ ທັດສະນະຄະຕິຂອງກຸ່ມ¹⁰ ເຊິ່ງສົ່ງເສີມການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ການຈັດສັນ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ໃຫ້ແກ່ສະມາຊິກຂອງກຸ່ມທີ່ໄດ້ຮັບສິດທັງໝົດ.
- ຊຸກຍູ້ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງຂະແໜງການລັດຖະບານ ທີ່ມີພາລະບົດບາດຕາມລະບຽບກົດໝາຍ ເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງ ບັນຫາຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ.
- ຕອບສະໜອງ ທາງດ້ານທຶນຮອນ ແລະ ຄວາມອາດສາມາດ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ຂະແໜງການລັດຖະບານ ທີ່ມີພາລະບົດບາດຕາມລະບຽບກົດໝາຍ ເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງຜົນກະທົບຕໍ່ກຸ່ມຄົນທີ່ດ້ອຍໂອກາດ.
- ຮັບປະກັນ ແຜນການພັດທະນາກຸ່ມຄົນດ້ອຍໂອກາດທີ່ເໝາະສົມ, ລວມເອົາລາຍລະອຽດ ຂອງການໃຫ້ສິດທິກຸ່ມທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ໂດຍລັດຖະບານ; ມາດຕະການທີ່ສະເໜີ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ເກີດມີຊ່ອງວ່າງລະຫວ່າງການໃຫ້ສິດທິດັ່ງກ່າວ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຂອງຂະແໜງການລັດຖະບານ ແລະ/ຫລື ຜູ້ພັດທະນາ.
- ຮັບປະກັນ ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ລວມເອົາສະໜອງທຶນ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການຕົວຈິງ ດ້ວຍການຖ່າຍຖອດຄວາມຮູ້ ແລະ ສົ່ງເສີມ ການປັບປຸງວິທີການຕ່າງໆ ໃນການຝຶນຝູ ກຸ່ມຄົນທີ່ດ້ອຍໂອກາດ.

6.3 ລາຍການກວດກວດສອບການກຳນົດຂໍ້ມູນ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ດ້ອຍໂອກາດ

ຕາຕະລາງ 10: ການແນະນຳ ເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ກ່ຽວກັບຂໍ້ມູນຝື້ນຖານ ທີ່ໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາຂໍ້ມູນຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 10: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຂໍ້ມູນຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ຜູ້ທີ່ດ້ອຍໂອກາດ	ໄດ້ມີການສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການ. ຖ້າມີ, ໃຫ້ສະໜອງເອກະສານຢັ້ງຢືນ	ຖ້າມີ, ໃຫ້ເຫດຜົນຍ້ອນຫຍັງ
ຈຳນວນ ຄົວເຮືອນທີ່ ຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ ພາຍໃນຝື້ນທີ່ໂຄງການມີຜົນກະທົບ ຄືແນວໃດ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ທີ່ເປັນເຜົ່າສ່ວນໃຫຍ່ ຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ ຄືຊົນເຜົ່າໃດ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຈຳນວນປະຊາກອນ ຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ອາໄສຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ ມີຄືແນວໃດ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ກຸ່ມຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ມີເຜົ່າໃດແດ່ ຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຈຳນວນປະຊາກອນໃດແດ່ ຂອງກຸ່ມຊົນຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນແຕ່	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

¹⁰ ບ່ອນທີ່ມີການ ຄວບຄຸມ ທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນວັດທະນະທຳ, ຊັບສິນ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ ແມ່ນເປັນໃນລັກສະນະຮ່ວມກັນ ເປັນຫລັກ, ຄວາມພະຍາຍາມຈະເຮັດໃຫ້ຮັບປະກັນວ່າ, ບ່ອນທີ່ປະຕິບັດຕົວຈິງ, ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແມ່ນຮ່ວມກັນ, ແລະ ພິຈາລະນາ ຄວາມແຕກຕ່າງ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການ ຂອງແຕ່ລະລຸ້ນກຸ່ມຄົນ.

ລະບ້ານ ?		
ຈຳນວນຄົວຄອບໃດແດ່ ຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າສ່ວນໃຫຍ່ ທີ່ຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຈຳນວນຄົວຄອບ ໃດແດ່ ຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ທີ່ຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບບົດບາດຍິງ-ຊາຍໃດແດ່ ຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າສ່ວນໃຫຍ່ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ບົດບາດຍິງ-ຊາຍໃດແດ່ ຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຈັກຄົນ ອາໄສຢູ່ໃນແຕ່ລະຄອບຄົວເຮືອນ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບບົດບາດຍິງ-ຊາຍຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນແຕ່ລະຄົວເຮືອນ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ປະເພດຂອງການສຳຫຼວດ ທີ່ໄດ້ດຳເນີນ ຫຼື ຂໍ້ມູນໃດ ທີ່ຖືກນຳໃຊ້ (ຕົວຢ່າງຂໍ້ມູນການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ)	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄລຍະເວລາ ຂອງກິດຈະກຳ ການສຳຫຼວດ ແລະ ເກັບຕົວຢ່າງ ຫຼື ບິໃດ ຂໍ້ມູນໄດ້ຖືກເກັບກຳ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ວິທີການ ໃນການເກັບຕົວຢ່າງ ແລະ ການສຳຫຼວດໃດທີ່ຖືກນຳໃຊ້ (ລວມເອົາເງື່ອນໄຂດ້ານຂະໜາດ ແລະ ເວລາ)	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

6.4 ລາຍການກວດສອບ ເພື່ອກຳນົດ ເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຕິດພັນກັບ ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ

ຕາຕະລາງ 11 ການແນະນຳ ເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຕ້ອງການ ການປະເມີນ ເພື່ອຊ່ວຍການລຶກລ່ຽງ ຫຼື ການຫຼຸດຜ່ອນ ໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ສຳລັບຄົນທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 11: ລາຍການກວດສອບ ເພື່ອກຳນົດ ເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຕິດພັນກັບບຸກຄົນທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ແລະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ	ໄດ້ຕອບສະໜອງ ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການ. ຖ້າມີ, ຖ້າມີ ໃຫ້ສະໜອງເອກະສານຢັ້ງຢືນ	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ເຫດຜົນຍ້ອນຫຍັງ.
ໄດ້ມີການແຈ້ງຂໍ້ມູນ, ການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ ລວມທັງ ມີຂະບວນການປຶກສາຫາລື ກ່ອນການພັດທະນາບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຄົນທີ່ດ້ອຍໂອກາດທັງໝົດ ຫຼື ກຸ່ມຕ່າງໆ ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ ແລະ ພື້ນທີ່ ທີ່ມີຜົນກະທົບ ໄດ້ຖືກກຳນົດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການທີ່ໂປ່ງໃສ ສຳລັບການກຳນົດ ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ການເຂົ້າຮ່ວມ ໃນການວາງແຜນ, ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ, ການປຶກສາຫາລື ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ໄດ້ຮັບການພັດທະນາ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການ ອາດຈະປະກອບສ່ວນ ຫລື ເປັນສາເຫດ ການສູນເສຍ, ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ຫຼື ການ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ສະແຫວງຫາຜົນປະໂຫຍດ ກ່ຽວກັບ ທີ່ດິນຂອງກຸ່ມທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ/ຫຼື ການເຂົ້າເຖິງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ ?		
ໄດ້ມີທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ທີ່ເປັນການຄອບຄອງຕາມຮີດຄອງປະເພນີ ຫລື ພາຍໄຕ້ ການນຳໃຊ້ ຕາມປະເພນີ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ບັນດາທາງເລືອກຕ່າງໆ ເພື່ອລຶກລ່ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນ ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບ ໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາ ຢ່າງລະອຽດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີ ຜົນປະໂຫຍດຊັບສິນ ທີ່ມີຢູ່ປະຈຸບັນ ແລະ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຕາມຮີດຄອງປະເພນີ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ບົດບາດແມ່ຍິງ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ຮັບການກຳນົດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການພັດທະນາຂະບວນການ ເພື່ອເຄົາລົບ ແລະ ແຈ້ງປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ກ່ຽວກັບ ສິດຕາມກົດໝາຍ ແລະ ຕາມປະເພນີ ຕໍ່ກັບທີ່ດິນເຂົ້າເຈົ້າ ພາຍໄຕ້ລະບຽບກົດໝາຍແຫ່ງຊາດ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໃນກໍລະນີ ມີຄວາມຈຳເປັນ ໃນການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ໄດ້ມີການພັດທະນາຂະບວນການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ເຊິ່ງລວມເອົາລັກສະນະທາງດ້ານວັດ ທະນະທຳ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ ທີ່ມີຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ, ພິທີກຳ ຫຼື ສິ່ງເຄົາລົບບູຊາ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ໄດ້ຮັບການກຳນົດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຈະໄດ້ມີ ວັດທະນະທຳອັນເໝາະສົມ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຈາກການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ຕໍ່ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການພິຈາລະນາ ກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທັງໝົດ, ປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຊຸມຊົນເຫລົ່ານີ້ ແລ້ວບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການການປະເມີນສິດໄດ້ຮັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ໄດ້ຖືກນຳມາພິຈາລະນາຕາມສະພາບຄວາມເປັນຈິງ ຕາມລັກສະນະວັດທະນະທຳ ຄວາມເຊື່ອຖື ຂອງບຸກຄົນ ຫລື ກຸ່ມ ແລ້ວບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການຂະບວນການ ຕັດສິນໃຈ ທີ່ເປັນເອກະພາບ ໃນການການພັດທະນາ ແລ້ວບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການປຶກສາຫາລື ກັບຂະແໜງການລັດຖະບານ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລ້ວບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຈະມີແຫ່ງທຶນ ຫຼື ສ້າງຄວາມອາດສາມາດ ໃຫ້ຂະແໜງການລັດຖະບານ, ຜູ້ທີ່ມີບົດບາດ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ບັນຫາຕ່າງໆ ຂອງກຸ່ມທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມາດຕະການຫຍັງ ທີ່ຖືກສະເໜີ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ເກີດມີຊ່ອງວ່າງ ລະຫວ່າງສິດທິ ທີ່ໄດ້ຮັບ ແລະ ພັນທະການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ທີ່ເປັນທຳ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການຕ່າງໆ ໄດ້ມີການຕອບສະໜອງ ໃນການເປີດເຜີຍ ແລະ ເຜີຍແຜ່ ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ສົມເຫດສົມຜົນ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການຕ່າງໆ ມີຄວາມໂປ່ງໃສ, ເປັນທຳ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນ ບໍ່ ແລະ ມັນໄດ້ລວມເອົາ ກົນໄກການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ທີ່ເຂົ້າເຖິງໄດ້ງ່າຍ ບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການ ການຕິດຕາມກວດກາ, ການປະເມີນ ແລະ ການລາຍງານ ໄດ້ຮັບການພັດທະນາ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

7 ແຮງງານ ແລະ ເງື່ອນໄຂການເຮັດວຽກ

ອີງຕາມການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດ ເຊິ່ງໄດ້ສ້າງວຽກເຮັດງານທຳ ແລະ ການສ້າງລາຍຮັບ ດັ່ງນັ້ນ, ຕ້ອງໄດ້ມີການປົກປ້ອງສິດຂອງຜູ້ອອກແຮງງານທັງໝົດ ຕາມລະບຽບ ກົດໝາຍ ແລະ ຕາມບົດແນະນຳຂອງສົນທິສັນຍາສາກົນ ແລະ ເຄື່ອງມືຕ່າງໆ¹¹

ຜູ້ອອກແຮງງານທັງໝົດ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການປະຕິບັດ ຢ່າງຍຸຕິທຳ, ເທົ່າທຽມ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ຮັບຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບຄວາມປອດໄພ ແລະ ສຸຂະພາບ ໃນເງື່ອນໄຂການເຮັດວຽກ

7.1 ລະບຽບກົດໝາຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມ ເຄື່ອງມືທາງດ້ານລະບຽບການ ຢ່າງເຂັ້ມງວດ ແລະ ຖືກຕ້ອງ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບ ແຮງງານ ແລະ ເງື່ອນໄຂ ການເຮັດວຽກ ພາຍໃຕ້:

- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ແຮງງານ, ເລກທີ 06/ສພຊ (2006);
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປ້ອງເດັກນ້ອຍ, ເລກທີ 05/ສພຊ 2007; ແລະ
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ກຳມະບານ, ເລກທີ 12/ສພຊ 2007.

7.2 ຈຸດປະສົງ

ສ້າງ, ຮັກສາ, ແລະ ປັບປຸງ ການຄຸ້ມຄອງສັນຍາແຮງງານ ດ້ວຍການ:

- ສົ່ງເສີມ ການປະຕິບັດກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ແຮງງານ ແລະ ການນຳໃຊ້ແຮງງານລັດ;
- ສົ່ງເສີມ ການປະຕິບັດ ຕໍ່ຜູ້ອອກແຮງງານທັງໝົດ ຢ່າງເປັນທຳ ແລະ ເທົ່າທຽບກັນ ໂດຍປັດສະຈາກທຸກຮູບການຈຳແນກ ແລະ ຮັບປະກັນໃຫ້ມີການຕອບສະໜອງໂອກາດຢ່າງສະເໝີພາບ;
- ປົກປ້ອງສິດຂອງຜູ້ອອກແຮງງານ ທາງດ້ານຄວາມປອດໄພ ແລະ ສຸຂະພາບ ໃນສະຖານທີ່ເຮັດວຽກ ເຊັ່ນ: ເຂດໂຄງການ ແລະ ຕະຫຼອດຕ່ອງໂສ້ການຜະລິດ;
- ຕອບສະໜອງການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ອຸປະກອນປ້ອງກັນ ທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບດ້ານລົບອື່ນໆ;

---

¹¹ ຄັດຈາກກົດໝາຍແຫ່ງຊາດ ແລະ ຈຳນວນ ສົນທິສັນຍາ ແລະ ເຄື່ອງມື ຂອງສາກົນ, ລວມທັງສົນທິສັນຍາ ອົງການແຮງງານສາກົນ (ILO); ສະຫະປະຊາຊາດ ການລິເລີ່ມ ການຕໍ່ສູ້ກັບການຄ້າມະນຸດ ໃນທົ່ວໂລກ, 2010; ສົນທິສັນຍາ ສະຫະປະຊາຊາດ ກ່ຽວກັບ ການປົກປ້ອງສິດຂອງຜູ້ອອກແຮງງານ ຜູ້ອົບພະຍົບ ທັງໝົດ ແລະ ສະມາຊິກ ຂອງຄອບຄົວ ເຂົາເຈົ້າໄດ້; ສົນທິສັນຍາ ສະຫະປະຊາຊາດ ກ່ຽວກັບ ສິດທິຂອງເດັກ; ແລະ ການປະຕິບັດອຸດສາຫະກຳ ສາກົນ ເຊັ່ນ: ບົດແນະນຳ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພ ຂອງກຸ່ມທະນາຄານໂລກ ແລະ ມາດຕະຖານ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຂອງ IFC ກ່ຽວກັບຄວາມຍືນຍົງທາງ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ.

- ຫລັກລ່ຽງການບັງຄັບໃຊ້ແຮງງານ, ການເອົາປຽບແຮງງານ ແລະ ການໃຊ້ແຮງງານ ທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ (ເຊັ່ນ ເດັກນ້ອຍ).

7.3 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ແຜນການສ້າງວຽກເຮັດງານທຳ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ຕ້ອງມີການສັງລວມໃນລັກສະນະສະເພາະເຈາະຈົງຕາມຄວາມຕ້ອງການ ໃນຕະຫຼອດໄລຍະໂຄງການ ພ້ອມທັງກຳນົດ, ເຜີຍແຜ່ ແລະ ບັນທຶກລາຍລະອຽດ (ເປັນເອກະສານ) ທາງດ້ານຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບ, ລວມທັງການສະໜອງຂໍ້ມູນອ້າງອິງ ກ່ຽວກັບ ການຕົກລົງເຫັນດີ ຫຼື ບໍ່ເຫັນດີ ແລະ ມີມາດຕະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ເໝາະສົມ ດັ່ງລາຍການລຸ່ມນີ້:

- ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນະໂຍບາຍ ແລະ ວິທີການການຄຸ້ມຄອງແຮງງານທີ່ລະອຽດຈະ ແຈ້ງ, ເຂົ້າໃຈ ແລະ ເຂົ້າເຖິງ ງ່າຍ, ແທດເໝາະກັບຜູ້ອອກແຮງງານ ພ້ອມທັງໄດ້ລະບຸສິດຂອງຜູ້ອອກແຮງງານໄວ້ ຕາມທີ່ກຳນົດໃນກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ແຮງງານ, ລວມທັງສິດຂອງເຂົາເຈົ້າ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊົ່ວໂມງເຮັດວຽກ, ຄ່າແຮງງານ, ການເຮັດວຽກເພີ່ມໂມງ, ການຊົດເຊີຍ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຮັບ ຫລື ສິນສຸດການໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ.
- ສົ່ງເສີມ ໂອກາດ ໃນວຽກເຮັດງານທຳ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ວ່າຈ້າງ ຜູ້ອອກແຮງງານ ອົບພະຍົບເຂົ້າມາ ພຽງແຕ່ຢູ່ໃນສະຖານທີ່ ທີ່ຂາດເຂີນທັກສະສີມີແຮງງານ ຫຼື ຜູ້ອອກແຮງງານທ້ອງຖິ່ນບໍ່ສາມາດເຮັດໄດ້, ບໍ່ພຽງພໍ ຫຼື ບໍ່ມີ.
- ສ້າງສະພາບແວດລ້ອມ ໃນພື້ນທີ່ການເຮັດວຽກ ທີ່ປອດໄພ ແລະ ຮັກສາສຸຂະພາບ, ພິຈາລະນາຕາມສະພາບຄວາມເປັນຈິງ ບົນພື້ນຖານ ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ໂດຍສະເພາະລະດັບຂອງຄວາມອັນຕະລາຍຂອງເຄມີ, ກຳມັນຕະພາບລັງສີ ແລະ ຄວາມເປັນອັນຕະລາຍ ຕໍ່ແມ່ຍິງ, ເດັກ ແລະ ຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ.
- ເຄົາລົບ ສິດຂອງຜູ້ອອກແຮງງານ ໂດຍການເຈລະຈາ ຮ່ວມກັນ ລະຫວ່າງສະຫະພັນແຮງງານ ແລະ ຜູ້ອອກແຮງງານ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບ ຂອງຜູ້ອອກແຮງງານ ໃນການເຄື່ອນໄຫວ ຫຼື ສະມາຄົມ ແລະ ບໍ່ຈຳແນກ ຫຼື ບໍ່ຊຸດຮິດ ຜູ້ອອກແຮງງານ.
- ສົ່ງເສີມຫລັກການ ທີ່ບໍ່ມີການຈຳແນກ ກ່ຽວກັບ ສາຍພົວພັນການເຮັດວຽກແຕ່ລະດ້ານ ເຊັ່ນ: ການຮັບເຂົ້າເຮັດວຽກ, ການວ່າຈ້າງ ແລະ ການຊົດເຊີຍ (ລວມທັງ ຄ່າແຮງງານ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ) ເງື່ອນໄຂ ແລະ ໄລຍະເວລາ ການເຮັດວຽກ, ການຝຶກອົບຮົມ, ການມອບໝາຍວຽກ ແລະ ການສົ່ງເສີມ, ການສິ້ນສຸດ ການເຮັດວຽກ ຫຼື ການກະສຽນ, ແລະ ການປະຕິບັດລະບຽບ.
- ບ້ອງກັນ ແລະ ຕ້ານການຄຸກຄາມ, ຂີ້ມຊຸ່, ແລະ/ ຫຼື ຊຸດຮິດແຮງງານ, ໂດຍສະເພາະ ຕໍ່ກັບແມ່ຍິງ, ເດັກ ແລະ ຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ.
- ຕອບສະໜອງ ແລະ ສົ່ງເສີມ ຂະບວນການໄກ່ເກ່ຍ ທີ່ໂປ່ງໃສ, ຍຸຕິທຳ, ສົມເຫດສົມຜົນ ແລະ ເຂົ້າເຖິງງ່າຍ ສຳລັບຜູ້ອອກແຮງງານ ຫຼື ຕົວແທນ ອົງການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆ ເພື່ອຍົກສູງຄວາມຜູກພັນ ໃນສະຖານທີ່ເຮັດວຽກ. ຂະບວນການໄກ່ເກ່ຍ ຕ້ອງແກ້ໄຂ ບັນຫາ ທັນກັບສະພາບການ ແລະ ຖືກຕ້ອງກັບຄວາມເປັນຈິງ.
- ຫຼີກລ້ຽງ ການວ່າຈ້າງ ເດັກ ໃນທຸກຕຳແໜ່ງງານ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ແຮງງານ, ລວມທັງຕ້ອງໂສ້ການຜະລິດ, ທີ່ເປັນທຸລະກິດຊຸດຮິດແຮງງານ, ເປັນອັນຕະລາຍ ຫຼື ລົບກວນ ການສຶກສາຂອງເດັກ,

- ຮັບປະກັນ ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ຕ້ອງມີການສະໜອງເງິນທຶນ, ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການຕົວຈິງ ດ້ວຍການຖ່າຍຖອດຄວາມຮູ້ ແລະ ສິ່ງເສີມ ແຜນການປັບປຸງສະຖານທີ່ເຮັດວຽກ ເຊິ່ງປັບປຸງເງື່ອນໄຂການເຮັດວຽກຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ທ້ອງຖິ່ນ.

7.4 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດການຈ້າງແຮງງານ ແລະ ລາຍລະອຽດລາຍຮັບຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊົນເຜົ່າໃນປະຈຸບັນ

ຕາຕະລາງ 12: ການແນະນຳ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ມູນພື້ນຖານການພິຈາລະນາ ກຈ້າງແຮງງານ ແລະ ລາຍຮັບຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊົນເຜົ່າໃນປະຈຸບັນ ທີ່ນຳໃຊ້ໃນໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 12: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດການຈ້າງແຮງງານ ແລະ ລາຍຮັບຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຊົນເຜົ່າໃນປະຈຸບັນ	ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າໝາຍ ມີ, ຕ້ອງສະແດງເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າ ໝາຍ ບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນວ່າຍ້ອນຫຍັງ
ຜູ້ເຮັດວຽກສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ເປັນຊົນເຜົ່າ (ຜູ້ໃຫຍ່) ອາໄສຢູ່ແຕ່ລະບ້ານມີຈຳນວນເທົ່າໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຜູ້ເຮັດວຽກທີ່ເປັນຊົນເຜົ່າອື່ນ (ຜູ້ໃຫຍ່) ອາໄສຢູ່ແຕ່ລະບ້ານມີຈຳນວນເທົ່າໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຜູ້ເຮັດວຽກສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ເປັນຊົນເຜົ່າ (ຜູ້ໃຫຍ່) ອາໄສຢູ່ແຕ່ລະບ້ານ ມີອາຊີບຫຼັກ ຫຍັງ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຜູ້ເຮັດວຽກທີ່ເປັນຊົນເຜົ່າອື່ນ (ຜູ້ໃຫຍ່) ອາໄສຢູ່ແຕ່ລະບ້ານ ອາຊີບຫຼັກ ຫຍັງ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ລາຍຮັບສະເລ່ຍຈາກອາຊີບຫຼັກຂອງຜູ້ເຮັດວຽກສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ເປັນຊົນເຜົ່າ (ຜູ້ໃຫຍ່) ອາໄສຢູ່ແຕ່ລະບ້ານແມ່ນເທົ່າໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ລາຍຮັບສະເລ່ຍຈາກອາຊີບຫຼັກຂອງຜູ້ເຮັດວຽກທີ່ເປັນຊົນເຜົ່າອື່ນ (ຜູ້ໃຫຍ່) ອາໄສຢູ່ແຕ່ລະບ້ານແມ່ນເທົ່າໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຜູ້ເຮັດວຽກສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ເປັນຊົນເຜົ່າ (ຜູ້ໃຫຍ່) ອາໄສຢູ່ແຕ່ລະບ້ານ ມີອາຊີບສຳຮອງແມ່ນຫຍັງ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຜູ້ເຮັດວຽກທີ່ເປັນຊົນເຜົ່າອື່ນ (ຜູ້ໃຫຍ່) ອາໄສຢູ່ແຕ່ລະບ້ານ ມີອາຊີບສຳຮອງແມ່ນຫຍັງ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ລາຍຮັບສະເລ່ຍຈາກອາຊີບສຳຮອງຂອງຜູ້ເຮັດວຽກສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ເປັນຊົນເຜົ່າ (ຜູ້ໃຫຍ່) ອາໄສຢູ່ແຕ່ລະບ້ານແມ່ນເທົ່າໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ລາຍຮັບສະເລ່ຍຈາກອາຊີບສຳຮອງຂອງຜູ້ເຮັດວຽກທີ່ເປັນຊົນເຜົ່າອື່ນ (ຜູ້ໃຫຍ່) ອາໄສຢູ່ແຕ່ລະບ້ານແມ່ນເທົ່າໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການສຳຫຼວດປະເພດໃດແດ່ ຫຼື ນຳໃຊ້ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນຫຍັງແດ່ (ຕົວຢ່າງ. ຂໍ້	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ມູນການສໍາຫຼວດປະຊາກອນ(ແຫ່ງຊາດ)?		
ໄລຍະເວລາຂອງການສໍາຫຼວດ ແລະ ການເກັບຕົວຢ່າງແມ່ນດົນປານໃດ ຫຼື ການເກັບຂໍ້ມູນມີໜຶ່ງແມ່ນປີໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ວິທີການເກັບຕົວຢ່າງ ແລະ ການສໍາຫຼວດແມ່ນໄດ້ດໍາເນີນການແນວດໃດ (ລວມມີ ຫຼັກການດ້ານຂະໜາດ ແລະ ເວລາແນວໃດ)?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

7.5 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຜື່ນທີ່ ທີ່ມີຄວາມສຽງ ກ່ຽວກັບ ແຮງງານ ແລະ ເງື່ອນໄຂ ການເຮັດວຽກ

ຕາຕະລາງ 13: ການແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ຂອບເຂດຄວາມສຽງທີ່ຕ້ອງກຳນົດໃນການປະເມີນ ເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະວນ ການຕັດສິນໃຈ ກ່ຽວກັບ ການຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ແຮງງານ ແລະ ອົງປະກອບເງື່ອນໄຂການເຮັດ ວຽກ ທີ່ຕິດພັນກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 13: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດ ຜື່ນທີ່ ທີ່ມີຄວາມສຽງ ກ່ຽວກັບ ແຮງງານ ແລະ ເງື່ອນໄຂການເຮັດວຽກ	ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ ຖືກກຳນົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າໝາຍມີ, ຕ້ອງສະ ແດງເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າ ໝາຍ ບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນ ວ່າເປັນຫຍັງ
ໄດ້ມີການພິຈາລະນາການຈ້າງແຮງງານ ຕາມສິດທິຂອງກຳມະກອນ ທີ່ກຳນົດ ໄວ້ໃນກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ແຮງງານ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການກຳນົດບຸລິມາສິດ ການຈ້າງແຮງງານທ້ອງຖິ່ນບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການຈ້າງ ແຮງງານທີ່ມາຈາກບ່ອນອື່ນບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີຂະບວນການພັດທະນາ ກ່ຽວກັບ ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີ ແລະ ປອດໄພ ໃຫ້ແກ່ແຮງງານບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການແຍກປະເພດຄວາມອັນຕະລາຍ ເຊິ່ງລວມມີ ດ້ານກາຍຍະພາບ, ຊີວະ ພາບ, ເຄມີ ແລະ ກຳມະຕະພາບລັງສີອັນຕະລາຍ ໂດຍສະເພາະສິ່ງທີ່ເປັນອັນ ຕະລາຍຕໍ່ຜູ້ຍິງ, ເດັກນ້ອຍ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ແມ່ນໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການຈ້າງແຮງງານບົນຄວາມສະເໝີພາບ, ໂອກາດເທົ່າທຽມກັນ, ຍຸດຕິ ທຳ ແລະ ຄວາມເຫັນອີກເຫັນໃຈ ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂະບວນການຫຍັງແດ່ທີ່ໄດ້ຖືກພັດທະນາ ເພື່ອຂັດຂວາງການລວງລະເມີດ ຮ່າງກາຍ, ຂີ້ມຸງ ຫຼື ສະແຫວງຫາຜົນປະໂຫຍດຂອງກຳມະກອນ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການນຳໃຊ້ເດັກນ້ອຍເຂົ້າໃນການເຮັດວຽກບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການນຳໃຊ້ແຮງງານແບບບັງຄັບບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການຕ່າງໆແມ່ນມີຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ມີການມີສ່ວນຮ່ວມທີ່ເທົ່າ ທຽມກັນບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການແມ່ນອີງໃສ່ການຕັດສິນໃຈທີ່ເປັນເອກະພາບນຳກັນບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການແມ່ນໂປ່ງໃສ, ຍຸດຕິທຳ, ສະເໝີພາບ ແລະ ແຮງງານສາມາດ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ເຂົ້າເຖິງຂະບວນການແກ້ໄຂຂໍ້ຄົງແຍງໄດ້ງ່າຍບໍ່?		
ໄດ້ມີການສ້າງການຕິດຕາມກວດກາ, ປະເມີນຜົນ ແລະ ລາຍງານບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂະບວນການຫຍັງແດ່ທີ່ສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນຢ່າງສະເໝີພາບ ແລະ ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

8 ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ

ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນຍົກຍ້າຍປະຊາຊົນ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ ເລກທີ 2432/ອວຕສ ລົງວັນທີ 11 ພະຈິກ 2005 ແມ່ນໄດ້ກຳນົດລະບຽບການສະເພາະ ກ່ຽວກັບ ພັນທະທາງດ້ານກົດໝາຍ ສຳລັບ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ.

ເຊິ່ງອາດມີພຽງໂຄງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ຂະໜາດໃຫຍ່ເທົ່ານັ້ນ ທີ່ສິ່ງຜົນກະທົບຫຼາຍຕໍ່ປະຊາຊົນ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ຈັດສັນຍົກຍ້າຍ, ຜ່ານມາກໍ່ຍັງບໍ່ມີໂຄງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ໃດຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ທີ່ມີການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ການປະເມີນຄວາມສ່ຽງຂອງຜົນກະທົບກໍ່ຕ້ອງໄດ້ກຳນົດ ບ່ອນທີ່ມີການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ຫຼື ບ່ອນທີ່ບໍ່ມີການຈັດສັນຍົກຍ້າຍກໍ່ຕາມ.

ດັ່ງນັ້ນ, ແຜນການພັດທະນາ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງຕ້ອງກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງ ກ່ຽວກັບ ການຈັດສັນທິດິນຂອງໂຄງການ ແລະ ຈຳກັດດິນທິອາດຈະສິ່ງຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຜູ້ທີ່ນຳໃຊ້ດິນເຫຼົ່ານັ້ນ.

ຕ້ອງຖືກເອົາການຫຼີກລ້ຽງການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ ເປັນບຸລິມະສິດ, ຖ້າກໍລະນີທີ່ຫຼີກລ້ຽງບໍ່ໄດ້ຕ້ອງຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບໃຫ້ໜ້ອຍທີ່ສຸດ ແລະ ມີມາດຕະການແກ້ໄຂທີ່ເໝາະສົມຕໍ່ປະຊາຊົນທີ່ຂາດທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ບ້ານເຈົ້າພາບ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການເອົາໃຈໃນການວາງແຜນການ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.

ປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຕ້ອງໄດ້ຮັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ຊ່ວຍປັບປຸງ ຫຼື ຮັກສາມາດຕາຖານການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ລາຍໄດ້ຂອງພວກເຂົາ ຢ່າງໜ້ອຍໃຫ້ເທົ່າເກົ່າ (ກ່ອນມີໂຄງການ) ພ້ອມທັງຮັບປະກັນວ່າພວກເຂົາຈະບໍ່ທຸກລົງກວ່າເກົ່າຫຼັງຈາກມີໂຄງການ (ມາຕາ 1, ດຳລັດ ເລກທີ 192/ນຍ).

ມີການຄຸ້ມຄອງທີ່ເໝາະສົມ, ມີການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານການເງິນ ແລະ ສິ່ງປຸກສ້າງຕ່າງໆ ພ້ອມທັງທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍເພື່ອຫຼີກລ້ຽງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບໃນໄລຍະຍາວ ຫຼື ຜົນກະທົບຕໍ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງພວກເຂົາ. ລວມທັງການສູນເສຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດໃນເຂດທີ່ພວກເຂົາສູນເສຍທີ່ດິນ.

ອົງການຈັດຕັ້ງລັດຖະບານ, ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ແລະ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ຊຸມຊົນ ຂອງພວກເຂົາ ຕ້ອງໃຫ້ການຮ່ວມມືໃນການພັດທະນາ, ມີການນຳໃຊ້ງົບປະມານຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ທວງທັນກັບເວລາຂອງແຕ່ລະກິດຈະກຳໂຄງການ, ສະໜັບສະໜູນໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ທິສອດຄ່ອງກັບວິທີການຂອງສາກົນໃນການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ບ້ານຂອງພວກເຂົາ. (ດັ່ງທີ່ກຳນົດໄວ້ພາກທີ IX ຂອງຂໍ້ກຳນົດ ເລກທີ 2432 /ອວຕສ ແລະ ລາຍອະນຸຍາດໃນ TGoCRD).

ມີການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເປັນທຳ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ບ້ານຂອງພວກເຂົາ ທີ່ມີສາເຫດຈາກການສູນເສຍເນື້ອທີ່ດິນ ແລະ ສູນເສຍສິດການນຳໃຊ້ດິນ ຈຶ່ງສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ສູນເສຍທາງດ້ານກາຍຍະພາບ ແລະ ເສດຖະກິດ:

8.1 ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ຕ້ອງເຂັ້ມງວດ ແລະ ປະຕິບັດຕາມລະບຽບກົດໝາຍ ແລະ ເຄື່ອງມືຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນຢ່າງຖືກຕ້ອງ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ ປະຊາຊົນ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ ເລກທີ 192/ນຍ, ລົງວັນທີ 7 ກໍລະກົດ 2005;
- ບົດແນະນຳດ້ານວິຊາການ ກ່ຽວກັບ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ໃນໂຄງການພັດທະນາ, 2005;
- ລະບຽບການ ວ່າດ້ວຍ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ດຳລັດ 192/ນຍ ລົງວັນທີ 11 ພະຈິກ 2005.

ມາດຕາ 2 ຂອງ ດຳລັດ 192/ນຍ ໄດ້ນຳໃຊ້ເຂົ້າ “ໂຄງການພັດທະນາ ຊຶ່ງລວມທັງໂຄງການພັດທະນາຂອງລັດ ແລະ ພາຍໃນ ຫຼື ຕ່າງປະເທດ ທີ່ຕ້ອງການຄອບຄອງດິນ, ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຫຼື ສິດໃນການແກ້ໄຂ ຫຼື ຊັບສິນອະສັງຫາລິມາຊັບ, ປ່ຽນແປງການນຳໃຊ້ດິນ ຫຼື ຈຳກັດການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ລາຍຮັບຂອງປະຊາຊົນ”.

ສິດທີ່ຈະໄດ້ຮັບ ແລະ ລະດັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍແມ່ນຖືກກົດນິດໄວ້ໃນ ພາກທີ 8 ຂອງ ບົດແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ຂອງໂຄງການພັດທະນາ, ແລະ ພາກທີ IV ຂອງລະບຽບການ ເລກທີ 2432 /ອວຕສ

8.2 ຈຸດປະສົງ

- ຫຼີກລ້ຽງ, ເມື່ອຫຼີກລ້ຽງບໍ່ໄດ້ ກໍ່ໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນການສູນເສຍໃຫ້ໜ້ອຍທີ່ສຸດ ໂດຍພິຈາລະນາທາງເລືອກໃນການອອກແບບໂຄງການ;
- ຄາດຄະເນ ແລະ ຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຖ້າຫຼີກລ້ຽງບໍ່ໄດ້ ແມ່ນໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ ຈາກການສູນເສຍການຄອບຄອງທີ່ດິນ ຫຼື ການຈຳກັດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຫຼື ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ;
- ມີການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເປັນທຳ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນກັບການສູນເສຍ;
- ຮັບປະກັນວ່າ ວຽກງານການຈັດສັນຍົກຍ້າຍທີ່ຖືກລົງເຫັນດີ ແມ່ນຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໂດຍມີການປຶກສາຫາລື, ການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ;

- ບັບປຸງ ຫຼື ຝຶນຜູ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດຂອງຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ;
- ຍົກລະດັບເງື່ອນໄຂການດຳລົງຊີວິດຂອງຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໂດຍການສ້າງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ (ເຮືອນ, ສຸສາລາ, ໂຮງຮຽນ ແລະ ອື່ນໆ) ໃນເຂດຍົກຍ້າຍຈັດສັນໃໝ່;

8.3 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ພັດທະນາຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງຂະໜາດ ແລະ ແນວໂນ້ມຂອງຜົນກະທົບຂອງໂຄງການ:

- ບົດລາຍງານທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນທີ່ດິນ (LACR) ¹²
- ແຜນການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ຈັດສັນຍົກຍ້າຍປະຊາຊົນ (RP) ¹³
- ແຜນການພັດທະນາຊົນເຜົ່າ (DPP) ¹⁴

ທຸກແຜນຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງໂຄງການໃນແຕ່ລະໄລຍະ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ມີການກຳນົດ, ປະສານສົມທົບ ແລະ ເອກະສານກ່ຽວກັບຄວາມສ່ຽງ, ຜົນກະທົບ ລວມທັງ ຫຼັກຖານທີ່ ສະແດງການເຫັນດີ ຫຼື ບໍ່ເຫັນດີ ແລະ ການຈັດປະຕິບັດທີ່ເໝາະສົມ, ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ຕ້ອງຮັບຮູ້ວ່າຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບບາງຄົນອາດບໍ່ໄດ້ຖືການຄອບຄອງກຳມະສິດທີ່ດິນຕາມກົດໝາຍ (ບໍ່ມີໃບຕາດິນ) ຫຼື ສິດທາງວັດທະນະທຳໃນການເຂົ້າເຖິງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຕ້ອງມີການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເປັນທຳ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນເພື່ອຮັບປະກັນວ່າຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງພວກເຂົາໄດ້ຮັບການຝຶນຜູ້.
- ນຳໃຊ້ຫຼັກການທີ່ດີທີ່ສຸດໃນການປະຕິບັດຕໍ່ກັບຜົນກະທົບຈາກການສູນເສຍດິນ ແລະ ຊັບສິນ. ເຖິງແມ່ນວ່າຈະບໍ່ມີການຄອບຄອງ ແລະ ການຈຳກັດການນຳໃຊ້ດິນກໍຕາມ.
- ມີການອອກແບບທາງເລືອກໂຄງການ ເພື່ອຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານກາຍະພາບ ແລະ/ຫຼື ການສູນເສຍທາງເສດຖະກິດ, ພ້ອມກັນນັ້ນກໍຕ້ອງເຮັດໃຫ້ສິ່ງແວດລ້ອມ, ເສດຖະກິດມີຄວາມສົມດູນ, ເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດຕໍ່ກຸ່ມຄົນເປັນຊົນເຜົ່າ ແລະ ດ້ອຍໂອກາດ;
- ເມື່ອການສູນເສຍທີ່ຢູ່ອາໄສບໍ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງໄດ້, ປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ຂາດທີ່ຢູ່ອາໄສ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຊົດເຊີຍ ສຳລັບ ການສູນເສຍຊັບສິນ ດັ່ງທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນ ມາດຕາ 22 ຂອງຂໍ້ກຳນົດ ເລກທີ 2432/ອວຕສ, ຫຼື ທົດແທນຄືນໃນມູນຄ່າປ່ຽນແທນ ຕາມທີ່ໄດ້ແນະນຳໃນຫຼັກການສຳຄັນຂອງສາກົນ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ມີການຊ່ວຍເຫຼືອອື່ນໆອີກ ເພື່ອຝຶນຜູ້, ບັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່.

¹² ກຳນົດໃນມາດຕາ 11 ຂອງ ຂໍ້ຕົກລົງ ເລກທີ 2432 /ອວຕສ.

¹³ ກຳນົດໃນມາດຕາ 12 ຂອງ ຂໍ້ຕົກລົງ ເລກທີ 2432 /ອວຕ.

¹⁴ ບົດແນະນຳທີ່ປະກອບຢູ່ໃນ ພາກທີ 6 ຂອງ TGoCRD ແລະ ກຳນົດໃນມາດຕາ 11 ຂອງ ຂໍ້ຕົກລົງ ເລກທີ 2432 /ອວຕ.

- ຮັບປະກັນມາດຕະຖານການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແມ່ນມີຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ນຳໃຊ້ຢ່າງເປັນທຳ ແລະ ສະເໝີພາບ ໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ
- ຜູ້ພະທະນາໂຄງການສາມາດນຳໃຊ້ດິນ ຫຼື ສຳປະທານດິນ ພາຍຫຼັງທີ່ສຳເລັດການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ສຳເລັດເຂດຈັດສັນຍົກຍ້າຍໃໝ່. ພ້ອມກັນນັ້ນ ຜູ້ພະທະນາໂຄງການ ຕ້ອງສະໜອງໂອກາດໃນການ ເຮັດວຽກ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອື່ນໆ ທີ່ເໝາະສົມໃຫ້ປະຊາຊົນ ຫຼື ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ.
- ຕ້ອງມີຂະບວນການການມີສ່ວນຮ່ວມທີ່ມີລັກສະນະໂປ່ງໃສ ແລະ ສະເໝີພາບ ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທັງໝົດ ແລະ ຕ້ອງເຄົາລົບໃນການຕັດສິນໃຈ, ການເຫັນດີ ຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວກັບ ການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ ແລະ ການຝຶນຜູ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ.
- ການພັດທະນາ ຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາທາງເລືອກທີ່ດີທີ່ສຸດ, ງົບປະມານທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ເປັນໄປໄດ້.
- ຮັບປະກັນໃຫ້ມີການເປີດເຜີຍ ແລະ ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຜົນກະທົບຕໍ່ປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານ ໃນໄລຍະການວາງແຜນ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ການຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ປະເມີນການຈ່າຍຄ່າທົດແທນ ຄ່າເສຍຫາຍ, ວຽກງານການຝຶນຜູ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ຂະບວນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ.
- ສ້າງຂະບວນການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ມີຄວາມເປັນທຳ, ສະເໝີພາບ ແລະ ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ງ່າຍ ໃນໄລ ຍະລີເລີ້ມການພັດທະນາໂຄງການ ເພື່ອຊ່ວຍເຫຼືອໃນການແກ້ໄຂຢ່າງທ່ວງທັນກັບເວລາ ແລະ ມີປະສິດທິ ຜົນ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ ທີ່ຍົກຂຶ້ນໂດຍປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ.
- ຕ້ອງທົບທວນຢ່າງທີ່ຖ້ວນເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ສິ່ງທີ່ສະເໜີໂດຍຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ, ຜູ້ຍິງ ແລະ ຊົນເຜີນ ແມ່ນ ຈະຖືກກຳນົດເຂົ້າໃນການວາງແຜນການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ ແລະ ຂັ້ນຕອນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.
- ຕ້ອງດຳເນີນການວິເຄາະໂຄງສ້າງການຈັດຕັ້ງຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ເມື່ອການຈັດ ສັນຍົກຍ້າຍບໍ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງໄດ້ ເພື່ອສ້າງຂໍ້ມູນຝຶນຖານທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ.
- ດຳເນີນການວິເຄາະຜົນກະທົບ ເພື່ອກຳນົດວ່າປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານໃດທີ່ຖືກຜົນກະທົບ ແລະ ມີຜົນກະທົບ ຢູ່ໃນລະດັບໃດ ເພື່ອນຳໄປສູ່ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອອື່ນໆ .
- ສ້າງຂະບວນການປະເມີນຜົນ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການຕ່າງໆ. ວຽກງານການ ຕິດຕາມກວດກາແຕ່ລະໆດັບ ຊຶ່ງຈະສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນຜົນກະທົບ ແລະ ຄວາມສ່ຽງຂອງໂຄງການ.
- ສະເໜີທາງເລືອກທີ່ມີແຜນການລະອຽດ ຊຶ່ງລວມມີ ທາງເລືອກທີ່ເປັນທີ່ຍອມຮັບ ແລະ ມີຢູ່ຫຼາຍເຂດ ແຕກຕ່າງກັນທີ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມສັງຄົມ, ແຫຼ່ງວັດທະນະທຳທີ່ເໝາະສົມ ສຳ ລັບການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ ພ້ອມທັງສອດຄ່ອງກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ.

- ມີການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເປັນທຳ ແລະ ສະເໜີພາບຕໍ່ການເວນຄືນທີ່ດິນ ຫຼື ຈຳກັດການນຳໃຊ້ດິນທີ່ ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ໂຄງສ້າງທາງການຄ້າ ແລະ ທຸລະກິດ ແລະ ການຈ້າງງານ.
- ສະໜອງຊັບພະຍາກອນ ແລະ ທຶນທີ່ພຽງພໍ ໃນໄລຍະຂ້າມຜ່ານ ຂອງການຝຶ້ນຟູລາຍຮັບ, ລະດັບການຜະ ລິດ ແລະ ມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດ.
- ການກວດສອບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການຕ່າງໆ ວ່າຜູ້ຜັດທະນາໂຄງການ, ລັດຖະບານ, ປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໄດ້ພິຈາລະນາວ່າຈຸດປະສົງຂອງແຕ່ລະແຜນການແມ່ນສຳເລັດ ແລະ ຜົນກະ ທົບໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ.

8.4 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດການຈັດສັນຍົກຍ້າຍທີ່ຕ້ອງການຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ.

ຕາຕະລາງ 14: ການແນະນຳເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ກ່ຽວກັບ ການພິຈາລະນາຂໍ້ມູນການທົດແທນ ຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ອົງປະກອບຂອງການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 14: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດການຈັດສັນຍົກຍ້າຍ ທີ່ຕ້ອງການ ສຳລັບ ປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ	ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ ຖືກກຳນົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າ ໝາຍ ມີ, ຕ້ອງສະແດງ ເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າ ໝາຍ ບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນ ວ່າເປັນຫຍັງ
ຈຳນວນປະຊາກອນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນແຕ່ລະບ້ານມີເທົ່າໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີປະຊາຊົນ ແລະ ຄອບຄົວທັງໝົດເທົ່າໃດທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການອອກຈາກ ບ້ານ ຫຼື ເມືອງ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີປະຊາຊົນ (ຈັດຕາມອາຍຸ ແລະ ເພດ) ແລະ ຄອບຄົວ (ຈັດຕາມເຜົ່າ) ເທົ່າໃດທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການອອກຈາກບ້ານ ຫຼື ເມືອງ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີປະຊາຊົນ (ຈັດຕາມອາຍຸ ແລະ ເພດ) ແລະ ຄອບຄົວ (ຈັດຕາມເຜົ່າ) ເທົ່າໃດທີ່ບໍ່ມີຄວາມຕ້ອງການອອກຈາກບ້ານ ຫຼື ເມືອງ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 15: ການແນະນຳ ຂອບເຂດຄວາມສ່ຽງທີ່ຕ້ອງການປະເມີນ ເພື່ອຊ່ວຍຂະບວນການຕັດສິນໃຈໃນການ ຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ຕໍ່ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນຍົກຍ້າຍປະຊາຊົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 15: ລາຍການກວດສອບ ຂອບເຂດຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການ ທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນຍົກຍ້າຍປະຊາຊົນ	ໄດ້ມີການສະໜອງຂໍ້ ມູນທີ່ຕ້ອງການບໍ່ ຖ້າ ມີໃຫ້ປະກອບເອກະ ສານຢັ້ງຢືນ	ຖ້າບໍ່ມີໃຫ້ກຳນົດ ວ່າຍ້ອນຫຍັງ ☐ ບໍ່ມີ
ມີການຈຳກັດການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນບໍ່?	☐ ມີ	
ມີການຈຳກັດການນຳໃຊ້ທີ່ດິນບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການສູນເສຍສະຖານທີ່ທາງກາຍຍະພາບ (ສິ່ງປຸກສ້າງ) ແລະ/ຫຼື ເສດຖະກິດບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຈະສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຄົນດ້ອຍໂອກາດ (ພິການ, ເຖົ້າ, ກຳພ້າ ແລະ ອື່ນໆ) ຫຼື ຊົນ ເຜົ່າ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີສິ່ງອື່ນທີ່ສູນເສຍ ແລະ ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມາດຕະຖານການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ຖືກນຳໃຊ້ມີຄວາມໂປ່ງໃສ, ເປັນທຳ ແລະ ສະເໝີພາບບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ມີການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍໂດຍເອົາທີ່ດິນເປັນຫຼັກບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ທາງໂຄງການຕ້ອງການກຳມະສິດ ຫຼື ຄອບຄອງທີ່ດິນ ແລະ ຊັບສິນບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຄວາມຕ້ອງເຂດການຈັດສັນຍົກຍ້າຍໃໝ່ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອໃນການຍົກຍ້າຍບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການກໍ່ສ້າງ ຫຼື ພັດທະນາທີ່ເປັນປະໂຫຍດຈາກໂຄງການບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການພັດທະນາຂັ້ນຕອນການມີສ່ວນຮ່ວມທີ່ມີຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ສະເໝີພາບ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການສ້າງຂັ້ນຕອນການຕົກລົງເຫັນດີຮ່ວມກັນບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການແມ່ນຮັບປະກັນບໍ່ວ່າ ໄດ້ມີການເປີດເຜີຍ ແລະ ການເຜີຍແຜ່ ຢ່າງສະເໝີພາບ ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການແກ້ໄຂຂໍ້ຄັດແຍງແມ່ນມີຄວາມເປັນທຳ, ໂປ່ງໃສ ແລະ ສະເໝີພາບ ພ້ອມກັນນັ້ນກໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ງ່າຍບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການມີຄວາມເໝາະສົມກັບສະພາບສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການດຳເນີນການວິເຄາະດ້ານໂຄງສ້າງຂອງສັງຄົມຢ່າງເໝາະສົມບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການສ້າງລະບົບເພື່ອກຳນົດສິດທິຈະໄດ້ຮັບ ສຳລັບ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນຍົກຍ້າຍບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການສ້າງທາງເລືອກໃນການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີຄວາມຕ້ອງການ ສຳລັບ ການຈັດສັນເຮືອນທີ່ພຽງພໍບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຄວາມຕ້ອງການສຳລັບການຈັດສັນຕຳແໜ່ງບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການແມ່ນມີຄວາມເປັນທຳ ແລະ ສະເໝີພາບ ສຳລັບ ໂຄງສ້າງທາງດ້ານການຄ້າ ແລະ ທຸລະກິດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການລິເລີ້ມປັບປຸງ ຫຼື ຢ່າງໜ້ອຍໃຫ້ມີການຝຶນຝູ ຄວາມອາດສາມາດໃນການຫາລາຍໄດ້ຂອງຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການລິເລີ້ມປັບປຸງ ຫຼື ຢ່າງໜ້ອຍໃຫ້ມີການຝຶນຝູ ລະດັບການເຜະລິດຂອງຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການລິເລີ້ມປັບປຸງ ຫຼື ຢ່າງໜ້ອຍໃຫ້ມີການຝຶນຝູ ມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີງົບປະມານພຽງພໍສຳລັບໄລຍະຂ້າມຜ່ານບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຄວາມຕ້ອງການໃນການພັດທະນາຕິດຕາມກວດກາ, ປະເມີນຜົນ ແລະ ລາຍງານບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

9 ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ

ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ແມ່ນສູນກາງໃນການຮັກສາ ແລະ ຊຸກຍູ້ຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານວັດທະນະທຳ, ເປັນເອກະລັກທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ມູນຄ່າຂອງຊົນເຜົ່າ.

ຊຶ່ງຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ໃນການຊ່ວຍເຫຼືອ ເພື່ອປ້ອງກັນ ແລະ ເພີ່ມມູນຄ່າທາງດ້ານມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ແລະ ມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ ແລະ ມາດຕະຖານຂອງສາກົນ.

9.1 ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ຕ້ອງມີຄວາມເຂັ້ມງວດ ແລະ ຕ້ອງປະຕິບັດໃຫ້ຖືກຕ້ອງສອດຄ່ອງ ກັບບັນດາບະບຽບການ, ບົດແນະນຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ມໍລະດົກວັດທະນະທຳ, ລວມທັງກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ມໍລະດົກ ເລກທີ 08/ພຊ, ລົງວັນທີ 9 ພະຈິກ 2005.

9.2 ຈຸດປະສົງ

- ເພື່ອປົກປັກຮັກສາມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳຈາກຜົນກະທົບທີ່ເກີດຈາກບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆຂອງໂຄງການ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອ, ປ້ອງກັນ ແລະ ເພີ່ມທະວີການປົກປັກຮັກສາ.
- ສົ່ງເສີມໃຫ້ມີຜົນປະໂຫຍດໃນການນຳໃຊ້ ແລະ ເຂົ້າເຖິງມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ທີ່ເທົ່າທຽມກັນ.

9.3 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

- ສ້າງແຜນການປ້ອງກັນວັດທະນະທຳທີ່ເໝາະສົມກັບຂະໜາດ ແລະ ລັກສະນະຂອງໂຄງການ.
- ກຳນົດ ແລະ ປ້ອງກັນມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ໂດຍຮັບປະກັນວ່າ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການສຶກສາພາກສະໜາມ, ການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ການປ້ອງກັນ ແມ່ນເປັນທີ່ຮັບຮູ້ ແລະ ນຳໃຊ້ໃນສາກົນ.
- ຕ້ອງແນ່ໃຈວ່າການດຳເນີນງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແມ່ນໄດ້ຮັບການຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແມ່ນຖືກຕ້ອງ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ລວມທັງ ຜົນກະທົບທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນສົນທິສັນຍາສາກົນ ກ່ຽວກັບ ມໍລະດົກທາງທຳມະຊາດ ແລະ ມໍລະດົກໂລກ.
- ຮັບປະກັນວ່າຂອບເຂດ ແລະ ການອອກແບບໂຄງການແມ່ນຫຼີກລ້ຽງຜົນກະທົບທີ່ຮ້າຍແຮງຕໍ່ມໍລະດົກວັດທະນະທຳ.
- ຫຼີກລ້ຽງການເຄື່ອນຍ້າຍ, ການທຳລາຍ, ປ່ຽນແປງ ແຫຼ່ງມໍລະດົກວັດທະນະທຳທີ່ສຳຄັນ.

- ການນຳໃຊ້ມາດຕະການແກ້ໄຂຜົນກະທົບ ແມ່ນຖືກເອົາການຫຼີກລ້ຽງຜົນກະທົບຕໍ່ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳເປັນບຸລິມະສິດ, ຖ້າຫຼີກລ້ຽງບໍ່ໄດ້ແມ່ນໃຫ້ມີມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ຝື້ນຜູ. ຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າສາມາດຮັກສາຄຸນຄ່າ ແລະ ຮູບແບບໄວ້ໄດ້.
- ຫຼີກລ້ຽງການເຄື່ອນຍ້າຍມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳທີ່ມີພຽງສິ່ງດຽວ (ບໍ່ສາມາດສ້າງແບບຈຳລອງ) ເວັ້ນເສຍ ແຕ່ວ່າບໍ່ມີທາງເລືອກທີ່ເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ ການເງິນໃນການຍົກຍ້າຍ. ຜົນປະໂຫຍດໂດຍລວມຂອງໂຄງການ ແມ່ນຄາດວ່າຕ້ອງສູງກວ່າການສູນເສຍມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳຈາກການເຄື່ອນຍ້າຍ. ສະນັ້ນ, ການເຄື່ອນຍ້າຍມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳແມ່ນຖືກດຳເນີນການໂດຍນຳໃຊ້ເຕັກນິກທີ່ດີທີ່ສຸດ.
- ກຳນົດ, ເກັບຂໍ້ມູນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບຕໍ່ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກໂຄງການ ຫຼື ຝື້ນທີ່ໆອາດຈະພົບມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ, ບໍ່ວ່າຈະຢູ່ໃນໄລຍະກໍ່ສ້າງ ຫຼື ດຳເນີນໂຄງການ.
- ກຳນົດວິທີການແກ້ໄຂ/ດຳເນີນງານ ສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳທີ່ພົບເຫັນ ຫຼື ການຄົ້ນພົບໂດຍບັງເອີນໃນໄລຍະກໍ່ສ້າງ ຫຼື ດຳເນີນງານ. ຕ້ອງມີການແນະນຳໃນການດຳເນີນງານຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າ ເມື່ອມີການຄົ້ນພົບມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳແລ້ວ ໃຫ້ທຸກກິດຈະກຳຂອງໂຄງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນເຂດດັ່ງກ່າວຕ້ອງຢຸດຈົນກວ່າມີຜູ້ຊ່ຽວຊານປະເມີນ ແລະ ຕັດສິນ ເພື່ອກຳນົດແຜນການດຳເນີນງານທີ່ເໝາະສົມ.
- ໃຫ້ປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ອົງການຈັດຕັ້ງລັດ, ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທັງຫມົດ ໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການປຶກສາຫາລື ກ່ຽວກັບ ການພັດທະນາ ແລະ ດຳເນີນງານຂອງໂຄງການໃນເຂດທີ່ອາດສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ເພື່ອປະເມີນຄວາມສຳຄັນ ຂອງມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ແລະ ກຳນົດມາດຕະການຄຸ້ມຄອງທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການປ້ອງກັນເຂົ້າໃນຂະບວນການພິຈາລະນາ ແລະ ຕັດສິນ.
- ສະໜອງການເຂົ້າເຖິງເຂດທາງວັດທະນະທຳຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ຫຼື ສ້າງທາງເລືອກຂອງເສັ້ນທາງ, ເປົ້າໝາຍກໍ່ເພື່ອເຮັດໃຫ້ມີຄວາມສະຫງົບ, ປອດໄພ.
- ການກະກຽມຂໍ້ມູນ ແລະ ການອະທິບາຍ ກ່ຽວກັບຂະບວນການປຶກສາຫາລື ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ, ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ພາກສ່ວນລັດ ຕ້ອງໄດ້ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ເປັນການເກັບຂໍ້ມູນສະພາບປະຈຸບັນ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ຮ້າຍແຮງຕໍ່ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ທີ່ບໍ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງໄດ້.
- ຮັບປະກັນວ່າປະຊາຊົນ, ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໄດ້ຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈ ກ່ຽວກັບ ສິດທິ ຂອງພວກເຂົາຕາມກົດໝາຍ, ຂອບເຂດຂອງຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກການພັດທະນາ.
- ຮັບປະກັນວ່າແຜນການຄຸ້ມຄອງມີງົບປະມານ ແລະ ສິ່ງເສີມການປັບຕົວເຂົ້າການນຳໃຊ້ທີ່ໄດ້ປັບປຸງໃໝ່ໃຫ້ປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ພ້ອມກັນນັ້ນກໍ່ເປັນການຊ່ວຍໃຫ້ຄຸນຄ່າທາງວັດທະນະທຳມີຄວາມຍືນຍົງ.

9.4 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຂໍ້ມູນມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ

ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ຂອງແຕ່ລະຊົນເຜົ່າ ມີການເຊື່ອມໂຍງກັນຢ່າງຮັດແໜ້ນ ຊຶ່ງຈະຊ່ວຍກຳນົດ ແລະ ຊ່ວຍໃນການລະບຸວ່າ ປະຊາຊົນ, ບ້ານ, ຊຸມຊົນແມ່ນມີລັກສະນະແນວໃດ. ນອກຈາກນັ້ນຍັງບົ່ງບອກເຖິງປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງສະຖານທີ່ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຕ່າງໆ.

ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ລວມມີ ສະຖານທີ່ ຫຼື ຂອບເຂດທີ່ມີປະຫວັດສາດທີ່ຍາວນານ ຫຼື ມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານຈິດວິນຍານທີ່ສືບຕໍ່ກັນມາ ຫຼື ນຳໃຊ້ໃນຊ່ວງໄລະຍະໃດໜຶ່ງ; ຊຶ່ງສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຕິດພັນກັບສາດສະໜາ, ຊຸມຊົນ ຫຼື ການນັບຖືສ່ວນບຸກຄົນ ຫຼື ສະຖານທີ່ອື່ນໆທີ່ກົດຈະກຳການຊ່ວຍເຫຼືອ, ການຄ້າຂາຍ, ຊົນເຜົ່າ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆ.

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການກຳນົດຂອບເຂດ ຫຼື ຄວາມສຳຄັນຂອງລັກສະນະທາງວັດທະນະທຳໂດຍຜ່ານການປຶກສາຫາລື ແລະ ການນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ທ້ອງຖິ່ນ. ເຊິ່ງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການປົກປັກຮັກສາມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳທີ່ດີທີ່ສຸດ ລວມມີ:

- ຕ້ອງມີການປຶກສາຫາລື ແລະ ການຕົກລົງເຫັນດີກັບປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ;
- ຕ້ອງມີການກຳນົດ, ເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ສ້າງແຜນທີ່ຂອງຂອບເຂດສະເພາະ ທີ່ລວມທັງເຂດປ້ອງກັນ;
- ພັດທະນາວຽກງານການຄຸ້ມຄອງ ຊຶ່ງສອດຄ່ອງກັນກັບຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ສິດທິ ທາງດ້ານກົດໝາຍໃນການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ນຳໃຊ້;
- ນຳໃຊ້ມາດຕະການປ້ອງກັນ, ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ເພີ່ມທະວີຄຸນຄ່າ ແລະ ສະຖານທີ່ທາງວັດທະນະທຳ.

ຕາຕະລາງ 16: ການແນະນຳການກຳນົດຂໍ້ມູນ ເພື່ອປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ແຫຼ່ງວັດທະນະທຳ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນເຂດຄວາມສ່ຽງທີ່ຕິດພັນກັບຜົນກະທົບນອກເຂດໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 16: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຂໍ້ມູນມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ	ໄດ້ມີການສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການບໍ່, ຖ້າມີໃຫ້ປະກອບເອກະສານຢັ້ງຢືນ	ຖ້າບໍ່ມີໃຫ້ກຳນົດວ່າຍ້ອນຫຍັງ
ມີການກຳນົດຂອບເຂດມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ທີ່ມີຄວາມອ່ອນໄຫວໄດ້ງ່າຍ ແລະ ມີການດຳເນີນການສຳຫຼວດທີ່ເໝາະສົມບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການກຳນົດທຸກເຂດວັດທະນະທຳ, ເກັບຂໍ້ມູນ ແລະ ສະແດງໃນແຜນທີ່ພ້ອມກັບ ຈຸດພິກັດ GPS ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການປຶກສາຫາລື ກັບ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ມີຜົນປະໂຫຍດອື່ນໆບໍ່. ມີການກຳນົດຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ໄດ້ຈາກສະຖານທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ດ້ານມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ການຝຶນຝຸ່ມໍລະດົກວັດທາງທະນະທຳຮ່ວມກັນບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ມີຂໍ້ມູນທີ່ຂາດຫາຍອື່ນໆບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
----------------------------	-----------------------------	--------------------------------

9.5 ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ.

ຕາຕະລາງ 17: ການແນະນຳ ການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ຄຸນຄ່າ ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳທີ່ຕິດພັນກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 17: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດເຂດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ	ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ຖືກ ກຳນົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າ ໝາຍ ມີ, ຕ້ອງສະແດງ ເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າ ໝາຍ ບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນ ວ່າເປັນຫຍັງ
ເຂດມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳທັງໝົດໄດ້ຖືກລະບຸບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ທຸກໆເຂດມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂະບວນການທີ່ສ້າງຂຶ້ນໃນການປ້ອງກັນເຂດມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຈະມີການຮັກສາການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ນຳໃຊ້ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ແນວ ໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂະບວນການ (ຂັ້ນຕອນ) ໃດແດ່ ທີ່ສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງມໍລະດົກທາງວັດ ທະນະທຳທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ແລະ ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳທີ່ພົບເຫັນບັງເອີນໂດຍ ບໍ່ໄດ້ຄາດຄະເນໄວ້ ໃນໄລຍະການກໍ່ສ້າງ ຫຼື ດຳເນີນໂຄງການ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂະບວນການໃດແດ່ ທີ່ສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳທີ່ ສາມາດຈຳລອງໄດ້ ແລະ ບໍ່ສຳຄັນປານໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂະບວນການໃດ ທີ່ສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອມາດຕະ ການຝຶນຝູ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂະບວນການໃດ ທີ່ສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອຮັກສາຮູບແບບຂອງເຂດມໍລະດົກທາງວັດ ທະນະທຳ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການທີ່ເປັນສາເຫດທຳລາຍ, ສະໜັບສະໜູກການເຄື່ອນຍ້າຍ ຫຼື ການ ປ່ຽນແປງທີ່ສຳຄັນ ຂອງ ເຂດມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການດຳເນີນການປົກສາຫາລື ກັບ ປະຊາຊົນ ແລະ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະ ທົບ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຂອງລັດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂະບວນການໃດ ທີ່ສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອລວບລວມການຍອມຮັບບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂະບວນການໃດ ທີ່ສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອກຳນົດການເປີດເຜີຍ ແລະ ເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ ຢ່າງເໝາະສົມ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນແມ່ນມີຄວາມໂປ່ງໃສ, ເປັນທຳ, ສະເໝີພາບ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບການເຂົ້າເຖິງກິນໄກການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີສ້າງຂະບວກການຕິດຕາມກວດກາ, ປະເມີນຜົນ ແລະ ລາຍງານບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

10 ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງ ຂອງແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ

ການປ້ອງກັນ ແລະ ອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ, ການບຳລຸງຮັກສາການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ ແມ່ນຜືນຖານຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ. ການບໍລິການລະບົບນິເວດ ແມ່ນຈະຄົງຕົວຢູ່ໄດ້ດ້ວຍການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ການເພີ່ມຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງຊີວະນາໆພັນ. ຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວະນາໆພັນສາມາດສົ່ງຜົນສະທ້ອນທາງລົບຕໍ່ການສະໜອງການບໍລິການລະບົບນິເວດ.

ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ປະກອບດ້ວຍ ການນຳໃຊ້ມາດຕະການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ ຕະຫຼອດໄລຍະດຳເນີນໂຄງການ. ບົດສະເໜີການພັດທະນາໂຄງການ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ຄວນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍກິດຈະກຳທີ່ດຳເນີນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງ, ຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ຈຳກັດຜົນກະທົບຕໍ່ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ.

10.1 ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ຕ້ອງເຂັ້ມຫງວດ ໃນການປະຕິບັດລະບຽບກົດໝາຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊີວະນາໆພັນ, ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ອະນຸລັກຮັກສາແບບຍືນຍົງຂອງແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ, ລວມມີ:

- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ເລກທີ 29/ສພຊ 2012
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ທີ່ດິນ ເລກທີ 04/ສພຊ 2003
- ກຳໜາຍ ວ່າດ້ວຍ ນ້ຳ ແລະ ຊັບພະຍາກອນແຫຼ່ງນ້ຳ ເລກທີ 02-96/ສພຊ
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ສັດປົກ ແລະ ສັດນ້ຳ (2007) ເລກທີ 07/ສພຊ
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ປ່າໄມ້ 2007, ເລກທີ 06/ສພຊ

10.2 ຈຸດປະສົງ

ໂດຍອີງໃສ່ບັນດາຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບຕ່າງໆ ການຄຸ້ມຄອງ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ຈຸດປະສົງການດຳເນີນງານໂຄງການ ທີ່ນອນຢູ່ແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສຳຄັນທາງທຳມະຊາດທີ່ໄດ້ຮັບການປ່ຽນແປງ ຈະຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບນະໂຍບາຍ, ຍຸດທະສາດ ແລະ ການດຳເນີນງານທີ່ສາມາດປົກປັກຮັກສາ, ອະນຸລັກ ແລະ ພື້ນຜູ້ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຄຸນຄ່າຂອງການອະນຸລັກ ດ້ານດັ່ງນີ້:

- ປ້ອງກັນ ແລະ ອະນຸລັກ, ຮັກສາ ແລະ ເພີ່ມຄຸນຄ່າຂອງຊີວະນາໆພັນ;
- ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ເພີ່ມທະວີຜົນປະໂຫຍດຂອງການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ; ແລະ

- ສິ່ງເສີມ ແລະ ນຳໃຊ້ແຜນການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງ ເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາ ແລະ ເພີ່ມຄວາມຕ້ອງການໃນການອະນຸລັກ, ກຳນົດບຸລິມາສິດທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງການພັດທະນາ.

10.3 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ຜກຊ ຈະມີຄວາມຈຳເປັນສະເພາະເຈາະຈົງໃນແຕ່ລະໄລຍະຂອງໂຄງການ ແລະ ຈະໄດ້ກຳນົດ, ປະສານງານ ແລະ ການເກັບກຳຂໍ້ມູນຜົນກະທົບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ຕໍ່ກັບຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການບໍລິການລະບົບນິເວດ ລວມທັງການສ້າງເປັນແຜນດຳເນີນການແຕ່ລະດ້ານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

- ຫຼີກລ້ຽງຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ, ໂດຍສະເພາະສິ່ງທີ່ກ່ຽວກັບການສູນເສຍແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການເຊື່ອມໂຊມ, ການກະແຈກກະຈາຍ, ການບຸກລຸກຂອງສາຍພັນຕ່າງຖິ່ນ, ການນຳໃຊ້ເກີນຂອບເຂດ, ການປ່ຽນແປງທາງອຸທິກກະສາດ, ການກັກ ຫຼື ການສູນເສຍທາດອາຫານ ແລະ ການກໍ່ມົນລະພິດອື່ນໆ;
- ຫຼີກລ້ຽງແນວທາງການປະຕິບັດທີ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດ “ຜົນກະທົບທາງລົບທີ່ສາມາດປະເມີນໄດ້” ໃນລະດັບສູງຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ, ການອານຸລັກ ຫຼື ຄຸນຄ່າທາງນິເວດວິທະຍາ;
- ຫຼີກລ້ຽງແນວທາງການປະຕິບັດທີ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດ “ຜົນກະທົບທາງລົບທີ່ສາມາດປະເມີນໄດ້” ຕໍ່ກັບສັດໄກ່ສູນພັນ ຫຼື ຫາຍາກ, ສັດທີ່ຖືກຄຸກຄາມຫຼາຍ (ຕາມທີ່ໄດ້ຂຶ້ນບັນຊີໄວ້ ໂດຍ ກສຊ ແລະ ອົງການສາກົນເພື່ອການອະນຸລັກທຳມະຊາດ (IUCN), ແລະ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ ໃນເອກະສານຄັດຕິດ 5).
- ກຳນົດ ແລະ ຈັດລະດັບ ຄຸນຄ່າຂອງຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ ຕໍ່ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ຖ້າເປັນໄປໄດ້ອາດຈະລວມໄປເຖິງຜູ້ທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ໃນລະ ດັບ ພູມິທັດທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ.
- ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງໄດ້ ແລະ ຮັບປະກັນໃຫ້ມີການບັນທຶກ ແລະ ຄາດຄະເນບັນດາຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວໃນໄລຍະຍາວທີ່ສຸດເທົ່າທີ່ຈະເປັນໄປໄດ້ ແລະ ເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການດຳເນີນການຝຶນຝູ້ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດທີ່ສູນເສຍໄປ.
- ໃນກໍລະນີທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມ ກໍ່ອອກແບບ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຍຸດທະສາດການຊົດເຊີຍ ແລະ ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ເພື່ອບັນລຸຜົນຂອງການອະນຸລັກທີ່ສາມາດວັດແທກໄດ້ ທີ່ຄາດໄດ້ວ່າຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດ ໂດຍສະເພາະຕໍ່ແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສຳຄັນຕ່າງໆ. ຮູບແບບຂອງການຊົດເຊີຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນຕ້ອງຍົກສູງມູນຄ່າ “ການທົດແທນຄືນດ້ວຍສິ່ງທີ່ເສຍໄປ (like-for-like)”¹⁵ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໂດຍການປະເມີນຂໍ້ມູນທີ່ດີທີ່ສຸດ ແລະ ນຳໃຊ້ຢູ່ໃນປະຈຸບັນ.

¹⁵ “ການທົດແທນດ້ວຍສິ່ງທີ່ເສຍໄປ” ຕ້ອງເປັນການທົດແທນທີ່ຕ້ອງໄດ້ອອກແບບສຳລັບອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ໃນຄຸນຄ່າເທົ່າເດີມ

- ພິຈາລະນາສ້າງແຜນການການຊົດເຊີຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການອານຸລັກ ຢູ່ບ່ອນທີ່ບໍ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງຜົນກະທົບໄດ້ ແລະ ນຳໃຊ້ມາດຕະການໃນການຫຼີກລ້ຽງ, ຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ຝື້ນຝູ.
- ພັດທະນາທາງເລືອກທີ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ຈິງ ເມື່ອ “ການທົດແທນຄົນດ້ວຍສິ່ງທີ່ເສຍໄປ” ບໍ່ເປັນໄດ້ຕາມຄວາມປະສົງຍ້ອນວ່າຄຸນຄ່າຊີວະນາໆພັນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບນັ້ນອາດບໍ່ໄດ້ເປັນບຸລິມະສິດຂອງທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ຂອງຊາດ. ບາງກໍລະນີ ກໍ່ອາດມີບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຄຸນຄ່າທີ່ເປັນບຸລິມະສິດສຳຄັນກວ່າໃນການອະນຸລັກ ແລະ ການຊົມໃຊ້ຢ່າງຍືນຍົງພາຍໃຕ້ໄພຂົ່ມຂູ່ທີ່ໃກ້ຈະເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ມີການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ປ້ອງກັນຢ່າງຮີບດ່ວນ;
- ໃນເຂດທີ່ມີເງື່ອນໄຂຕາມກຳນົດ ແລະ ມີໂອກາດທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໂຄງການ ຕ້ອງມີການດຳເນີນງານທີ່ເໝາະສົມ ດັ່ງນີ້:
  - o ຫຼີກລ້ຽງຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ ໂດຍການກຳນົດເຂດປ້ອງກັນ ຫຼື ເຂດກັນຊົນ
  - o ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນການແຈກກະຈາຍຂອງແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສ ເຊັ່ນເຂດເຊື່ອມຕໍ່ທາງຊີວະວິທະຍາ.
  - o ຝື້ນຝູແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສໃນລະຫວ່າງການດຳເນີນງານ ຫຼື ພາຍຫຼັງສິ້ນສຸດໂຄງການ;
  - o ດຳເນີນການທົດແທນຄົນຊີວະນາໆພັນ.
- ດຳເນີນການປະເມີນ ເພື່ອກຳນົດຂອບເຂດແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສຳຄັນ ເຊິ່ງບັນດາກົດຈະກຳການດຳເນີນກິດກຳນົດໄວ້ ຈະບໍ່ສາມາດເລີ່ມຕົ້ນໄດ້ ໂດຍປັດສະຈາກເງື່ອນໄຂ ລຸ່ມນີ້:
  - o ບໍ່ມີທາງເລືອກອື່ນອີກທີ່ເປັນໄປໄດ້ຢູ່ໃນຂົງເຂດໄກ້ຄຽງ ເພື່ອການພັດທະນາໂຄງການ;
  - o ໂຄງການບໍ່ກຳໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບທາງລົບທີ່ສາມາດປະເມີນໄດ້ ຕໍ່ຄຸນຄ່າທາງຊີວະນາໆພັນ (ຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ ກ່ຽວກັບ ຂະໜາດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທາງນິເວດວິທະຍາ) ຂອງແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສຳຄັນທີ່ໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ ຫຼື ຕໍ່ຂະບວນການທາງນິເວດວິທະຍາ ທີ່ສະໜັບສະໜູນຄຸນຄ່າທາງຊີວະນາໆພັນດັ່ງກ່າວນັ້ນ;
  - o ໂຄງການບໍ່ນຳໄປສູ່ການຫຼຸດລົງຂອງປະລິມານສຸດທິ ຂອງປະຊາກອນສັດ ທີ່ຢູ່ໃນກຸ່ມ ໃກ້ສູນພັນ ຫຼື ສັດຫາຍາກ ໃນໂລກ.
  - o ແຜນການຕິດຕາມກວດກາດ້ານຊີວະນາໆພັນທີ່ມີການອອກແບບຢ່າງສອດຄ່ອງຕາມເຕັກນິກວິທະຍາສາດ ໄດ້ຖືກປະກອບເຂົ້າໃນແຜນການຄຸ້ມຄອງສັດກທີ່ຢູ່ໃນກຸ່ມ ໃກ້ສູນພັນ ຫຼື ສັດຫາຍາກ
- ຕ້ອງດຳເນີນການຢ່າງສອດຄ່ອງກັບລະບຽບກົດໝາຍຂອງລັດໃນກໍລະນີທີ່ໂຄງການທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃນ ຫຼື ຕິດກັບ ຫຼື ຈະສົ່ງຜົນກະທົບກັບເຂດສະຫງວນຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ເຂດແດນລະຫວ່າງປະເທດ, ແລະ ຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າການພັດທະນາໂຄງການໃນພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວໄດ້ຮັບການອະນຸມັດຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ; ດຳເນີນໂຄງການສອດຄ່ອງກັບແຜນການຄຸ້ມຄອງຕາມຂອບເຂດທີ່ໄດ້ຮັບການອະນຸຍາດ; ປະສານສົມທົບກັບພາກລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ພາກສ່ວນອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

- ປະເມີນຄວາມສ່ຽງຕາມກົດຈະກຳຕ່າງໆ ເພື່ອຕິດຕາມຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງການນຳສັດຈາກແຫຼ່ງອື່ນເຂົ້າມາ ໂດຍສະເພາະກຸ່ມທີ່ມີພຶດຕິກຳໃນການຄຸກຄາມສູງ ເຊັ່ນ ການຂົນສົ່ງ ບໍ່ວ່າຈະປັນຂອງແຫຼວ ແລະ ຂອງແຂງຕ່າງໆ (ດິນ, ຫີນ, ອຸປະກອນສຳລັບການປຸກຝືດ) ທີ່ອາດຈະເປັນພາຫະນະຂອງສັດດັ່ງກ່າວໄດ້.
- ຫຼີກລ່ຽງການນຳສັດຈາກແຫຼ່ງອື່ນທີ່ມີຄວາມສ່ຽງໃນການຄຸກຄາມສູງ ເຖິງແມ່ນວ່າສັດຊະນິດດັ່ງກ່າວຈະໄດ້ຮັບການອະນຸມັດນຳເຂົ້າຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກຳນົດໄວ້ກໍ່ຕາມ.
- ປະຕິບັດແນວທາງການສ້າງຄວາມໝັ້ນຄົງທາງຊີວະວິທະຍາ ເພື່ອຫຼີກລ່ຽງການນຳສັດຕ່າງຖິ່ນເຂົ້າມາໃນພື້ນທີ່ ນອກຈາກວ່າເປັນການດຳເນີນການທີ່ສອດຄ່ອງຕາມລະບຽບກົດໝາຍແລ້ວ.
- ໝັ້ນຝຶກຊ້ອມ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວິທີການແກ້ໄຂບັນຫາສະເພາະໜ້າ ໃຫ້ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ເພື່ອຫຼີກລ່ຽງ ຫຼື ປ້ອງກັນການແຜ່ລະບາດ ຫຼື ຈຳກັດປະລິມານຂອງສັດຕ່າງຖິ່ນດັ່ງກ່າວ ທີ່ປະກົດຂຶ້ນຢູ່ໃນ ຫຼື ບໍລິເວນໃກ້ຄຽງໂຄງການ.
- ກຳນົດເປົ້າໝາຍຂອງການພັດທະນາ ຖ້າເປັນໄປໄດ້ຄວນແນໃສ່ເຂດທີ່ບໍ່ມີປາໄມປົກຫຸ້ມ, ດິນຊຸດໂຊມ ຫຼື ເຂດທີ່ຜ່ານການຫັນປ່ຽນຮູບແບບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນມາແລ້ວ.
- ສ້າງ ແລະ ດຳເນີນກາກວດສອບ ຕະຫຼອດຕ້ອງໂສ້ການສະໜອງ ເພື່ອກຳນົດກົດຈະກຳຢູ່ບ່ອນທີ່ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການປ່ຽນແປງທາງທຳມະຊາດ ແລະ ແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສຳຄັນ ພ້ອມທັງພິຈາລະນາທາທາງເລືອກອື່ນອີກ.
- ຈຳກັດຂະບວນການທີ່ຜູ້ສະໜອງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າພວກເຂົາຈະບໍ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດ ມີການປ່ຽນແປງທາງທຳມະຊາດ ແລະ ແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ ແລະ ຖ້າເປັນໄປໄດ້ກໍ່ດຳເນີນການກຳນົດທາງເລືອກໃນການຈັດຊື້ໂດຍຜ່ານຕ້ອງໂສ້ການສະໜອງ.
- ຮັບປະກັນວ່າແຜນການຄຸ້ມຄອງໄດ້ປະກອບງົບປະມານ, ການລິເລີ່ມການອະນຸລັກ ແລະ ການດຳເນີນການລ່ວງໜ້າທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ ທີ່ສາມາດຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ ແລະ ສິ່ງເສີມໃຫ້ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ນຳໃຊ້ແນວທາງການດຳເນີນງານ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ແລະ ຊ່ວຍສ້າງຜົນປະໂຫຍດໄປສູ່ລະດັບພູມິພາກ ເພື່ອເປັນການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.

10.4 ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄຸນຄ່າຂອງຊະນິດພັນພືດ

ຕາຕະລາງ 18: ການແນະນຳ ເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການພິຈາລະນາຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ຄຸນຄ່າອົງປະກອບຂອງຊະນິດພັນພືດ ທີ່ຕິດພັນກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 18: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄຸນຄ່າຂອງຊະນິດພັນພືດ			
ລາຍລະອຽດ	ການພິຈາລະນາ	ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າໝາຍມີ, ຕ້ອງສະແດງເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າໝາຍບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນວ່າເປັນຫຍັງ
ພັນພືດທີ່ມີຄຸນຄ່າໃນການອະນຸລັກ	ການພິຈາລະນາດັ່ງນີ້: - ໄດ້ມີການກຳນົດພື້ນທີ່ ທີ່ມີການອະນຸລັກສູງໂດຍນຳ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 18: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄຸນຄ່າຂອງຊະນິດຜົນຜິດ

<p>ນຸລັກສູງ</p>	<p>ໃຊ້ແຜນທີ່, ບົດລາຍງານການສຳຫຼວດຜົນຜິດ, ການສຳຫຼວດພາກສະໜາມ ຫຼື ຄຳແນະນຳຈາກຊຸມຊົນເປັນບ່ອນອີງ ບໍ່?</p> <ul style="list-style-type: none"> - ໄດ້ມີການກຳນົດ ການຈັດລຽງບຸລິມະສິດໃນການອະນຸລັກທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ໄດ້ມີການສ້າງແຜນທີ່ ສຳລັບ ການຈັດລຽງບຸລິມະສິດໃນການອະນຸລັກທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ການດຳເນີນແມ່ນສິ່ງຜິດຕໍ່ຂອບເຂດເລົ່ານັ້ນ ບໍ່? - ແຜນການຄຸ້ມຄອງໄດ້ກຳນົດມາດຕະການທີ່ເໝາະສົມສຳລັບການປ້ອງຄຸນຄ່າຂອງການອະນຸລັກ ບໍ່? 		
<p>ຊະນິດໄກ້ສູນຜົນ ຫຼື ຖືກຄຸກຄາມ</p>	<p>ມີການພິຈາລະນາ ດັ່ງນີ້:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີການກຳນົດຊະນິດຜົນຜິດທີ່ໄກ້ສູນຜົນ ຫຼື ທີ່ຖືກຄຸກຄາມ ແລະ ມີການກວດສອບໂດຍນຳໃຊ້ ແຜນທີ່, ບົດລາຍງານການສຳຫຼວດຜົນ, ການກວດກາພາກສະໜາມ ແລະ ຄຳແນະນຳຈາກຊຸມຊົນທີ່ຢູ່ໄກ້ຄຽງສຳລັບເປັນບ່ອນອີງ ບໍ່? - ມີການກຳນົດ ການຈັດລຽງບຸລິມະສິດໃນການອະນະນຸລັກທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ມີການສ້າງແຜນທີ່ ສຳລັບ ການຈັດລຽງບຸລິມະສິດໃນການອະນະນຸລັກທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ການດຳເນີນແມ່ນສິ່ງຜິດຕໍ່ຂອບເຂດເລົ່ານັ້ນ ບໍ່? - ແຜນການຄຸ້ມຄອງໄດ້ກຳນົດມາດຕະການທີ່ເໝາະສົມສຳລັບການປ້ອງກັນຄຸນຄ່າຂອງການອະນຸລັກ ບໍ່? 	<p>☐ ມີ</p>	<p>☐ ບໍ່ມີ</p>
<p>ຂອບເຂດທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ</p>	<p>ສຳລັບຊະນິດຜົນຕ່າງໆ ທີ່ສະໜອງຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ວັດທະນາທຳ ຫຼື ການດຳລົງຊີວິດ. ແມ່ນມີການພິຈາລະນາດັ່ງນີ້:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີການກຳນົດຂອບເຂດທີ່ສຳຄັນ ໂດຍນຳໃຊ້ ແຜນທີ່, ບົດລາຍງານການສຳຫຼວດຜົນ, ການກວດກາພາກສະໜາມ ແລະ ຄຳແນະນຳຈາກຊຸມຊົນທີ່ຢູ່ໄກ້ຄຽງສຳລັບເປັນບ່ອນອີງ ບໍ່? - ມີການຈັດລຽງບຸລິມະສິດໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ມີສ້າງແຜນທີ່ການຈັດລຽງບຸລິມະສິດໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ການດຳເນີນແມ່ນສິ່ງຜິດຕໍ່ຂອບເຂດເລົ່ານັ້ນ ບໍ່? - ແຜນການຄຸ້ມຄອງໄດ້ກຳນົດການດຳເນີນທີ່ເໝາະສົມສຳລັບການປ້ອງກັນຄຸນຄ່າຂອງການອະນຸລັກ ບໍ່? 	<p>☐ ມີ</p>	<p>☐ ບໍ່ມີ</p>

ຕາຕະລາງ 18: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄຸນຄ່າຂອງຊະນິດຜົນຜິດ			
ເຂດສະຫງວນ ແລະ ເຂດປ້ອງກັນ	<p>ການປະເມີນຜົນກະທົບຈາກການດຳເນີນງານຂອງໂຄງການ ຕໍ່ກັບ ເຂດສະຫງວນ ແລະ ເຂດປ້ອງກັນແມ່ນສຳເລັດຖືກ ຕ້ອງບໍ່?</p> <p>ມີການພິຈາລະນາ ດັ່ງນີ້:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີການກຳນົດເຂດປ້ອງກັນ ຫຼື ເຂດສະຫງວນ ໂດຍນຳໃຊ້ ແຜນທີ່, ບົດລາຍງານການສຳຫຼວດພືດ, ການກວດກາພາກສະໜາມ ແລະ ຄຳແນະນຳຈາກຊຸມຊົນທີ່ຢູ່ໄກ້ຄຽງສຳລັບເປັນບ່ອນອື່ງ ບໍ່? - ມີການຈັດລຽງບຸລິມະສິດໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ມີສ້າງແຜນທີ່ການຈັດລຽງບຸລິມະສິດໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ການດຳເນີນແມ່ນສິ່ງຜິດຕໍ່ຂອບເຂດເລົ່ານັ້ນ ບໍ່? - ແຜນການຄຸ້ມຄອງໄດ້ກຳນົດການດຳເນີນທີ່ເໝາະສົມສຳລັບການປ້ອງກັນຄຸນຄ່າຂອງການອະນຸລັກ ບໍ່? 	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ບັນຫາອື່ນໆ	ສຳລັບບັນຫາອື່ນເຊັ່ນ: ການຄຸ້ມຄອງວັດສະດຸ ແລະ ຜະຍາດ, ການບຸກລຸກຂອງຊະນິດຜົນທີ່ເປັນການຄ້າ ແລະ ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ພືດທີ່ຍັງເຫຼືອ, ໃຫ້ພິຈາລະນາວ່າໄດ້ມີການປະຕິບັດການແກ້ໄຂ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

10.5 ລາຍການກວດສອບຄຸນຄ່າຂອງຊະນິດຜົນສັດ

ຕາຕະລາງ 19: ການແນະນຳ ເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການພິຈາລະນາຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ຄຸນຄ່າອົງປະກອບຂອງຊະນິດຜົນສັດ ທີ່ຕິດຜັນກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 19: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດມູນຄ່າຂອງຊະນິດພັດສັດ			
ລາຍການ	ການພິຈາລະນາ	ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ ຖືກກຳນົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າໝາຍ ມີ, ຕ້ອງສະແດງເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າ ໝາຍ ບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນວ່າເປັນຫຍັງ
ຜົນຜິດທີ່ມີຄຸນຄ່າໃນການອະນຸລັກສູງ	<p>ການພິຈາລະນາດັ່ງນີ້:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີການກຳນົດສັດທີ່ມີການອະນຸລັກສູງ ໂດຍນຳໃຊ້ແຜນທີ່, ບົດລາຍງານການສຳຫຼວດຜົນຜິດ, ການສຳຫຼວດພາກສະໜາມ ຫຼື ຄຳແນະນຳຈາກຊຸມຊົນ ເປັນບ່ອນອື່ງ ບໍ່? - ມີການກຳນົດ ການຈັດລຽງບຸລິມະສິດໃນການອະນຸລັກທີ່ຖືກຕ້ອງ 	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 19: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດມູນຄ່າຂອງຊະນິດພັດສັດ

	<p>ບໍ່?</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີການສ້າງແຜນທີ່ ສຳລັບການຈັດລຽງບູລິມະສິດໃນການອະນະນະນຸລັກທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ການດຳເນີນແມ່ນສິ່ງຜິດຕໍ່ຂອບເຂດເຫລົ່ານັ້ນບໍ່? - ແຜນການຄຸ້ມຄອງໄດ້ກຳນົດມາດຕະການທີ່ເໝາະສົມສຳລັບການປ້ອງກັນຄຸນຄ່າຂອງການອະນຸລັກ ບໍ່? 		
<p>ຊະນິດໄກ້ສູນ ພັນ ຫຼື ຖືກ ຄຸກຄາມ</p>	<p>ມີການພິຈາລະນາ ດັ່ງນີ້:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີການກຳນົດຊະນິດພັນສັດທີ່ໄກ້ສູນພັນ ຫຼື ທີ່ຖືກຄຸກຄາມ ແລະ ມີການກວດສອບໂດຍນຳໃຊ້ ແຜນທີ່, ບົດລາຍງານການສຳຫຼວດສັດ, ການກວດກາພາກສະໜາມ ແລະ ຄຳແນະນຳຈາກຊຸ່ມຊົນທີ່ຢູ່ໄກ້ຄຽງສຳລັບເປັນບ່ອນອື່ງ ບໍ່? - ມີການກຳນົດ ການຈັດລຽງບູລິມະສິດໃນການອະນຸລັກທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ມີການສ້າງແຜນທີ່ ສຳລັບ ການຈັດລຽງບູລິມະສິດໃນການອະນະນຸລັກທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ການດຳເນີນແມ່ນສິ່ງຜິດຕໍ່ຂອບເຂດເລົ່ານັ້ນ ບໍ່? - ແຜນການຄຸ້ມຄອງໄດ້ກຳນົດມາດຕະການທີ່ເໝາະສົມສຳລັບການປ້ອງກັນຄຸນຄ່າຂອງການອະນຸລັກ ບໍ່? 	<p>☐ ມີ</p>	<p>☐ ບໍ່ມີ</p>
<p>ຂອບເຂດທີ່ມີ ຄວາມສຳຄັນ</p>	<p>ສຳລັບຊະນິດພັນສັດຕ່າງໆ ທີ່ສະໜອງຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ວັດທະນາທຳ ຫຼື ການດຳລົງຊີວິດ. ແມ່ນມີການພິຈາລະນາດັ່ງນີ້:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີການກຳນົດຂອບເຂດທີ່ສຳຄັນ ໂດຍນຳໃຊ້ແຜນທີ່, ບົດລາຍງານການສຳຫຼວດສັດ, ການກວດກາພາກສະໜາມ ແລະ ຄຳແນະນຳຈາກຊຸ່ມຊົນທີ່ຢູ່ໄກ້ຄຽງສຳລັບເປັນບ່ອນອື່ງ ບໍ່? - ມີການຈັດລຽງບູລິມະສິດໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ໄດ້ສ້າງແຜນທີ່ການຈັດລຽງບູລິມະສິດໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ການດຳເນີນງານມີຜົນກະທົບຕໍ່ເຂດດັ່ງກ່າວ ບໍ່? - ແຜນການຄຸ້ມຄອງໄດ້ກຳນົດການດຳເນີນທີ່ເໝາະສົມສຳລັບການປ້ອງກັນຄຸນຄ່າຂອງການອະນຸລັກ ບໍ່? 	<p>☐ ມີ</p>	<p>☐ ບໍ່ມີ</p>
<p>ເຂດສະຫງວນ ແລະ ເຂດປ້ອງກັນ</p>	<p>ການປະເມີນຜົນກະທົບຈາກການດຳເນີນງານຂອງໂຄງການຕໍ່ກັບເຂດສະຫງວນ ແລະ ເຂດປ້ອງກັນແມ່ນສຳເລັດຖືກຕ້ອງ ບໍ່?</p> <p>ມີການພິຈາລະນາ ດັ່ງນີ້:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີການກຳນົດເຂດປ້ອງກັນ ຫຼື ເຂດສະຫງວນ ໂດຍນຳໃຊ້ ແຜນທີ່, ບົດລາຍງານການສຳຫຼວດສັດ, ການກວດກາພາກສະໜາມ ແລະ ຄຳແນະນຳຈາກຊຸ່ມຊົນທີ່ຢູ່ໄກ້ຄຽງສຳລັບເປັນບ່ອນອື່ງ ບໍ່? 	<p>☐ ມີ</p>	<p>☐ ບໍ່ມີ</p>

ຕາຕະລາງ 19: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດມູນຄ່າຂອງຊະນິດພັດສັດ

	<ul style="list-style-type: none"> - ມີການກຳນົດການຈັດລຽງບູລິມະສິດໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ໄດ້ມີສ້າງແຜນທີ່ ການຈັດລຽງບູລິມະສິດໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ບໍ່? - ການດຳເນີນງານມີຜົນກະທົບຕໍ່ເຂດດັ່ງກ່າວ ບໍ່? - ແຜນການຄຸ້ມຄອງໄດ້ກຳນົດການດຳເນີນທີ່ເໝາະສົມສຳລັບການປ້ອງກັນຄຸນຄ່າຂອງການອະນຸລັກ ບໍ່? 		
ບັນຫາອື່ນໆ	ສຳລັບບັນຫາອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ການຄຸ້ມຄອງການລ່າສັດ, ການສູນເສຍແຫຼ່ງອາຫານຕາມທຳມະຊາດ, ການລົບກວນການປະສົມຜັນ, ການສູນເສຍເຂດເຊື່ອມຕໍ່ໃນການອົບພະຍົກ, ໃຫ້ພິຈາລະນາວ່າໄດ້ມີການປະຕິບັດການແກ້ໄຂ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

10.6 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຂອບເຂດຄວາມສ່ຽງຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ, ການອະນຸລັກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງຕໍ່ກັບຄຸນຄ່າຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ.

ຕາຕະລາງ 20: ການແນະນຳຂອບເຂດຄວາມສ່ຽງທີ່ຕ້ອງໄດ້ມີການປະເມີນ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ, ການອະນຸລັກ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງຕໍ່ກັບຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ ໃນຂອບເຂດໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 20: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຂອບເຂດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນ, ການອະນຸລັກ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງຕໍ່ກັບມູນຄ່າຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ	ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ຖືກ ກຳນົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າ ໝາຍ ມີ, ຕ້ອງສະແດງ ເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າ ໝາຍ ບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນ ວ່າເປັນຫຍັງ
ມີໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການບໍລິການທາງດ້ານລະບົບນິເວດບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອາດເກີດການສູນເສຍແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໃສບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການເຊື່ອມໂຊມ ແລະ ກະແຈກກະຈາຍແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໃສຂອງສັດບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການໃຊ້ປະໂຫຍດແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຫຼາຍເກີນໄປ ເນື່ອງ ຈາກມີການສູນເສຍທີ່ຕິດພັນກັບໂຄງການ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການປ່ຽນແປງສະພາບດ້ານອຸຖົກກະສາດ (ການໄຫຼ, ຄຸນນະພາບ, ປະລິມານຂອງນ້ຳ) ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ການໄຫຼຂອງລະດັບທາດອາຫານໃນດິນມີການປ່ຽນແປງບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະມີການເຈື່ອປົນຂອງສານເຄມີບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ, ການອະນຸລັກ ແລະ ຄຸນຄ່າທາງດ້ານ ລະບົບນິເວດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການປະເມີນຄວາມສ່ຽງຄຸນຄ່າຂອງການບໍລິການທາງດ້ານລະບົບນິເວດ ແລະ ຊີວະນາໆພັນບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະຊ່ວຍເຫຼືອໃນການຝຶນຝູງການສູນເສຍຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການບໍລິ ການທາງດ້ານລະບົບນິເວດບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຄວາມຕ້ອງການໃນການທົນແທນຄືນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການອະນຸລັກ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ມີການເຊື່ອມໂຊມ ຫຼື ການປ່ຽນແປງແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາ ໃສຕາມທຳມະຊາດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການໄດ້ກຳນົດເຂດກັນຊິນໃນຂອບເຂດໂຄງການບໍ່ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂອບເຂດແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໃສທີ່ສຳຄັນໄດ້ຖືກລະບຸ ແລະ ປ້ອງກັນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ກິດຈະກຳໂຄງການສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຂະບວນການທາງດ້ານລະບົບນິເວດ ທີ່ສະ ໜັບສະໜູນຄຸນຄ່າຂອງຊີວະນາໆພັນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 20: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດເຂດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນ, ການອະນຸລັກ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງຕໍ່ກັບມູນຄ່າຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ	ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າໝາຍ ມີ, ຕ້ອງສະແດງເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າ ໝາຍ ບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນວ່າເປັນຫຍັງ
ໄດ້ກຳນົດ ສັດ ທີ່ໄກ່ສູນພັນ ຫຼື ຊະນິດພັນທີ່ໄກ່ສູນພັນ ແລະ ການປ້ອງກັນສັດເຫຼົ່ານັ້ນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການກຳນົດງົບປະມານ ສຳລັບ ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນໃນໄລຍະຍາວ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ເຂດປ້ອງກັນຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຂອບເຂດທີ່ສາກົນຍັງຍືນຍົງຕ້ອງປ້ອງກັນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການໄດ້ແຜ່ຜັນການເກີດຂຶ້ນຂອງສັດຕ່າງຖິ່ນ (ສັດມາຈາກແຫຼ່ງອື່ນ) ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການໄດ້ເພີ່ມການບຸກລຸກຂອງສັດຕ່າງຖິ່ນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການຕ່າງໆທີ່ສ້າງຂຶ້ນແມ່ນສອດຄ່ອງກັບການດຳເນີນງານ ກ່ຽວກັບຄວາມຍືນຍົງຂອງຊີວະວິທະຍາ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ດິນປ່າໄມ້ ໄດ້ຖືກປ່ຽນແປງ ຫຼື ຫັນປ່ຽນ ຫຼື ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການສູນເສຍແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສຕາມທຳມະຊາດ, ແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສຳຄັນຈາກການປ່ຽນແປງ ຫຼື ຫັນປ່ຽນເຫຼົ່ານັ້ນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການດຳເນີນຂະບວນການ ທີ່ລວບລວມຂັ້ນຕອນການພິຈາລະນາຕັດສິນໃຈ ແລະ ການຍືນຍອມ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການຕ່າງໆ ແມ່ນມີຄວາມສະເໝີພາບ ແລະ ມີການເປີດເຜີຍ ແລະ ເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການຕ່າງໆແມ່ນມີຄວາມໂປ່ງໃສ, ເປັນທຳ ແລະ ພວກເຂົາໃຫ້ການຮ່ວມມື ໃນການເຂົ້າເຖິງຂະບວນການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການດຳເນີນການຕິດຕາມກວດກາ, ປະເມີນຜົນ ແລະ ລາຍງານທີ່ຕ້ອງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

11 ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ມີຊີວິດແບບຍືນຍົງ

ລະບົບນິເວດ ແລະ ການບໍລິການທາງດ້ານລະບົບນິເວດ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຈະມີຄວາມອ່ອນໄຫວຕໍ່ການປ່ຽນແປງ ລັກສະນະຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ (ບໍ່ມີຊີວິດ) ປະເພດທີ່ບໍ່ສາມາດນຳກັບມາໃຊ້ຄືນໄດ້ອີກ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ດິນ ແລະ ນ້ຳ. ສະນັ້ນ ການບູລະນະ ຫຼື ເພີ່ມທະວີຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ມີຊີວິດປະເພດທີ່ບໍ່ສາມາດນຳກັບ ມາໃຊ້ຄືນໄດ້ອີກ ແລະ ການບໍລິການທີ່ໄດ້ມາຈາກຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວຖືວ່າເປັນພື້ນຖານຂອງການພັດທະນາທີ່ ຍືນຍົງ. ການສູນເສຍ ຫຼື ປ່ຽນສະພາບທີ່ເປັນມົນລະພິດຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ສາມາດນຳກັບມາໃຊ້ຄືນ ໄດ້ອີກ ສາມາດສົ່ງຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ລະບົບນິເວດ ແລະ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ. ຕໍ່ກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວ ການພັດທະນາທີ່ຍືນຍົງ ຕ້ອງປະກອບດ້ວຍການດຳເນີນງານທີ່ສາມາດຄຸ້ມຄອງ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາຜົນກະທົບຕໍ່ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ສາມາດນຳກັບມາໃຊ້ຄືນໄດ້ອີກຕະຫຼອດໄລຍະການພັດທະນາໂຄງການ. ຊຶ່ງບົດສະເ ຫນີໂຄງການພັດທະນາ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ຄວນດຳເນີນງານດ້ວຍກິດຈະກຳທີ່ສາມາດຫຼີກລ່ຽງ, ແກ້ໄຂ ຫຼື ພື້ນຜູ້ຜົນກະທົບຕໍ່ກັບຊັບພະຍາກອນປະເພດດັ່ງກ່າວນີ້. ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ສາມາດນຳກັບມາໃຊ້ຄືນໄດ້ ອີກ ທີ່ອາດໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ ຄກປ ປະກອບມີ 4 ປະເພດດັ່ງນີ້:

- **ນ້ຳ:** ຄຸນນະພາບ ແລະ ການໄຫຼ ຂອງນ້ຳສາມາດໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນຈາກປັດໃຈທາງທຳມະຊາດຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ຄວາມໜາແໜ້ນຂອງປະລິມານນ້ຳຝົນ, ຊະນິດຂອງຜິດປົກຫຸ້ມ, ຂອບເຂດ ແລະ ອາຍຸຂອງຜິດປົກຫຸ້ມ, ລັກສະນະ ແລະ ໂຄງສ້າງທາງພູມິສາດ, ປະເພດ ແລະ ລັກສະນະພູມສັນຖານຂອງດິນ, ໄຜທາງທຳມະຊາດ (ເຊັ່ນ: ໄຜປ່າ, ລົມພາຍຸ), ການກະທຳຂອງມະນຸດ (ການກໍ່ສ້າງ ແລະ ບູລະນະຫີນທາງ, ການເປີດໜ້າດິນ, ການປູກຝັງ, ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນ ແລະ ການນຳໃຊ້ສານເຄມີ).
- **ດິນ:** ຊັບພະຍາກອນດິນ ມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນສຳລັບສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ແລະ ການ ດຳລົງຊີວິດຂອງມະນຸດມາແຕ່ດົນນານ. ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການປົດປັກຮັກສາ ຫຼື ຍົກລະດັບຄຸນນະພາບຂອງດິນຢູ່ໃນເຂດໂຄງການ ແລະ ຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າ ຈະບໍ່ມີຜົນເສຍຫາຍຕໍ່ຊັບພະ ຍາ ກອນເຫຼົ່ານີ້ຈົນເຖິງໄລຍະສິ້ນສຸດໂຄງການ.
- **ພູມສັນຖານ:** ສະພາບພູມສັນຖານ, ລັກສະນະໜ້າດິນ ແລະ ເນື້ອທີ່ດິນ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນທາງວິທະຍາສາດ, ສະຖານທີ່ພັກຜ່ອນ, ຄຸນຄ່າທາງຈິດໃຈ ແລະ ການໃຊ້ປະໂຫຍດດ້ານອື່ນໆ. ນອກນີ້, ຍັງມີບົດບາດຕໍ່ຄວາມ ຫຼາກຫຼາຍທາງທໍລະນີວິທະຍາ ໃນຂະບວນການສ້າງຄວາມຍືນຍົງທາງທຳມະຊາດ.
- **ທັດສະນີຍະພາບ:** ເປັນສິ່ງທີ່ມີຄຸນຄ່າ ແລະ ເປັນຊັບພະຍາກອນທາງທຳມະຊາດ ທີ່ສຳຄັນຂອງລາວ ໃນການ ສ້າງເປັນແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ສະຖານທີ່ສຳລັບການພັກຜ່ອນ.

11.1 ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ຕ້ອງເຂົ້າມາທຽວ ໃນການປະຕິບັດລະບຽບການຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນ, ແຜນ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ອະນຸລັກຮັກສາແບບຍືນຍົງຂອງແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ມີຊີວິດ, ລວມມີ:

- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ນໍ້າ ແລະ ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ, ເລກທີ. 02-96/ສພ
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການກະສິກໍາ ເລກທີ. 01-98/ສພ (1999)
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ປ່າໄມ້, 2007, ເລກທີ. 06/ສພ
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ທີ່ດິນ, ເລກທີ. 04/ສພ
- ມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ, ອຊນສ
- ຂໍ້ຕົກລົງ ລັດຖະມົນຕີ ກ່ຽວກັບ ມາດຕະຖານການຈັດສັນສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການເຮັດກະສິກໍາທີ່ດີ ເລກທີ 0538/AF, 9 ກຸມພາ 2011
- ບົດແນະນໍາ ກ່ຽວກັບ ການຈັດສັນ ແລະ ນໍາໃຊ້ທີ່ ດິນ-ປ່າໄມ້ ເລກທີ. 0822/AF 1996

11.2 ຈຸດຈະສົງ

ອົງໃສ່ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການມີໜ້າທີ່ໂດຍກົງໃນການຄວບຄຸມ, ຄຸ້ມຄອງ ຫຼື ມີສິດອໍານາດຕໍ່ການດໍາເນີນງານ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງດ້ານຕ່າງໆ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຝື້ນຜູ້ຊັບພະຍາກອນ ທໍາມະຊາດທີ່ບໍ່ສາມາດນໍາມາໃຊ້ຄືນໃໝ່ໄດ້ ທີ່ຖືເປັນພື້ນຖານຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.

- ຫຼີກລ່ຽງການສູນເສຍທີ່ຈະນໍາໄປສູ່ຄວາມບໍ່ຍືນຍົງ, ການນໍາໃຊ້ເກີນຂອບເຂດ, ການຂຸດຄົ້ນແຮ່ທາດ ແລະ ການປ່ຽນແປງສະພາບຂອງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດທີ່ບໍ່ສາມາດນໍາມາໃຊ້ຄືນໃໝ່ໄດ້.
- ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຝື້ນຜູ້ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດທີ່ບໍ່ສາມາດນໍາມາໃຊ້ຄືນໃໝ່ ທີ່ສະໜັບສະໜູນການບໍລິການທາງດ້ານລະບົບນິເວດ ເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ມີຜົນກະທົບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນຕໍ່ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ອາໄສການບໍລິການເຫຼົ່ານີ້ໃນການດໍາລົງຊີວິດ.
- ນໍາໃຊ້ຫຼັກການ ແລະ ແນວທາງປະຕິບັດທີ່ຍືນຍົງເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດທີ່ບໍ່ສາມາດນໍາມາໃຊ້ຄືນໃໝ່ໄດ້ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາ ແລະ ເພີ່ມທະວີຄວາມຕ້ອງການໃນການອະນຸລັກ, ບຸລິມະສິດທາງສັງຄົມ ແລະ ເປົ້າໝາຍຂອງການພັດທະນາ.

11.3 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ເກັບກໍາຂໍ້ມູນ ແລະ ການວິເຄາະຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ກ່ຽວກັບ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ໃນຂອບເຂດໂຄງການ. ກໍານົດຄວາມສ່ຽງຕະຫຼອດໄລຍະຂອງໂຄງການ ຕໍ່ກັບ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດທີ່ບໍ່ມີຊີວິດ ປະເພດທີ່ບໍ່ສາມາດນໍາກັບມາໃຊ້ຄືນໄດ້ອີກ ແລະ ການກໍານົດຜົນກະທົບຄົງຄ້າງອື່ນໆທີ່ສໍາຄັນ. ສະນັ້ນ ການພັດທະນາ ຕ້ອງມີການດໍາເນີນການສະເພາະ ເພື່ອຫຼີກລ່ຽງ ຫຼື ຖ້າຫຼີກລ່ຽງບໍ່ໄດ້, ຕ້ອງມີມາດຕະການແກ້ໄຂ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວ. ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າມີການປະເມີນຄວາມສ່ຽງທັງທາງກົງ, ທາງອ້ອມ, ໄລຍະສັ້ນ ແລະ ຜົນກະທົບສະສົມຂອງກິດຈະກໍາການດໍາເນີນງານໂຄງການ ຕໍ່ກັບຊັບພະຍາກອນທີ່ບໍ່ມີຊີວິດ ດັ່ງນີ້:

- ດິນ ລວມມີ ໂຄງສ້າງ, pH, ອົງປະກອບຂອງແຮ່ທາດ ແລະ ທາດອາຫານ, ຝຸ່ນ, ປະສິດທິພາບໃນການຜະລິດ;
- ນໍ້າ ລວມມີ ນໍ້າໄຕ້ດິນ, ນໍ້າໜ້າດິນ, ນໍ້າອອກບໍ່, ຫ້ວຍ, ແມ່ນໍ້າ, ເຂື່ອນ ແລະ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ;
- ດິນຜ້າອາກາດ: ລວມມີ ການປ່ຽນແປງ ຫຼື ການປ່ຽນສະພາບທາງພູມສັນຖານ (ທາງດ້ານອົງປະກອບເຄມີ) ສາເຫດຈາກລົມ, ໄພທາງທໍາມະຊາດ ເຊັ່ນ: ແຫ້ງແລ້ງ ຫຼື ກົດຈະກໍາອື່ນໆ ທີ່ເຮັດໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງເງື່ອນໄຂທາງທໍາມະຊາດຢ່າງຮ້າຍແຮງ.

ດັ່ງນັ້ນ ຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າມີການປະເມີນຄວາມສ່ຽງທາງກົງ, ທາງອ້ອມ, ໄລຍະສັ້ນ ແລະ ຜົນກະທົບສະສົມ ຂອງກົດຈະກໍາໂຄງການ ຕໍ່ກັບຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວ ດັ່ງນີ້:

- ການຈຸດ ຫຼື ການທໍາລາຍກິນໄກຂອງພືດປົກຄຸມທີ່ຢູ່ທາງເທິງ ແລະ ໄຕ້ດິນ (ຮາກ ແລະ ຕົ້ນ);
- ນໍ້າໃຊ້ສານເຄມີ (ມີຜົນຕໍ່ປະສິດທິພາບໃນການດູດຊຶມ ຫຼື ການເຄື່ອນຍ້າຍ, ອາດເຮັດໃຫ້ເກີດມີສານພິດຕົກຄ້າງໃນນໍ້າ ແລະ ດິນ);
- ການນໍາໃຊ້ປຸ້ຍ (ມີຜົນຕໍ່ຄວາມອາດສາມາດໃນການດູດຊຶມ ຫຼື ການເຄື່ອນຍ້າຍ, ຄວາມເປັນກົດ, ຫຼື ເປັນພິດ ເນື່ອງຈາກຄວາມບໍ່ສົມດຸນຂອງທາດອາຫານ ໃນດິນ ແລະ ນໍ້າ);
- ໂຄງສ້າງຂອງດິນ (ມີການສູນເສຍ ຫຼື ປ່ຽນແປງ ເນື່ອງຈາກການເກັບກ່ຽວ, ການທໍາລາຍພືດປົກຄຸມ, ນໍ້າຖ້ວມ ຫຼື ລະບົບການຄຸ້ມຄອງນໍ້າອື່ນໆ ແລະ ການອັດຄວາມໜາແໜ້ນຂອງດິນ);
- ການເຊາະເຈືອນສາເຫດຈາກລົມ ຫຼື ຄອງນໍ້າ ໂດຍເຮັດໃຫ້ເກີດພາວະນໍ້າແຫ້ງ, ສູນເສຍໂຄງສ້າງ, ອົງປະກອບທາງເຄມີຢູ່ຕາມເຂດປ່ອຍນໍ້າ, ຫຼື ຄອງຊົນລະປະທານ ແລະ ການສູນເສຍເຂດກັນຊົນຕາມທໍາມະຊາດ.
- ການປ່ຽນແປງອຸນນະພູມຂອງດິນ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການອຸ້ມນໍ້າເກີດຂຶ້ນ ທາງກົງຈາກກົດຈະກໍາຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການທໍາລາຍພືດປົກຄຸມ ຫຼື ຊັນໜ້າດິນ. ຜົນກະທົບທາງອ້ອມ ຈາກການຈຸດຕໍ່ພືດ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ດິນ;
- ການປ່ຽນແປງປະລິມານນໍ້າ ເກີດຈາກການອ່ວຍນໍ້າ, ການກັກເກັບ, ການນໍາໃຊ້ ຫຼື ການໃຊ້ປະໂຫຍດຊັບພະຍາກອນນໍ້າໄຕ້ດິນ ແລະ ນໍ້າໜ້າດິນ ລວມທັງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນ, ລະບົບຊົນລະປະທານ, ການເຈາະນໍ້າບາດານ ຫຼື ນໍ້າສ້າງ.
- ການປ່ຽນແປງດ້ານຄຸນນະພາບນໍ້າເກີດຈາກການອ່ວຍນໍ້າ, ການກັກເກັບ, ການນໍາໃຊ້ ຫຼື ການໃຊ້ປະໂຫຍດຊັບພະຍາກອນນໍ້າໄຕ້ດິນ ແລະ ນໍ້າໜ້າດິນ (ໃນການໃຊ້ສານເຄມີ, ປ່ອຍມົນລະພິດ, ໃສ່ທາດອາຫານ, ຫຼື ກົດຈະກໍາອື່ນໆທີ່ປ່ຽນແປງອົງປະກອບທາງເຄມີ ຫຼື ອອກຊີເຈນ ຫຼື ລະດັບຄວາມຊຸ່ນຂອງນໍ້າ).
- ຮັບປະກັນວ່າແຜນການຄຸ້ມຄອງລວມມີ ງົບປະມານ, ການແນະນໍາຄວາມຮູ້ ແລະ ການສົ່ງເສີມການປັບຕົວໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ວິທີການດໍາເນີນງານທີ່ຖືກຕ້ອງ ກ່ຽວກັບ ມູນຄ່າຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊ່ວຍສົ່ງຕໍ່ເຖິງແຕ່ລະດັບຕາມພູມສັນຖານ ໃນການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.

11.4 ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຕິດພັນກັບການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍືອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ມີຊີວິດແບບຍືນຍົງ

ຕາຕະລາງ 21: ການແນະນຳຄວາມສ່ຽງທີ່ຕ້ອງການປະເມີນ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ຕໍ່ກັບ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ມີຊີວິດແບບຍືນຍົງໃນຂອບເຂດໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 21: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງທີ່ຕິດພັນກັບການຄຸ້ມຄອງທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ມີຊີວິດຮ່ວມກັບ ຊີວະນາໆພັນ, ການອະນຸລັກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຊີວິດ	ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າໝາຍ ມີ, ຕ້ອງສະແດງເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າ ໝາຍ ບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນວ່າເປັນຫຍັງ
ໄດ້ດຳເນີນການສຳຫຼວດ ແລະ ກວດສອບຄຸນນະພາບນ້ຳໜ້າດິນ ທີ່ໄຫຼເຂົ້າ ແລະ ອອກຈາກໂຄງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ດຳເນີນການສຳຫຼວດ ແລະ ກວດສອບຄຸນນະພາບນ້ຳໄຕ້ດິນທີ່ໄຫຼເຂົ້າ ແລະ ອອກຈາກໂຄງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ດຳເນີນການສຳຫຼວດ ເພື່ອກຳນົດໂຄງສ້າງດິນ (ປະເພດດິນ)ໃນຂອບເຂດໂຄງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ດຳເນີນການສຳຫຼວດ ເພື່ອກຳນົດຜະລິດຕະພາບຂອງດິນ (ຝຸ່ນ) ໃນຂອບເຂດໂຄງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການດຳເນີນການສຳຫຼວດ ເພື່ອກຳນົດປະລິມານຂອງດິນ (ຄວາມເລິກດິນ) ໃນຂອບເຂດໂຄງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການດຳເນີນການສຳຫຼວດ ເພື່ອກຳນົດໂຄງສ້າງທີ່ສຳຄັນຂອງພູມສັນຖານໃນຂອບເຂດໂຄງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ດຳເນີນການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ຂອງຜົນກະທົບ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ສ້າງແຜນການຕິດຕາມກວດກາ, ປະເມີນຜົນ ແລະ ລາຍງານທີ່ຕ້ອງການ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

11.5 ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ຄຸນຄ່າສະເພາະ- ນ້ຳ

ລະບົບນ້ຳເຮັດໃຫ້ມີການເຄື່ອນຍ້າຍມົນລະພິດ, ຫຼື ທາດເຄມີ ຈາກຂອບເຂດຂອງໂຄງການໄດ້ໄວ. ການໃຊ້ຈ່າຍໃນການຄຸ້ມຄອງຜົນກະທົບແມ່ນມີຄຸນຄ່າສູງ ແລະ ມີຄວາມຍຸ້ງຍາກໃນການຄວບຄຸມມົນລະພິດເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ດັ່ງນັ້ນ, ການຮັກສາຄຸນນະພາບ ແລະ ອັດຕາການໄຫຼຂອງນ້ຳ, ອ່າງໂຕ່ງ, ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຄອງນ້ຳໃຫ້ໄດ້ຕາມມາດຕະຖານ ແມ່ນເປັນສິ່ງຈຳເປັນ.

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການຄວນກຳນົດ, ການພັດທະນາ, ກວດກາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງ ເພື່ອປ້ອງກັນສາຍນ້ຳທີ່ຢູ່ໃນໂຄງການ ແລະ ສາຍນ້ຳທີ່ເກີດຂຶ້ນ-ໄຫຼອອກຈາກໂຄງການ. ລະດັບ ແລະ ປະເພດຂອງການປ້ອງກັນແມ່ນຂຶ້ນ

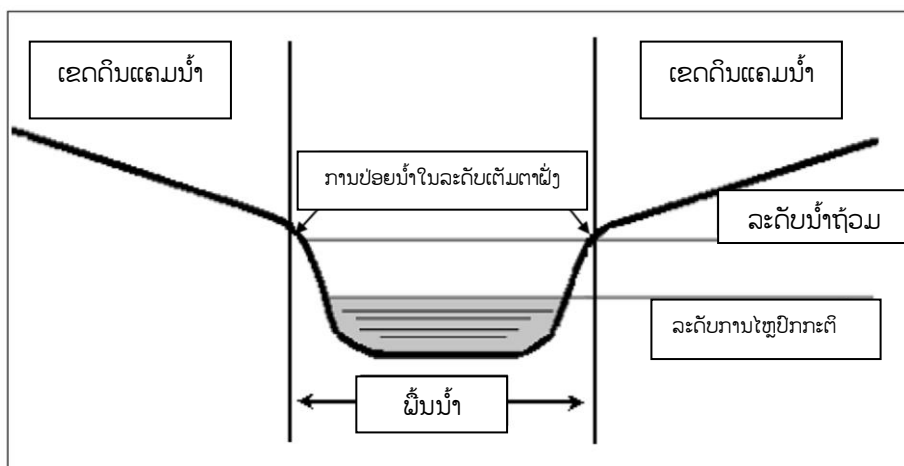
ກັບລັກສະນະຂອງອ່າງຮັບນ້ຳຕາມທຳມະຊາດ, ຂະໜາດ ແລະ ແລວນ້ຳ, ບໍລິມາດນ້ຳ, ທຳມະຊາດອື່ນໆ ລວມທັງ ມູນຄ່າທາງສັງຄົມ, ເສດຖະກິດ ຫຼື ວັດທະນະທຳ ທີ່ປະກົດເຫັນ.

ຖ້າໂຄງສ້າງຂອງສາຍນ້ຳທີ່ກ່ຽວກັບ ອ່າງຮັບນ້ຳແມ່ນຖືກສະໜອງໃຫ້ແກ່ການຊົມໃຊ້ຂອງປະຊາຊົນ ຫຼື ການຜະລິດ ພາຍໃນ ແລະ ເປັນບ່ອນທີ່ສຳຄັນສຳລັບສັດ ແລະ ຜິດ. ຕ້ອງມີການວ່າງແຜນໃນລະດັບສູງ (ລະອຽດ) ແລະ ມີແຜນ ການຄຸ້ມຄອງຜົນກະທົບທີ່ບໍ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງໄດ້ ນອກຈາກນັ້ນກໍ່ຕ້ອງມີການພິຈາລະນາທາງເລືອກສຳລັບໂຄງການ.

ການນຳໃຊ້ມາດຕະການປ້ອງກັນຊັບພະຍາກອນນ້ຳທີ່ດີ ທີ່ສຸດ ລວມມີ:

- ປ້ອງກັນຄຸນນະພາບນ້ຳ, ອ່າງຮັບນ້ຳ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຄອງນ້ຳ, ຊີວະນາໆພັນໃນລະບົບນິເວດທາງນ້ຳ.
- ສ້າງເຂດກັນຊົນທີ່ມີປະສິດຕິພາບສຳລັບດິນແຄມນ້ຳ¹⁶.
- ຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນການລົບກວນໂຄງສ້າງຂອງນ້ຳ ແລະ ເຂດກັນຊົນ.
- ຫຼຸດຜ່ອນການບຸກລຸກດິນ.
- ຮັກສາຜິດປົກຄຸມໜ້າດິນ, ໃນເຂດກັນຊົນ ຫຼື ເຂດປ້ອງກັນ.
- ຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຖະໜົນ, ເສັ້ນທາງ, ທາງຂ້າມ ຫຼື ຮັບປະກັນວ່າມີການກໍ່ສ້າງ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາ ເພື່ອຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງດິນ ຫຼື ອົງປະກອບອື່ນເຂົ້າໃນເຂດກັນຊົນ ຫຼື ທາງນ້ຳ.

ແຜນວາດຂ້າງລຸ່ມນີ້ອະທິບາຍການຄຸ້ມຄອງດິນແຄມນ້ຳ ທີ່ຢູ່ຕິດກັບແມ່ນ້ຳ, ຫ້ວຍ, ບຶ່ງ ແລະ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ໃນ ແຜນວາດ 1, ແລະ ການໄຫຼຮ່ວມກັນ ຫຼື ເສັ້ນທາງການໄຫຼ ໃນແຜນວາດ 2.

ແຜນວາດ 1: ເຂດແຄມນ້ຳ ສຳລັບ ທາງນ້ຳ (ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Daniel G. et al, 2011)

¹⁶ ຕ້ອງກຳນົດເຂດກັນຊົນແຄມແມ່ນ້ຳຢ່າງໜ້ອຍ 40m ຂອງສອງຝັ່ງແມ່ນ້ຳ ແລະ 20-30 ມ ສຳລັບແນ່ນ້ຳນ້ອຍ ແລະ 5-10 ສຳລັບ ຫ້ວຍນ້ອຍ.

ແຜນວາດ 2: ເຂດສໍາລັບການໄຫຼຂອງນໍ້າ (ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Daniel G. et al, 2011)

ຕາຕະລາງ 22: ການແນະນໍາ ໃນການກໍານົດຄວາມສ່ຽງທີ່ຕ້ອງການດໍາເນີນການປະເມີນ ເພື່ອຫຼີກລ້ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ກ່ຽວກັບ ຄຸນຄ່າຂອງນໍ້າ ທີ່ຢູ່ໃນຂອບເຂດໂຄງການ.

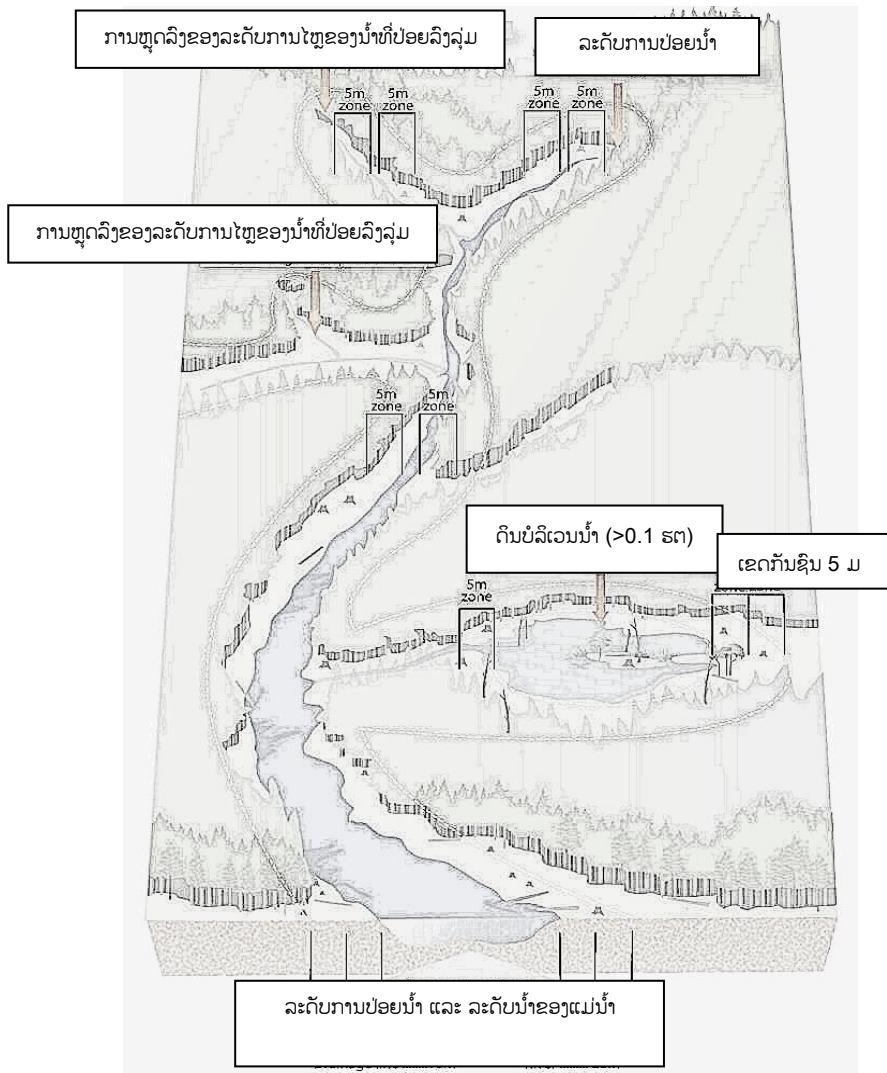
ຕາຕະລາງ 22: ລາຍການກວດສອບ ກໍານົດຄວາມສ່ຽງ ສໍາລັບ ມູນຄ່າສະເພາະຂອງນໍ້າ		ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ຖືກກໍານົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າໝາຍ ມີ, ຕ້ອງສະແດງເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າ ໝາຍ ບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນວ່າເປັນຫຍັງ
ການລະບຸ	<p>ການພິຈາລະນາປະເພດຂອງທາງນໍ້າ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ທຸກອົງປະກອບຂອງສາຍນໍ້າໄດ້ຖືກກໍານົດ ບໍ່? - ທຸກອົງປະກອບຂອງສາຍນໍ້າໄດ້ສ້າງເປັນແຜນທີ່ ບໍ່? - ໄດ້ດໍາເນີນການສໍາຫຼວດການນໍ້າໃຊ້ນໍ້າໃນຂອບເຂດທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ພາກພື້ນ ບໍ່? - ໄດ້ດໍາເນີນການເກັບຕົວຢ່າງນໍ້າ ໃນເຂດໂຄງການ ແລະ ຂອບເຂດເຊື່ອມຕໍ່ຂອງສາຍນໍ້າແນວໃດ? - ໄດ້ກໍານົດຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ເສດຖະກິດສິ່ງຄົມ ຈາກການສະໜອງນໍ້າ ບໍ່? - ໄດ້ດໍາເນີນການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຕິດພັນກັບຜົນກະທົບຂອງນໍ້າ ບໍ່? 	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 22: ລາຍການກວດສອບ ກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ສຳລັບ ມູນຄ່າສະເພາະຂອງນໍ້າ	ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າໝາຍ ມີ, ຕ້ອງສະແດງເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າ ໝາຍ ບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນວ່າເປັນຫຍັງ
<ul style="list-style-type: none"> - ໄດ້ມີການສ້າງແຜນການທີ່ເໝາະສົມໃນການປ້ອງກັນຄຸນປະໂຫຍດຂອງນໍ້າເຫຼົ່ານັ້ນ, ແລະ ມີການປົກສາຫາລືກັບຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດ ບໍ່? - ໄດ້ມີການກຳນົດຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ເຊັ່ນ ຂອບເຂດວັງສະຫງວນ, ເຂດວາງໄຂ, ເຂດປະສົມຜັນປາ ບໍ່? ໄດ້ກຳນົດຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ເປັນບ່ອນຝັກຜ່ອນຢອນໃຈ ບໍ່? 		
<p>ຜົນກະທົບ ຈາກການ ດຳເນີນງານ</p> <p>ການພິຈາລະນາ ໃນກໍລະນີ ທີ່ອາດເກີດການເຊາະເຈື່ອນທີ່ ຮ້າຍແຮງ ດັ່ງນີ້:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ການທຳລາຍເຂດກັນຊົນ - ການເຊາະເຈື່ອນຂອງຄອງນໍ້າ ຫຼື ແລວນໍ້າ ໃນຂອບເຂດແຄມນໍ້າ - ຕະກອນໄຫຼລົງສູ່ສາຍນໍ້າ, ການຊະລ້າງ - ການຕົກຄ້າງ (ຖັກຖົມ) ຂອງຕະກອນໃນບ່ອນທີ່ສາຍນໍ້າ ມີຄວາມຄ່ອຍອ່ຽງຫຼຸດລົງ. 	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

11.6 ບັນຊີກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງເຂດກັນຊົນປ່າໄມ້ຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ການສະຫງວນດິນແຄມນໍ້າ.

ເພື່ອຮັກສາແຄມແມ່ນໍ້າ ແລະ ປ່າໄມ້ຕາມທຳມະຊາດ, ການກໍ່ສ້າງ ແລະ ຮັກສາເຂດກັນຊົນແຄມນໍ້າຢ່າງມີປະສິດທິພາບແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ. ເຊິ່ງເຂດກັນຊົນດັ່ງກ່າວລວມມີ ເຂດທີ່ມີການອອກແບບ ເພື່ອປ້ອງກັນຂອບເຂດໄກ້ຄຽງກັບສາຍນໍ້າ, ຫ້ວຍ, ທາງນໍ້າໄຫຼ, ແລະ ດິນກະສິກຳອື່ນໆ

ລະບົບການສ້າງເຂດກັນຊົນທີ່ມີປະສິດທິພາບຕາມທາງນໍ້າໄຫຼ ແມ່ນສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນ ຮູບ 3.

ຮູບ 3: ສະແດງໃຫ້ເຫັນລະບົບການສ້າງເຂດກັນຊົນທີ່ມີປະສິດທິພາບຕາມທາງນ້ຳໄຫຼ (ປັບປຸງມາຈາກ Daniel G. et al 2011)

ຕາຕະລາງ 23: ການແນະນຳ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການຕັດສິນໃຈ ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ມູນທີ່ຈະຖືກພິຈາລະນາ ສຳລັບ ການນຳນິດ ເຂດກັນຊົນປ່າໄມ້ທຳມະຊາດ ແລະ ເຂດສະຫງວນແຄມສາຍນ້ຳ ໃນຂອບເຂດໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 23: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງເຂດກັນຊົນປ່າໄມ້ທຳມະຊາດ ແລະ ເຂດສະຫງວນແຄມສາຍນ້ຳ			
ລາຍລະອຽດ	ການພິຈາລະນາ	ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ແລ້ວ, ຖ້າໝາຍ ມີ, ຕ້ອງສະແດງເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າໝາຍ ບໍ່, ຕ້ອງໃຫ້ເຫດຜົນວ່າເປັນຫຍັງ
ປະສິດທິພາບ	- ໄດ້ກຳນົດການກວດກາ ແລະ ຄວາມກວ້າງຂອງເຂດກັນຊົນແມ່ນຖືກຕ້ອງ ແລະ ສາມາດປ້ອງກັນດິນໄຫຼລົງສູ່ສາຍນ້ຳໄດ້ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 23: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງເຂດກັນຊົນປ່າໄມ້ທຳມະຊາດ ແລະ ເຂດສະຫງວນແຄມສາຍນ້ຳ

<p>ການຫຼີກລ້ຽງ/ຍົກເວັ້ນ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ເຂດສະຫງວນໄດ້ມີການກຳນົດປັກຫຼັກແດນທີ່ຜຽງພໍ ເພື່ອຮັກສາການປ້ອງກັນ ແລະ ເຂດກັນຊົນບໍ່? - ໄດ້ສ້າງແຜນທີ່, ນຳໃຊ້ GIS ຫຼື ເອກະສານອື່ນໆ ເພື່ອກຳນົດ ແລະ ກະກຽມເຂດຍົກເວັ້ນຢ່າງລະອຽດບໍ່? - ການກຳນົດແຜນການຄຸ້ມຄອງ ຕ້ອງປະກອບມີການປ້ອງກັນເຂດເຫຼົ່ານັ້ນ ບໍ່? 	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
<p>ຜົນກະທົບ</p>	<p>ການພັດທະນາ ໄດ້ມີການສ້າງແຜນການຄຸ້ມຄອງດັ່ງນີ້ ບໍ່:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ຮັກສາພືດທ້ອງຖິ່ນ - ຫຼີກລ້ຽງການຈູດ ແລະ ທຳລາຍ - ຫຼີກລ້ຽງນຳໃຊ້ເຄື່ອງກົນຈັກເຂົາໃນຂອບເຂດ 10 m ຂອງສາຍນ້ຳ - ຫຼີກລ້ຽງການຖິ້ມສິ່ງເສດເຫຼືອໃນຂອບເຂດ 10 m ຂອງສາຍນ້ຳ ຫຼື ເຂດນ້ຳຂຶ້ນ 10 m ຈາກແຄມສາຍນ້ຳທີ່ມີພືດປົກຫຸ້ມ - ປ້ອງກັນຂີ້ເຫຍື້ອ, ສິ່ງເສດເຫຼືອ ຫຼື ມົນລະພິດລົງສູ່ສາຍນ້ຳ - ປ້ອງກັນມູນຄ່າຂອງເຂດທີ່ມີການອະນຸລັກສູງ - ປ້ອງກັນການບຸກລຸກຂອງຜືດນ້ຳ - ປ້ອງກັນການເກັບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງແບບຊະຊາຍ - ປ້ອງກັນຜົນກະທົບຂອງສານເຄມີ - ປ້ອງກັນການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງດິນ - ປ້ອງກັນການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງສັດປ່າ? 	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
<p>ການນຳໃຊ້ໄຟ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ໄດ້ດຳເນີນການຫຼຸດຜ່ອນເຊື້ອເຜິງ, ການຈູດເຜົາຢ່າງມີປະສິດທິຜົນບໍ່? <p>ການພິຈາລະນາ ຖ້າມີການຈູດເຜົາ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ເກີດຂຶ້ນພາຍໄຕ້ເງືອນໄຂທາງດ້ານອາກາດທີ່ເໝາະສົມ 	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 23: ລາຍການກວດສອບການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງເຂດກັນຊົນປ່າໄມ້ທຳມະຊາດ ແລະ ເຂດສະຫງວນແຄມສາຍນ້ຳ			
	- ປະກອບມີການລົບຫຼີກ ແລະ ການຫຼີກລ້ຽງການທຳລາຍທີ່ບໍ່ຈຳເປັນ - ຫຼີກລ້ຽງການຈຸດທີ່ບໍ່ຈຳເປັນໃນເຂດຄ້ອຍຊັນບໍ່?		
ການປ້ອງກັນຈາກໄຟ	ການສະຫງວນແຄມນ້ຳ ແລະ ກັນຊົນຕາມທຳມະຊາດສາມາດປ້ອງກັນໄຟໄດ້ບໍ່? ນອກນັ້ນ ການຫຼຸດຜ່ອນສານພິດທີ່ເປັນອັນຕະລາຍໄດ້ຮັບການປ້ອງກັນບໍ່? ມີການພິຈາລະນາຜົນໄດ້ຮັບ ແລະ ນຳໃຊ້ມາດຕະການທົດແທນສິມ ສຳລັບ ການປ້ອງກັນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຄັງລ້ຽງສັດ, ທົງຫຍ້າ	ການສະຫງວນແມ່ນໄດ້ຮັບການປ້ອງກັນຈາກການທຳລາຍ ແລະ ເປັນຄັງລ້ຽງສັດ ບໍ່? ມີລະບົບຕິດຕາມກວດກາສະເພາະ ແລະ ການດຳເນີນງານໄດ້ມີລະບົບຄວບຄຸມທີ່ເໝາະສົມບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ປະສິດທິພາບຂອງການຕິດຕາມກວດກາ, ການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ຂະບວນການລາຍງານ	ຂະບວນການເກັບຂໍ້ມູນ (ເອກະສານ) ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນການປະຕິບັດການທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມມາດຕະຖານບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

11.7 ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຄຸນຄ່າພິເສດ- ດິນ

ຊັບພະຍາກອນດິນ ມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນສຳລັບສິ່ງແວດລ້ອມທາງສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດຂອງມະນຸດມາແຕ່ດົນນານ. ການເຂົ້າໃຈ ແລະ ປົກປັກຮັກສາຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນຈະເປັນພື້ນຖານສຳຄັນສຳລັບການພັດທະນາ ແລະ ການຜະລິດແບບຍືນຍົງ.

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການຮັກສາ ຫຼື ເພີ່ມທະວີຄຸນນະພາບຂອງດິນໃນຂອບເຂດໂຄງການ ບໍ່ໃຫ້ເກີດການສູນເສຍສຸດທິຂອງຄຸນຄ່າຂອງດິນເຫຼົ່ານັ້ນ.

ມີ 2 ເຫດຜົນຫຼັກໆ ທີ່ບອກວ່າເປັນຫຍັງດິນໃນຂອບເຂດໂຄງການຕ້ອງໄດ້ວິໄຈ:

1. ເພື່ອວິໄຈຂໍ້ມູນພື້ນຖານຂອງອົງປະກອບເຄມີ ທີ່ປະກອບຢູ່ໃນດິນ ຂອບເຂດໂຄງການ;
2. ເພື່ອຕິດຕາມການປ່ຽນແປງຂອງລັກສະນະດິນ.

ໃນໄລຍະການວາງແຜນໂຄງການ ແລະ ໄລຍະການດໍາເນີນງານ ຕ້ອງໄດ້ມີການພິຈາລະນາ ກ່ຽວກັບ ການເຊາະເຈື່ອນ, ການໄຫຼຂອງດິນ, ຄວາມເລິກ, ການສູນເສຍທາດອາຫານ ແລະ ຄວາມແຕກຕ່າງຂອງດິນຖະລື່ມໃນຂອບເຂດໂຄງການ.

ຫຼັກການນໍາໃຊ້ທີ່ດີ ສໍາລັບ ການຄຸ້ມຄອງດິນແບບຍືນຍົງ ລວມມີ:

- ຮັກສາດິນປ່າເປັນຢ່າງຖືກຕ້ອງ ເພາະມັນເປັນພື້ນຖານຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.
- ການດໍາເນີນ ຕ້ອງບໍ່ສົ່ງຜົນໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງຢ່າງຮ້າຍແຮງ ເມື່ອທຽບໃສ່ອັດຕາການເຊາະເຈື່ອນ ແລະ ດິນຖະລື່ມຕາມທໍາມະຊາດ .
- ການຮັກສາດິນ ລວມມີ ການຄວບຄຸມ ແລະ ປ້ອງກັນອັດຕະການເຊາະເຈື່ອນ, ການສູນເສຍທາດອາຫານ ແລະ ດິນຖະລື່ມ ແລະ ການເຮັດໃຫ້ດິນອັດແໜ້ເກີນໄປ ແລະ ການເຮັດໃຫ້ໜ້າດິນ ແລະ ໄຕ້ດິນປະສົມກັນ ໃນລະຫວ່າງ ຫຼື ຫຼັງຈາກການດໍາເນີນງານ.

ຕາຕະລາງ 24 ການແນະນໍາ ເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ໃນການພິຈາລະນາຄຸນຄ່າພິເສດ (ດິນ) ທີ່ເປັນອົງປະກອບກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ.

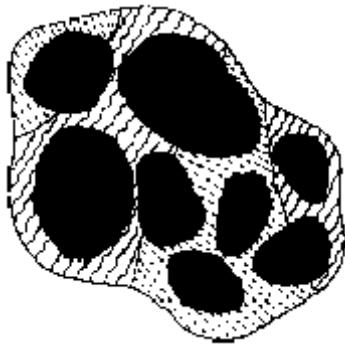
ຕາຕະລາງ 24: ລາຍການກວດກາ ການກຳນົດພື້ນທີ່ຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວກັບດິນ		ມີຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນໄດ້ມີ ການສະໜອງບໍ່? ຖ້າ ມີ, ສະແດງເອ ກະສານຫຼັກຖານ	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ເຫດຜົນ
ອົງປະກອບ	ການພິຈາລະນາ		
ການເຊື່ອມ ໂຊມ	ລະດັບການເຊື່ອມໂຊມຂອງດິນ ໄດ້ມີການກຳນົດຢ່າງ ຖືກ ຕ້ອງບໍ່? ພິຈາລະນາລະດັບຂອງດິນ ແລະ ການເຊື່ອມໂຊມຕາມ ທີ່ລະບຸໄວ້: - ການເຊື່ອມໂຊມຕົວຈິງສູງກວ່າທີ່ລະບຸໄວ້ ບໍ່? - ອັນໃດທີ່ບົ່ງບອກວ່າໃນພື້ນທີ່ດິນ ມີລະດັບສູງກວ່າ ເພື່ອປະກາດວ່າມີການຄົ້ນພົບ? - ມີຄວາມສ່ຽງທີ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນການເຊື່ອມໂຊມ ຕົວຈິງ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ດິນເຈື່ອນ	ທ່າອ່ຽງຂອງດິນເຈື່ອນ ໄດ້ມີການກຳນົດຢ່າງຖືກຕ້ອງ ບໍ່? ພິຈາລະນາທີ່ດິນ/ລະດັບຄວາມຊັນ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 24: ລາຍການກວດກາ ການກຳນົດຜືນທີ່ຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວກັບດິນ		ມີຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນໄດ້ມີ	ຖ້າບໍ່ມີ,
	ຄວາມຊັນຂອງຈຸດເລີ່ມຕົ້ນ ແລະ ທ່າອ່ຽງດິນເຈື່ອນ ໄດ້ມີການກຳນົດໄວ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ບໍ່?		
ການເຜົາໄໝ້	<p>ຄວາມຮຸນແຮງຂອງການເຜົາໄໝ້ ເໝາະສົມກັບການເຊື່ອມໂຊມຂອງດິນ ແລະ ປະລິມານຂອງທາດອາຫານໃນດິນ ບໍ່?</p> <p>ຝິຈາລະນາເງື່ອນໄຂທີ່ຕັ້ງ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຂອງການເຜົາ ໄໝ້. ຊຶ່ງມີ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີການຈຳກັດການເຜົາໄໝ້ຂອງດິນທີ່ເຊື່ອມໂຊມໃນລະດັບສູງ ບໍ່? - ໄດ້ມີການຝິຈາລະນາການຮັກສາໃນຜືນທີ່ມວນຊີວະພາບ ແລະ ຈຳກັດການເຜົາໄໝ້ ໂດຍສະເພາະໃນຜືນທີ່ດິນມີການເຊື່ອມໂຊມປານກາງ ຫຼື ເຊື່ອມໂຊມສູງ ບ່ອນທີ່ດິນມີການຄຸ້ມຄອງພືດໝູນວຽນໄລຍະສັ້ນ? 	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຜົນກະທົບຈາກການດຳເນີນງານ	<p>ການດຳເນີນງານສາມາດສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການເຊື່ອມໂຊມຂອງດິນ ບໍ່?</p> <p>ຝິຈາລະນາ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ການເໜັງຕີງຂອງດິນ ໃນເຂດນອກຜືນທີ່ຂອງການດຳເນີນງານ; - ຫ້ວຍນໍ້າ ຕາມເຂດການປູກຝັງ; - ຫ້ວຍນໍ້ານ້ອຍ ທີ່ມີລະບົບການລະບາຍທີ່ບໍ່ໄດ້ດີ; - ການເຊາະເຈື່ອນຂອງດິນ (ການສູນເສັຍຂອງໜ້າດິນ ຂອງດິນເຂດສູງຊັນ ຫຼື ດິນເທິງຜູ) - ດິນເຈື່ອນ; - ການເຊາະເຈື່ອນທີ່ໄຟໄໝ້; - ການເຊາະເຈື່ອນຫຼາຍຈົນເກີນໄປໃນລະບົບລະບາຍນໍ້າ; - ການຍຸບຕົວລົງຢ່າງແຮງຂອງດິນຄ້ອຍຊັນ ແລະ - ປະສິດທິພາບດູດຊຶມລະບົບລະບາຍນໍ້າ 	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ບັນຫາອື່ນໆ	ໄດ້ມີການປະເມີນຄວາມສ່ຽງຢ່າງເໝາະສົມຕໍ່ກັບຜົນ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 24: ລາຍການກວດກາ ການກຳນົດຜືນທີ່ຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວກັບດິນ		ມີຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນໄດ້ມີ	ຖ້າບໍ່ມີ,
	ກະທົບຕໍ່ດິນ ບໍ່? ຜິຈາລະນາ ຖ້າຫາກມີຂໍ້ກຳນົດຂອງຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ແນວໂນ້ມໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ		

11.7.1 ໂຄງສ້າງຂອງດິນ

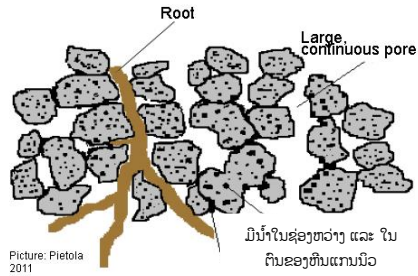
ຊຸດຊຸມຂະໜາດນ້ອຍເລິກປະມານ 20-30 ຊມ ເພື່ອຜິຈາລະນາ ອົງປະກອບຂອງໂຄງສ້າງດິນ ແລະ ຈຸດເດັ່ນຊັ້ນເທິງສຸດຂອງດິນ, ເຖິງແມ່ນວ່າດິນແຫ່ງນັ້ນແມ່ນມັກມີບັນຫາ ແລະ ຫລືກລ້ຽງບໍ່ໄດ້ ກ່ຽວກັບ ໂຄງສ້າງທີ່ບໍ່ດີ. ຊຸດຊຸມແລ້ວປາດເອົາດິນທີ່ຢູ່ດ້ານຂ້າງນັ້ນນຳອອກມາຢ່າງລະມັດລະວັງໃຫ້ມີລັກສະນະຄືເກົ່າ. ວາງດິນເບື້ອງທີ່ຈະທົດສອບນັ້ນຂຶ້ນທາງເທິງ. ດິນຜົງເປັນດິນທີ່ອ່ອນນຸ່ມ ແມ່ນມີຄວາມສາມາດກະຕຸ້ນເຮັດໃຫ້ຮາກ ແລະ ຫົ່ ມີການຂະຫຍາຍຕົວຫລາຍກວ່າດິນອະນຸພາກທີ່ມີຂະໜາດດຽວກັນທັງໝົດ (ເຊັ່ນ: ດິນຕົມ)

ລັກສະນະ	ເຕັກນິກການກວດກາ
ໂຄງສ້າງຂອງດິນ	<p>ດິນ ປະກອບດ້ວຍ ດິນຊາຍ, ດິນຕົມ, ດິນໜຽວ ແລະ ອິນຊີວັດຕຸ. ອະນຸພາກຂອງດິນຊາຍ ແລະ ດິນຕົມ ຈະຖືກອ້ອມຮອບດ້ວຍອະນຸພາກດິນໜຽວ ແລະ ອິນຊີວັດຕຸ ກາຍເປັນ ເມັດດິນ ຫຼື ເອີ້ນວ່າ Peds. ເມື່ອມີການຄາດໄຖ ເນື້ອດິນເຫຼົ່ານີ້ຈະແຕກອອກຈາກກັນເປັນກ້ອນໆ.</p> <p>ການລຽງລຳດັບຂອງເນື້ອດິນດັ່ງກ່າວ ຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດມີໂຄງສ້າງຂອງດິນ. ໂຄງສ້າງຂອງດິນທີ່ດີ ຈະມີຊ່ອງວ່າງ (ຮຸ້ນອຍໆ) ລະຫວ່າງເນື້ອດິນທີ່ພຽງພໍ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນ້ຳ ແລະ ອາກາດ ສາມາດໄຫຼຜ່ານໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ, ເມື່ອດິນຄວາມຊຸ່ມພຽງພໍພຶດຕິກຳຈະສາມາດຈະເລີນເຕີບໂຕໄດ້ດີ. ໂຄງສ້າງຂອງດິນທີ່ບໍ່ດີ ຈະມີເນື້ອດິນ ແລະ ຊ່ອງຫວ່າງ ລະຫວ່າງອະນຸພາກດິນຕ່າງໆບໍ່ຫຼາຍ.</p>
	<p>ເມັດດິນ ແມ່ນອະນຸພາກຂອງດິນ ແລະ ດິນຊາຍ ທີ່ຖືກອ້ອມຮອບດ້ວຍອິນຊີວັດຕຸ ແລະ ດິນໜຽວ.</p>
ຊ່ອງຫວ່າງໃນດິນ	<p>ໝາຍເຖິງ ບ່ອນເປົາວ່າງ ຫຼື ບ່ອນວ່າງ ໃນວັດຕຸ ທີ່ເປັນຕົວກຳນົດຄວາມອາດສາມາດຂອງດິນໃນການດູດຊຶມ ແລະ ເກັບສະສົມຂອງແຫຼວຕ່າງໆ.</p> <p>ຊ່ອງວ່າງ ທີ່ຖືກສ້າງຂຶ້ນໂດຍຂີ້ເຄື່ອນ, ມົດ, ຮາກພືດເກົ່າ ແລະ ຮອຍແຕກແຫຼງຕ່າງໆ ແມ່ນລັກສະນະທີ່ສຳຄັນຫຼາຍສຳລັບດິນທີ່ມີໂຄງສ້າງທີ່ດີ ເນື່ອງຈາກວ່າ ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ຈະຊ່ວຍໃນການຂະຫຍາຍຕົວຂອງຮາກພືດ</p>

¹⁷ ຄັດມາຈາກຄູ່ມືແນະນຳກ່ຽວກັບສຸຂະພາບດິນ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນ (CaLM and NSW Agriculture), ເອກະສານ ຊ່ອງຫວ່າງຂະໜາດໃຫຍ່ ທີ່ຕໍ່ເນື່ອງກັນ ຮາກ ຂອງອົງການອາການ ແລະ ກະສິກຳ (FAO) ແລະ Balticdeal.eu

ແລະ ການໄຫຼວຽນຂອງນໍ້າ ແລະ ອາກາດ ໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ.

ໂຄງສ້າງຂອງດິນທີ່ດີ ຈະຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ ນໍ້າ, ອາກາດ ແລະ ຮາກຜິດ ສາມາດແຊກຊຶມເຂົ້າໄປໃນດິນໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ.

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: <http://www.balticdeal.eu>

<p>ສ່ວນປະກອບ (ອັດຕາສ່ວນຂອງ ຫີນແຮ່, ຊາຍ, ຕົມ ແລະ ດິນໜຽວໃນດິນ)</p>	<p>ການກວດກາແບບນີ້ ແມ່ນເພື່ອກຳໜົດອັດຕາສ່ວນຂອງຫີນແຮ່, ຊາຍ, ຕົມ ແລະ ດິນໜຽວ ຢູ່ໃນດິນ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ບັນຈຸດິນແຫ້ງ ທີ່ໄດ້ຈາກຊັ້ນເທິງສຸດ ຫຼື ຊັ້ນຖັດລົງໄປ ໃສ່ໃນແກ້ວທີ່ມີຂະໜາດ 20 ຊມ (ຕົວຢ່າງ: ແກ້ວທີ່ໃຊ້ບັນຈຸນໍ້າຫວານ), ຕົ້ມນໍ້າສະອາດລົງໄປ ແລະ ສັ້ນ ປະມານສອງຫາສາມນາທີ. - ນໍ້າແກ້ວດັ່ງກ່າວມາຕັ້ງໄວ້ ແລະ ສັງເກດເບິ່ງ ຈະເຫັນວ່າອະນຸພາກດິນຈະລວມຕົວເຂົ້າກັນຕາມລໍາດັບ ຄື: ຫີນແຮ່, ຊາຍ, ຕົມ, ແລະ ດິນໜຽວ. ອະນຸພາກດິນສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຈະລວມຕົວເຂົ້າກັນພາຍໃນເວລາຫ້ານາທີ. ສ່ວນເນື້ອດິນທີ່ມີລັກສະນະແຂງ ຈະບໍ່ສາມາດແຕກຕົວອອກເປັນອະນຸພາກໄດ້ ແລະ ຈະສັງເກດເຫັນເປັນກ້ອນຢູ່ກັນແກ້ວ. - ອະນຸພາກດິນທີ່ຍັງບໍ່ລວມຕົວເຂົ້າກັນພາຍໃນເວລາແປດຊົ່ວໂມງ ແມ່ນດິນໜຽວຕ່າງໆທີ່ຍັງແຕກຕົວກັນຢູ່. ອະນຸພາກດິນໜຽວຈະມີການເຄື່ອນທີ່ຢ່າງອິດສະຫຼະໃນນໍ້າ ແລະ ຈະບໍ່ລວມຕົວເຂົ້າກັນເປັນກຸ່ມກ້ອນ.
<p>ເນື້ອດິນ (ການລວມຕົວກັນຂອງຊາຍ, ຕົມ ແລະ ດິນ ໜຽວ)</p>	<p>ເນື້ອດິນປະກອບດ້ວຍ 19 ປະເພດ ລຽງລໍາດັບຈາກ ຊາຍ ຜ່ານດິນຕົມ ຈົນເຖິງ ດິນໜຽວເຂັ້ມຊຸ້ນ (ຫັກ).</p> <p>ການກວດສອບລຸ່ມນີ້ຈະຊ່ວຍໃນການປະເມີນເນື້ອດິນແຕ່ລະປະເພດໄດ້:</p> <p>ການກວດສອບແມ່ນສາມາດເຮັດໄດ້ແບບງ່າຍດາຍ ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ຖ້າຕ້ອງການຜົນການວິເຄາະຄົບຊຸດ ກໍຕ້ອງໄດ້ມີການກວດສອບໃນຫ້ອງທົດລອງ.</p> <p>ນໍ້າເອົາດິນຊັ້ນເທິງສຸດ ຫຼື ຊັ້ນຖັດລົງໄປ ປະມານໜຶ່ງກຳມີ ມາອະນາໄມເອົາຫີນແຮ່, ຫີນ, ໃບໄມ້ ແລະ ກິ່ງໄມ້ຕ່າງໆອອກ ແລ້ວທຸບໃຫ້ລະອຽດ.</p> <p>ຕົ້ມນໍ້າລົງເທື່ອລະຢອດ ແລ້ວ ບັນດິນໃສ່ຝ່າມືໃຫ້ເປັນກ້ອນທີ່ມີຂະໜາດຜ່າສູນກາງປະມານ 4 ຊມ. ໃຫ້ຍຸດການຕົ້ມນໍ້າ ເມື່ອກ້ອນດິນເລີ່ມຕົດຝ່າມື ແລະ ບັນດິນຕໍ່ໄປອີກປະມານ 30 ວິນາທີ. ການບັນດິນແກມ ຊາຍໃຫ້ເປັນກ້ອນ ອາດເກືອບເປັນໄປບໍ່ໄດ້ ແຕ່ກໍຈະງ່າຍກວ່າສໍາລັບດິນໜຽວ.</p> <p>ກົດກ້ອນດິນດັ່ງກ່າວ ດ້ວຍນິ້ວມື ເພື່ອສັງເກດເບິ່ງປະເພດຂອງເນື້ອດິນ. ຖ້າຮູ້ສຶກຊາ ສະແດງວ່າເປັນ ຊາຍອ່ອນ ແລະ ຊາຍແກ່ (ຫຍາບ). ຖ້າຮູ້ສຶກອ່ອນນິ້ມ ສະແດງວ່າເປັນດິນຕົມ ແລະ ຖ້າຮູ້ສຶກ ອ່ອນ ແລະ ໜຽວ ສະແດງວ່າເປັນດິນໜຽວ.</p> <p>ນອກນີ້ ຍັງສາມາດກຳໜົດປະເພດເນື້ອດິນໄດ້ດ້ວຍການບັນດິນໃຫ້ເປັນຮູບຊົງຍາວ. ໃຫ້ກົດກ້ອນດິນດ້ວຍນິ້ວໃບໃສ່ຝ່າມື ຍິ່ງດິນກາຍເປັນຮູບຊົງຍາວໄດ້ເທົ່າໃດ ສະແດງວ່າ ດິນຈະເປັນດິນໜຽວຂຶ້ນເທົ່ານັ້ນ.</p>
<p>ການແຕກຕົວ ແລະ ການອົມນໍ້າ</p>	<p>ເປັນການແຍກອອກຈາກກັນຂອງເມັດດິນແຫ້ງຂະໜາດໃຫຍ່ (ມີຂະໜາດເສັ້ນຜ່າສູນກາງ >2-5 ມມ) ເປັນເມັດດິນທີ່ມີຂະໜາດນ້ອຍກວ່າ (ມີຂະໜາດເສັ້ນຜ່າສູນກາງ <0.25 ມມ) ຫັນທິທີ່ນໍ້າດິນໄປຈຸ່ມລົງໃນນໍ້າ.</p>

ການກວດສອບການແຕກຕົວ ແລະ ການອີມນ້ຳຂອງດິນແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ ກ່ອນທີ່ຈະມີການບຸກເບີກທີ່ດິນ.

ການອີມນ້ຳແມ່ນຜົນຂອງການຂາດອິນຊີວັດຕູ ແລະ ການກວດສອບຈະສາມາດບົ່ງຊີ້ເຖິງຄວາມຄົງຕົວຂອງເມັດດິນ, ຄວາມທົນທານຕໍ່ການເຊາະເຈື່ອນ ແລະ ຈະສະແດງເຖິງຄວາມສາມາດໃນການຮັກສາໂຄງສ້າງຂອງດິນ ເພື່ອຕອບສະໜອງນ້ຳ ແລະ ອາກາດ ສຳລັບຜົດ ແລະ ສິ່ງມີຊີວິດຕ່າງໆໃນດິນ ກໍລະນີນີ້ນ້ຳຖ້ວມຂັງຢ່າງກະທັນຫັນ.

ໃນດິນທີ່ສາມາດແຕກຕົວໄດ້ ດິນໜຽວທີ່ຊຸມ ຫຼື ປຽກ ຈະແຕກຕົວເປັນອະນຸພາກດິນໜຽວຂະໜາດນ້ອຍຂຶ້ນຢູ່ກັບປະຕິກິລິຍາທາງເຄມີລະຫວ່າງນ້ຳ ແລະ ທາງໂຊດຽມໃນດິນ. ອະນຸພາກເຫຼົ່ານີ້ຈະໄປອັດຕັນບັນດາຊ່ອງວ່າງຕ່າງໆໃນດິນ ແລະ ໜ້າດິນໄວ້. ກໍລະນີນີ້ແມ່ນຈະເໝາະສົມສຳລັບການສ້າງເຂື່ອນ ແຕ່ຈະບໍ່ເໝາະສົມສຳລັບການສ້າງທັງຫຍ້າ ຫຼື ການປູກຜົດ ເນື່ອງຈາກວ່າ ນ້ຳ ແລະ ຮາກຜົດຈະແຊກຊຶມລົງໄປໃນດິນໄດ້ຍາກ.

ການອີມນ້ຳ ຈະເກີດຂຶ້ນໃນດິນທີ່ມີໂຄງສ້າງບໍ່ດີ ເມື່ອດິນຖືກນ້ຳຖ້ວມຢ່າງກະທັນຫັນ. ນ້ຳຈະເຄື່ອນທີ່ເຂົ້າໄປຕາມຊ່ອງຫວ່າງໃນດິນ ແລະ ດັນອາກາດອອກໄປ. ການດັນອາກາດອອກໄປຈະເຮັດໃຫ້ເກີດເມັດດິນແຕກເປັນອະນຸພາກນ້ອຍໆ ແລ້ວຈະຖືກຊະລ້າງເຂົ້າໄປໃສ່ດິນ ແລະ ອັດຕັນຊ່ອງຫວ່າງໃນດິນ ແລະ ກາຍເປັນສະເກັດດິນຢູ່ໜ້າດິນ.

ການກວດກອບກໍສາມາດເຮັດໄດ້ແບບງ່າຍດາຍ:

- ນຳເອົາເມັດດິນແຫ້ງຂະໜາດເທົ່າກັບເມັດຖົ່ວປະມານສອງສາມກ້ອນມາວາງໃສ່ຈານທີ່ບັນຈຸນ້ຳຝົນ ຫຼື ນ້ຳຊົນລະປະທານ.
- ສັງເກດເບິ່ງທັນທີ ແລະ ອີກເທື່ອໜຶ່ງຫຼັງຈາກ 10 ນາທີ. ຈາກນັ້ນ ປະໄວ້ 2 ຊົ່ວໂມງ.
- ຖ້ານ້ຳຢູ່ບໍລິເວນກ້ອນດິນມີລັກສະນະຊຸ່ນ ສະແດງວ່າດິນໜຽວຢູ່ໃນເມັດດິນໄດ້ແຍກຕົວອອກເປັນອະນຸພາກໃຜມັນ ແລະ ຖືວ່າມີການແຕກຕົວຂອງດິນ.
- ຖ້າເມັດດິນລະລາຍເປັນກອງນ້ອຍໆພາຍໃນ 10 ນາທີ ທຳອິດ ສະແດງວ່າມີອິນຊີວັດຕູພຽງພໍທີ່ຍຶດຕິດເມັດດິນເຫຼົ່ານີ້ໄວ້ ແລະ ສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ດິນດັ່ງກ່າວໄດ້ອີມນ້ຳ.
- ຖ້າເມັດດິນຢູ່ໃນສະພາບເດີມ ສະແດງວ່າມີອິນຊີວັດຕູພຽງພໍທີ່ຍຶດຕິດເມັດດິນເຫຼົ່ານີ້ໄວ້ດ້ວຍກັນ ແລະ ຖືໄດ້ວ່າດິນມີຄວາມເໝາະສົມທີ່ສຸດສຳລັບການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງຜົດ. ຊ່ອງຫວ່າງໃນດິນຈະຍັງເປີດຢູ່ຫຼັງຈາກດິນໄດ້ຮັບນ້ຳ ແລະ ນ້ຳກໍຈະຖືກຖ່າຍເທຢ່າງໄວວາ. ຮາກຜົດກໍຈະສາມາດແຕກແໜງໄດ້ງ່າຍ ແລະ ຈະບໍ່ມີສະເກັດດິນເວລາແຫ້ງແລ້ງ.

ຄວາມອ່ອນຕົວ

ຄວາມສາມາດໃນການປັ້ນເປັນກ້ອນ ແມ່ນຄວາມສາມາດຂອງດິນໃນການປ່ຽນແປງສະພາບໂດຍປາສະຈາກການແຕກແຫງ. ຖືວ່າເປັນຄຸນສົມບັດທາງດັດສະນີທີ່ສຳຄັນຂອງດິນທີ່ດີ ໂດຍສະເພາະສຳລັບດິນແກມດິນໜຽວປະເພດຕ່າງໆ.

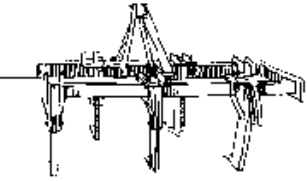
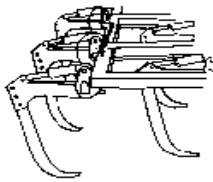
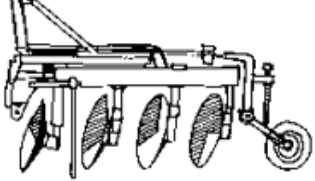
ການກວດສອບຈະຊ່ວຍບອກໄດ້ວ່າດິນດັ່ງກ່າວມີຄວາມຊຸ່ມຫຼາຍເກີນໄປ ຫຼື ບໍ່. ສຳລັບການເດີນທາງຂອງເຄື່ອງຈັກ ແລະ ສັດ ຫຼື ສຳລັບການປູກຝັງ. ເຊິ່ງສາມາດເຮັດໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ:

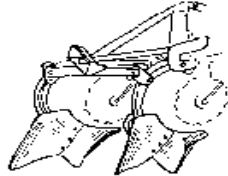
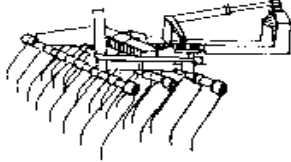
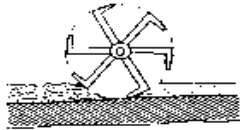
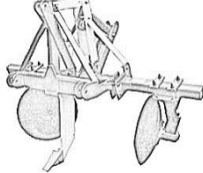
- ບົດເອົາດິນຈຳນວນໜຶ່ງມາເປັນເປັນກ້ອນ ແລ້ວພະຍາຍາມລົ້ງໃຫ້ເປັນແທ່ງທີ່ມີຂະໜາດເສັ້ນຜ່າສູນກາງ 3 ມມ.
- ຖ້າສາມາດລົ້ງດິນໃຫ້ເປັນແທ່ງຕິດຕໍ່ກັນໄດ້ງ່າຍ ສະແດງວ່າດິນດັ່ງກ່າວມີຄວາມຊຸ່ມຫຼາຍເກີນໄປ ແລະ ຖືວ່າບໍ່ເໝາະສົມສຳລັບການເຮັດວຽກດ້ວຍເຄື່ອງຈັກ.
- ຖ້າບໍ່ສາມາດລົ້ງດິນໃຫ້ເປັນແທ່ງໄດ້ເລີຍ ສະແດງວ່າດິນດັ່ງກ່າວ ຖ້າເປັນດິນໜຽວແມ່ນຈະເໝາະ

ສົມສະເພາະສໍາລັບການປູກຝັງເທົ່ານັ້ນ. ຖ້າເປັນດິນຕົມ ສະແດງວ່າດິນດັ່ງກ່າວ ແມ່ນມີຄວາມແຫ້ງຕົວຫຼາຍເກີນໄປສໍາລັບການປູກຝັງ.

- ຖ້າສາມາດລົງດິນໃຫ້ເປັນແທ້ງຂາດໆ ສະແດງວ່າ ຖ້າຈະນໍາໃຊ້ດິນດັ່ງກ່າວເຂົ້າໃນການປູກຝັງ ຄວນມີການໃຫ້ນໍ້າຢ່າງເໝາະສົມ.

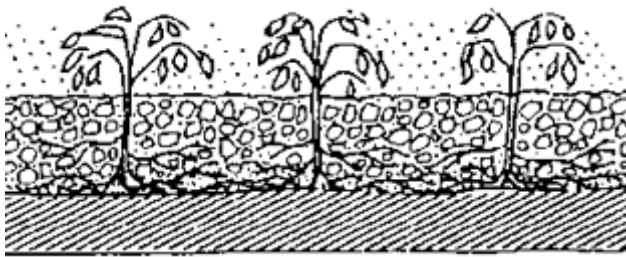
11.7.2 ເຄື່ອງມືທີ່ນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການປູກຝັງ

ລັກນະນະ	ເທັກນິກການກວດສອບ	ການອະທິບາຍໂດຍຮູບພາບ
<p>ການຮີ່ດິນ (ດິນຊັ້ນລຸ່ມ)</p>	<p>ການທໍາລາຍດິນທີ່ມີຄວາມໜາແໜ້ນ ທີ່ເຈາະລົງເລິກ ເພື່ອການປູກຝັງ ເພື່ອປັບປຸງການລະບາຍນໍ້າ ແລະ ອາກາດ. ເຄື່ອງມືການຮີ່ດິນມີຫຼາຍປະເພດ: ແນວຕັ້ງ, ຫົວຄາດແບບແຂ້ວສະເໝີ (agroplow), ແນວໂຄ້ງ, ແບບກ້ານ C (SJ) ແລະ ຫົວຄາດແບບແຂ້ວສອງຊັ້ນສະຫຼັບໃຫຍ່ນ້ອຍ (paraplow) ຊຶ່ງສາມາດເຈາະດິນໄດ້ເຖິງ 30-90 ຊມ. ສ່ວນຫຼາຍແລ້ວຈະມີລັກສະນະແຫຼມ ຫຼື ເປັນລ່ຽມ ຊຶ່ງນໍາໄປສູ່ຈຸດສໍາຄັນ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການນໍາໃຊ້ຜະລັງງານທີ່ຈໍາເປັນໃນການຮີ່ດິນ. ການອອກແບບໃນລັກນະນະນີ້ ຈະຊ່ວຍຍົກ ແລະ ທໍາລາຍດິນຊັ້ນລຸ່ມທີ່ມີການອັດແໜ້ນໃຫ້ແຕກອອກ.</p> <p>ດິນຕ້ອງມີຄວາມແຫ້ງພໍສົມຄວນໃນເວລາທີ່ມີການຮີ່. ການຮີ່ດິນທີ່ປຽກຈະບໍ່ສາມາດທໍາລາຍດິນຊັ້ນລຸ່ມໄດ້ ແລະ ຈະເຮັດໃຫ້ດິນເຊື່ອມໂຊມ ແລະ ການອັດແໜ້ນດິນ ນອກເໜືອຈາກການຮີ່ດິນ. ການເຊື່ອມໂຊມໜ້າດິນທີ່ໜຽວ ບ້ອງກັນອາກາດ, ນໍ້າ ແລະ ຮາກຟືດທີ່ຈະເລີນເຕີບໂຕຜ່ານດິນ.</p>	
<p>ຄັນໄຕສິ້ວ</p>	<p>ການນໍາໃຊ້ເຄື່ອງມືນີ້ ເຮັດໃຫ້ດິນແຕກ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນການປັ້ນດິນ ຫຼື ຍ້າຍດິນ. ເຄື່ອງມືນີ້ໃຊ້ໃນຫຼັກການດຽວກັບເຄື່ອງມືຮີ່ດິນ ແຕ່ໃນພື້ນດິນຊັ້ນເທິງ 30 ຊມ. ອີກຢ່າງໜຶ່ງ ດິນຈະຕ້ອງແຫ້ງທີ່ມີຄວາມຊຸມ ຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ການໄຕ ຈະເຮັດໃຫ້ດິນເຊື່ອມໂຊມ ແລະ ມີການອັດແໜ້ນຊັ້ນໜ້າດິນ.</p>	
<p>ຈານໄຕ (ໃບໄຕ) ແລະ ຈານໄຕສໍາຮອງ</p>	<p>ສິ່ງນີ້ຈະເຮັດໃຫ້ດິນທີ່ບໍ່ມີການສັບສາວແຕກອອກ ໂດຍການປັ້ນດິນຂຶ້ນມາ ແລະ ຝັງຫຍ້າ ແລະ ສິ່ງເສດເຫຼືອລົງໃນດິນ. ປົກກະຕິແລ້ວ ການນໍາໃຊ້ຈານໄຕ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການລວມຕົວຂອງດິນໄປສູ່ອະນຸພາກນ້ອຍໆ ແລະ ຜະລິດເປັນຊັ້ນດິນອັດແໜ້ນ ຫຼື ໃບໄຕ ຊຶ່ງເປັນການປ້ອງກັນອາກາດ, ນໍ້າ ແລະ ການແຊກຊຶມຂອງ</p>	

	<p>ຮາກພືດໃນດິນຊື່ນລຸ່ມ. ເມື່ອມີຝົນຕົກລົງມາ ອະນຸພາກຂອງດິນ ຈະຍຸບຕົວລົງພ້ອມກັນ ເພື່ອສ້າງຮູບເປືອກດິນແຂງ ເພື່ອປ້ອງກັນ ອາກາດ, ນໍ້າ ແລະ ເປັນສິ່ງທີ່ຍາກໃນການທໍາລາຍໄມ້. ຈານໄຖ ສໍາຮອງ ມີຢູ່ສອງແຖວໃນການເຮັດວຽກໃນແຕ່ລະມຸມ ເພື່ອຕອບ ສະໜອງຈຸດປະສົງຄ້າຍຄືກັນ. ປົກກະຕິແລ້ວຈະເຮັດໜ້າທີ່ໃນ ການພວນດິນເປັນຄັ້ງທີ່ສອງ ແລະ ເປັນຄັ້ງທໍາອິດສໍາລັບດິນທີ່ມີ ລັກສະນະເປົາ.</p>	
<p>ຄັນໄຖຮູບຫົວໝູ</p>	<p>ມີລັກສະນະເປັນຮູບສີ່ຫຼ່ຽມ ຊຶ່ງມີຮູບຊົງໃນການຕັດ ແລະ ປັ້ນໜ້າ ດິນ ເພື່ອຝັງສິ່ງເສດເຫຼືອຢູ່ເທິງໜ້າດິນ ຊຶ່ງບໍ່ເໝາະສົມກັບດິນຊື່ນ ເທິງທີ່ຕົ້ນ ໃນການເຮັດໃຫ້ດິນມີຄວາມສົມບູນ. ເຖິງແນວໃດກໍ ຕາມ, ມັນໄດ້ຖືກນໍາໃຊ້ເປັນຢ່າງດີໃນບ່ອນທີ່ມີການຕິດຕັ້ງຍາກ ຫຼື ດິນເປືອກແຂງ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ດິນບວມ ຫຼື ການຫົດຕົວຂອງດິນ ຊື່ນລຸ່ມ ເພື່ອປັບປຸງໂຄງສ້າງຂອງດິນຊື່ນເທິງ.</p>	
<p>ຄາດ</p>	<p>ເຄື່ອງມືເຫຼົ່ານີ້ ໃຊ້ສໍາລັບການກະກຽມໜານກໍາເບ້ຍ ແລະ ການ ປູກຝັງຂອງແສງໜ້າດິນໃນການກໍາຈັດຫຍ້າ ພາຍຫຼັງທີ່ມີການ ຫວ່ານພືດ. ຖ້າມີການໃຊ້ຢ່າງເປັນປະຈໍາ ຈະເຮັດໃຫ້ດິນແຕກ, ດິນມຸ່ນ ແລະ ທໍາລາຍໂຄງສ້າງຂອງດິນ.</p>	
<p>ຈິກປິ່ນ</p>	<p>ອຸປະກອນເຫຼົ່ານີ້ ເຮັດໃຫ້ໜານກໍາມີການຖ່າຍເທອາກາດໄດ້ດີ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນຂະນະທີ່ມີການໝູນຮອບຕີນຈິກປິ່ນຂອງ ດິນອັດແໜ້ນໃນລະດັບທີ່ເຮັດໃຫ້ມີການຖ່າຍເທອາກາດ ແລະ ການທໍາລາຍໂຄງສ້າງດິນ ໂດຍການບົດດິນຂອງໜານກໍາເບ້ຍ ຊຶ່ງ ນໍາໄປສູ່ດິນເປືອກແຂງ ແລະ ການອັດແໜ້ນຂອງດິນໃນເວລາດິນ ປຽກ.</p>	
<p>ການລອກໜ້າດິນ</p>	<p>ເປັນການປະຕິບັດງານລວມກັນທັງເຄື່ອງຈັກຮີ້ດິນ (ສໍາລັບເຮັດ ໃຫ້ຮູບໂຄງສ້າງຂອງດິນແຕກອອກ) ແລະ ຄວາມເນີນ (ການຜູນ ດິນຊື່ນເທິງ ຜ່ານເສັ້ນການຮີ້ດິນ). ພາຍຫຼັງທີ່ມີການພວນດິນ ຈະ ເຮັດໃຫ້ມີນໍ້າເກີດຂຶ້ນ ຄືກັບການຮັກສາພືດ ແລະ ປ້ອງກັນການ ອົ່ມຕົວຂອງດິນ. ເຄື່ອງມືນີ້ສ່ວນໃຫຍ່ໃຊ້ໃນກິດຈະກໍາການປູກປ່າໄມ້.</p>	

11.7.3 ວິທີການເກັບກ່ຽວທີ່ຮັກສາດິນ

ລັກສະນະ	ເທັກນິກການກວດສອບ
---------	------------------

<p>ຈານໄຖ</p>	<p>ຈານໄຖ ທີ່ເກີດມາຈາກການດຳເນີນງານຂອງແຜ່ນຄາດໄຖຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ໃນລະດັບຄວາມເລິກອັນດຽວກັນເປັນໄລຍະເວລາດົນນານ. ມັນເປັນສິ່ງທີ່ຍາກໃນການປູກຮາກຜິດ, ນໍ້າ ຫຼື ອາກາດ ທີ່ເຄື່ອນໄຫວຜ່ານຈານໄຖນີ້. ສະນັ້ນ ການປະຕິບັດການປູກຜິດແມ່ນໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ. ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງຈັກໜັກໃນດິນປຽກ ຍັງເຮັດໃຫ້ດິນອັດແໜ້ນເມື່ອເວລາມີການນຳໃຊ້, ການສ້າງລະດັບຊັ້ນທີ່ໜ້າຄ້າຍຄືກັບຈານໄຖ ເພາະວ່າການປູກຝັງສາມາດຫຼຸດໂຄງສ້າງຂອງດິນລົງ, ມີແນວໂນ້ມການປູກຝັງເພີ່ມຂຶ້ນສູ່ລະດັບຕໍ່າ ເຖິງວ່າຈະບໍ່ມີການປູກຝັງກໍຕາມ. ການວ່ານຜິດລົງໃນດິນທີ່ຍັງບໍ່ມີການສັບສວນ ຈະເຮັດໃຫ້ມີການເຈາະລົງໃນດິນໂດຍກົງ.</p>
<p>ການປູກຜິດຂັ້ນຕໍ່າ</p>	<p>ການປູກຜິດຂັ້ນຕໍ່າ ໝາຍເຖິງ ການຫຼຸດຈຳນວນຄັ້ງຂອງໂຮງເພາະປູກ ສຳລັບການຜະລິດຜິດ. ດິນ ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການໄຖດິນ ແລະ ການຫວ່ານແນວພັນ ໃນການດຳເນີນງານ, ນັ້ນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນດິນທີ່ມີຄວາມໜຽວຫຼາຍ ຊຶ່ງຮັກບໍ່ສາມາດເຄື່ອນໄຫວຜ່ານດິນໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ.</p>
<p>ການເຈາະໂດຍກົງ</p>	<p>ການເຈາະໂດຍກົງ ຕ້ອງອາໄສຢາຂ້າຫຍ້າ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຫຍ້າຫຼຸດລົງ ແລະ ສານອິນຊີ ເພື່ອຮັກສາໂຄງສ້າງຂອງດິນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ແນວພັນມີການອອກໜຶ່ງຢ່າງຂຶ້ນ ເພື່ອເຄື່ອນໄຫວໃນດິນ. ການຮັກສາສານອິນຊີໃນດິນ ຍັງເປັນການຫຼຸດຜ່ອນການເຊາະເຈື່ອນຂອງດິນ ແລະ ຮັກສາດິນໃຫ້ມີຄວາມຊຸ່ມຊື່ນ.</p>

11.7.4 ການລະບຸຜົນກະທົບຂອງດິນ

ດິນທີ່ມີຄຸນນະພາບດີ ເປັນໜຶ່ງໃນດິນທີ່ມີຊ່ອງລະບາຍນ້ອຍໆ ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກໜ້າດິນລົງສູງໂຄງສ້າງຂອງດິນ ທີ່ມີການແຊກຊຶມຂອງນໍ້າ, ການເຈາະຮາກ ແລະ ອາກາດມີການຖ່າຍເທ (ໂດຍສະເພາະທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງຮາກ ເຊັ່ນ ອາຍກາດໂບນິກ ແລະ ອາຍເອທິລິນ).

ປັດໃຈການນຳເຂົ້າພາຍໃນ ໃນລະບົບການຜະລິດກະສິກຳປະກອບມີ:

- ຜຸ່ນແຮ່ທາດເຊັ່ນ ທາດ ຢູເລຍ (uren), ທາດແອມໂມເນຍໄນເຕຣດ, ທາດຊຸນເຟດ (sulphates), ແລະ ທາດຟອສຟັດ (phosphates);
- ຜຸ່ນອິນຊີເຊັ່ນ: ຜຸ່ນສັດ, ປຸຍໜັກ ແລະ ປຸຍທຳມະຊາດ;
- ການຜະລິດສານອິນຊີເຊັ່ນ ກົດຫົວມິກ (humic) ແລະ ຫົວຊີລິນຊີ (microbial inoculants);
- ສານເຄມີລວມທັງຢາຂ້າຫຍ້າ, ຢາຂ້າແມງໄມ້, ຢາຂ້າຂີ້ກະເດືອນ, ຢາຂ້າເຊື້ອເຫັດ, ຜະລິດຕະພັນ ກ່ຽວກັບການປິ່ນປົວສັດ, ແລະ ການຮົມດິນ.
- ມົນລະພິດ ແລະ ອຸປະກອນທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ

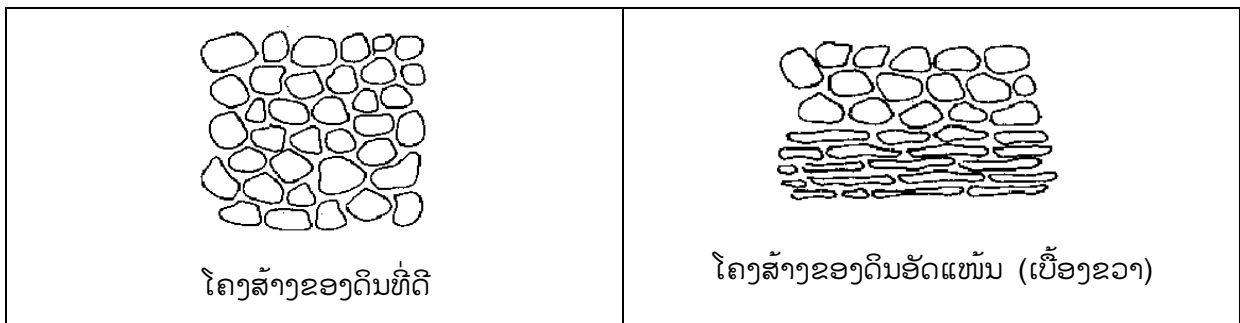
ການດຳເນີນງານໂຄງສ້າງ ທີ່ເຮັດໃຫ້ດິນມີການປ່ຽນແປງ. ຜົນກະທົບຂອງປັດໃຈການນຳໃຊ້ຂ້າງເທິງນັ້ນ ສິ່ງຜົນກະທົບທັງທາງກົງ ຊຶ່ງມີຜົນທັນທີ ຫຼື ຜົນກະທົບໄລຍະສັ້ນ ຊຶ່ງປົກປະຕິແລ້ວກ່ຽວກັບການຕິດຕໍ່ ຫຼື ການສົ່ງ ຜົນກະທົບທາງອ້ອມ ຈາກການປ່ຽນແປງໃນໄລຍະຍາວ ທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກສານເຄມີ ແລະ ສານເຄມີປະຕິສຳພັນ ແລະ ການສະສົມທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນໃນສະພາບແວດລ້ອມທຳມະຊາດ ແລະ/ຫຼື ການຂ້າມຜ່ານຕ່ອງໂສ້ອາຫານ.

ມັນເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນ ທີ່ຜູ້ໃຊ້ຕ້ອງໄດ້ຮູ້ເຖິງຜົນກະທົບຂອງປັດໃຈການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ອຸປະກອນທີ່ເປັນ ອັນຕະລາຍ ເພື່ອຫຼີກລ້ຽງການສ້າງມົນລະພິດທາງສິ່ງແວດລ້ອມ.

11.7.5 ບັນຫາທົ່ວໄປ ກ່ຽວກັບ ດິນ

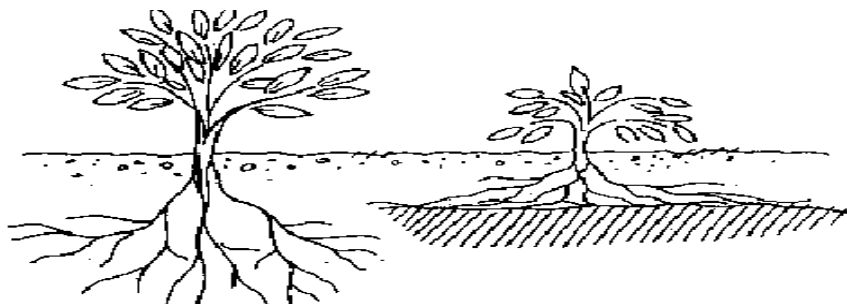
11.7.5.1 ການອັດແໜ້ນຂອງດິນ

ການອັດແໜ້ນຂອງດິນເກີດຂຶ້ນໃນເວລາທີ່ມີການບັງຄັບໃຫ້ມີການອັດຂອງດິນ ແລະ ການຍູ້ດັນ ອາກາດ ແລະ ນໍ້າອອກຈາກດິນ ເຮັດໃຫ້ກາຍເປັນດິນແໜ້ນ. ການອັດແໜ້ນຂອງດິນ ຈະມີການແຂງຕົວເກີດຂຶ້ນ ເມື່ອດິນ ປຽກຊຸ່ມ ແລະ ທົນຕໍ່ການຕ້ານທານການອັດໄດ້ໜ້ອຍລົງ.

11.7.5.2 ບັນຫານທີ່ ກ່ຽວກັບ ການອັດແໜ້ນຂອງດິນ

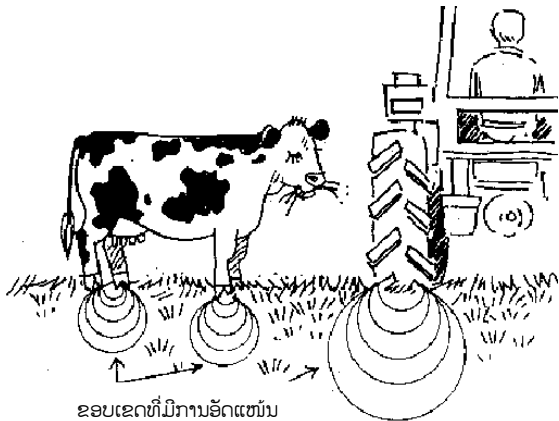
ການອັດແໜ້ນຂອງດິນເປັນສິ່ງທີ່ໜ້າເປັນຫວ່ງ ເພາະມັນສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການຈະເລີນເຕີບໂຕ ຂອງພືດ, ຊ່ອງລະ ບາຍນ້ອຍໆ ຫຼື ໄລຍະຫ່າງບໍ່ພຽງພໍໃນການອັດແໜ້ນຂອງດິນ ທີ່ເຮັດໃຫ້ຮາກພືດມີການເຄື່ອນໄຫວ, ການແຊກຊຶມ, ການລະບາຍນໍ້າ ຫຼື ການໄຫຼວຽນຂອງອາກາດ. ຮາກພືດທີ່ຖືກຈຳກັດ ແມ່ນບໍ່ສາມາດມີນໍ້າມາຫຼໍ່ລ້ຽງ ຢ່າງພຽງພໍ ຫຼື ສານອາຫານຈາກດິນ. ຜົນໄດ້ຮັບກໍຄືການຈະເລີນເຕີບໂຕ ຂອງພືດແມ່ນຕໍ່າ ແລະ ຜົນຕອບແທນແມ່ນຕໍ່າ ໂດຍ ສະເພາະໃນລະດູແລ້ງ.

ການອັດແໜ້ນຂອງດິນຈຳກັດການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງຜົດ (ເບື້ອງຂວາ)

11.7.5.3 ສາຍເຫດຂອງການອັດແໜ້ນຂອງດິນ

ສາຍເຫດສ່ວນໃຫຍ່ຂອງການອັດແໜ້ນຂອງດິນ ແມ່ນສັດລ້ຽງ ແລະ ເຄື່ອງຈັກ ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວ ແມ່ນລົດແທກເຕຣີ ແລະ ການປູກຝັງໜັກ ແລະ ເຄື່ອງມືການເກັບກ່ຽວ. ລະດັບການອັດແໜ້ນຂອງດິນ ຂຶ້ນກັບການບັງຄັບການ ບົບຂອງດິນ, ຜືນທີ່ການຕິດຕໍ່ຂອງດິນ ແລະ ຄວາມເຂັ້ມຂອງດິນ ແລະ ບໍລິເວນ ຜືນທີ່ຕິດຕໍ່ຂອງດິນ. ພາຫະນະໜັກນັ້ນ ເຮັດໃຫ້ດິນອັດແໜ້ນລົງເລິກຂຶ້ນອີກ. ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ເຮັດໃຫ້ດິນທີ່ປຽກມີຄວາມເສັຍຫາຍຫຼາຍກວ່າດິນທີ່ແຫ້ງ ໂດຍສະເພາະດິນດາກ.

ຖ້າຫາກໄຖດິນຢ່າງເປັນປະຈຳ ໃນລະດັບທີ່ເລິກອັນດຽວກັນ ການອັດແໜ້ນຂອງດິນ ພາຍໃຕ້ການໄຖ ແລະ ຮູບແບບຂອງຄັນໄຖ. ການໄຖດິນປຽກເຮັດໃຫ້ດິນມີການອັດແໜ້ນຫຼາຍ ກວ່າດິນແຫ້ງ ລວມທັງ ການໄຖດິນເຊື່ອມໂຊມທີ່ປຽກ, ການຜະລິດທີ່ຍາກ, ຜືນຜິວທີ່ເຫຼືອອາດຈະຫຼຸດຜ່ອນ ການຊົມຂອງນ້ຳ ແລະ ອາກາດ.

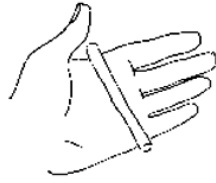
ດິນບາງຕອນມີແນວໂນ້ມການອັດແໜ້ນກວ່າດິນຕອນອື່ນໆ ໂດຍສະເພາະດິນທີ່ມີປະລິມານດິນຊາຍເປັນຈຳນວນຫຼາຍ, ດິນຕົມ, ສານອິນຊີຈຳນວນໜ້ອຍໜຶ່ງ, ດິນດາກປຽກມີແນວໂນ້ມການອັດແໜ້ນຂອງດິນຫຼາຍກວ່າດິນທີ່ເປັນຊາຍແຫ້ງ ແລະ ດິນປະເພດອື່ນ ເພາະປະລິມານໂຊດຽມ ທີ່ສູງ (ປະລິມານໂຊດຽມທີ່ສູງໃນດິນດາກ).

11.7.5.4 ການທົດສອບການອັດແໜ້ນຂອງດິນ

ການອັດແໜ້ນຂອງດິນ ມັກຈະເກີດຂຶ້ນພາຍໃຕ້ລະດັບຊັ້ນຂອງໜ້າດິນ ຊຶ່ງບໍ່ງ່າຍໃນການລະບຸໜ້າດິນ. ວິທີທີ່ງ່າຍທີ່ສຸດ ຄືການຍູ້ທ່ອດເຫຼັກ ຫຼື ເຫຼັກໄຂຄວງຍາວສຽບລົງພາຍໃນໜ້າດິນ. ຖ້າທ່ານບໍ່ສາມາດ ຍູ້ໄປໄກໄດ້ ດິນຂອງ ທ່ານ ອາດຈະມີການອັດແໜ້ນ ຫຼື ແຫ້ງຫຼາຍ.

ໃນການກວດສອບ ຊຸດຊຸມເລິກປະມານ 30 ຊມ ໃນເວລາທີ່ທ່ານຊຸດ ທ່ານຈະຮູ້ວ່າມັນຍາກ, ລະດັບຊັ້ນຂອງການອັດແໜ້ນຂອງດິນ, ໃຊ້ຊ່ວນຕັກດິນອອກມາ ແລະ ປະໄວ້ ອີກຢ່າງໜຶ່ງ ການອັດແໜ້ນຂອງດິນ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງລະດັບການອັດແໜ້ນຂອງດິນຂະໜາດໃຫຍ່ ການລວມຕົວຂອງດິນທີ່ບໍ່ສົມບູນ.

ດິນດັ່ງກ່າວນັ້ນ ປົກກະຕິແລ້ວຈະມີການສູນເສັຍ ແລະ ແຍກຕົວຂ້ອນຂ້າງງ່າຍ ໃນການເປີດໜ້າດິນ ໃນສ່ວນທີ່ມີການອັດແໜ້ນ. ການອັດແໜ້ນຂອງດິນ ສ່ວນໃຫຍ່ຈະຖືກຈັດລຽງຕາມເສັ້ນນອນ ການໃຫ້ໂຄງສ້າງຂອງແຜ່ນເຫຼັກ ທ່ານ ຈະເຫັນ ຮາກພືດຈະເລີນເຕີບໂຕ ໃນແນວນອນດ້ານເທິງຂອງດິນ ທີ່ຖືກອັດແໜ້ນ ເພາະວ່າພວກມັນບໍ່ສາມາດເຕີບໂຕຜ່ານຈຸດນີ້ໄດ້

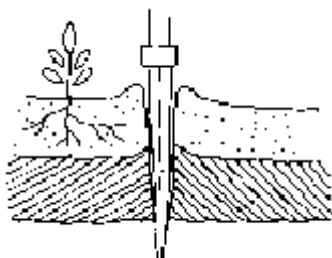

ຖ້າທ່ານສາມາດເຮັດແບບນີ້ໄດ້ໃນດິນຂອງທ່ານ
ສະແດງວ່າດິນປຽກຈົນເກີນໄປໃນການເຮັດວຽກ

ການທົດສອບຢ່າງງ່າຍດາຍນີ້ ສໍາລັບການຕ້ານທານຂອງດິນໃນການອັດແໜ້ນຂອງດິນ ທີ່ຕ້ອງນໍາໃຊ້ຕົວຢ່າງ ຂອງດິນ ທີ່ຖືກອັດແໜ້ນຢ່າງໄວວາ ໂດຍການເຮັດເປັນລູກນ້ອຍໆ ແລະ ມ້ວນເປັນທ່ອນປະມານ 3 ມມ ທີ່ມີເສັ້ນຜ່ານສູນກາງວົງມົນ. ຖ້າທ່ານສາມາດເຮັດເປັນທ່ອນໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ ແມ່ນດິນນັ້ນ ປຽກຫຼາຍ ແລະ ຈະຖືກອັດແໜ້ນ ຖ້າຫາກມີການເຮັດວຽກ, ມີສັດລ້ຽງ ຫຼື ເຄື່ອງຈັກເທິງໜ້າດິນ. ຖ້າຫາກທ່ານ ສາມາດເຮັດໃຫ້ເປັນທ່ອນນ້ອຍໆໄດ້ ປະລິມານຂອງນໍ້າຈະຊ່ວຍໃຫ້ການສັນຈອນ ແລະ ການປູກຝັງ ໂດຍບໍ່ມີການອັດແໜ້ນຂອງດິນ. ຖ້າທ່ານບໍ່ສາມາດເຮັດເປັນທ່ອນໄດ້ເລີຍ ດິນອາດຈະແຫ້ງຈົນເກີນໄປ ສໍາລັບການພວນດິນໃນດິນຊາຍ ຫຼື ດິນທີ່ມີປຸຍຫຼາຍ. ທ່ານຈະຕ້ອງມີການທົດສອບໃນຫຼາຍໆຈຸດ ໃນລະດັບຄວາມເລິກທັງໝົດ ເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງການປູກຝັງ.

11.7.5.5 ການຝື້ນຝຸດິນທີ່ອັດແໜ້ນ

ການພວນດິນໃຫ້ເລິກ ໂດຍລົດແທກເຕຣີ ແລະ ປະຕິບັດຄ້າຍຄືກັນກັບ ຫົວຄາດແບບແຂ້ວສະເໝີ (Agroplow) ® ຫຼື ຫົວຄາດແບບແຂ້ວສະເໝີທີ່ສາມາດກໍານົດຄວາມຕື້ນ ເລິກໄດ້ (Yeomans plow)® ສາມາດເຮັດໃຫ້ລະດັບຊັ້ນຂອງດິນອັດແໜ້ນ ທີ່ມີການປະສົນດິນໜ້ອຍທີ່ສຸດ. ການຝື້ນຝຸ ຄວາມສາມາດຂອງດິນໃນການແຊ່ນໍ້າໄວ້ ແລະ ການເກັບນໍ້າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຮາກພືດມີການຈະເລີນເຕີບໂຕ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ມັນເປັນສິ່ງສໍາຄັນ ສໍາລັບທ່ານໃນການທົດສອບໃນເນື້ອທີ່ ທີ່ຖືກຕ້ອງ. ຖ້າດິນດາກຫາກປຽກຫຼາຍຈົນເກີນໄປ ມັນຈະຖືກບິດໃຫ້ກາຍເປັນຝຸ່ນ. ໃນດິນ ຈາກໄຜແຫ້ງແລ້ງ ການປູກຝັດໝູນວຽນ ສາມາດນໍາໃຊ້ເພື່ອຫຼຸດຮອຍແຕກແຫງ. ຖ້າການຜະລິດຮອຍແຕກມີຄວາມພຽງພໍ ກໍບໍ່ມີຄວາມຈໍາເປັນໃນການພວນດິນ ໃຫ້ເລິກ.

ການພວນດິນເລິກ ຊ່ວຍໃຫ້ດິນອັດແໜ້ນນັ້ນແຕກອອກ

ການຝື້ນຜູ້ດິນອັດແໜ້ນ ກ່ອນການນຳສະເໜີເທັກນິກ ເຊັ່ນ ການພວນດິນໃນຂັ້ນຕໍ່າສຸດ ແລະ ການເຈາະດິນໂດຍກົງ ຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ເທັກນິກ ເຫຼົ່ານີ້ ຄົງຈະບໍ່ມີຜົນສຳເລັດ.

11.7.6 ຄວາມບໍ່ສົມດູນຂອງທາດອາຫານ

ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດໃນດິນ ອາດຈະມີຜົນກະທົບທັງທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ ແລະ ຄວາມເປັນພິດ ທີ່ຕິດຕາມຜ່ານການປ່ຽນແປງຄ່າ pH, ການຜະລິດ, ລະດັບການຕົກຄ້າງ ຫຼື ລະດັບສານອິນຊີ. ຜົນກະທົບເຫຼົ່ານີ້ ມັນຈະໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນຈາກການນຳໃຊ້ປຸຍຫຼາຍຈົນເກີນໄປ ຊຶ່ງເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ມີສານພິດເພີ່ມຂຶ້ນ. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ທາດອາຫານດັ່ງກ່າວ ມີຄວາມຈຳເປັນ ໃນການປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ມີຜົນກະທົບເກີດຂຶ້ນ.

- ສານໄນໂຕຣເຈັນ ຈະຖືກກັ່ນກອງຈາກດິນ ໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ ແລະ ມີໂອກາດຫຼາຍທີ່ສຸດ ໃນການສ້າງມົນລະພິດ. ສານໄນເທດ ທີ່ກັ່ນກອງຜ່ານດິນ ສາມາດສ້າງຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສຸຂະພາບ ແລະ ພາໃຫ້ເກີດຄວາມເປັນພິດໃນດິນ;
- ສານຟອສຟັຣັດ ຕິດພັນຢ່າງໄວວາກັບແຮ່ທາດດິນ ແລະ ການສູນເສຍສ່ວນໃຫຍ່ມາຈາກການເຊາະເຈື່ອນ ໃນເວລາທີ່ຜຸນດິນເກີດທາດຟອສຟັຣັດຖືກລົມພັດ ຫຼື ຖືກກຳຈັດ. ມັນອາດຈະເປັນຕົວສ້າງມົນລະພິດຂອງຟອສຟັຣັດ ໃນທາງນ້ຳ ເວັ້ນເສຍແຕ່ ມີການເຊາະເຈື່ອນເກີດຂຶ້ນ.
- ທາດໂປເຕຊຽມ ຖືກສ້າງຂຶ້ນຈາກຮາກພືດຢ່າງໄວວາ ແລະ ບໍ່ໄດ້ຖືກນຳມາໃຊ້ໃນປະລິມານຫຼາຍ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ທາດໂປເຕຊຽມ ສ່ວນເກີນ ເຮັດໃຫ້ເກີດມີການສູນເສຍ ຂອງໂຄງສ້າງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນລະດັບອາກາດໃນດິນລົງ.
- ທາດແມກນີຊຽມ (Magnesium) ໃນສ່ວນເກີນນຳໄປສູ່ການຂາດທາດແຄວຊຽມໃນພືດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ສູນເສຍໂຄງສ້າງໃນດິນ.
- ທາດແຄວຊຽມ ອາດມີການສະສົມ ໃນເຄື່ອງໃນສັດ ແລະ ອາດມີຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນສູງໃນເວລາທີ່ສັດກິນຫຍ້າທີ່ບັນຈຸທາດແຄວຊຽມ. ນີ້ເປັນບັນຫາຮຸນແຮງໃນດິນຊາຍ ແຕ່ບໍ່ເປັນບັນຫາໃນດິນທີ່ມີປະລິມານ ຂອງດິນດາກປົກຢູ່ນຳ.

ຜົນທະທົບທົ່ວໄປລວມມີ:

- ຂະບວນການປ່ຽນເປັນທາດໄນເຕຣດ (Nitrification) ທີ່ເກີດຂຶ້ນເມື່ອມີການນຳໃຊ້ໄນໂຕຣເຈນໃນອັດຕາສູງ ຫຼື ບ່ອນທີ່ມີທັງຫຍ້າທີ່ສາມາດດູດຊຶມສານໄນໂຕຣເຈນໄດ້ ໂດຍສະເພາະ ໃນດິນແກມຊາຍ ຫຼື ດິນທີ່ສາມາດຊຶມຜ່ານໄດ້ງ່າຍ ສານໄນເຕຣດ ບາງກຸ່ມຈະຖືກຊະລ້າງຢ່າງຫຼີກລ່ຽງບໍ່ໄດ້ ຫຼື ອາດຈະໄຫຼຊຶມລົງສູ່ນ້ຳໃຕ້ດິນກໍລະນີທີ່ມີສາຍນ້ຳໃຕ້ດິນ. ຖ້ານ້ຳໃຕ້ດິນນີ້ຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການດຳລົງຊີວິດ ການຊະລ້າງດັ່ງກ່າວ ຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດໄພອັນຕະລາຍທີ່ຮ້າຍແຮງຕໍ່ສຸຂະພາບ

- ທາດທີ່ມີລັກສະນະເປັນກົດ (Eutrophication) ຊຶ່ງເປັນການເພີ່ມຜູນຂອງນ້ຳໂດຍການເຕີມທາດອາຫານ. ທາດອາຫານພິເສດທີ່ສົ່ງເສີມການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງໄຄໂນ້າ ໂດຍສະເພາະຢູ່ໃນນ້ຳນັ້ງ. ໄຄໂນ້າສີຟ້າສີຂຽວ ອາດຜະລິດສານພິດ ທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັດ ລວມທັງຄົນເຮົານຳ.
- ທາດ Acidification ມີສາມຂະບວນການທີ່ສ້າງໃຫ້ເປັນກົດ:
  - ກ. ນອກຈາກສານ ໄນໂຕເຈັນ ໃນດິນ ທີ່ເກີດຈາກປຸ້ຍ ຫຼື ການຈັບຕົວຂອງສານ ໄນໂຕເຈັນ ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ຕາມດ້ວຍການສູນເສັຍໄນໂຕເຈັນ ຈາກດິນ ເນື່ອງຈາກການກັ່ນກອງ ຫຼື ການຊຳລະລ້າງ;
  - ຂ. ການຜະລິດກົດຂອງທາດອິນຊີຈາກການແຍກທາດອິນຊີ ແລະ
  - ຄ. ການກຳຈັດທີ່ເປັນຕ່າງຈາກດິນ;.

11.7.7 ການສູນເສຍໂຄງສ້າງຂອງດິນ

ໂຄງສ້າງຂອງດິນ ເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນໃນການຮັກສາສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີຕໍ່ສຸຂະພາບ. ມີກິດຈະກຳ ຈຳນວນໜຶ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ໂຄງສ້າງຂອງດິນມີການປ່ຽນແປງ ແລະ ເພີ່ມການສູນເສັຍຜົນລະລິດ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ:

- ການກະກຽມໜານກຳເບ້ຍ ເພື່ອການປູກຝັງ, ການຂ້າຫຍ້າ, ການລວບລວມທາດອາຫານ, ການຈັດການພືດຕົກຄ້າງທີ່ສ້າງແນວຜັນ ແລະ ການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງຮາກພືດສຳລັບການເກັບກ່ຽວ.
- ຊົນລະປະທານ ແມ່ນການຄຸ້ມຄອງຍອດນ້ຳໃນການປູກພືດ ແລະ ເປັນສິ່ງທີ່ຈຳເປັນໃນການປ່ຽນແປງຂອງປະລິມານນ້ຳທຳມະຊາດ ແລະ ລະດັບຄວາມຊຸ່ມຂອງດິນ;
- ການຄຸ້ມຄອງທາດອາຫານ ທີ່ມີການຈັດການຕໍ່ເຜືອງ, ຫຍ້າ ຫຼື ການປູກພືດທີ່ບໍ່ປະສົບຜົນສຳເລັດ ຊຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນໃນການເອື້ອອຳນວຍການປູກພືດໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ທາດອາຫານໃນລະດັບສູງສຸດ ພົບຢູ່ໃນພື້ນທີ່ສີຂຽວ ຊຶ່ງບໍ່ແມ່ນເຂດການຄ້າ, ເປັນພາກສ່ວນໜຶ່ງຂອງການປູກພືດ ຫຼື ໃນດິນທີ່ມີຕົ້ນໄມ້ເນົ່າ. ການປະຕິບັດທົ່ວໄປໃນການກຳຈັດອຸປະກອນທີ່ເປັນອັນຕະລາຍແມ່ນການຈຸດເຜົາ ຊຶ່ງເປັນທາງເລືອກໃນການປະຢັດຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ.

ຜົນກະທົບທົ່ວໄປ:

- ການປູກຝັງ. ຖ້າມີການປູກຝັງຫຼາຍຈົນເກີນໄປ ຫຼື ປູກຝັງໃນເວລາທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ ສາມາດນຳໄປສູ່ການສູນເສັຍຂອງໂຄງສ້າງດິນ, ການຊົມຜ່ານຂອງນ້ຳ, ການບັນຈຸນ້ຳ, ສານອິນຊີ ລວມທັງ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງດິນເຊາະເຈື່ອນ ແລະ ການເຄືອບສີ;
- ການອັດແໜ້ນດິນມີຫຼາຍຂຶ້ນ ບ່ອນທີ່ມີການນຳໃຊ້ເຄື່ອງຈັກ ຫຼື ການນຳໃຊ້ບໍ່ເໝາະສົມ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ການອັດແໜ້ນຂອງດິນເກີດຂຶ້ນ. ການອັດແໜ້ນຂອງດິນເຮັດໃຫ້ການແຊກຊຶມຂອງນ້ຳຫຼຸດລົງ. ຊຶ່ງມັນສາມາດ

ເລັ່ງການເຄື່ອນຍ້າຍ ຫຼື ຄວາມເຂັ້ມຂອງນໍ້າ, ສານເຄມີ ຫຼື ບຸ່ຍ ຈະເຮັດໃຫ້ການຫຼຸດ ຫຼື ສູນເສ້ຍການຖ່າຍ ເທອາກາດ ເປັນເງື່ອນໄຂເຮັດໃຫ້ສະພາວະອາກາດເປັນພິດ.

- ການອີ່ມຕົວ: ການໃຫ້ນໍ້າ ຫຼື ການໃຊ້ນໍ້າຊົນລະທານຫຼາຍເກີນໄປ ສາມາດປ້ອງກັນການຖ່າຍເທຂອງອາກາດ, ເພີ່ມກິດຈະກຳການເຮັດວຽກຂອງແບັກທີເຣຍທີ່ບໍ່ໃຫ້ອາຫາດຫາຍໃຈ, ເພີ່ມປະລິມານສາຍນໍ້າໃຕ້ດິນ ແລະ ອາດຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດດິນເຄັມ, ແລະ ຍັງປ້ອງກັນໃຫ້ພືດສາມາດຈະເລີນເຕີບໂຕໄດ້.
- ການສູນເສ້ຍທາດອາຫານ. ການເຜົາໄໝ້ເຮັດໃຫ້ເກີນຜົນຂອງການສູນເສ້ຍທາດອາຫານ ໄປສູ່ຊັ້ນບັນຍາກາດ ແລະ ການສູນເສ້ຍລະດັບຊັ້ນພືດທີ່ເນົາໃນດິນ ລວມທັງການຫຼຸດກິດຈະການ. ການເກັບກ່ຽວຕໍ່ເຜືອງສາມາດນຳໄປສູ່ການສູນເສ້ຍທາດອາຫານໃນດິນ ແຕ່ບໍ່ຈຳກັດຜົນກະທົບຂອງພືດທີ່ເປືອຍໃນດິນ ທີ່ມີຢູ່. ການສູນເສ້ຍທາດອາຫານຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ເຮັດໃຫ້ມີການທົດແທນສານອາຫານເພີ່ມຂຶ້ນ ລວມທັງ ການເພີ່ມຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

11.8 ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງເຂດພູມສັນຖານ-ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄຸນຄ່າພິເສດ

ຕາຕະລາງ 25: ການແນະນຳ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນຂະບວນການຕັດສິນໃຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ໃນການພິຈາລະນາຄຸນຄ່າພິເສດ (ທໍລະນີວິທະຍາ) ທີ່ເປັນອົງປະກອບກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 25: ລາຍການກວດກາ ເພື່ອລະບຸຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບທໍລະນີວິທະຍາ ແລະ ຄຸນຄ່າພິເສດ			
ອົງປະກອບ	ການພິຈາລະນາ	ຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນໄດ້ມີການສະໜອງບໍ່? ຖ້າມີ, ສະແດງເອກະສານຫຼັກຖານ	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ເຫດຜົນ
ການປະເມີນຜົນ	ການປະເມີນຜົນທໍລະນີວິທະຍາໄດ້ເຮັດຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ສຳເລັດ ບໍ່? ລັກສະນະທີ່ຜິດປົກກະຕິຂອງພູມິປະເທດ ໄດ້ມີການລະບຸບໍ່? ລັກສະນະພູມິປະເທດທັງໝົດ ໄດ້ລະບຸ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ລັກສະນະທີ່ບໍ່ເປັນປະໂຫຍດ	ລັກສະນະຂອງພູ ຫຼື ລັກສະນະທີ່ບໍ່ເປັນປະໂຫຍດ ໄດ້ລະບຸບໍ່? ມີການປະເມີນຜົນຢ່າງເໝາະສົມ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜົນກະທົບຈາກການດຳເນີນງານ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂໍ້ກຳນົດ	ມີການກຳນົດຢ່າງເໝາະສົມ ທີ່ລວມເອົາການແກ້ໄຂຄວາມສ່ຽງ ບໍ່? ຖ້າຫາກມີຄວາມສ່ຽງໄດ້ມີການນຳເອົາຄຳແນະນຳຂອງ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 25: ລາຍການກວດກາ ເພື່ອລະບຸຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບທໍລະນີວິທະຍາ ແລະ ຄຸນຄ່າພິເສດ			
	ຊ່ຽວຊານລວມເຂົ້າໃນຂໍ້ກຳນົດຢ່າງເໝາະສົມ ບໍ?		
ການປະຕິບັດ	ຂໍ້ກຳນົດທາງທໍລະນີວິທະຍາ ໄດ້ຮັບການປະຕິບັດຢ່າງພຽງພໍ ບໍ? ມີການບ່ຽງເບນ ຫຼື ອອກນອກ ຂໍ້ກຳນົດ ຈາກແຜນ ບໍ? ມີການຍົກເວັ້ນ ເຊັ່ນ: ຂໍ້ກຳນົດບໍ່ໄດ້ມີການປະຕິບັດ ບໍ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

11.9 ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ທັດສະນີຍະພາບ-ຄຸນຄ່າພິເສດ

ຕາຕະລາງ 26: ການແນະນຳເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ໃນການພິຈາລະນາຄ່າພິເສດ (ພູມິປະເທດ) ທີ່ເປັນອົງປະກອບກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 26 ລາຍການກວດກາ ຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບພູມິປະເທດ-ຄຸນຄ່າພິເສດ			
ອົງປະກອບ	ການພິຈາລະນາ	ຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນໄດ້ມີການສະໜອງບໍ? ຖ້າມີ, ສະແດງເອກະສານຫຼັກຖານ	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ເຫດຜົນ
ການຄຸ້ມຄອງພູມິປະເທດ	ກວດກາ: - ຈຸດທົວທັດສຳຄັນ ໄດ້ຮັບການລະບຸ ເພື່ອເປັນຕົວແທນສຳຄັນໃນສະຖານທີ່ພັກຜ່ອນ, ການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ໂອກາດໃນການຊົມວັດທະນະທຳ/ແນວທາງ; - ໄລຍະຫ່າງທົວທັດ - ຄຸນນະພາບຂອງທົວທັດທຳມະຊາດ - ບັນຫາເສັ້ນຂອບຝ້າ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສະຖານທີ່ສຳຄັນ ທີ່ຊົມທົວທັດ	ມີບັນຫາທົວທັດທີ່ສຳຄັນທັງໝົດ (ລວມທັງ ເຂດທົວທັດຈາກສະຖານທີ່ພັກຜ່ອນ, ທ່ອງທ່ຽວ ຫຼື ເຂດວັດທະນະທຳ) ແລະ ລັກສະນະຂອງພູມິປະເທດ ໄດ້ຮັບການລະບຸບໍ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 26 ລາຍການກວດກາ ຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບພູມິປະເທດ-ຄຸນຄ່າຜິເສດ

	<ul style="list-style-type: none"> - ລັກນະຂອງພູມິປະເທດໄດ້ຮັບການລະບຸໄວ້ໃນຄໍາອະທິບາຍຢ່າງຊັ້ນເຈນບໍ່? - ບັນຫາຖິ້ນຖານ ແລະ ຄວາມເປັນກັງວົນ ໄດ້ຖືກກຳນົດໄວ້ສໍາລັບການອອກແບບຂອງທາງເລືອກໃນການປະຕິບັດ ເພື່ອຈຳກັດຜົນກະທົບຂອງວິໄສທັດ ແລະ ການຮັກສາລັກສະນະຂອງຄຸນຄ່າບໍ່? - ຮູບພາບດາວທຽມ/ພາບເຫດການ ກໍລະນີທີ່ຈຳເປັນໃນການກຳນົດ ການກວດກາທີ່ຮີບດ່ວນ? 		
<p>ແຜນການຄຸ້ມຄອງ</p>	<p>ມີແຜນການຄຸ້ມຄອງ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ແລະ ການປະສານການດຳເນີນກັບພູມິປະເທດທ້ອງຖິ່ນບໍ່?</p> <p>ຂໍ້ກຳນົດຂອງໂຄງການໄດ້ມີການກຳນົດຢ່າງຊັດເຈນ ແລະ ພຽງພໍ ເພື່ອຮັບປະກັນໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນພາກສະໜາມ ຫຼື ມີຄວາມແຕກຕ່າງຈາກຄຳແນະນຳໃນແບບຟອມປະເມີນຜົນ ບໍ່?</p>	<p>☐ ມີ</p>	<p>☐ ບໍ່ມີ</p>
<p>ກິດຈະກຳການປ່ຽນແປງຂະໜາດໃຫຍ່</p>	<p>ພິຈາລະນາ ບໍ່ວ່າ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີການອອກແບບເພື່ອຕອບສະໜອງກັບເອກະລັກຂອງທິວທັດທຳມະຊາດ ບໍ່? - ມີວັດຖຸປະສົງຂອງການຮັກສາ ເອກະລັກດັ້ງເດີມ ແລະ ການຮັກສາວິໄສທັດໄດ້ມີການປະຕິບັດຕາມເຊັ່ນ: ການຮັກສາປ່າຝື້ນເມືອງ, ການເຊື່ອມໂຊມຂອງເຂດຫີນທາງທີ່ຫຼາກຫຼາຍ (ຫຼືກລ້ຽງການປູກພືດໃນເສັ້ນຂະໜານ), ການປູກພືດສິ່ງອຳນວຍລວມທັງສະຖານທີ່ໂດດເດັ່ນບໍ່? - ການປູກພືດໄດ້ເຊື່ອມໂຍງກັບພູມິປະເທດໂດຍອ້ອມຮອບ, ມີການຫຼຸດຜ່ອນອຳນາດຂອງເຂົາເຈົ້າບໍ່? - ການປູກພືດໄດ້ລວມຢູ່ໃນພູມິປະເທດ ບໍ່? 	<p>☐ ມີ</p>	<p>☐ ບໍ່ມີ</p>

ຕາຕະລາງ 26 ລາຍການກວດກາ ຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜູ້ມີປະເທດ-ຄຸນຄ່າພິເສດ

	<ul style="list-style-type: none"> - ສະຖານທີ່ການປຸກຝັງໃນພື້ນທີ່ຮາບພຽງຫຼາຍກວ່າພື້ນທີ່ເຂດເນີນສູງ ບໍ່? - ການອອກແບບການປຸກຝັດໃນເຂດພູສູງ (ຫຼື ການອອກແບບຄືນໃໝ່) ໄດ້ກ່ຽວກັບລັກສະນະເຫັນໃຈຂອງຜູ້ມີປະເທດ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ທາງເນີນ ບໍ່? 		
ບັນຫາອື່ນໆ	ພິຈາລະນາ ຖ້າຂໍ້ກຳນົດໄດ້ມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

12 ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ການປ້ອງກັນ-ຄວບຄຸມມົນລະພິດ

ຄວນມີການຄຸ້ມຄອງ ລະດັບມົນລະພິດທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໃນອາກາດ, ນ້ຳ ແລະ ດິນ ຄຽງຄູ່ກັບບັນດາຄວາມສ່ຽງຕ່າງໆ ເພື່ອຫຼີກລ່ຽງ, ຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ແກ້ໄຂບັນຫາຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບປະຊາຊົນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມທັງໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ, ຂົງເຂດ ແລະ ສາກົນ;

ຄວນມີການຄຸ້ມຄອງການປ່ອຍອາຍແກສໄຮຮອນແກ້ວ (GHG) ສູ່ຊັ້ນບັນຍາກາດ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບໄລຍະຍາວຕໍ່ສຸຂະພາບ ແລະ ພະລະນາໄມຂອງຄົນໃນປະຈຸບັນ ແລະ ໃນອະນາຄົດ;

ຕ້ອງມີການສົ່ງເສີມວິທີການທີ່ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ປະສິດທິຜົນ ໃນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ, ການປ້ອງກັນມົນລະພິດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ແນວທາງການປະຕິບັດໃນການຫຼີກລ່ຽງ-ຫຼຸດຜ່ອນການປ່ອຍອາຍແກສໄຮຮອນແກ້ວທີ່ມີຄວາມເປັນໄປທາງດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ການດຳເນີນງານ ແລະ ຄຸ້ມຄຳຕໍ່ການລົງທຶນ.

ຕ້ອງຊອກຫາ ແລະ ນຳໃຊ້ວິທີການເພື່ອການປັບປຸງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ພ້ອມທັງນຳໃຊ້ວິທີການທີ່ດີທີ່ສຸດທາງອຸດສາຫະກຳທີ່ມີຢູ່, ປະສົມປະສານ ການຫຼຸດຜ່ອນການນຳໃຊ້, ການໃຊ້ຊ້ຳ ແລະ ການນຳກັບມາໃຊ້ຄືນໃໝ່ ເຂົ້າໃນແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການດຳເນີນງານ ຕະຫຼອດໄລຍະເວລາໂຄງການ. ນຳໃຊ້ວິທີການ, ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ຮູບການປະຕິບັດ ທີ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ໄພອັນຕະລາຍຕ່າງໆ ແລະ ເປັນຂະບວນການທີ່ມີຄວາມເປັນໄປທາງດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ການດຳເນີນງານ ແລະ ຄຸ້ມຄຳຕໍ່ການລົງທຶນ.

12.1 ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມນິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຢ່າງເຂັ້ມງວດ ໃນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ການປ້ອງກັນ ແລະ ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ:

- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການສົ່ງເສີມການລົງທຶນ ປີ 2009 ເລກທີ 09/ສພຊ
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ນ້ຳ ແລະ ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ເລກທີ 02-06 /ສພຊ
- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ເລກທີ 29/ສພຊ ປີ 2012
- ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍ ມາດຕະຖານແຫ່ງຊາດດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ເລກທີ 2734/ລບ ປີ 2009
- ມາດຕະຖານແຫ່ງຊາດວ່າດ້ວຍການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ເລກທີ 0538/ກປ
- ຂໍ້ຕົກລົງຂອງລັດຖະມົນຕີ ວ່າດ້ວຍ ການປະຕິບັດກະສິກຳທີ່ດີ ກ່ຽວກັບມາດຕະຖານການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ເລກທີ 0538/ກປ ລົງວັນທີ 9/2/2011.

12.2 ຈຸດປະສົງ

- ຫຼີກລ່ຽງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ສຸຂະພາບຂອງຄົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ດ້ວຍການຫຼີກລ່ຽງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນການສ້າງມົນລະພິດຈາກກິດຈະກຳຕ່າງໆຂອງໂຄງການ.
- ສົ່ງເສີມໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນແບບຍືນຍົງໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ພະລັງງານ ແລະ ນໍ້າ.
- ຫຼຸດຜ່ອນການປ່ອຍອາຍແກັສເຮືອນແກ້ວຈາກກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ.

ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ການປ້ອງກັນ ແລະ ແຜນການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງຂະໜາດ ແລະ ຄວາມເຂັ້ມຂອງໂຄງການ.

ການປ້ອງກັນ ແລະ ແຜນການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ຄວນລວມເອົາຄວາມຕ້ອງການຂອງວົງຈອນຊີວິດສະເພາະ, ຕ້ອງກຳນົດການສື່ສານ, ເອກະສານດ້ານຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບ ລວມທັງຫຼັກຖານການປະຕິບັດຢ່າງເໝາະສົມ ຕາມທີ່ລະບຸໄວ້.

- ກຳນົດຄວາມສ່ຽງຂອງການປ່ອຍສານພິດ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສະພາວະສິ່ງແວດລ້ອມ ການບັນຈຸການດູດຊຶມຂອງສະພາບແວດລ້ອມ, ການຕອບຮັບໄດ້ໄວ (ມະນຸດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ) ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ອະນາຄົດ, ໂຄງການທີ່ໃກ້ຄຽງກັບປະຊາກອນມະນຸດ, ຄຸນຄ່າທາງວັດທະນະທຳ ແລະ ທຳມະຊາດ, ທ່າອ່ຽງສຳລັບການສະສົມຜົນກະທົບ ແລະ/ຫຼື ມໍລະດົກ ທີ່ບໍ່ມີຄວາມແນ່ນອນ ແລະ/ຫຼື ບໍ່ສາມາດກັບຄືນສູ່ສະພາບເກົ່າໄດ້. ລວມທັງ ຍຸດທະສາດນີ້ ແຕ່ບໍ່ຈຳກັດສະເພາະ ການປະເມີນຜົນຂອງທາງເລືອກທີ່ຕັ້ງຂອງໂຄງການ ແລະ ການປ່ອຍສານພິດ (ເຊັ່ນ ຄຸນນະພາບ ຂອງອາກາດ) ແລະ ການຫຼີກລ່ຽງ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຢ່າງຈິງຈັງ;
- ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ການປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມມົນລະພິດ, ວິທີການ ແລະ ເຕັກນິກໃນການຫຼີກລ່ຽງ ຫຼື ບ່ອນທີ່ບໍ່ສາມາດຫຼີກລ່ຽງໄດ້, ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນກະທົບຕໍ່ສຸຂະພາບຂອງມະນຸດ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມ. ຫຼັກການ ແລະ ເຕັກນິກການລວມເອົາການປັບປຸງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບການປະຕິບັດທີ່ດີຂອງອຸດສາຫະກຳສາກົນ.
- ຜິຈາລະນາທາງເລືອກ ໃນການປະຕິບັດຢ່າງເໝາະສົມ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການທີ່ມີການປ່ອຍອາຍແກັສເຮືອນແກ້ວ ໃນໄລຍະການອອກແບບ ແລະ ປະຕິບັດໂຄງການ. ລວມທັງທາງເລືອກນີ້ ແຕ່ບໍ່ຈຳກັດທາງເລືອກດ້ານສະຖານທີ່ການຮັບຮອງພະລັງງານທົດແທນ ຫຼື ແຫຼ່ງພະລັງງານຂອງອາຍກາກບອນໃນຂັ້ນຕໍ່າ, ການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງ, ການສ້າງຕັ້ງການປ່ອຍສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼື ເລີ່ມຕົ້ນການເກັບຮັກສາອາຍກາກບອນ.

- ປະລິມານການປ່ອຍອາຍຸພິດໂດຍກົງຈາກສິ່ງອ່ານວຍຄວາມສະດວກ ຫຼື ການຄວບຄຸມພາຍໃນບໍລິເວນ ໂຄງການ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການປ່ອຍສານພິດທາງອ້ອມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຕ່ອງໂສ້ກິດຈະກຳ ໂຄງການ. ປະລິມານການປ່ອຍສານເຮືອນແກ້ວ ຈະຖືກປ່ອຍໂດຍນັກພັດທະນາໃນທຸກໆປີ ຕາມມາດຕະ ຖານ ແລະ ການປະຕິບັດທີ່ດີ ທີ່ສາກົນຍອມຮັບ.
- ການນຳໃຊ້ແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ, ການຫຼີກລ້ຽງການປະຕິບັດ ຫຼື ການຫຼຸດຜ່ອນທ່າອ່ຽງຜົນກະທົບຕໍ່ຜູ້ ນຳໃຊ້ທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ລຸ່ມແມ່ນໍ້າ ຫຼື ລະບົບທຳມະຊາດ.
- ຫຼີກລ້ຽງການປ່ອຍມົນລະພິດສູອາກາດ (ລວມທັງທ່າອ່ຽງໃນການຫຼຸດລົງຂອງຊັ້ນໂອໂຊນ), ນໍ້າ ແລະ ກາ ນ ນຳໃຊ້ທີ່ດິນຢ່າງເປັນປະຈຳ ແລະ ບໍ່ເປັນປະຈຳ ແລະ ທ່າອ່ຽງການເກີດອຸປະຕິເຫດໃຫ້ທ້ອງຖິ່ນ, ພາກ ພື້ນ ແລະ ຜົນກະທົບຂ້າມຊາຍແດນ. ເມື່ອບໍ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງຄວາມເປັນໄປໄດ້, ການຫຼຸດລົງ ແລະ ການ ຄວບຄຸມຄວາມເຂັ້ມ, ການປ່ອຍການໄຫຼວຽນຂອງມວນສານ (ຕົວຢ່າງ ຜ່ານການເກັບຮັກສາ ຫຼື ການ ເຈືອຈາງ).
- ຫຼີກລ້ຽງການສ້າງສິ່ງເສດເຫຼືອທີ່ອັນຕະລາຍ ແລະ ບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍ, ໃນກໍລະນີ ທີ່ບໍ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງໄດ້, ມາດຕະການ ຈະໄດ້ຮັບການປະຕິບັດ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ, ພື້ນຜູ້ ແລະ ນຳໃຊ້ປະລິມານສິ່ງເສດເຫຼືອຢ່າງມີ ຄວາມປອດໄພ ແລະ ບໍ່ມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະມີສານປົນເປື້ອນ. ໃນບ່ອນທີ່ສິ່ງເສດເຫຼືອບໍ່ສາມາດຜິ້ນຜູ້ໄດ້ ຫຼື ນຳ ມາໃຊ້ທົດແທນທີ່ມີຄວາມເປັນອັນຕະລາຍນ້ອຍລົງ ຄວນໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາ ໃນກໍລະນີ ທີ່ບໍ່ມີທາງ ເລືອກຢູ່, ການຮັກສາ, ການທຳລາຍ ຫຼື ການກຳຈັດ ຈະຖືກດຳເນີນການຕໍ່ກັບຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ ສະພາບແວດລ້ອມ ທີ່ລວມເອົາການຄວບຄຸມຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ການບັນຈຸການປ່ອຍສານພິດ ແລະ ສານພິດຕົກຄ້າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຈັດການ ແລະ ການປະເມີນຜົນຂອງອຸປະກອນ.
- ສິ່ງເສດເຫຼືອທີ່ເປັນອັນຕະລາຍນັ້ນ ຈະຕ້ອງມີການເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະ ເກັບຮັກສາຕາມກົດໝາຍພາຍໃນ ແລະ ຜັນທະສາກົນ, ລວມທັງການເຄື່ອນໄຫວຂ້າມຊາຍແດນ, ຜັນທະນີ້ ຈະຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນລະບົບຕ່ອງ ໂສ້ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ເປັນຄູ່ສັນຍາທີ່ມີຊື່ສຽງ ແລະ ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຕາມກົດໝາຍ ໂດຍລັດຖະບານ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງລະບົບຕ່ອງໂສ້ໄປສູ່ປາຍທາງ.
- ແຜນການຄຸ້ມຄອງສັດຕູພິດ ແລະ ຊີວະນານາພັນ (IPM) ຈະມີການພັດທະນາ ແລະ ປະຕິບັດຢ່າງເໝາະ ສົມ ແລະ ຈະລວມການກຳນົດເຂົ້າໃນແຜນຍຸດທະສາດ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ກຳຈັດຜົນກະທົບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບການລະບາດຂອງສັດຕູພິດ ແລະ ພາຫະນະການນຳເຊື້ອໂລກມາສຸສຸຂະພາບຂອງປາຊາຊິນ ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ຈະ ເຊື່ອມໂຍງກັບວິທີການຄຸ້ມຄອງສັດຕູພິດຢ່າງເໝາະສົມ ລວມທັງວັດທະນະທຳ, ຊີວະນາໆພັນ, ເຄື່ອງຈັກ ແລະ ວິທີການທາງເຄມີ ເພື່ອປ້ອງກັນ ການສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍຂອງສັດຕູພິດ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ ຫຼື ການນຳເຊື້ອພະຍາດມາສຸຄິນ, ສະພາບແວດລ້ອມທຳມະຊາດ ແລະ ພືດເສດຖະກິດ.

- ການຄັດເລືອກສານເຄມີຈະໄດ້ຮັບການອະນຸຍາດ ແລະ ນຳໃຊ້ຕາມສະຫຼາກ, ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ບໍ່ມີສະພາບຖາວອນ ແລະ ເຄື່ອນຍ້າຍຢ່າງງ່າຍດາຍຂ້າມພູມິປະເທດ ຂອງສານເຄມີ ຊຶ່ງຈະສ້າງບັນຫາຜົນກະທົບຕໍ່ທຳມະຊາດຂອງສັດຕູພືດ ຫຼື ການປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການຜັດທະນາການຕໍ່ຕ້ານ ຊຶ່ງຄວນມີການຫຼີກເວັ້ນ.
- ການບັນຈຸສານເຄມີໄດ້ຮັບການອະນຸມັດ ແລະ ມີຄວາມປອດໄພ, ສະຫຼາກມີຄວາມຊັດເຈນ ແລະ ເໝາະສົມໃນການນຳໃຊ້ ແລະ ຜະລິດຢູ່ພາຍໃຕ້ການອະນຸມັດຂອງພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ນອກນັ້ນ, ສານເຄມີທີ່ມີການເກັບຮັກສາ, ນຳໃຊ້ ແລະ ກຳຈັດຕາມກົດໝາຍພາຍໃນ ແລະ ຄຳແນະນຳຂອງອົງການອາຫານ ແລະ ກະສິກຳສາກົນ ກ່ຽວກັບ ການນຳໃຊ້ ແລະ ການຈຳໜ່າຍຢາຂ້າແມງໄມ້ ຫຼື ມາດຕະຖານອຸດສາຫະກຳອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂໍ້ມູນຄວາມປອດໄພ (MSDS) ໂດຍຜູ້ຜະລິດທີ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ.
- ການປະເມີນການປ່ອຍສານເຮືອນແກ້ວ (ລາຍລະອຽດວິທີການ ແລະ ສົມມຸດຖານ) ບ່ອນທີ່ຄາດວ່າລະດັບການສ້າງສານພິດທາງກົງສາມາດຄວບຄຸມໄດ້ພາຍໃນພື້ນທີ່ຂອງໂຄງການ ຫຼື ການປ່ອຍສານພິດແບບທາງອ້ອມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ຜະລິດຂອງໂຄງການ ຫຼື ລະບົບຕ່ອງໂສ້ນອກເໜືອຈາກໂຄງການ.
- ຮັບປະກັນແຜນການຄຸ້ມຄອງລວມທັງທຶນ, ການລິເລີ່ມ, ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ມົນລະພິດຢ່າງເຂັ້ມງວດ ໃນການຝຶກອົບຮົມ, ການສົ່ງເສີມການຍອມຮັບການປັບປຸງ ແລະ ການດຳເນີນການຕໍ່ຊຸມຊົນ, ທຳມະຊາດ ແລະ ຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ. ຊ່ວຍໃຫ້ລະດັບພູມິປະເທດ ແລະ ການຜັດທະນາຜົນປະໂຫຍດແບບຍືນຍົງ.

12.4 ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ກ່ຽວກັບ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ການປ້ອງກັນ-ຄວບຄຸມມົນລະພິດ

ຕາຕະລາງ 27: ການແນກນຳ ເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ການປ້ອງກັນ-ຄວບຄຸມມົນລະພິດ

ຕາຕະລາງ 27: ລາຍການກວດສອບເພື່ອລະບຸເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການນຳໃຊ້ທີ່ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ການປ້ອງກັນ-ຄວບຄຸມມົນລະພິດ	ມີຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນໄດ້ມີການສະໜອງບໍ? ຖ້າມີ, ສະແດງເອກະສານຫຼັກຖານ	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ເຫດຜົນ
ມີທ່າອ່ຽງໃນການປ່ອຍສານພິດ ບໍ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຜົນກະທົບທາງດ້ານສະພາບແວດລ້ອມ ບໍ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂີດຄວາມສາມາດໃນການຮອງຮັບຂອງສະພາບແວດລ້ອມຄືແນວໃດ ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ມີລະດັບການຕອບສະໜອງໄວ (ມະນຸດ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມ) ຕໍ່ກັບສານ ປົນເປື້ອນ ຄືແນວໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຜົນກະທົບຕໍ່ກັບການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ອະນາຄົດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ກິດຈະການຂອງໂຄງການຈະຢູ່ໃກ້ຄຽງແຫຼ່ງວັດທະນະທຳ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີທ່າອ່ຽງການສະສົມ ຫຼື ຜົນກະທົບຕໍ່ມູນມໍລະດົກ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຜົນກະທົບຕໍ່ກັບສຸຂະພາບຂອງມະນຸດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະມີການນໍາເອົາເທັກໂນໂລຊີຜະລິດຕະພາບທີ່ສະອາດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະມີການຫຼຸດຜ່ອນການປ່ອຍທາດອາຍພິດເຮືອນແກ້ວ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການມີການກຳນົດການປ່ອຍທາດອາຍພິດເຮືອນແກ້ວ ຄືແນວໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະມີການຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ນໍາໃຊ້ນໍ້າຄືນ ຄືແນວໃດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ຜູ້ໃຊ້ນໍ້າໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ລຸ່ມແມ່ນໍ້າ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ລະບົບທຳມະຊາດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະມີການປ່ອຍສານພິດສູອາກາດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະມີການປ່ອຍສານພິດສູນໍ້າ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະມີການປ່ອຍສານພິດສູດິນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະມີການຜະລິດ ຫຼື ນໍາໃຊ້ວັດຖຸທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການຜັດທະນາຂະບວນການຝຶນຝູ, ທຳລາຍ ແລະ ກຳຈັດວັດຖຸທີ່ເປັນ ອັນຕະລາຍ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂະບວນການຂົນສົ່ງວັດຖຸທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຢ່າງເໝາະສົມ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການເປັນສາເຫດ ໃນການລະບາດຂອງສັດຕູພືດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການເປັນສາເຫດ ໃນການນໍາເຊື້ອພະຍາດຕິດຕໍ່ສູປະຊາຊົນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການຈະມີການນໍາໃຊ້ສານເຄມີ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສານເຄມີໄດ້ຮັບການອະນຸຍາດໃຫ້ນໍາໃຊ້ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໂຄງການເປັນສາເຫດ ໃນການປ່ອຍສານເຄມີ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ສານເຄມີຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ປະເພດທີ່ບໍ່ຢູ່ໃນກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ແລະ ສະພາບແວດ ລ້ອມທີ່ໄດ້ມີການລະບຸໄວ້ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ການນໍາໃຊ້ສານເຄມີເປັນສາເຫດຂອງບັນຫາມໍລະດົກ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງຂອງ ສະພາບແວດລ້ອມ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການປະເມີນຜົນກະທົບຂອງສານເຄມີຕໍ່ສັດຕູພືດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການປະເມີນຜົນທ່າອ່ຽງຜົນກະທົບຂອງສານເຄມີຕໍ່ມະນຸດ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ການນຳໃຊ້ສານເຄມີ ເຂົ້າໃນການຕໍ່ຕ້ານສະພາບແວດລ້ອມ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີຂະບວນການພັດທະນາ ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພ ແລະ ການເກັບຮັກສາ ຢ່າງເໝາະສົມ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໃນຂະບວນການຈັດການ, ການເກັບຮັກສາ, ການນຳໃຊ້ ແລະ ການຈຳກັດສານ ເຄມີ ໄດ້ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍພາຍໃນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄດ້ມີການພັດທະນາຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ຄວາມໂປ່ງໃສ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຂະບວນການລົງມະຕິການຕັດສິນໃຈໄດ້ຮັບການພັດທະນາ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມີການເຜີຍແຜ່ ແລະ ການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນຢ່າງເທົາທຽມ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຄວາມໂປ່ງໃສ, ຄວາມເປັນທຳ, ຄວາມເທົາທຽມ ແລະ ກົນໄກການເຂົ້າຫາ ໄດ້ຮັບການພັດທະນາ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ກການຕິດຕາມ, ການປະເມີນຜົນ ແລະ ການລາຍງານທີ່ຈຳເປັນ ໄດ້ຮັບການ ພັດທະນາ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

12.5 ອົງປະກອບດ້ານທີ່ຕັ້ງ ແລະ ພູມິອາກາດໃນພື້ນທີ່ໂຄງການ

ຜົນປະໂຫຍດ, ຜົນກະທົບທີ່ເກີດຈາກໂຄງການ ຈະຂຶ້ນກັບຄວາມເໝາະສົມຂອງພືດ ລວມທັງສະພາບແວດລ້ອມ ພາຍໃນໂຄງການ. ສະນັ້ນ ໃນລະດັບຕໍ່າສຸດຂອງຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ລັກສະນະທາງກາຍພາບ ແລະ ພູມິອາກາດຂອງ ພື້ນທີ່ໂຄງການ ແລະ ທິວທັດໃນເຂດອ້ອມຂ້າງ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ.

ຄຳແນະນຳໂດຍທົ່ວໄປ, ຄຸນສົມບັດຂອງນ້ຳ (ລວມທັງ ການສະໜອງ, ສັດລ້ຽງ ຫຼື ເຂື່ອນປາ) ຫຼື ຄຸນລັກສະນະ ຂອງອ່າງໂຕ່ງ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນສຳລັບປະເພດທີ່ຖືກຄຸກຄາມ ຫຼື ກົດຈະກຳຂອງມະນຸດ ຊຶ່ງຢູ່ພາຍໃນ ສອງ (2) ກິ ໂລແມັດ Pf ຂອບເຂດໂຄງການ ຊຶ່ງລວມມີການວິເຄາະ.

ສຳລັບໂຄງການຂະໜາດໃຫຍ່, ການປຸກພືດກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໃນໄລຍະຍາວ, ການປະເມີນລາຍລະອຽດຂອງ ລັກສະນະພູມິອາກາດ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນຕໍ່ກັບການປ່ຽນແປງສະພາບອາກາດ ຕໍ່ກັບຄວາມສຳເລັດ ຂອງໂຄງການ. ນອກນັ້ນ ລະດັບຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມີຄວາມຈຳເປັນຕໍ່ກັບການປະເມີນຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ. ເຖິງຢ່າງໃດ ກໍຕາມ ສະພາບການສ່ວນໃຫຍ່ມັນບໍ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຂະໜາດຂອງໂຄງການຈະມີຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ ຫຼື ສາ ມາດກຳນົດຜົນກະທົບຕໍ່ໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 28 ການແນະນຳ ເພື່ອຊ່ວຍຂະບວນການຕັດສິນໃຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ໃນການພິຈາລະນາ ທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງ ແລະ ອົງປະກອບຂອງພູມິອາກາດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 28: ລາຍການກວດກາສະລັບລະບຸດ ທີ່ຕັ້ງ ແລະ ອົງປະກອບຂອງພູມິອາກາດ ໃນພື້ນທີ່ຂອງໂຄງການ

ອົງປະກອບ	ການພິຈາລະນາ	ມີຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນໄດ້ມີ ການສະໜອງບໍ່? ຖ້າ ມີ, ສະແດງເອກະສານ ຫຼັກຖານ	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ ເຫດຜົນ
ລັກສະນະຂອງພູມິ ອາກາດ ແລະ ພືດອາ ໄສ	ໃນແຕ່ລະ ລະດູການ ການລະບຸລົມ (ຄວາມແຮງ, ລະດັບປານກາງ), ອຸນຫະພູມ (ສູງ, ຕໍ່າ, ປານກາງ), ປະລິມານນ້ຳຝົນ (ແຮງ, ເປັນໄລຍະ), ການເຫີຍເປັນ ອາຍ, ຄວາມຊຸ່ມ ແລະ ພະລັງການແສງອາທິດ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ພູມິປະເທດ	ລັກສະນະພື້ນຜິວ ລວມທັງການຍົກລະດັບ, ໂຄງຮ່າງ ແລະ ຄວາມຊັນ, ການລະບຸດສາມາດຜ່ານແຜນທີ່ ທີ່ ມີຢູ່ແລ້ວ, ການສຳຫຼວດໂດຍກົງ ຫຼື ໄລຍະທາງໄກ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ທໍລະນີວິທະຍາ	ລັກສະນະຄວາມແຂງຂອງດິນ ລວມທັງ ຄວາມສ່ຽງທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ ເຊັ່ນ ແຜ່ນດິນໄຫວ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ດິນ	ລັກສະນະ ແລະ ຂອບເຂດຂອງດິນ, ຄວມໄວຕໍ່ກັບ ການເຊາະເຈື່ອນ, ດິນຖະຫຼົ່ມ ຫຼື ການປົນເປື້ອນຂອງ ດິນ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ລັກສະນະພິເສດຂອງ ພື້ນຜິວນ້ຳ ແລະ ຄຸນ ນະພາບຂອງຊັບພະ ຍາກອນ	ພູມິປະເທດທາງນ້ຳແບບຖາວອນ ແລະ ຕາມລະດູ ການ, ແລະ ພູມິປະເທດທີ່ມີລັກສະນະເຄິ່ງປົກເຄິ່ງ ນ້ຳ. ປະກອບດ້ວຍ ໜອງນ້ຳ ແລະ ອ່າງເກັບນ້ຳ (ເຂື່ອນ) ທີ່ເກີດຈາກທຳມະຊາດ ແລະ ມະນຸດສ້າງ ຂຶ້ນ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ພື້ນຜິວອຸທິກກະສາດ ແລະ ເຂດທີ່ມີຜົນ ກະທົບຕໍ່ກັບນ້ຳຢ່າງ ຮຸນແຮງ	ແມ່ນ້ຳ, ຫວ້ຍ ຫຼື ລະບົບນ້ຳອື່ນໆ ທີ່ຂົນສົ່ງຕະກອນ (ຝຸ່ນ) ຂ້າມພູມິປະເທດ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ລະບົບນ້ຳບາດານ ແລະ ຄຸນນະພາບ	ນ້ຳໃຕ້ດິນ, ຊັ້ນຫີນອຸ່ມນ້ຳ, ນ້ຳສ້າງ ແລະ ນ້ຳອອກບໍ່	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ໄຟຂົ່ມຊຸ່ທຳມະຊາດ	ລວມມີອັດຕາການເຜີ້ມຂຶ້ນຂອງໄຟໄຫມ້, ລົມມໍລະ ສຸມ, ນ້ຳຖ້ວມ, ລົມພາຍຸ, ໄຟແຫ້ງແລ້ງ ແລະ ເຫດການອື່ນໆ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

12.6 ການຄວບຄຸມສັດຕູພືດ ແລະ ວັດສະພືດ ແບບປະສົມປະສານ (ກສບປ)

ໃນທຳມະຊາດໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນຄວາມອາດສາມາດໃນການຕໍ່ຕ້ານການລະບາດຂອງສັດຕູພືດ, ວັດສະພືດ ແລະ ພະຍາດຕ່າງໆ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແລະ ສັດທ້ອງຖິ່ນຕ້ອງໄດ້ຖືກຮັກສາໄວ້ ຫຼື ໃຫ້ເພີ່ມຂຶ້ນໂດຍການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການປ້ອງກັນທີ່ເໝາະສົມ. ສຳລັບ ກສບປ, ການພິຈາລະນາປັດໃຈຕ່າງໆຕ້ອງປະສົມປະສານກັບການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ:

- ຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ ລວມມີ:
  - a. ສຸຂະພາບຂອງປະຊາຊົນ
  - b. ສັດລ້ຽງ
  - c. ພືດຜັກຕ່າງໆ
- ອາດຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຄຸນນະພາບນໍ້າ
- ອາດສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສັດທີ່ບໍ່ແມ່ນເປົ້າໝາຍ ລວມມີ :
  - a. ສັດລ່າເຫຍືອຕາມທຳມະຊາດ
  - b. ສັດປ່າທີ່ບໍ່ມີກະດູກສັນຫຼັງ
  - c. ສັດນໍ້າທີ່ບໍ່ມີກະດູກສັນຫຼັງ
  - d. ປະເພດສັດໄກ່ສູນພັນ, ສັດຫາຍາກ ຫຼື ສັດທີ່ຖືກຈັດປະເພດວ່າຖືກຄຸກຄາມ
  - e. ສັດທ້ອງຖິ່ນອື່ນໆ
  - f. ພືດຕາມທຳມະຊາດອື່ນໆ
- ອາດສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ດິນ
- ການນຳໃຊ້ຕາມຮູບແບບຂອງສານເຄມີ (ລວມມີການນຳໃຊ້ ແລະ ການຕໍ່ຕ້ານສານເຄມີທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ກັບ ຮູບແບບການນຳໃຊ້ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ)
- ຜົນກະທົບຄົງຄ້າງ

ການກຳນົດຄວາມສ່ຽງຕະຫຼອດໄລຍະໂຄງການ ດັ່ງທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ວິທີການຕ່າງໆ ສາມາດ ປ່ຽນແປງໄດ້ ໂດຍອີງໃສ່ໄລຍະດຳເນີນງານ ແລະ ກິດຈະກຳໂຄງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ຕາຕະລາງ 29 ແນະນຳເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ກ່ຽວກັບ ແຜນການຄຸ້ມຄອງສັດຕູພືດ ແລະ ວັດສະພືດ ແບບປະສົມປະສານ.

ຕາຕະລາງ 29: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວກັບແຜນການຄຸ້ມຄອງສັດຕູພືດ ແລະ ວັດສະພືດ ແບບປະສົມປະສານ

ລາຍລະອຽດ	ການພິຈາລະນາ	ມີຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນໄດ້ ມີການສະໜອງບໍ່? ຖ້າມີ, ສະແດງ ເອກະສານຫຼັກຖານ	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ ເຫດຜົນ
ສັດຕູພືດ/ວັດສະພືດ	ໄດ້ມີການກຳນົດສັດຕູພືດ/ວັດສະພືດທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ໄດ້ມີການກຳນົດຄວາມຮ້າຍແຮງຂອງສັດຕູພືດ ແລະ ວັດສະພືດ ບໍ່ (ການຂະຫຍາຍຕົວໃນປະຈຸບັນ ແລະ ໄກ້ຄຽງໂຄງການ)?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ໄດ້ມີການກຳນົດຄວາມຮ້າຍແຮງຂອງສັດຕູພືດ ແລະ ວັດສະພືດ ບໍ່ (ປະຊາກອນ)?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ໄດ້ມີການປະເມີນຄວາມສ່ຽງຂອງການຄຸກຄາມຂອງສັດຕູພືດ ທີ່ປາສະຈາກການຄຸ້ມຄອງ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ໄດ້ມີການປະເມີນຜົນກະທົບຈາກສັດຕູພືດ ແລະ ວັດສະພືດ ຕໍ່ກັບໂຄງການ ບໍ່, ຖ້າການບຸກລຸກຂອງສັດຕູພືດຖືກລະເລີຍບໍ່ມີການຄຸ້ມຄອງ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ຄຸກຄາມການດຳລົງຊີວິດ ຫຼື ມີແນວໂນມຈະສົ່ງຜົນກະທົບ ເນື່ອງຈາກການປ່ຽນແປງສະພາບອາກາດ ໃນໄລຍະການດຳເນີນງານຂອງໂຄງການ ໄດ້ມີປະເມີນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ກິນໄກການປະເມີນ	ໄດ້ມີການພິຈາລະນາການຄວບຄຸມສັດຕູພືດໂດຍນຳໃຊ້ກິນໄກທາງຊີວະວິທະຍາ ບໍ່, ຫຼື ພວກເຂົາຄິດຈະນຳໃຊ້ ບໍ່? ຕົວຢ່າງ: ການນຳໃຊ້ສັດລ່າເຫຍື່ອຕາມທຳມະຊາດ, ສັດທີ່ກິດຫຼື ວ່າງໄຂ່ໃສ່ສັດອື່ນ ເພື່ອຄວບຄຸມສັດຕູພືດ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ໄດ້ມີການພິຈາລະນາມາດຕະການຄວບຄຸມແບບດັ້ງເດີມ (ຕາມຮີດຄອງປະເພນີ) ຫຼື ພວກເຂົາຄິດຈະນຳໃຊ້ ບໍ່? ເຊັ່ນ: ການນຳໃຊ້ວິທີການຫຼຸດຜ່ອນສັດຕູພືດ/ວັດສະພືດ, ການແຜ່ນຫຍາຍ ແລະ ການປ້ອງກັນຕາມເຂດພູມສັນຖານ. ຕົວຢ່າງ ການຄຸ້ມຄອງຊີນລະປະທານ ເພື່ອຄວາມຊຸ່ມຂອງດິນ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ໄດ້ມີການພິຈາລະນາມາດຕະການຄວບຄຸມທາງດ້ານກາຍຍະພາບ /ໃນການໃຊ້ເຄື່ອງຈັກ ເພື່ອຂ້າສັດຕູພືດ, ຫຼື ພວກເຂົາຄິດຈະນຳໃຊ້ ບໍ່? ເຊັ່ນ: ການຂ້າສັດຕູພືດໂດຍການສ້າງກັບດັກ, ການເກັບກ່ຽວໂດຍນຳໃຊ້ກິນຈັກ ແລະ ອື່ນໆ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
	ໄດ້ມີການພິຈາລະນາມາດຕະການຄວບຄຸມໂດຍການນຳໃຊ້ສານເຄມີບໍ່, ຫຼື ພວກເຂົາຄິດຈະໃຊ້ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 29: ລາຍການກວດສອບ ການກຳນົດຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວກັບແຜນການຄຸ້ມຄອງສັດຕູພືດ ແລະ ວັດສະພືດ ແບບປະສົມປະສານ

ເຊັ່ນ: ການນຳໃຊ້ຢາປາບສັດຕູພືດ ຫຼື ຢາຂ້າຫຍ້າ.

12.7 ການຄຸ້ມຄອງໄຟໄໝ້

ໄຟໄໝ້ສາມາດສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ລະບົບນິເວດ ແລະ ສັງຄົມ ເຊິ່ງລວມມີ: ການສູນເສຍຊະນິດພັນສັດ, ການເຊື່ອໂຊມຂອງດິນ ແລະ ສາຍນໍ້າ, ການສູນເສຍເຮືອນ ຫຼື ສິ່ງປຸກສ້າງອື່ນໆ, ແລະ ໃນກໍລະນີຮ້າຍແຮງ ແມ່ນຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວິດ ແລະ ສຸຂະພາບຂອງປາຊາຊົນ.

ການເກີດໄຟໄໝ້ ມີສາເຫດມາຈາກ ສີ່ ປັດໃຈ: ເຊື້ອເພີງພຽງພໍ, ມີເງື່ອນໄຂທຳມະຊາດທີ່ເໝາະສົມ (ຄວາມຮ້ອນ ແລະ ລົມ), ມີອອກຊີເຈນ ແລະ ແຫຼ່ງກຳເນີດໄຟ, ເຊິ່ງເຊື້ອເພີງ ແມ່ນມີພຽງມະນຸດເທົ່ານັ້ນທີ່ນຳໃຊ້ ແລະ ສາມາດເຮັດໃຫ້ເກີດໄຟໄໝ້ໄດ້. ສະນັ້ນ ການຫຼຸດຜ່ອນເຊື້ອເພີງຮົ່ວໄຫຼ ແລະ ການແຜ່ຈະຈາຍໃນເຂດພູມສັນຖານຕ່າງໆ ແມ່ນສາມາດຫຼຸດຜ່ອນການເກີດເຫດການໄຟໄໝ້ຮ້າຍແຮງ.

ເຫດການໄຟໄໝ້ ບໍ່ແມ່ນໄຟຂົ່ມຂູ່ຊີວິດ ຫຼື ຊັບສິນ ເນື່ອງຈາກມັນມີການດັບມອດຕາມທຳມະຊາດ ຫຼື ການຄວບຄຸມ ແລະ ດັບໄຟແບບຮີບດ່ວນດ້ວຍວິທີການທີ່ເໝາະສົມ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນຄວາມຈິງເຫດການໄຟຜ້າທັງໝົດສາມາດກາຍເປັນມະຫັນຕະໄໝ້ທີ່ບໍ່ສາມາດຄວບຄຸມໄດ້. ຄວາມສ່ຽງເຫຼົ່ານັ້ນແມ່ນຈະຫຼຸດລົງໂດຍນຳໃຊ້ການກວດກາ, ຕິດຕາມຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ມີວິທີການດັບໄຟທີ່ຖືກຕ້ອງ.

ເຫດການໄຟໄໝ້ສາມາດຂະຫຍາຍເປັນອານາເຂດກ້ວາງ ຈາກການເລີ່ມຕົ້ນຈາກຈຸດນ້ອຍ, ການເກີດໃນໄລຍະສັ້ນທີ່ສາມາດຮັບມືໄດ້ງ່າຍ ແລະ ການເກີດໃນໄລຍະຍາວ (ເວລາດົນນານ) ແລະ ມີຄວາມສະຫຼັບສັບຊ້ອນໃນການດັບໄຟ. ການຮັບມືກັບໄຟໄໝ້ທີ່ສຳເລັດຕ້ອງປະກອບມີ:

- ຄວາມອາດສາມາດ ໃນການຮັບມືຢ່າງວ່ອງໄວ ແລະ ມີປະສິທິພາບ;
- ນຳໃຊ້ຍຸດທະສາດໃນການຄຸ້ມຄອງດິນ ທີ່ປະກອບດ້ວຍການກຳນົດຂອບເຂດທີ່ໄຟໄໝ້ຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ການຮັກສາໂຄງລ່າງພື້ນຖານ;
- ຍົກລະດັບການສຶກສາ, ມີການວາງແຜນ ແລະ ການຄວບຄຸມຊັບສິນ ແລະ ຊຸມຊົນໃນເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ນອກເມືອງ.

ການແກ້ໄຂຜົນກະທົບແບບປະສົມປະສານ ຂອງ ເຫດການໄຟໄໝ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວະພາບ, ລະບົບນິເວດ, ການຍະພາບ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ມູນຄ່າທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຈະຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາ ທີ່ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງຈຸດປະສົງການຄຸ້ມຄອງດິນຕາມມາດຕະຖານ.

ຄວາມຖີ່, ຄວາມຮຸນແຮງ, ທີ່ເກີດຈາກທຳມະຊາ (ຝ່າຜ່າ) ຫຼື ມະນຸດສ້າງຂຶ້ນ (ອຸບັດຕິເຫດ ຫຼື ກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ພິດພາດ ຫຼື ການຖືກເປົາຂອງຄົນ) ຂອງເຫດການໄຟໄໝ້ຕ້ອງໄດ້ກຳນົດ ແລະ ກຳນົດເຂົ້າໃນແຜນ ຍຸດທະຍາດໃນການຮັບມືກັບໄຟໄໝ້, ດັ່ງນີ້:

- ການນຳນົດຂອບເຂດບຸລິມະສິທີ່ມີມູນຄ່າ ຫຼື ຊັບສິນສູງ;
- ການນຳນົດອຸປະກອນສຳລັບການຮັບມືກັບໄຟໄໝ້ ເພື່ອສາມາດຕອບສະໜອງໃນການດັບໄຟໄດ້ແຕ່ຕົ້ນ;
- ສ້າງຍຸດທະສາດໃນການຮັບມື ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ;
- ສ້າງຄວາມອາດສາມາດໃນການຮັບມືກັບເຫດການໄຟໄໝ້.

12.7.1 ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຂອງໄຟໄໝ້

ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງດັ່ງກ່າວ ຜ່ານການຄຸ້ມຄອງທີ່ລວມເອົາຍຸດທະສາດໃນການປ້ອງກັນ, ການກຽມຄວາມ ພ້ອມ, ການສະກັດກັ້ນ ແລະ ການຟື້ນຟູ.

- ກິດຈະກຳການປ້ອງກັນເຫດການດັ່ງກ່າວນີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ຈະລວມມີທາງດ້ານການສຶກສາ ແລະ ການປຸກຈິດ ສຳນຶກ; ການຄຸ້ມຄອງຂອງມະນຸດ ກັບແຫວ່ງທີ່ມາຂອງໄຟ (ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືໃນການບຸກເບີກທີ່ດິນ, ການຄຸ້ມຄອງຫຍ້າ, ການຫຼຸດຜ່ອນເຊື້ອໄຟ, ການແຕ່ງກິນ ຫລື ກິດຈະກຳທາງວັດທະນະທຳ); ຄຸ້ມ ແນະນຳສຳລັບບຸກຄົນປະຕິບັດວຽກງານ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການຄວບຄຸມສະຖານທີ່ຝັກຜ່ອນ ແລະ ການ ບັງຄັບໃຊ້.
- ກິດຈະກຳການກຽມຄວາມພ້ອມ ໄດ້ລວມເອົາການຄຸ້ມຄອງຢ່າງມີປະສິດທິພາບ (ການຄຸ້ມຄອງເຊື້ອໄຟ); ການຝຶກອົບຮົມພາຍໃນ ແລະ ລະຫວ່າງຜູ້ຈັດການໂຄງການ, ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ໜ່ວຍງານຂອງ ລັດຖະບານ; ສ້າງຄວາມສາມາດທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ ຊັບພະຍາກອນຢ່າງເໝາະສົມ (ອຸປະກອນ ແລະ ການສື່ສານ); ການກວດສອບ (ການລາຍງານໄຟໃນອາຄານ, ສາຍໂທລະສັບ ແລະ ປຸກຈິດສຳນຶກໂດຍ ບຸກຄົນ); ແລະ ພື້ນຖານໂຄງລ່າງທີ່ມີປະສິດທິພາບ (ຖະໜົນ, ຂົວ, ເຄື່ອງມືເກັບຮັກສານໍ້າ, ຈຸດເຂົ້າເຖິງນໍ້າ, ຈຸດອົບພະຍົບ, ຈຸດຍົນເຮລີຄອບເຕີ ແລະ ອື່ນໆ);
- ການສະກັດກັ້ນ ແມ່ນການພັດທະນາການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ອຸປະກອນ, ການຝຶກອົບຮົມທີ່ດີ ແລະ ບຸກ ຄະລາກອນທີ່ມີປະສິດທິທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງພູມສັນຖານ, ພຶດ ແລະ ຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ການປະເມີນ ສະຖານະການ.

12.7.2 ການຮັບມືກັບໄຟໄໝ້

ການຕອບການສະໜອງການຄຸ້ມຄອງທີ່ມີປະສິດທິພາບ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີຂີດຄວາມສາມາດພາຍໃນຊັບພະຍາກອນ ຂອງໂຄງການ, ຜ່ານຊຸມຊົນ ແລະ ພາກສ່ວນລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນການປະເມີນ, ການສົ່ງ ແລະ ການເກັບຮັກສາ.

- ຄວາມສາມາດໃນການຕອບສະໜອງ ເພື່ອປົກປ້ອງຊີວິດ ແລະ ຊັບສິນ ທັງໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊຸມ ຊົນ;

- ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພຂອງພະນັກງານ ລວມທັງການໝູນວຽນພະນັກງານ ເພື່ອແກ້ໄຂ ບັນຫາອິດເມື່ອຍ ແລະ ກຳນົດສູນການຜື້ນຜູ້;
- ສະໜອງນໍ້າ, ອາຫານ ແລະ ການປ້ອງກັນ ແລະ ປົກປ້ອງອຸປະກອນຂອງບຸກຄົນ ຕາມຄວາມຈຳເປັນ;
- ການປະຖົມພະຍາບານ ແລະ ສະໜອງຢາ ໃນຂັ້ນຕົ້ນ;
- ຄວາມສາມາດທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນ ແລະ
- ບັນຫາທາງອະນຸລັກ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ.

ໝາຍເຫດ: ສິ່ງທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ຈະໄດ້ຮັບການປັບປຸງໂດຍຜ່ານການສະໜອງ, ການກຳນົດບຸກຄະລາກອນ ແລະ ການປົກປ້ອງອຸປະກອນຢ່າງເໝາະສົມ, ການສ້າງຕັ້ງການມອດໄຟຢ່າງມີປະສິດທິພາບໃນທົ່ວຊັບສິນ ຫລື ເຂດ ແດນ ຫລື ເຂດເຊື້ອໄຟຂັ້ນຕໍ່າ ຫລື ຍຸດທະສາດໃນການຄຸ້ມຄອງເຊື້ອໄຟຢ່າງມີປະສິດທິພາບ (ເຊັ່ນ ການກຳຈັດ, ການລວມເອົາຮູບໂຄງສ້າງຂອງດິນ ຫລື ຄວາມຮຸນແຮງຂອງການເຜົາໃໝ້ໃນຂັ້ນຕໍ່າ) ຫລື ຫລືກເວັ້ນກິດຈະການທີ່ ມີຄວາມສ່ຽງສູງ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ເຄື່ອງກັນກະແທກຢ່າງໜ້ອຍ 10 ແມັດ ຄວນໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາຢ່າງເໝາະ ສົມ ສຳລັບ ເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງໃນລະດັບຕໍ່າ, ກາງ ແລະ ໃຫຍ່ກວ່າ.

12.8 ການກຳນົດຂອບເຂດແດນທີ່ຊັດເຈນ

ການກຳນົດຂອບເຂດແດນທີ່ຊັດເຈນ ແມ່ນການປະເມີນ ລະຫວ່າງ ກິດຈະການທີ່ໄດ້ຮັບການອະນຸມັດໃຫ້ການ ດຳເນີນງານ ແລະ ບ່ອນທີ່ກິດຈະການບໍ່ໄດ້ຖືກອະນຸມັດ ຫລື ມີຂໍ້ຈຳກັດ. ເຊິ່ງສິ່ງດັ່ງກ່າວເປັນສິ່ງສຳຄັນ ເພື່ອ ຮັບປະກັນໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບນິຕິກຳຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ການພັດທະນາ ຄວນຮັບປະກັນວ່າ ຂອບເຂດແດນ ໄດ້ມີການກຳນົດຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ຊັດເຈນ ແລະ ມີ ເອກະສານ ຕະຫລອດເຖິງໄລຍະຂອງໂຄງການ ກັບໄລຍະທີ່ມີການທົບທວນ ເພື່ອຮັບປະກັນກ່ອນ ແລະ ຫລັງການ ດຳເນີນການ.

ການກຳນົດເຂດແດນທີ່ດີ ຍັງສາມາດຫລຸດຜ່ອນຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ບໍ່ມີຄວາມແນ່ນອນໃນການຍົກຍ້າຍ, ສັບສິນ ຫລື ກ່ຽວກັບ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ.

ຕາຕະລາງ 30 ການແນະນຳ ເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ໃນການພິຈາລະນາການກຳນົດເຂດແດນທີ່ຊັດເຈນ ທີ່ເປັນອົງປະກອບກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 30: ບັນຊີລາຍລະອຽດ ໃນການກຳນົດຂອບເຂດແດນທີ່ຊັດເຈນ			
ອົງປະກອບ	ການພິຈາລະນາ	ມີຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນໄດ້ມີການສະໜອງບໍ່? ຖ້າມີ, ສະແດງເອກະສານອ້າງອີງ	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ເຫດຜົນ
ການໝາຍ	ຈະມີການໝາຍເຂດແດນທີ່ຊັດເຈນ ບໍ່? ໄດ້ມີການໝາຍເຂດແດນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິດຂອງຜູ້ນຳໃຊ້ແບບດັ່ງເດີມ ບໍ່? ໄດ້ມີການໝາຍເຂດ ທີ່ຈຳກັດ ຫລື ຍົກເວັ້ນ ໃນການດຳເນີນງານ ບໍ່?	☐ ມີ	
ເຂດທຳມ	ຈະມີການບຸກເບີກເຂດທີ່ກຳນົດໄວ້ສະເພາະ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ No
ການປົກປ້ອງທາງດ້ານຄຸນຄ່າ	ຈະມີການປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງທີ່ມີປະສິດທິພາບໃນການຫຼີກເວັ້ນ ຫລື ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມເສັຍຫາຍນ້ອຍ ເພື່ອຮັກສາຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງ (HCVs), ການປົກປ້ອງດິນ ແລະ ຄຸນຄ່າທາງນ້ຳບໍ່? ໄດ້ມີການພິຈາລະນາທາງເລືອກທີ່ເໝາະສົມ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ No
ຜົນກະທົບໃນເຂດນອກ	ຈະມີການຮັກສາຜົນກະທົບໃນເຂດການດຳເນີນງານບໍ່?	☐ ມີ	☐ No

12.9 ການຄຸ້ມຄອງຖະໜົນ ຫົນທາງ, ທາງຢ່າງ ແລະ ວຽກເທິງໜ້າດິນອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ຖະໜົນ ຫົນທາງ, ທາງຢ່າງ ແລະ ວຽກເທິງໜ້າດິນ ແມ່ນແຫລ່ງສຳຄັນທີ່ເຮັດໃຫ້ດິນມີການເຊາະເຈື່ອນ ແລະ ທັບຖົມ ທີ່ຢູ່ພາຍໃນວຽກງານການປຸກຜິດ. ລັກສະນະການອອກແບບ, ການກໍ່ສ້າງ ແລະ ການຮັກສາທີ່ມີປະສິດທິພາບ ຈະຫຼຸດຜ່ອນບັນຫາດ້ານຜົນກະທົບລົງ. ການອະນຸຍາດໃນການກໍ່ສ້າງຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ການລະບາຍຢ່າງພຽງພໍ, ຊຶ່ງຈຸດຕໍ່ໄປນີ້ຕ້ອງໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາ:

- ປະລິມານນ້ຳທີ່ຄາດວ່າຈະໄຫລລົງໃນເຂດທີ່ມີການພິຈາລະນາ;
- ເຂດທີ່ອາດຈະເກີດມີນ້ຳຖ້ວມ ແລະ
- ເຂດທີ່ມີການປ່ອຍ (ເຊັ່ນ: ເຂດນ້ຳໄຫລ)

ຕາຕະລາງ 31 ການແນະນຳ ເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ໃນການພິຈາລະນາການສ້າງຕັ້ງການ ແລະ ການບຳລຸງຮັກສາ ຖະໜົນ ຫົນທາງ, ທາງຍ່າງ ແລະ ວຽກເທິງໜ້າດິນ ທີ່ເປັນອົງປະກອບກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 31: ລາຍການ ການກຳນົດຖະໜົນ ຫົນທາງ, ທາງຍ່າງ ແລະ ວຽກເທິງໜ້າດິນ			
ອົງປະກອບ	ການພິຈາລະນາ ຄວາມເໝາະສົມຂອງລະບົບເສັ້ນທາງ ໃນການນຳໃຊ້ບໍ່ວ່າຈະ ດຳເນີນການໃນລະດູແລ້ງ ຫລື ລະດູຝົນ	ມີຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນ ໄດ້ມີການສະໜອງບໍ່? ຖ້າມີ, ສະ ແດງເອ ກະສານ ຫຼັກຖານ	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ເຫດຜົນ
ຄວາມໝັ້ນຄົງ	ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າ ແລະ ອອກຈາກເຂດດຳເນີນງານເໝາະສົມກັບ ມາດຕະຖານຂອງລະດູ ບໍ່? - ເສັ້ນທາງ ຈະເໝາະສົມ ສຳລັບ ລົດໜັກ ບໍ່? - ເສັ້ນທາງ ຈະໄດ້ຮັບການບຳລຸງຮັກສາ ໃນໄລຍະການ ດຳເນີນງານ ບໍ່? - ມີອັດຕາ ສຳລັບ ລົດບັນໜັກໃນການຂ້າມຂົວ ບໍ່? - ຂົວຂ້າມຫ້ວຍເໝາະສົມແກ່ລົດໜັກ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ການນຳໃຊ້	ການນຳໃຊ້ເສັ້ນທາງ ເພື່ອຫລຸດຜ່ອນການເຊາະເຈື່ອນຂອງດິນ ແລະ ຕະກອນໃນແມ່ນ້ຳ ບໍ່? ການນຳໃຊ້ເສັ້ນທາງ ເປັນສາເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ ເສັ້ນທາງເສັຍ ຫາຍ ຫລື ການຈຳລະຈອນບໍ່ສາມາດນຳໃຊ້ປົກກະຕິ ບໍ່? - ຈະມີການແກ້ໄຂ ບໍ່? - ຈະມີການປິດເສັ້ນທາງ ເພື່ອຍ້າຍດິນ, ດິນເຊາະເຈື່ອນ ຫລື ດິນຖະຫລົ່ມ ບໍ່? - ດິນສາມາດໄຫລລົງສູ່ແມ່ນ້ຳ, ສາຂາ ຫລື ເຂດການ ປູກຝັງ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ການບຸກເບີກ	ການບຸກເບີກຄວາມກວ້າງ ແລະ ສິ່ງທີ່ບໍ່ຈຳເປັນເທິງໜ້າດິນ ມີ ຄວາມເໝາະສົມ ບໍ່? ຂອບເຂດ ແລະ ວິທີການບຸກເບີກມີການພິຈາລະນາ ບໍ່? - ການຫລຸດຄວາມກວ້າງໃນການບຸກເບີກ ເພື່ອຮັກສາເຂດ ທຳມະຊາດ? - ຕົ້ນໄມ້ໄດ້ຮັບການຜື້ນຜູ ບໍ່? - ມີການກຳເຂດຂອງດິນປອກໂລ່ນ ບໍ່? - ການກຳຈັດໂຄງສ້າງທີ່ເຕັມ ຫລື ສິ່ງເສດເຫຼືອ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ການກໍ່ສ້າງ	ການກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງໃໝ່ ຫລື ຍົກລະດັບເສັ້ນທາງ ທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ນັ້ນເໝາະສົມກັບມາດຕະຖານ ບໍ່? ພິຈາລະນາ ຖ້າຫາກວ່າເສັ້ນທາງ ມີຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ມາດຕະຖານສູງ ແລະ ມີການລະບາຍທິດີ ແລະ ຈະ: - ໄດ້ຮັບການຜື້ນຜູຖ້າຈຳເປັນ? - ຈະຕັ້ງຢູ່ທີ່ສັນຜູ? - ຫລຸດຜ່ອນການຜ່ານຂອງນ້ຳ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 31: ລາຍການ ການກຳນົດຖະໜົນ ຫົນທາງ, ທາງຢ່າງ ແລະ ວຽກເທິງໜ້າດິນ

	- ຄວບຄຸມການເຊາະເຈື່ອນດິນ ແລະ ໄຫລລົງສູ່ລຳຫວັຍ?		
ການຕັດ ແລະ ການສະໜອງ	ມີການຕັດ ແລະ ການສະໜອງ ມີຄວາມສົມດູນ ແລະ ຫລື ການຈັດລຽງຄວາມເສັຍຫາຍມີຢ່າງເໝາະສົມ? ຝິຈາລະນາ ຖ້າຫາກວ່າ: - ສ່ວນທີ່ເກີນຈະໄດ້ມີການຍູ້ດັນເຂົ້າໃນທາງນ້ຳ ຫລື ຕັ້ງຢູ່ ຫ່າງຈາກທາງນ້ຳ ແລະ ແຍກອອກໂດຍເຄື່ອງກັນຕອງ - ອຸປະກອນກໍ່ສ້າງຈະຖິ້ມລົງໄປໃນທາງນ້ຳ, ອ່າງ ຫລື ສິ່ງ ຄຳ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ການປັບຄວາມເນີນ	ຝິຈາລະນາຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງການຍຸບຕົວ. ການຍຸບຕົວຈະ: - ນຳໄປສູ່ການບໍ່ສາມາດຍອມຮັບໄດ້ຕໍ່ກັບການຍຸບຕົວ, ການທຳລາຍ? - ມີຊ່ອງຫວ່າງບ່ອນທີ່ຈຳເປັນ - ມີທີ່ລະບາຍນ້ຳ ຖ້າຈຳເປັນ ເພື່ອປ້ອງກັນດິນເຊາະເຈື່ອນ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ຄວາມເໝາະສົມຂອງເສັ້ນທາງທຸກສະພາບອາກາດ	ສະພາບເສັ້ນທາງຢ່າງຖາວອນເໝາະສົບກັບໜ້າດິນ ບໍ່? ປະເພດ ແລະ ຄວາມເລິກຂອງວັດສະດຸທີ່ມີຢູ່ເໝາະສົບກັບໜ້າວຽກ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ມາດຕະຖານ	ຖະໜົນທີ່ມີຢູ່ທັງໝົດ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການຄວບຄຸມໄຟ ຈະມີເງື່ອນໄຂການຫລຸດຜ່ອນການເຊາະເຈື່ອນ ບໍ່? ພື້ນຜິວເສັ້ນທາງ ຈະມີຜາອັດ ແລະ ມີລະບົບລະບາຍຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ແລະ ມີທີ່ລະບາຍນ້ຳ ຫລື ມີການລະບາຍຢ່າງອື່ນ ບໍ່?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ລະບົບລະບາຍນ້ຳ	ຝິຈາລະນາລະບົບ ແລະ ວິທີການລະບາຍນ້ຳທັງໝົດ. ຈະ: - ເສັ້ນທາງຈະມີຜາອັດຢ່າງພຽງພໍ ບໍ່? - ຕາຕາລາງ ຫລື ການລະບາຍ, ການມ້ວນທີ່ຫລາກຫລາ ຫລື ວິທີການອື່ນໆ ທີ່ມີປະສິດທິພາບ? - ພວກມັນເໝາະສຳລັບລະດູຝົນ ແລະ ຫລືກເວັ້ນການເຊາະເຈື່ອນ, ການທຳລາຍ ຫລື ການລະບາຍທີ່ບໍ່ມີປະສິດທິພາບ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ທໍ່ນ້ຳ ແລະ ທໍ່ລະບາຍນ້ຳ	ທໍ່ລະບາຍ ຫລື ຮູບແບບການລະບາຍອື່ນໆພຽງພໍບໍ່? ຝິຈາລະນາຖ້າຫາກວ່າ: - ເສັ້ນຜ່າສູນກາງວົງມົນພຽງພໍໃນການຮອງຮັບໃນລະດູຝົນ? - ຕັ້ງຢູ່ໃນລະດັບທີ່ເລິກ (ບໍ່ຢູ່ໃນລັກສະນະທີ່ເສັຍຫາຍໂດຍການຈໍລະຈອນ)? - ມີປະສິດທິພາບ (ການລະບາຍນ້ຳ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນການລະບາຍທີ່ແຮງ)? - ມີການປົວລະບັດຮັກສາຢ່າງຖືກຕ້ອງ? - ສະໜອງ ຫລື ຈັດໃຫ້ຖ້າຈຳເປັນ? - ຕັ້ງຢູ່ສະຖານທີ່ມີການລະບາຍ ແລະ ໄລຍະຫ່າງຂອງຕາ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 31: ລາຍການ ການກຳນົດຖະໜົນ ຫົນທາງ, ທາງຢ່າງ ແລະ ວຽກເທິງໜ້າດິນ

	<p>ຕາລາງຢ່າງມີປະສິດທິພາບ?</p> <ul style="list-style-type: none"> - ລະບາຍມີຫ້ວຍ ຫລື ແມ່ນ້ຳ ແລະ ເສັ້ນທາງນ້ຳ? - ຕັ້ງຢູ່ບ່ອນທີ່ຈະປ່າຍຜ່ານພືດ? 		
ທາງຂ້າມ	<p>ມີທາງຂ້າມຫ້ວຍ, ແມ່ນ້ຳ ຫລື ເຂດນ້ຳຖ້ວມ ຢ່າງພຽງພໍ?</p> <p>ຄວນພິຈາລະນາການອອກແບບບ່ອນຂ້າມນ້ຳດັ່ງນີ້:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ໄດ້ຫລີກລ່ຽງບ່ອນທີ່ສູງຊັນບໍ່? - ຕັ້ງຢູ່ໃນມຸມທີ່ເໝາະສົມບໍ່? - ໄດ້ສ້າງຂັ້ນເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການລົບກວນຂອງຜືນນ້ຳ, ແຄມຝັ່ງ ແລະ ການໄຫຼຂອງນ້ຳບໍ່? - ໄດ້ນຳໃຊ້ຂົວຖາວອນຢູ່ເທິງແມ່ນ້ຳທີ່ມີການອອກແບບໃຫ້ທົນຕໍ່ນ້ຳຖ້ວມ ໃນມາດຕາ 1:50 ບໍ່? - ນຳໃຊ້ຂົວດິນ (ທີ່ມີຊ່ອງລະບາຍນ້ຳແບບທີ່ ຫຼື ແບບສີ່ຫຼ່ຽມ) ແລະ ມີການອອກແບບບໍ່ໃຫ້ຈົມຢູ່ໃນນ້ຳ ໃນອັດຕາ 1:20 ບໍ່? - ນຳໃຊ້ຂົວ ຫລື ທໍ່ລະບາຍນ້ຳ ກັບການປ່ອຍນ້ຳໄດ້ດີກວ່າ 1 ແມັດກ້ອນ ແລະ ມີການອອກແບບເພື່ອທົນຕໍ່ກັບນ້ຳຖ້ວມ ໃນອັດຕາ 1:10 ບໍ່? <p>ພິຈາລະນາວ່າຈະມີການສະໜອງເສັ້ນທາງທີ່ຜ່ານດິນບໍລິເວນນ້ຳ ທີ່:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີໜ້າທາງທີ່ສາມາດປ້ອງກັນການກັດເຊາະບໍ່? - ມີຮາກຖານຄວາມໝັ້ນຄົງ (ຫລື ຮັບປະກັນ) ບໍ່? - ມີອຸປະກອນທົນຕໍ່ກັບການກັດເຊາະຂອງນ້ຳບໍ່? - ມີຄວາມສາມາດໃນການຕອບສະໜອງຕໍ່ການຂ້າມຜ່ານຂອງສັດນ້ຳບໍ່? (ລວມທັງທໍ່ລະບາຍນ້ຳ, ທາງນ້ຳ ແລະ ທາງລຸຍນ້ຳ) <p>ພິຈາລະນາ ເບິ່ງວ່າ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ທາງຜ່ານຈະຖືກກົດກັ້ນແບບບໍ່ສົມເຫດສົມຜົນບໍ່? - ຈະຫລຸດຜ່ອນການລົບກວນໄດ້ບໍ່? - ໄດ້ມີການຂໍຄຳແນະນຳຈາກຜູ້ຊ່ຽວຊານບໍ່? - ໄດ້ມີການຈັດວາງທໍ່ລະລາຍນ້ຳໃນລະດັບທີ່ເໝາະສົມແລ້ວບໍ່? - ການກໍ່ສ້າງໄດ້ມີການຈຳກັດຂອບເຂດສຳລັບຜືນທີ່ປ່ອຍນ້ຳດ້ານລຸ່ມບໍ່? - ການດຳເນີນງານຂອງເຄື່ອງຈັກ ຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດການລົບກວນໜ້ອຍທີ່ສຸດແລ້ວບໍ່ ຕໍ່ຜືນນ້ຳ ແລະ ຕາຝັ່ງ? - ຕາຝັ່ງ ແລະ ແລວກັນ ຈະມີຄວາມໝັ້ນຄົງ ຫຼື ຮັບປະກັນແລ້ວບໍ່? 	<p>☐ ມີ</p>	<p>☐ ບໍ່ມີ</p>

ຕາຕະລາງ 31: ລາຍການ ການກຳນົດຖະໜົນ ຫົນທາງ, ທາງຢ່າງ ແລະ ວຽກເທິງໜ້າດິນ

<p>ການກັ່ນກອງ</p>	<p>ຈະມີການປ່ຽນທິດທາງ ຫຼື ກັ່ນກອງ ລະບົບລະບາຍນ້ຳຢ່າງເໝາະສົມ ພາຍໃນ 50 ແມັດ ຂອງທາງນ້ຳບໍ່?</p> <p>ພິຈາລະນາທີ່ຕັ້ງ, ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຄວາມເໝາະສົມຂອງສະຖານທີ່ ແລະ ການກັ່ນກອງ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ລະບົບລະບາຍນ້ຳຈະຫັນທິດເຂົ້າສູ່ເຂດການປູກຝັງບໍ່? - ຈະນຳໃຊ້ທີ່ທີ່ບໍ່ສາມາດປັບປ່ຽນທິດທາງລະບົບລະບາຍນ້ຳບໍ່? - ລະບົບລະບາຍນ້ຳ ມີການກັ່ນກອງ ຢ່າງໜ້ອຍ 30 ແມັດກ່ອນທາງນ້ຳບໍ່? - ໄດ້ມີການພິຈາລະນາການນຳໃຊ້ເຄື່ອງກັກຕົມໃນລະດັບສູງບໍ່? 	<p>☐ ມີ</p>	<p>☐ ບໍ່ມີ</p>
<p>ຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງ</p>	<p>ໄດ້ມີການຮັບຮູ້ ແລະ ຄຸ້ມຄອງເຂດຢ່າງມີປະສິດທິພາບຕໍ່ຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນແລ້ວບໍ່?</p> <p>ພິຈາລະນາ ວ່າໄດ້ມີຄວາມພະຍາຍາມທີ່ສົມເຫດຜົນໃນການຮັບຮູ້ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ເຂດທີ່ບໍ່ມີຄວາມໝັ້ນຄົງ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີດິນເຈື່ອນໃໝ່ບໍ່? - ໄດ້ມີການລະບຸດິນເຈື່ອນທີ່ເກີດຂຶ້ນກ່ອນທັງໝົດແລ້ວບໍ່? - ຖະໜົນຢູ່ໃນທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ມີລະບົບລະບາຍຢ່າງພຽງພໍບໍ່? <p>ພຶດຜັກຈະຖືກຮັກໃສໄວ້ໃນເຂດເນີນສູງບໍ່?</p>	<p>☐ ມີ</p>	<p>☐ ບໍ່ມີ</p>
<p>ເຂດສູງຊັນ</p>	<p>ໃນເຂດສູງຊັນ, ໃຫ້ພິຈາລະນາ ຫາກມາດຕະການການລະບາຍນ້ຳ ແລະ ຖະໜົນ ຍັງມີປະສິດທິພາບຢູ່ບໍ່. ຖ້າບໍ່ມີແມ່ນຫຍັງຈະເປັນຜົນສະທ້ອນຖ້າວ່າ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ການອອກແບບຖະໜົນແຄບ, ເລນດຽວ ແລະ ມີມາດຕະຖານຕໍ່າ? - ຖະໜົນທີ່ມີຄວາມຄ້ອຍຊັນ 24 ອົງສາ ໄດ້ມີການອອກແບບ ແລະ ອະນຸມັດ? - ທໍ່ລະບາຍນ້ຳຫຼັກ ຈະຮັບນ້ຳຖ້ວມໄດ້ໃນອັດຕາ 1:50? - ໄດ້ມີການຫລີກລ້ຽງການນຳໃຊ້ສັນຊຸ ແລະ ຖະໜົນໃນລະດັບກາງ ຖ້າເປັນໄປໄດ້? - ທໍ່ລະບາຍນ້ຳໄດ້ມີການນຳໃຊ້ຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ພຽງພໍ? - ມີການໃຊ້ເຄື່ອງຈຸບນ້ຳເພື່ອສ້າງຄວາມໝັ້ນຄົງໃຫ້ຫົນທາງຫຼັງການນຳໃຊ້? - ບໍ່ໄດ້ມີການບຳລຸງຮັກສາ - ຜື່ນທີ່ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ປະລິມານນ້ຳຜົນທີ່ມີຄວາມໜາແໜ້ນສູງ? 	<p>☐ ມີ</p>	<p>☐ ບໍ່ມີ</p>

ຕາຕະລາງ 31: ລາຍການ ການກຳນົດຖະໜົນ ຫົນທາງ, ທາງຢ່າງ ແລະ ວຽກເທິງໜ້າດິນ

	<ul style="list-style-type: none"> - ຕັ້ງຢູ່ <2 ກມ ເໜືອຈາກບ່ອນອ່າງເກັບນ້ຳປະປາ? - ຢູ່ໃນເຂດອ່າງຮັບນ້ຳປະປາຮັບໃຊ້ພາຍໃນທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ 		
<p>ຮ່ອງເໜືອງ ແລະ ຊຸມຢົມ</p>	<p>ຮ່ອງເໜືອງ ແລະ ຊຸມຢົມຈະຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ມີການຕິດຕັ້ງ, ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຝື້ນຝຸ່ງຢ່າງເໝາະສົມບໍ່?</p> <p>ພິຈາລະນາ ຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ມີມາດຕະຖານຂອງຮ່ອງເໜືອງ ແລະ ຊຸມຢົມ ເປັນຕົ້ນ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ຈຳນວນທີ່ຈະຮັກສາໄວ້ ສົມເຫດສົມຜົນບໍ່? - ຈະຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄຸນຄ່າປ່າໄມ້ໜ້ອຍທີ່ສຸດບໍ່? - ຈະຢູ່ໃກ້ກັບທາງນ້ຳ ກວ່າ 40 ແມັດ ບໍ່? - ຈະມີການຫຼຸດຜ່ອນການບຸກເບີກຝື້ນທີ່ບໍ່? - ຈະມີການເກັບຮັກສາອຸປະກອນ ເພື່ອການຝື້ນຝຸ່ງບໍ່? - ຈະມີການລະບາຍນ້ຳ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາຢ່າງເໝາະສົມບໍ່? 	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
<p>ການສະກັດກັ້ນໄຟໃໝ່ປ່າ</p>	<p>ພິຈາລະນາ ວ່າການສະກັດກັ້ນໄຟໃໝ່ປ່າ ແລະ ທາງເຂົ້າຕ່າງໆ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ມີຄວາມຈຳເປັນບໍ່? - ສອດຄ່ອງກັບຄວາມຕ້ອງການ ຫາກນຳໃຊ້ເພື່ອການຂົນສົ່ງບໍ່? - ຈະຕັ້ງຢູ່ບ່ອນທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມສຳລັບດິນ, ນ້ຳ ແລະ ຄຸນຄ່າທາງຜູ້ມີປະເທດບໍ່? - ຈະມີການລະບາຍນ້ຳຕາມຖະໜົນ ແລະ ຈຸດສະກັດກັ້ນໄຟໃໝ່ປ່າບໍ່? <p>ຈະຫຼີກຫຼ່ຽງເຂດສະຫງວນໄດ້ບໍ່? ຍົກເວັ້ນທາງຂ້າມທີ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ຈະມີຫຼຸດຜ່ອນການລົບກວນຈາກທາງຂ້າມໄດ້ບໍ່? - ຈະມີແລວກັນນ້ຳພາຍໃນ 20 ມ ຂອງທາງຂ້າມບໍ່? - ຈະໄດ້ມີການບຳລຸງຮັກສາ ແລະ ປ່ອຍນ້ຳຢ່າງມີປະສິດທິຜົນບໍ່? 	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
<p>ການບຳລຸງຮັກສາ</p>	<p>ຈະມີການນຳໃຊ້ລະບົບການບຳລຸງຮັກສາທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ຕໍ່ຖະໜົນຫົນທາງ ແລະ ທາງຢ່າງ ບໍ່?</p> <p>ພິຈາລະນາ ຖ້າຫາກວ່າຖະໜົນຫົນທາງທີ່ຍັງມີການນຳໃຊ້ຢູ່ຫລື ໄດ້ປະໄວ້ພາຍຫລັງການດຳເນີນງານ ຈະມີລະບົບການບຳລຸງຮັກສາຢ່າງມີປະສິດທິພາບ</p>	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
<p>ການຝື້ນຝຸ່ງ</p>	<p>ຖະໜົນ ແລະ ທາງຢ່າງທຸກເສັ້ນທີ່ບໍ່ສອດຄ່ອງ ແລະ ມີຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຈະໄດ້ຮັບການປັບປຸງ, ປົດການນຳໃຊ້ຫລື ຝື້ນຝຸ່ງບໍ່?</p>	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

ຕາຕະລາງ 31: ລາຍການ ການກຳນົດຖະໜົນ ຫົນທາງ, ທາງຢ່າງ ແລະ ວຽກເທິງໜ້າດິນ			
	ຝຶກຈາລະນາ ຖ້າຈະປົດ ແລະ ຝື້ນຜູ້ ຫຼື ຍົກລະດັບ ຄວນຢູ່ໃນ ກຳລະນິທິ: ມີການກົດຂວາງທາງນ້ຳ ມີການຫຼັ່ງໄຫຼ ຫຼື ຕົກຄ້າງຂອງສິ່ງຕ່າງໆເຂົ້າສູ່ທາງນ້ຳ ມີການເຊາະເຈື້ອນຮຸນແຮງຢູ່ລະບົບລະບາຍນ້ຳ ຫລື ຝື້ນຜິວ		
ການຮື້ຖອນ	ຈະມີຖະໜົນທີ່ບໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ງານຖືກປະໄວ້ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການ ເຊາະເຈື້ອນຂອງດິນບໍ່? ຈະມີການສ້າງໝັ້ນຄົງໃຫ້ຖະໜົນເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນເຊາະເຈື້ອນ ຂອງດິນບໍ່ ຕົວຢ່າງ: - ບໍ່ຍຸບຕົວ; - ຕົ້ນນ້ຳ - ລະບົບລະລາຍສະອາດ - ກົດຂວາງການຈາລະຈອນ ຫລື - ຝື້ນຜູ້ໂດຍການຍົກໜ້າດິນ, ພວນດິນ ຫລື ປຸກຜິດ?	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ປະສິດທິຜົນຂອງ ຂັ້ນຕອນການຕິດ ຕາມ, ການບັນທຶກ ແລະ ການລາຍງານ	ຂະບວນການດ້ານເອກະສານສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງມາດຕະຖານ ໃນຂັ້ນຕອນການດຳເນີນງານ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

12.10 ການຄຸ້ມຄອງເຊື້ອເຟີງ, ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ວັດຖຸທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ

ຜູ້ພັດທະນາມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໂດຍກົງໃນການຄຸ້ມຄອງເຊື້ອເຟີງ, ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ການຂົນສົ່ງວັດຖຸທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ, ການນຳໃຊ້ ຫລື ການຜະລິດໂດຍໂຄງການ. ສະນັ້ນ, ວິທີການຄຸ້ມຄອງຄວາມສ່ຽງຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນການຕໍ່ກັບກິດຈະການດັ່ງກ່າວ ທີ່ນຳໃຊ້ວັດຖຸ, ຖ້າຫາກມີການຄຸ້ມຄອງທີ່ບໍ່ດີ ອາດຈະມີຜົນກະທົບໃນທາງລົບ ຫລື ຖ້າມີການປ່ອຍສານປົນເປື້ອນໃນນ້ຳ ຫລື ດິນ.

ຜູ້ພັດທະນາ ຕ້ອງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບສຳລັບການຈັດການສິ່ງທີ່ເປັນອັນຕະລາຍໃຫ້ໄດ້ດີ ແລະ ແຜນການຄຸ້ມຄອງຄວາມສ່ຽງ. ແຜນການດັ່ງກ່າວປະກອບດ້ວຍ:

- ຝຶກຈາລະຈາການອອກແບບຄວາມປອດໄພຢ່າງພຽງພໍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບກິດຈະການຂອງໂຄງການ;
- ສຶກສາການປະຕິບັດ ແລະ ຄວາມເປັນອັນຕະລາຍ;
- ຄຳນວນການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ;
- ສິນທິສັນຍາ ກ່ຽວກັບ ການປົກປ້ອງຊີວິດ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຊັບສິນ ໃນກຳລະນິທິທີ່ມີສານປົນເປື້ອນ;
- ແຜນການໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຄວາມປອດໄພ ໃນໄລຍະການການພັດທະນາໂຄງການ.

ການປະຕິບັດທີ່ດີ ສຳລັບ:

- ເຊື້ອເຟີງ ແລະ ວັດຖຸທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ຊຶ່ງລວມມີ:
  - o ການເກັບຮັກສາອຸປະກອນ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການຮົ່ວໄຫລຂອງເຊື້ອໄຟ;

- ນໍ້າມັນເຊື້ອໄຟ, ນໍ້າມັນສັດ ແລະ ນໍ້າມັນ ແລະ ວັດຖຸທີ່ເປັນອັນຕະລາຍອື່ນໆ ຈະເກັບຮັກສາໄວ້ໃນສາງ ເພື່ອຮັບປະກັນການຮົ່ວໄຫລໃນລະບົບນໍ້າ ແລະ ດິນ ບໍ່ວ່າຈະເປັນທາງກົງ ຫລື ທາງອ້ອມ;
- ການຮົ່ວໄຫລຈະໄດ້ຮັບການບັນຈຸໄວທີ່ສຸດ. ຂະບວນການທໍາຄວາມສະອາດຈະໄດ້ຮັບປະຕິບັດຢ່າງ ທັນທີ ຖ້າຈໍາເປັນ;
- ການຮົ່ວໄຫລກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບທາງລົບ ຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ລາຍງານໃຫ້ແກ່ລັດຖະບານ, ອົງການທີ່ມີສິດ ອໍານາດ ແລະ ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນໄດ້ຮັບຊາບ ພາຍໃນ 24 ຊົ່ວໂມ.
- ຂີ້ເຫຍື້ອ:
  - ຂີ້ເຫຍື້ອ ເຊັ່ນ: ນໍ້າມັນທີ່ໃຊ້ບໍ່ໄດ້, ເຊື້ອໄຟ ແລະ ດັງນໍ້າມັນ ຈະຖືກກັ່ນກອງ ແລະ ຍົກຍ້າຍອອກຢ່າງ ເປັນປົກກະຕິ ເພາະສິ່ງດັ່ງກ່າວຈະຜະລິດ ຫລື ສະສົມຂອງເສັຍ;
  - ຂີ້ເຫຍື້ອທັງໝົດ ຕົວຢ່າງ: ເຊືອກ, ສາຍຢາງ ແລະ ອື່ນໆ ຈະໄດ້ຮັບການຍົກຍ້າຍເປັນປົກກະຕິ ຊຶ່ງຈະ ສົ່ງໄປໃນແຕ່ລະສະຖານີ ຫລື ມີການນໍາມາໃຊ້ຄືນຢ່າງເໝາະສົມ;

ການປະຕິບັດ ຄວນໄດ້ຮັບການຮອງຮັບເອົາຈໍານວນຜະລິດຕະພາບທີ່ຜະລິດສົ່ງເສດເຫຼືອໜ້ອຍທີ່ສຸດ ແລະ ຄວນ ຈະນໍາມາໃຊ້ຄືນໃໝ່ ຖ້າມີຄວາມເໝາະສົມ.

ຕາຕະລາງ 32 ການແນະນໍາເພື່ອຊ່ວຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂໍ້ມູນຜົນຖານ ໃນການພິຈາລະ ນາເຊື້ອເຟິງ, ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ວັດຖຸທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ທີ່ເປັນອົງປະກອບກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຄງການ.

ຕາຕະລາງ 32: ລາຍການ ກໍານົດ ການຄຸ້ມຄອງເຊື້ອເຟິງ, ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ວັດຖຸທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ			
ອົງປະກອບ	ການພິຈາລະນາ	ມີຂໍ້ມູນທີ່ຈໍາເປັນໄດ້ ມີການສະໜອງບໍ່? ຖ້າມີ, ສະແດງ ເອກະສານຫຼັກຖານ	ຖ້າບໍ່ມີ, ໃຫ້ເຫດຜົນ
ການຄຸ້ມຄອງສານເຄມີ, ເຊື້ອ ໄຟ ແລະ ນໍ້າມັນ ຢ່າງມີ ປະສິດທິພາບ	ພິຈາລະນາ: ຄວາມສ່ຽງໃນການຮົ່ວໄຫລ ຂອງນໍ້າມັນ ແລະ ເຊື້ອໄຟ; ຂໍ້ກໍານົດໃນການບໍາລຸງຮັກສາອຸປະກອນ ແລະ ການຮົ່ວ ໄຫລຂອງເຊື້ອໄຟ ແລະ ນໍ້າມັນທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ; ການປ້ອງກັນ ການຮົ່ວໄຫລ ສຸລະບົບດິນ, ນໍ້າ ແລະ ອາກາດ ໃນພື້ນທີ່ ແລະ ເຂດກໍ່ສ້າງ ຫລື ສາງ ຢ່າງມີ ປະສິດທິພາບ.	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ການກໍາຈັດ ຫລື ການຜິ້ນຜູ້	ມີສະຖານທີ່ ທີ່ເປັນລະບົບການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ ທັງໝົດ ຊຶ່ງເປັນພາກສ່ວນໜຶ່ງຂອງຜູ້ປະກອບການ, ລວມທັງການກໍາຈັດ ຫລື ການຜາກ ຕາມທີ່ໄດ້ອະນຸມັດ ທີ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງໄພອັນຕະລາຍ ໄດ້ມີການກໍານົດໄພອັນຕະລາຍຕໍ່ມໍລະດົກ ແລະ ມີການ ປະຕິບັດທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ
ອຸປະກອນທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ	ມີສະຖານທີ່ ທີ່ເປັນລະບົບໃນການຈັດການ, ເກັບຮັກສາ	☐ ມີ	☐ ບໍ່ມີ

	, ການຂົນສົ່ງ ແລະ ການຝາກວັດຖຸທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ, ກົດໝາຍພາຍໃນ ແລະ ຝັນທະສາກົນ		
--	---	--	--

13 ກິດຈະກຳການດຳເນີນໂຄງການຫຼັກໆ

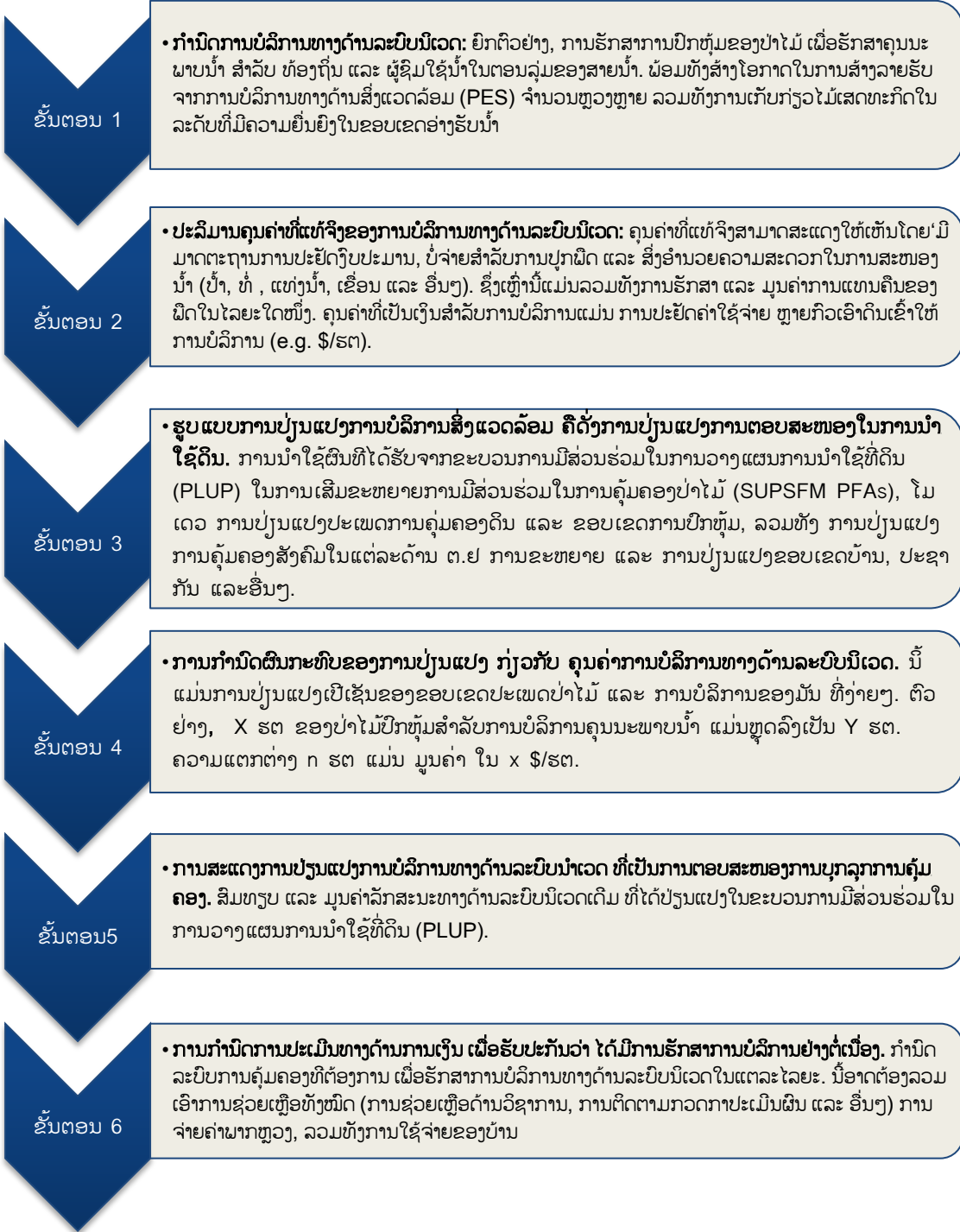
ໃນຫົວຂໍ້ນີ້ປະກອບມີສະພາບລວມຂອງໄລຍະການພັດທະນາໂຄງການ, ຊຶ່ງຢູ່ພາຍໃຕ້ການນຳນຶກໃນຕາຕະລາງ 33 ນີ້.

ຕາຕະລາງ 33: ກິດຈະກຳຫຼັກຂອງການດຳເນີນວຽກງານກະສິກຳ ແລະ ການປູກໄມ້	
ໄລຍະການດຳເນີນງານ ຂອງໂຄງການ	ກິດຈະກຳ
ການປະເມີນເບື້ອງຕົ້ນ	ສຳຫຼວດ ແລະ ວິເຄາະ ເຊັ່ນ: ການທົດສອບດິນ ເພື່ອປະເມີນຄວາມເໝາະສົມສຳລັບເປົ້າໝາຍການປູກພືດ, ຫຼື ກຳນົດຊະນິດພັນທີ່ມີການອະນຸລັກສູງ ຫຼື ຂໍ້ຍົກເວັ້ນ/ຂອບເຂດໂຄງການ
	ການປຶກສາຫາລື ກັບ ຊຸມຊົນ
	ການປະເມີນຄວາມສຽງ ແລະ ການພັດທະນາແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ແຜນຍ່ອຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ
	ກຳນົດເຂດຍົກເວັ້ນ, ເຂດຈຳກັດ, ເຂດທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງໃນການອະນຸລັກ ແລະ ຊັບສິນຂອງບຸກຄົນ ຫຼື ຊຸມຊົນ
	ກະກຽມແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ແຜນຍ່ອຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ລວມທັງບົດລາຍງານ ບສຕສ ແລະ ບກປສ)
	ປະເມີນຕາມນິຕິກຳ ທີ່ກຳນົດ, ການຮັບຮອງ
ການກະກຽມເຂດພື້ນທີ່ໂຄງການ	ກະກຽມ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງ ຊຶ່ງລວມທັງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄຸນຄ່າການປ້ອງກັນ
	ການອານາໄມພື້ນທີ່
	ການສ້າງເສັ້ນທາງ, ທາງຊອຍ ແລະ ວຽກງານການເປີດໜ້າດິນອື່ນໆ
	ການຈຸດ ຫຼື ທຳລາຍຊີວະມວນສານ/ພືດປົກຫຸ້ມ ລວມທັງການເຄື່ອນຍ້າຍຊະນິດພັນເພື່ອການຄ້າ (ເຊັ່ນ ໄມ້ທ່ອນ ແລະ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ)
	ການທຳລາຍໂຄງສ້າງພື້ນຖານ (ລວມມີ ຕຶກອາຄານ, ກຳແພງ, ຝາຍ ຫຼື ສິ່ງປຸກສ້າງອື່ນໆ ທີ່ຖືວ່າເປັນອັນຕະລາຍ d)
	ວຽກງານການປັບໜ້າດິນ, ຄອງລະບາຍນ້ຳ, ການກັກເກັບນ້ຳ ແລະ ລະບົບຊົນລະປະທານ
	ການກໍ່ສ້າງພື້ນຖານ, ຕຶກອາຄານ, ແລະ ການບໍລິການການຂົນສົ່ງ
	ເຊື້ອເຟິງ, ສິ່ງເສດເຫຼືອ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງວັດຖຸອັນຕະລາຍ
	ສ້າງກຳແພງ ຫຼື ມາດຕະການປ້ອງກັນອື່ນໆ
ການກໍ່ສ້າງ	ກະກຽມ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງ ຊຶ່ງລວມທັງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄຸນຄ່າການປ້ອງກັນ
	ການກະກຽມດິນ, ການລອກໜ້າດິນ, ການປັບດິນ ຫຼື ການລອກ ແລະ ຖົມດິນ
	ການທຳລາຍ – ພົນຢາຂ້າວັດສະຜິດ, ທຳລາຍສັດຕູພືດ ຫຼື ສັດນັກລ່າອື່ນໆ ຫຼື ສັດເລືອຄານກິນຊີ້ນ
	ປູກພືດ – ໂດຍການນຳໃຊ້ເຄື່ອງຈັກ ຫຼື ແຮງງານ

ຕາຕະລາງ 33: ກິດຈະກຳຫຼັກຂອງການດຳເນີນວຽກງານກະສິກຳ ແລະ ການປູກໄມ້	
	ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອອັນຕະລາຍ, ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ເຊື້ອເຜິງ ນໍ້າໃຊ້ຝຸ່ນ ຫຼື ສານເຄມີອື່ນ ເພື່ອຊ່ວຍກໍ່ສ້າງ
ການຮັກສາ	ການຕິດຕາມກວດກາສັດຕູພືດ, ພະຍາດ ແລະ ວັດສະພືດ ສືບຕໍ່ດຳເນີນການຄຸ້ມຄອງສັດຕູກວ່າວັດສະພືດ/ສັດຕູພືດ ຫຼື ພະຍາດຕ່າງໆ ນໍ້າໃຊ້ຝຸ່ນ ຫຼື ສານເຄມີອື່ນໆ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ເຕີບໃຫຍ່ ຊ້ອມແປງເສັ້ນທາງ, ທາງຊອຍ ຫຼື ໂຄງລ່າງພື້ນຖານອື່ນໆ ສຳລັບເປັນທາງເຂົ້າ ຫຼື ການຄວບຄຸມໄຟລາມປ່າ ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອອັນຕະລາຍ, ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ເຊື້ອເຜິງ ຕິດຕາມເຂດຕ່າງໆ ວ່າໄດ້ມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນແຜນຍ່ອຍຂອງ ການຄຸ້ມຄອງ , ຕ້ອງໄດ້ທົບທວນແຜນການ ດັ່ງກ່າວ ຖ້າຈຳເປັນ.
ການເກັບກ່ຽວ ແລະ ຂະບວນການ ໃນພາກສະໜາມ	ກະກຽມ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການຍ່ອຍ, ລວມທັງຄຸນຄ່າໃນການປ້ອງກັນທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ ໃຊ້ລະບົບ ເຄື່ອງຈັກ ຫຼື ຄົນ ການເກັບມ້ຽນ ແລະ ຄອບຄອງໃນພາກສະໜາມ ການຄວບຄຸມ ພາຫະນະ ແລະ ການຂົນສົ່ງນອກເຂດໂຄງການ ປັບປຸງເສັ້ນທາງ, ຂົວ ຫຼື ເສັ້ນທາງໃນບໍລິເວນນໍ້າ ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອອັນຕະລາຍ, ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ເຊື້ອເຜິງ ຂະບວນການຢູ່ໃນເຂດຕ່າງໆ ຫຼື ຂະບວນການຂະໜາດນ້ອຍ ເພື່ອເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ຫຼື ຂະບວນການນອກເຂດໂຄງການທີ່ກຳນົດ ການປະເມີນການຜະລິດ ແລະ ທົດລອງ
ການປູກຄົນໃໝ່	ການຄວບຄຸມສິ່ງເສດເຫຼືອຕົກຄ້າງ, ການຄວບຄຸມສານຕົກ ຄ້າງ, ບໍ່ວ່າຈະເປັນການ ເຊື່ອມເຂົ້າໃນດິນຢູ່ເຂດໂຄງການ ຫຼື ການທຳລາຍໂຕໃຊ້ໄຟ ຫຼື ວິທີທາງການຍະພາບ ອື່ນໆ ການກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງໃໝ່, ໂຄງລ່າງພື້ນຖານ ຫຼື ການບໍລິການ ການນຳສະເໜີເຕັກໂນໂລຊີໃໝ່, ເຕັກນິກ, ລະບົບ ຫຼື ພືດ ແບບໃໝ່ ການທົບທວນ ແລະ ອັບເດດທຸກໆແຜນການຄຸ້ມຄອງຍ່ອຍທັງໝົດ.
ການປິດ, ການຝຶນຝູ	ກະກຽມ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການຄຸ້ມຄອງຍ່ອຍ ລວມທັງ ມູນຄ່າໃນການ ປ້ອງກັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ການຄວບຄຸມວັດຖຸອັນຕະລາຍ, ສິ່ງເສດເຫຼືອ ແລະ ເຊື້ອເຜິງ ການເຄື່ອນຍ້າຍໂຄງລ່າງພື້ນຖານໃນເຂດໂຄງການ ແລະ ການບໍລິການອື່ນໆທີ່ກ່ຽວ ຂ້ອງ ການທົດສອບບັນຫາທີ່ມີມາດິນ ການຝຶນຝູຊັບພະຍາກອນທີ່ເຊື່ອມໂຊມ ການຝຶນຝູຂອບເຂດທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ການປະເມີນ ແລະ ຮັບຮອງຂັ້ນສູດທ້າຍ

14 ກິນໄກການກຳນົດຂອບເຂດ, ຄຸນຄ່າ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອການບໍລິການທາງດ້ານ ລະບົບນິເວດ¹⁸

¹⁸ 18 ພັດທະນາໂດຍ Mr Cliff Massey, ຜູ້ຊ່ຽວຊານການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ສຳລັບ ໂຄງການການເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳງຽບ Arias M.E., Cochran T. A., Lawrence K. S., Kileen T. J. and Farrel T. A. 2011. 'ການໃຊ້ຈ່າຍປ່າໄມ້ ສຳລັບ ໄຟຟ້າ: ສ້າງຂອບແບບຈໍລອງເພື່ອການຮັກສາຕະຫຼາດປ່າໄມ້ ເຊັ່ນ: ການຈ່າຍແທນຄືນສຳລັບການດຳເນີນງານຂອງເຂື່ອນໄຟຟ້າທີ່ໃຊ້ເປັນປະໂຫຍດຈາກການບໍລິການໃນສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ, ສ້າງກອງທຶນເພື່ອປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ.